JULIO CORTÁZAR

SINAV

Çeviri: AYŞE NİHAL AKBULUT

can
roman

JULIO CORTÁZAR

SINAV

El examen, Julio Cortázar
© 1986, Julio Cortázar vârisleri
© 2018, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Bu eserin Türkçe yayın hakları Agencia Literaria Carmen Balcells S.A. aracılığıyla alınmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mayıs 2018, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 3000 adet yapılmıştır.

Editör: Emrah İmre

Düzelti: Aylin Samancı Elmasdağ, Burçak Başpınar
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4
Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit
Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2
Topkapı-Zeytinburnu
Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3744-2

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 31730

JULIO CORTÁZAR

SINAV

ROMAN

İspanyolca aslından çeviren

Ayşe Nihal Akbulut

can

Julio Cortázar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Seksek, 1988
Ötekinin Rüyası / Bütün Öyküleri 1, 2016
Ayak İzlerinde Adımlar / Bütün Öyküleri 2, 2017
Andrés Fava'nın Güncesi, 2018

JULIO CORTÁZAR, 1914'te Brüksel'de doğdu. Arjantin'de öğrenim gördükten sonra, öğretmenlik ve çevirmenlik yaptığı sıralar, Perón hükümetinin uygulamalarından duyduğu düş kırıklığıyla ülkesini terk ederek Paris'e yerleşti. 1981'de Fransız uyruğuna geçti ama Arjantin yurttaşlığından da ayrılmadı. 1950'li yıllarda yayımlanan *Hayvan Hikâyeleri*, *Oyunun Sonu* ve *Gizli Silahlar* adlı öykü kitaplarını 1963'te yayımlanan *Seksek* adlı romanı izledi. Bugün yazarın başyapıtı sayılan *Seksek*, geleneksel romanın olay örgüsünü altüst eden, belirli bir sona bağlanmayan açık uçlu bir romandı. Cortázar'ın öteki önemli yapıtları arasında *Manuel'in Kitabı* ve *Mırıldandığım Öyküler* sayılabilir. Edgar Allan Poe'nun yapıtlarını İspanyolcaya kazandıran Cortázar, son yıllarında kendini insan hakları davalarına adadı ve UNESCO'da çalıştı. 1984'te Paris'te öldü.

AYŞE NİHAL AKBULUT, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı ile İspanyol Dili ve Edebiyatı bölümlerini bitirdi. Aynı üniversitede İngiliz Dili ve Edebiyatı, Amerikan Kültürü ve Edebiyatı, İspanyol Dili ve Edebiyatı anabilim dallarında öğretim üyesi olarak çeviribilim dersleri verdi. 1998'de İngilizce Mütercim-Tercümanlık Bölümü'nde doçent oldu. 2001'de İstanbul Üniversitesi'nden emekli olduktan sonra Boğaziçi Üniversitesi ve Beykent Üniversitesi'nde görev aldı. Okan Üniversitesi Çeviribilim Bölümü kurucu başkanlığını yaptı. İstanbul Üniversitesi Çeviri Doktora Programı'nda ve 2011'den beri de Doğuş Üniversitesi'nde çalışmaktadır.

Yazarın Notu

Sınav romanını 1950'lerin ortalarına doğru yazdım. Okurun az ileride göreceği sonuçları elde edebilmek için o dönemde Buenos Aires'in tarihsel gerçeklerine imgelemimden pek az bir ekleme yapmak yeterli oldu.

O günlerde kitabın yayımlanması olanaksızdı, bu yüzden metni yalnızca birkaç dosta okuttum. Sonraları ve ben artık çok uzaklardayken, kitabı okuyan arkadaşların kitabın birtakım bölümlerinde ülkemizin 1952 ve 1953 yıllarından birtakım kesitlerin sezdirildiğini düşündüklerini öğrendim. Ölüp gitmişlerin ve yönetimin gerçeklerini en can alıcı noktadan yakalamış olmak beni özellikle sevindirmedi. İşin özüne bakılırsa, hiç de zor olmadı bu iş: Arjantin'in geleceği öylesine inatla günü kopyalar ki geleceği kestirmek özel bir beceri gerektirmez.

Bu eski anlatıyı bugün artık yayımlıyorum çünkü özgür dilinden, ders vermeye kalkışmayan öyküsünden, Buenos Aires'e özgü kara duygulardan karşı konulmaz bir biçimde hoşlanıyorum. Üstelik, bu anlatının içinden doğup yaşam bulduğu karabasan bugün bile sürmekte ve ortalıkta kol gezmektedir.

I

"Il y a terriblement d'années, je m'en allais chasser la gibier d'eau dans les marais de l'Ouest– et comme il n'y avait pas alors de chemins de fer dans le pays où il me fallait voyager, je prenais la diligence..."[1]

"Hadi bakalım inşallah iyi vakit geçirir, bir alay da keklik avlarsın." Sınıfın kapısından uzaklaşırken Clara bunları aklından geçirdi. Uzaklaştıkça okuyanın sesi hafifleşti. Ev'in odaları ne iyi yalıtılmıştı; geçidin derinden gelen uğultusuna dönmek için birkaç metre gerilemek yeterli oluyordu. Merdivene doğru yürüdü, sonra kararsız kalarak sahanlığa vardığında durdu. Durduğu yerden Çağcıl İngiliz Romanı, Bölüm 1'i okuyanı rahatça işitebiliyordu. Juan'ın bu dersliklerden birinde olması uzak bir olasılıktı. "İşin en sıkıcı yanı da onun yaptıklarından hiç emin olamamak," dedi kendi kendine Clara. Derken, gidip emin olmak istedi, öfkeyle notlarını koyduğu dosyayı sıkarak sola döndü, gerçi ne yana döndüğünün önemi yoktu ya. *"Was there a husband?" "Yes. Husband died of anthrax." "Anthrax?" "Yes,*

1. (Fr.) Yıllar yıllar önce, Batı'daki bataklıklarda yaban kuşları avlamaya çıktım – bu topraklarda demiryolu olmadığından ulaşım için bir araba tuttum... (Ç.N.)

there were a lot of cheap shaving brushes on the market just then–"[1]

Bir an durup Juan'a bakmanın bir zararı ol

"some of them infected. There was a regular scandal about it." "Convenient," suggested Poirot.[2] Ama yoktu orada. Yedi kırk; Juan ise yedi buçuğa söz vermişti. Koca ahmak seni. Şu dersliklerden birine tıkılmıştır, Ev'in asalaklarıyla dirsek dirseğe oturmuş duymadan dinliyordur kesin. Daha önce, sahanlığın yanı başında, giriş katında buluşmuşlardı ama herhalde bu kez Juan birinci kata çıkmaya kalktı. "Ne ahmak! Sakın gecikmiş olmasın, sakın..." Daha önce geciken kendisi olmuştu. "Hadi bakalım karşıdaki geçide bir gidelim, kesin oralara takılmıştır bu,"

"dans les mélodies nous l'avons vu, les emprunts et les échanges s'effectuent très souvent par–[3]

yok, orada da yok." "Okuyanın sesi güzelmiş," dedi kendi kendine Clara, kapının yanı başında durarak. Derslik iyice aydınlatılmıştı; kapıdaki kartın üstünde, okunan kitabın adı yazılıydı: *Le Livre des Chansons, ou Introduction à la Chanson Populaire Française* [Şansonlar Kitabı ya da Fransız Halk Türkülerine Giriş] *Henri Davenson. Bölüm II, okuyan: Sr. Roberto Chaves.* "Geçen yıl La Bruyère okuyan bu olmalı," diye aklından geçirdi Clara. Okuduğunu öne çıkarmayan hafif bir ses, beş saatlik okuma süresiyle rahatça başa çıkabiliyor. Derken okuyan kısa bir ara verdi ve sessizlik sanki tepeleme dolu bir kaşık *tapioca* muhallebisi gibi döküldü. Dinleyiciler sessizliğin süresinden, bunun bir

1. (İng.) "Koca var mıydı?" "Evet. Koca şarbondan öldü." "Şarbon mu?" "Evet. O dönemde her yanda ucuz tıraş fırçaları satılırdı." (Ç.N.)

2. (İng.) "Kimisine de bulaşmış. Tam bir skandal kopmuştu." "Uygundur," diye önerdi Poirot. (Ç.N.)

3. (Fr.) "Ezgilerde gördük, ödünçlemeler ve alışveriş çoğunlukla..." (Ç.N.)

paragraf sonu mu yoksa sayfa sonundaki bir açıklama notu mu olduğunu ayırt edebiliyordu. "Bu bir gönderme," diye düşündü Clara. Okuyan yeniden başladı: "*Voir là-dessus la seconde partie de la thèse de* C. *Brouwer, 'Das Volkslied in Deutschland, Frankreich'...*"[1] İyi okuyor, en iyilerinden biri. "Ben olsam böyle okuyamam, dikkatim dağılır, at gibi koştururum." Üstelik yüksek sesle okumaktan kaynaklanan durmak bilmeyen esnemeler; beşinci sınıfta Senyorita Capello'nun ona *Marianela*'dan parçalar okutmasını anımsadı. İlk birkaç sayfa her şey yolunda gitmişti, derken esnemeler, boğazını ve ardından ağzını usul usul ele geçiren boğulma duygusu, melek yüzlü Senyorita Capello'nun kendinden geçmiş dinleyişi, esnemeye engel olabilmek için zorunlu duraklamaları –şimdi de aynı duyumsamayı, okuyana aktararak ona acıdı, acınası yaratık– derken yeniden bir sonraki esnemeye değin okuması, yok kesinkes Ev'in işine yaramazdı kendisi. "İşte Juan," diye düşündü. "İşte geliyor, hem de sanki bu dünyada değil, öylesine sakin, her zamanki gibi."

Ama gelen Juan değildi, yalnızca ona benzeyen biriydi. Clara öfkelenerek geçidin öte yanına yollandı, burada okumalar yoktu, ama Ramiro'nun kahvesinin kokusu sarmıştı her yanı. "Ramiro'dan öfkemi dindirecek bir çare isteyeyim bakalım." Juan'ı bir başkasıyla karıştırmış olmak onu huzursuz etmişti. Şişko Herlick ne derdi: "Gördün mü? *Gestalt* tuzakları bunlar: Üç çizgi versinler sen tüm resmi çiz. Verilen: oldukça sıska bir beden, ve kestane rengi saçlar, kendine özgü, bir Buenos Aires avareliğini sürükleyerek yürüme biçimi; işte Juan'ı çizersin." *Gestalt* istediğini... Ramiro, ah Ramiro, ne iyi olurdu bir

1. (Fr.) Bkz. C. Brouwer'in tezinin ikinci bölümü, "Almanya'da, Fransa'da... Halk Türküleri."(Ç.N.)

fincan kahve satsan bana, ama kahve yalnızca okuyanlar ve Dr. Menta için. Kahve ve okumalar: Ev. Ve sekize çeyrek var.

İki genç kadın neredeyse koşarak çıktılar bir derslikten. Kuşların birbirini gagalaması gibi aralarında birkaç sözcük alıp verdiler ve merdivene seğirtme telaşından Clara'yı görmediler bile. "Başka bir kitabın başka bir bölümünü dinlemeye gidebilirler. Sanki bir radyo düğmesi çevirir gibi, Lohengrin'den bir tangodan vadeli piyasa haberlerine, garantili buzdolaplarına, Ella Fitzgerald'a... Ev bu tür gevşeklikleri yasaklamalı. Biri bitmeden ötekine geçmek yok, sevgili dinleyiciler, *Zogoibi* bitmeden Stendhal'i almak yok." Ama Ev'de, kültür kölesi Dr. Menta'nın sözü geçiyordu. Kitap okuyun böylece kendinize ulaşacaksınız. Basılı harflere, okuyanın sesine inanın. Tinin ekmeğini kabul edin. "Bu iki kadın çıkıp Menghi'nin okuduğu Rus romanını ya da Senyorita Rodríguez'in döktürdüğü İspanyol şiirini dinleyecek türdendir. Her şeyi çiğnemeden yalayıp yutmaya hazırdır bunlar; çıkışta da aman ha hiç zaman yitirmesinler diye Ev'in kantininde bir sandviç atıştırıp doğru sinemaya ya da bir konsere koşarlar. Bunlar son derece kültürlüdür; üstündür. Bilmişliğin böylesi doruğa ereninin bir eşine rastlamamışımdır..." Çünkü bunlardan birine dönüp de, acaba bu kentte, öteki illerimizde, bu ülkede, yarıküremizde, şu kutsal yeryüzünde neler olup bitmekte olduğuna ilişkin ne düşündüğünü sormak yararsız olacaktır. Veriler mi? İstediğinden fazlası: Arşimet, ünlü matematikçi, Medici ailesinden Lorenzo, Giovanni'nin oğlu, Çizmeli Kedi, Perrault'nun başdöndürücü bir masalı, işte böyle sürüp gidebilir...Yine geçidin ilk durduğu tarafına döndü. Birtakım kapılar kapalı, havada insanın içini sıkan böcek vızıltısı, okuyanların sesi. *Les Temps Modernes* [Modern Zamanlar], *No. 50, Aralık 1949. Okuyan:*

Dr. Osmán Caravazzi. "İşte bu dergi dinleme işini bir deneyebilirim," diye düşündü Clara. "Eğlenceli olabilir, ilkin bir konu, derken bir başkası, hiç aralıksız film izlemek gibi: Okuma siz girince başlıyor." Üstüne çöken bitkinliği duyumsadı, geçidin aşağıya, üstü açık avluya baktığı tarafına yöneldi. Yıldızlar görünmüş, lambalar yanmıştı. Clara soğuk kanepelerden birine oturup çantasındaki bademli Dolca çikolatasını arandı. Yukarıdaki pencerelerden birinden kuru ve duru bir ses geliyordu. Moyano ya da Balzac'ın tümünü toplam üç yılda okuyan Dr. Bergmann. Kuşkusuz eğer Bustamente değilse... Dördüncü kattaki Dr. Wolff olmalı, genizden konuşması ile Wolfgang genzel Goethe genzel; ve minik Mary Robbins, Nigel Balchin'i okuyan. Clara çikolatanın yüreğini yumuşattığını ayrımsadı, artık kocasına öfkeli değildi; saat sekizde köşede çalan büyük saatin çanları artık onu huzursuz etmiyordu. Aslına bakılırsa Ev'e geldiği için suç kendisindeydi, çünkü okumalar kahrolası Juan'ın umurunda bile değildi. İlginç derslerin açılmasının ya da özgün konuşmaların düzenlenmesinin güç olduğu bu zamanlarda Ev, tini besleyen ekmeğin sıcak tutulması işine yarıyordu. *Sic*. Böyle. Gerçekten işe yaradığı nokta ise, bir yandan Dr. Menta ile fakülte dekanının bulup buluşturduğu yararlı işlerden oluşan yoğun bir programı izlerken bir dostla buluşmak ve onunla kısık bir sesle söyleşme fırsatı sağlamasıydı. "Ama, kuşkusuz doktor, kuşkusuz; gençlik, bildiğimiz gençlik, evde kapak açtıkları yok. Oysa siz onların bu yapıtları, en üstün nitelikli okuyanların sesinden dinlemesini sağlayabilirseniz (profesörlük ücreti alıyordu bu üstün yetenekler), balla yoğrulmuş sözcüklerin yutulmaması olanaksız, değil mi Dr. Menta? Dr. Menta... Ama her yaptığı serseriliği kafamda yeniden kurmaya başlarsam Ev'in yaptıklarının doğruluğuna inanmaya başlayacağım," dedi kendi kendine Cla-

ra. Dolca çikolatasını sonuna dek ısırmayı seçti. Sonuçta, Ev o denli de kötü sayılmazdı. Evrensel kültürün yayılması bahanesi altında Dr. Menta düzinelerce okutman ve okuyana iş bulmuştu ama okuyanlar okuyor, kızlar da onları dinliyordu (özellikle de kızlar, hep örnek öğrenciydi bunlar ve bu yararlı yoğun programı hiç aksatmazlardı), bu olan bitenden geriye bir şeyler kalacaktı; Nigel Balchin'den öte bir şey olmasa bile.

"Yarın gece," diye açıkladı Juan. "Bitirme sınavı. Evet, öğlen yemeği yiyeceğiz kuşkusuz. Sonra da kesinlikle doğru konsere. Sınav gece olacak. Her şeye zaman kalacak."

Juan telefonu kapatınca, kayınpederiyle konuşurken bağlantının ne kötü olduğunu, zamanın geç olduğunu, havanın da kararmakta olduğunu düşünüp içinde öfke kabarırken Abel'in, Carlos Pellegrini Caddesi'ne açılan kapıdan bara girdiğini gördü. Maviler giymiş olan Abel'in yüzü solgun, bedeni incecikti; her zamanki gibi kimseyle göz göze gelmeden yengeçlemesine yampiri yampiri yürüyor, masalardan çok, insan yüzlerinden kaçınıyordu.

"Abelito," diye fısıldadı Juan barın tezgâhına abanarak. "Abelito!"

Ama Abel onu görmeden ya da daha büyük olasılıkla görmek istemeden bir başka köşede kaldı, gözlerini duvara dikti. Juan önündeki kahveyi karıştırdı. Canı kahve istemediği halde alışkanlıktan ısmarlamıştı. Bir şey ısmarlamadan barlardan telefon etmek hoşuna gitmezdi. Arkadan bakınca Abel daha sıska ve kamburu çıkmış görünüyordu. Görüşmeyeli ne çok olmuştu, eskiden Abelito'nun böyle bir mavi takımı yoktu. "Parası var demek," diye düşündü Juan. Gerçekte, en doğal olan Abelito ile uzaktan da olsa, el sıkışmadan da olsa selamlaşmaları olurdu. Abel ile hiç bozuşmamışlardı. İnsan nasıl olur da

Abel ile bozuşabilirdi? Öğrenciliğinde eve geç döndüğünde evde, banyoda rastladığı tuhaf tipleri hayal meyal anımsadı. Yazık doğrusu, Abelito'yu bunlarla karşılaştırmak biraz fazla kaçıyor... Ilık, çok şekerli kahveyi mideye indirdi, içinde karnabahar bulunan torbasını sevecenlikle süzdü. Torbayı daha bara girdiği ilk anda tezgâhın üstüne, telefonun hemen yanı başına yerleştirmişti, biri tutup da bir dirsek ya da el atmasın diye. Şimdi gömlekli sarışın bir adam telefonda haykırarak konuşuyordu. Juan bir kez daha barın ta öte ucunda oturan Abel'e bir göz attı, parasını ödedi ve torbasını özenle taşıyarak dışarı çıktı.

Kendini aceleyle yürüyen yayalardan sakınarak Cangallo Sokağı'nda yürümeye başladı. Hava sıcaktı, kalabalık vardı. Köşe başlarındaki kafeler dolmuştu. "Daha bu saatte, bu herifler burada ne halt ediyor?" diye düşündü Juan. "Kim bilir ne yaşamların, ne ölümlerin kuluçkasına yatmışlar. Ben de ne halt etmeye Ev'e gidiyorum şimdi, ne işim var orda? Bana kalsa Abel'e takılmak, gidip neden böyle kırışıkları yeni ütülenmiş duygusuz bir suratla dolaştığını sormak daha iyi olurdu. Onu öyle orada, kafede görünce, o bir anlık şaşkınlıkla, belki de Abelito... ama işin gerçeği Abelito'yu kimse sevmiyordu; ona kafede rastlamak için bundan iyi neden mi ararsın? Yazık Abel'ciğe, öyle yapayalnız, öylesine arayış içinde.

"Eğer bizi gerçekten arıyor olsaydı, çoktan bulmuş olurdu," diye düşündü.

Libertad Caddesi'ni geçti, Talcahuano Caddesi'ni geçti. Ev'de perşembeleri yanan tüm fazladan ışıklar ışıl ışıldı. "Tek bir derslik bile boş değil, altı bin dinleyiciyi binlik desteler halinde toplamışlar. Menta, Kavanagh'ın olmamasına ne üzülüyordur..." Belki de çalışma odasındadır, siyahlarını ya da lacivertlerini çekmiş, başvuru dilekçelerini inceliyor, iyi niyet dolu bir tavırla kitleyi yön-

lendiriyordur, Dostoyevski kursumuzu yinelememiz gerektiğine inanıyoruz, bir de Ricardo Güiraldes. Orta Amerika dergileriyle çok zaman yitiriliyor. Sinematek ne zaman açılacak? Dr. Menta üzüntülerini bildirmekte, ama 31 No'lu derslikte daha altı haftaya yetecek Pérez Galdós okuması var. "Hiç de kolay değil Ev'i yönetmek," diye aklından geçirdi Juan. Basamakları ikişer ikişer tırmandı ve koşarak dışarı çıkan düğme burun Gómez'le neredeyse çarpışıyordu.

"Aynasızlardan kaçıyorsan milleti uyar önceden."

"Daha beter durumdayım, şişko Maers'den kaçıyorum," dedi düğme burun. "Kadın beni ne zaman oltaya düşürse Darwin'i ve insansı maymunların davranışlarını açıklamaya girişiyor."

"Vay anasını," dedi Juan.

"Aynen; bana durmadan ailesini, Ramos Mejía'da oturan kız kardeşini anlatıyor. Görüşmek üzere. Her şey yolunda değil mi?"

"Evet, yolunda. Senden ne haber?"

"Faiz kazançlarına yazıldım," dedi düğme burun ve hüzünlü tavrıyla çekip gitti.

Juan geçidi geçerek, kesinkes-öfkeden-deliye-dönmüş Clara'nın oturduğu avluya çıktı.

Arkasından yaklaşıp onu gıdıkladı.

"İğrençsin," dedi Clara elinde kalan Dolca'yı ona uzatarak.

"Doğum günü kokuyorsun. Yer aç da oturayım. Kurban havandasın, işlikte deney kobayı, Dr. Menta üzüntülerini bildirmekte."

"Midemi bulandırıyorsun."

"Beni pınarları, dağları karşıladığın gibi karşılıyorsun."

"Saat sekizi yirmi geçiyor."

"Evet, zaman sürüyor ve gelip bizi geçiyor."

Zaman tıpkı bir çocuk
Elinden tuttuğumuz
Ve dönüp geriye bakan...

"Bu haiku'yu iki yıl önce yazdım, düşün... Clara, bu torbada olağanüstü bir karnıbahar var."

"Otur ye öyleyse, istersen sonra da kus hepsini. Üstelik karnıbahar denmez karnabahar denir."

"Yemek için almadım," diye açıkladı Juan. "Bu karnıbahar torbada taşınmalık ve ara sıra göz atarak hayran olunmalık. İşte tam da bu an karnıbahara hayran olmak için çok uygun. Bu yüzden..."

"Ben bakmamayı yeğliyorum," dedi Clara, kibirle.

"Yalnızca bir an, onunla tanışman için. Plata Pazarı'nda tam 90 kuruş bayıldım buna. Güzelliğine karşı koyamadım, dükkâna girdim ve sardırdım. Erken dönem Flaman resminden daha güzel, biliyorsun ben nasıl... eğil de bir bak, bir gözlem yap ne olur..."

"Güzelmiş, buradan iyice görüyorum, hepsini açmaya gerek yok."

"Sanki bin kez büyültülmüş bir böcek gözünü andırıyor," dedi Juan parmağını sımsıkı örülmüş kirli beyaz yüzeyde gezdirerek. "Bir düşün, bu bir çiçek, lahananın karnı bahar olan çiçeği, karnıbahar. Eh, öte yandan beyni de sebze gibi bir şey. Ah karnıbahar, kafanda ne var?"

"Seni geciktiren bu muydu?"

"Evet. Bir de babana telefon ettim, bizi yarın öğle yemeğine çağırdı; bir yandan da Abel'e bakıyordum."

"Zamanını çarçur etmeyi pek iyi beceriyorsun," dedi Clara. "Abel ve babam... Sağ ol; ben o karnabaharı alayım."

"Beni bağışlayacağına güveniyordum," dedi Juan. "Üstelik Moyano dinlemeye zamanımız kaldı. Senin Moyano'nun sesini nasıl beğendiğini biliyorum. Yüce ses okşayıcısı, telefon tecavüzcüsü."

"Seni ahmak."

"Ama bu haliyle yine iyi bile. Öyle kusursuz okuyor ki ne okuduğu insanı hiç ilgilendirmiyor. Beni ilgilendiren, her şeyi soğurup yutmak üzere en ön sırada oturan üç sarışın. Acıyorum adamcağıza, süperheterodin radyo alıcısı âşık. Hey dur şunu bir güzel sarayım, yoksa anıtsal, anıtsı karnıbaharıma zarar verebilirler, parıltılı karnıbaharım, benim ilk ve sonbaharım."

Sol kanatta, geçidin en başındaki bir odadan, cam kapıların boğduğu ilahiyi andıran bir ses sızıyordu. "Balmes okuyorlar," diye düşündü Clara, "ya da Javier de Viana da olabilir..." Koşarak gelen bir çift orta yerde birbirlerinden ayrılarak kapılardaki duyuruları okuyup sonra da öfkeyle işaretleştiler. Küt diye burunlarının dikine girdiler: *Romance de Lobos* [Kurtların Romansı], okuyan Galiano Sifredi. Koca gözlükler takmış bir delikanlı; Ev'in duvarında altın harflerle yazılmış ilkeyi kendini vererek okuyordu.

L'art de la lecture doit laisser l'imagination de l'auditeur, sinon tout à fait libre, du moins pouvant croire à sa liberté.[1]

Stendhal

(Gerçi bu tümcenin Gide'e ait olduğu ama Dr. Menta'nın Stendhal'e yakıştırılmasını kabullendiği kimsenin gözünden kaçmıyordu.)

"Kaynağı belirsiz düşünsel bir yapı geliştir," diye düşündü Clara. "Sonra da ulusal kahramana söylemesi gerekip de söylemediği bir şeyi söylet; aptalca dünyevi ola-

1. (Fr.) Okuma sanatı dinleyenlerin imgelemini dilediği yöne gitmesi için başıboş bırakmaktır; tam olarak özgür olmasa da en azından özgür olduğuna inandırmaktır. (Ç.N.)

na bir ayar çek, Sezar'ın hakkını Sezar'a ver, ama II. Frederik ya da Başkan Yrigoyen'in söylediği..."

"Haydi gidelim artık," dedi Juan, Clara'yı kolundan tutarak. "Yoksa yer kalmayacak."

Merdivenin yarısında Caracalla'nın bir büstünü incelemek üzere durdular. Gözlerin üzerine köprü gibi kapanan, baskın anlatımı olan kaşları beğeniyordu Clara. Her geçişte büstü okşardı, burnun üzerindeki, büste serseri bir hava veren çizik de hep canını sıkardı.

"Bir gün elini ısırıverecek." Caracalla böyleydi işte.

"Sezarlar ısırmaz. Üstelik de böyle güzel bir adı olan bir sezar, Romalıların efendisi."

"Güzel bir ad değil ki," dedi Juan. "Arabacıların kırbaçları gibi şaklıyor."

"Caligula ile karıştırdın."

"Yok, o muşmula gibi geliyor kulağa. Ya da acı bir kök. İki gramını bir kavanoz bala kat. Ya da şuna ne dersin? Gökyüzü caligulamuşmulanmış. Kim bunun caligulamuşmulasını ağartacak? Hoşça kalın Dr. Romero."

"İyi akşamlar gençler," dedi Dr. Romero tırabzana sımsıkı yapışmıştı.

"Hadisene Juan, Moyano okumaya başlayalı yirmi dakika olmuştur bile."

"Şu zavallı sezardan iş almak için duraklayan sendin."

"Ne istiyorsun adamdan? Hak ediyor, bana iyi davranıyor. Üstelik kimse durup bir bakmıyor bile adama; bir zamanlar herkesin baktığı adamdı."

"Ama Caracalla demişler ona, karakol gibi. Romalılar böyleydi. Dr. Romero da file dönüştü. Dönüp dönüp torbama bakıyor. Karnıbahar kokusunu aldı."

"Bunu dersliğe de sokacak mısın sen?" diye sordu Clara. "Kâğıt hışırdayacak, herkesi rahatsız edeceksin."

"Ah bir ceketimin iliğine takabilseydim, buna ne dersin? Amma Caracalla kaprisi. Nasıl ama güzel değil mi? Artık böylesi ele geçmiyor karnıbaharın."

"İdare eder. Bizim evde çok daha büyükleri satın alınırdı."

"Ah şu sizin eşsiz eviniz," dedi Juan.

Okuyan, bölümün sonunda durakladı. Sonraki bölüme başlamadan önce öksürükler, mendillerin çıkartılması, çabucak yapılan yorumlar için kısa bir süre tanıdı. Emekli bir piyanist gibi birkaç saniye gevşeme molası bıraktı, ama fazla uzatmadı, sesini dinleyicilere bağlayan, dikkatleri okumasına pek de kolay olmadan bağlayan, o akışkanlığı, elindeki o gerginlik gerecini kaçırmak istemiyordu.

Hafifçe eğilerek,

Moïse prenait de l'âge, mais aussi de l'apparence. Les banquiers ses contemporains, qu'il avait dépassés à trente ans en influence, à quarante en fortune...[1]

"Torbayı aramıza koyayım mı," diye sordu Juan. "Solumdaki şu şişko, karnıbaharımı dümdüz edebilir."

"Ver bana," dedi Clara, kâğıt torbayı sıkarak (ve hışırdatarak; Andrés Fava başını onlara döndürerek suratını buruşturdu). Sonunda ulaştıkları sessizlik içinde okuyanın sesi daha önceki ortalama yüksekliğinden kolayca aşağı düştü. Clara birden anımsadı.

"Ne yapıyordu peki?"

"Kim?"

"Abelito canım, kafede."

"Bilmem. Seni arıyordur belki de."

"Ya. Ama tam da olmadığım yerde arıyor beni."

"İşte bunun için," dedi Juan, "arıyor seni."

"Kesin sesinizi," diye homurdandı Andrés. "Siz gelince her şey darmadağınık oluyor. Dikkatim dağılıyor, anladınız mı? Kafam karmakarışık oldu."

1. (Fr.) Musa da yaşını başını almıştı, görünüşünden de belliydi. Yaşıtı bankerleri yükte otuz pahada kırk yaşını geride bırakmıştı... (Ç.N.)

"Abelito," diye düşündü Clara, Andrés'in sıska boynuna dost bir bakış atarken Stella'yı berbat gösteren bayağı permasını da acımasız gözlerle süzüyordu çünkü Stella doğal olarak Andrés'in yanı başında oturuyordu. "Evet, beni hep olmadığım yerde arar, aramıştır. Zavallı Abelito."

Stella elini usulcacık Andrés'in cebine kaydırdı. Usulcacık Stella, Stella'nın elini Andrés'in cebine kaydırdı, usulcacık kaydırdı. Oturan bir adamın pantolon cebine (başkasının) elini kaydırmak hiç de kolay değildi. Andrés aptalı oynayarak tepki göstermeden oturuyordu, yan gözle olup biteni izliyordu. İşin eğlenceli yanı, mendil öteki cepteydi.

"Gıdıklıyorsun beni."

"Mendilini ver, hapşıracağım."

"Birlikte ağlayalım güzelim, mendilim yok çünkü."

"Var elbet mendilin."

"Var ama sana yok."

"İğrençsin."

"Gripsin."

"Sessizlik isteyen sen değil miydin?" dedi Juan. "Şimdi kalkmış bir mendil için birbirinize giriyorsunuz. Kültüre biraz daha saygı bekliyoruz oğlum. Bırakın da dinleyelim."

"Evet," dedi Stella'nın sağında oturan şişman adam. "Biraz daha saygı."

"Aynen," dedi Juan."Ben de tam bunu diyordum bayım: biraz daha saygı."

"Evet," dedi şişman adam.

Clara, Eglantine'i dinliyordu:

Eglantine entrait, et redonnait subitement leur réalité, pour les yeux de Moïse ému, au taupé et au Transvaal[1]

1. (Fr.) Eglantine geldi ve heyecanlı Musa'nın gözleri önünde köstebeği ve Transvaal'i gerçeğe döndürdü. (Ç.N.)

bir yandan da okuyanın nasıl olup da yüz devinimlerini en aza indirgeme sanatını başardığını değerlendiriyordu. "Ben olsam ellerim her yana savrulur," diye düşündü Clara, "ve Juan bana *Critica* gazetesinden bir şey okurken bile sandalyesinden tepetaklak yuvarlanabilir." Dikkati tümüyle dağılmış olarak, Eglentine'e odaklanamadan daha sonra okumadığı nice kitap gibi (daha sonra kendi başına okumaya karar vererek), yeniden Andrés'in sırtına, Stella'nın saçlarına, okuyanın anlatımsız yüzüne baktı. Parmaklarının torbanın içinde bir böcek gibi karnabaharın soğuk kırışık yüzeyinde gezinmesine şaştı. Parmaklarını burnuna götürdü: Hafif bir nemli kepek kokusu aldı, üstü örtülü eşyaları ve piyanosu ile yağmur mevsiminde bir oda kokusu, eskiden kalma, saklanmış bir *Para Ti* dergisi kokusu.

Juan torbayı onun korumasına bırakıp okuyanın verdiği bir sonraki aradan yararlanarak Andrés'in soluna geçti. Şimdi şişman adamı rahatsız etmeden konuşabilirlerdi, çünkü şişman adam da emekli tavırlı, menekşe rengi giysili bir hanımla söyleşiyordu.

"Günün birinde bir torbanın gerçek içeriği keşfedilecek," dedi Juan, "ve Charles Morgan ile pek az ilgisi olduğu görülecek."

"İnsanın içe bakışı," dedi Andrés. "Anlat bakalım, ne var ne yok?"

"Her şey aynı birader. Sizden ne haber, Stella hep alıştığımız gibi çok hoş."

"Siz de hep aynısınız," dedi Stella. "Andrés'in arkadaşlarının hepsi gibi yalancı ve yüzsüz tiplersiniz siz."

"Bayılıyorum bu kıza," dedi Juan, Andrés'e. "Evinde bir hazinen var ama bahse girerim farkında bile değilsin."

"Hiç de değil," dedi Andrés. "Ben Stella'nın becerilerinin ve hoşluklarının en birinci hayranıyım. Daha şimdiden övgülerle defterler doldurdum ve gelecekte içinde

Stella olan bir kentin benim için ne anlama geldiğini bilecekler."

"Yazıyorsunuz demek genç?" dedi Juan. "Çok dikkate değer, değil mi? Umut verici."

"Ya siz delikanlı? Siz yazmıyor musunuz? Büyük bahtsızlık olur, inanın bana."

"Aman sakin olun genç. Ben de yazıyorum. Biz aydın gençler hepimiz yazarız. Size gelince, sizin günlük gibi bir şey tuttuğunuza ilişkin söylentiler var; sizin için de uygunsa bir gün bir göz atmak isterdim."

"Aranıyorsun," dedi Andrés, "ama bu, günlük değil gecelik."

"Sesi işittiniz mi beyler?" diye sordu Stella. "Sirene benziyordu."

"Siren sesiydi," dedi Clara, "bizim kutsal Ev'imizin yalıtılmış duvarlarını geçmeyi başaracak denli yüksekti üstelik."

"Söylence kaba saba gerçeklikle yüzleşince sona eriyor," dedi Andrés. "Bence ses tellerimizin olanca gücünü harcayabileceğimiz bir yere gidip söyleşelim. Stella tatlım, senin dünya yazınıyla kurduğun mahrem muhabbeti kesintiye uğratırsak bize kızmazsın değil mi?"

"Ama zaten beş dakika kaldı," diye yakındı Stella, eğlenceyle geçirilen zamanla devam zorunluluğunu kolayca karıştırabiliyordu.

"Beş dakika, pislikten başka bir şey değil," dedi Andrés. "Zaten Clara kâğıt hışırtısından hiçbir şey dinletmedi ki bize. Baksana, insanların güzel sanatlara düşkünlüğü inanılmaz boyutta. Bir gece boks maçında bir herife rastladım iki dövüş arasında iki sayfa Jaspers okuyordu."

"Ben sizi hışırtıyla falan rahatsız etmedim," dedi Clara. "Sorumlu o, bu sebzeyi satın alan ve korumam için yanıma bırakan."

"Kimsenin karnıbahârı ezmesini, yaralamasını iste-

miyorum," dedi Juan. "Söyleşimiz son derece kabaca bölünmeden önce de dediğim gibi son yazdığım denemeleri okumamı istersen hiç de rahatsız olmam. Senin yazdıklarını beğeniyorum ve öte yandan, başkalarının yaşamları ve düşüncelerini okumak olan yazgıma boyun eğiyor, razı oluyorum. Abelito'yla da aynı şey olmuştu. Clara ile durum daha da berbat: Beni sözlü olarak bilgilendiriyor, üreticiden doğrudan tüketiciye. Yakınlık; ne demek istediğimi anla işte. Annesinin dört dişi takma, kardeşi Sinatra plakları topluyor... Neden buraya Ev'e geliyoruz biz? En güzel kitaplar dışarıda oysa."

"Dokuza beş var," dedi Stella. "Bugün hiç dikkatimi veremedim doğrusu..."

"Üzülme sevgilim," dedi Andrés. "Bu bitince seni Vicki Baum dinlemeye götüreceğim."

"Kötü adam. Fransızcamı ilerletmek istediğimi anlamıyorsun. Sizin yüzünüzden dikkatimi veremedim. Ne berbat."

Clara, duygulanarak Stella'nın saçlarını okşadı. "Aptalı mı oynuyor yoksa aptalın teki mi?" diye düşündü. "Zavallı Andrés, ama belli ki onu seçen de kendisi." Stella'nın, içinden geçen parmakları tutsak etmeyip yumuşakça kayıp gitmelerine izin veren gür saçları vardı. Okuyanın, kitabını kapatırken arasından Clara'yı gördüğü bir ayla oluşturuyordu saçlar. Sandalyeler sanki kendilerince okuma üzerine yorum yapıyormuşçasına gıcırdayıp çekilme itilme sesleri çıkarmaya başladı. "Bunlar da acınacak halde, kim bilir neler bilmek zorundalar," diye düşündü Clara. Bir kitap, ardından bir başkası, haftalar boyu. Işıklar iki kez kırpıştı derken yeniden yandı: Saat tam dokuzda Ev'i çabucak boşaltmanın bir yolu olarak Dr. Menta'nın bulduğu bir çareydi bu.

Andrés, Clara'yla yan yana çıktı odadan, eliyle torbayı yokluyordu.

"İyi bir sebze bu," dedi. "Sen zayıflamış görünüyorsun."

"Geceleri uykusuz çalışmaktandır," dedi Clara. "Yarın bitirme sınavı var. Sen neden buraya geliyorsun Andrés?"

"Stella'yı getiriyorum ben aslında, sesletim çalışması için. Bana göre hava hoş, burada olmam ya da olmamam fark etmiyor doğrusu. Fakülte zamanlarımdan kalma bir alışkanlık olmalı; üstelik hep bir arkadaşla karşılaşma fırsatı çıkıyor. İşte bu akşam olduğu gibi, şansım varmış."

"Doğrusu son günlerde pek az görüşüyoruz," dedi Clara. "Ne aptal şu sürdürdüğümüz yaşam."

"Laf kalabalığını bırak. Neyse, Ev eğlenceli bir yer ve Stella her ikimize de iyi geldiğine inanıyor buranın. Kişisel olarak Ev'in benim en hoşuma giden yanı kantinde yediğimiz sandviçler. Özellikle de pateli olanlar."

Clara yan gözle onu süzdü. O bildik, olağandışı, ele gelmez, dört gözlü böcek. O da birden keyifli bir kahkaha patlattı.

"Vah yazık, demek kapandın çalışıyorsun! Peki öyleyse neden buralarda sürtüp zamanını öldürüyorsun?"

"Artık yapılacak en iyi şey bu. Bu saatten sonra kapak açılmaz," dedi Juan. "Savaştan önceki gece hafif bir eğlence iyi gelir. Clara zaten geçecek, kesin bu. Bana gelince, bilmiyorum. Kimi zaman sormadıklarını bırakmıyorlar..."

"Sahi ya," dedi Stella, "yarışma programları gibi, bana heyecan basıyor, tırnaklarımı kemirmeye başlıyorum..."

(Stella

"Küçükhanım, bu sorunun değeri elli peso. Ne dersiniz? Kabul mü?"

"Şey, ben..."

"Çok cana yakınsınız doğrusu, gözüpek hanımları severim. Hadi bakalım küçükhanım.

Cisimlerin yüzme ilkesini ilk bulan kimdir?")

"Kitabına uydurmayı bilmek gerek," dedi Andrés. "Salak soruya anlamsız yanıt. Masadaki soruları soran üç kişi şapa oturacak; 'Acaba bizimle dalga mı geçiyor yoksa hamlesinde bir dümen mi var?' Böylece zaman geçecek, içleri sıkılacak ve seni geçirecekler."

"Sana kolay geliyor," dedi Juan. "Ama bitirme sınavıyla oyun oynanmaz. Özellikle de ben bunu yapamam, zaten başıma buyrukluğun, kendi kendimi eğitmenin getirdiği dağınıklığın bedelini ödüyorum çünkü Arjantin'de yükseköğretimin kutsal amfilerinde bir şeyler öğrenilebileceğini düşünmek ahmaklık olur."

"Clara'nın bilmediği yoktur," dedi Stella. "Çok çalıştığından hiç kuşkum yok."

"Hem de tüm izlenceyi baştan aşağı," dedi Clara içini çekerek. "Ama tıpkı bir kuyu gibi: Eğilip bakınca kendimden başka, pırıl pırıl yıkanmış bir yüzden başka bir şey görmüyorum."

"Ödü patlıyor," diye açıkladı Juan. "Ama kesin geçecek. Peki, şimdi nereye gidiyorsun?"

"Gecenin geçişini izlemeye, Stella'yla bir vermut içmeye."

"Ve bizimle."

"Güzel."

"Ve kara maskelerden söz ederiz," dedi Clara.

"Ve Antonio Berni," dedi Stella; Antonio Berni hayranıydı.

Andrés ile Juan geride kaldı. Hanımlar kol kola girmiş, öteki dersliklerden çıkmış kalabalığa karışmışlardı. Aceleyle bir bölümü sona erdirmeye çalışan Lorenzo Wahrens'in sesini işittiler. Çok sayıda dinleyici dersliğin kapısına yığılmış, ayakuçlarına basarak utanç içinde çıkıyorlardı.

"Yazık bu yazara!" dedi Andrés. "Bak nasıl da çekip gidiyorlar daha Wahrens okumayı bitirmeden."

"Ne bekliyorsun moruk? *Yeni Heloise*'i okuyor," dedi Juan.

"Anladım ama insanların hiç yerinde duramayışını ve kaygıya kapılmasını nasıl açıklıyorsun? Sinemada da aynı durum; içeri girmek için yarım saat kuyruk ve sonra hiç zaman yitirmeden fişek gibi dışarı uğramaya bakıyorlar... Bana kalırsa, bunlar kaygının yüze vuran biçimleri. Her yerde de bu aynıdır bence. Bunu belirtmemin nedeni, bizde sayısız sözümona toplumbilimci özgül olarak Arjantin'de görülen davranış biçimlerini belirlediklerine inanırken gerçekte ortada olan yalnızca özgül olarak davranış biçimleri. Bizim toplumumuz üzerine, bizim düşçülüğümüz üzerine atılan onca kıtır..."

"Gerçekte bizde insanlar her zaman kaygılıdır," dedi Juan. "İşin kötüsü, kaygıya yol açan nedenleri çoğunlukla mate demliği denli önemlidir. (Bak bakalım su kaynadı mı, hadi durma, kesin kaynamıştır bile, aman Tanrım, bir dakika gözünü ayırmaya gelmiyor...)"

"Bak ama mate önemlidir," dedi Juan.

"Ya da, her on dakikada bir başkası geldiği halde, treni kaçırma korkusu. Bak, ben bir zamanlar yaylı dörtlüler konserlerine bir dizi bilet almıştım. Yanımda oturan hanım her konserde son konçertonun son bölümü başlamadan kalkıp salondan çıkıyordu. Üçüncü seferinde, artık arkadaş olduğumuzdan, eğer erken kalkmazsa Lomas de Zamora'ya giden treni kaçırdığını ve Constitución İstasyonu'nda yirmi dakika beklemek zorunda kaldığını anlattı. Sonuçta, Ravel'in *Assez vif et rhythmé* ezgilerini yirmi dakikaya yeğliyordu."

"Bir tabak mercimeğe daha neler yeğlenmiştir," dedi Andrés. "Bakın, insanoğlu nasıl da şöyle ya da böyle hep aynı temel suçu işlemiştir. Bir gün İksion olur, ertesi güne kalmaz küçücük bir ofis Macbeth'i olur. Düşünün,

üstüne üstlük bir de iyi hal ve gidiş sertifikası da istemeye kalkışırız."

"Belki de bu yüzden ne zaman bir karakola girsem korkudan ödüm patlar," dedi Juan. "Kimin temiz kâğıdı lekesiz olabilir ki?"

"Nerden bileceksin, belki de bahtsızlık ya da sayrılık dediğimiz gerçekte cezadan başka bir şey değildir. Bana kalırsa şu bizim moruk Freud da başka bir şey söylemiyor, örneğin, şimdi şu dazlak kafaları alalım. Sizce dazlak kafalılar bilinçaltında Dalila'ya mı boyun eğmekte? Ya da boynu tutulmuş romatizmalılar dönüp bakmamaları gereken bir şeye mi bakmışlar? Bir keresinde düşümde beni cezaların en büyüğüne çarptırmışlardı. Anlayın işte ölüm cezası demek istemiyorum: tam tersine. En büyük cezaydı, çünkü verilen hüküm gördüğüm düşün beri yanında yaşamımı sürdürmekti, sürekli bana unuttuğumu anımsatıyordu, ceza buydu, unutmuş olmak."

"Abel de kimi zaman böyle konuşurdu," dedi Juan. "Mağduriyetini öne çıkarmaya yatkın olduğu adından belli zaten. Belki de bu yüzden sürekli olarak kâğıtları tersyüz etme isteğiyle dolaşıyor; aynalara kötü adamı oynuyor."

Andrés hiçbir şey demedi. Cangallo Sokağı'ndan aşağı yürümeye başlamışlardı, sıcak yüzlerine vuruyordu.

"Torbama özen göster," diye rica etti Juan, ileri çıkarak. "İyisi mi, onu bana ver istersen Clarita; sen, sevgilim benim, yollarda bir felaketsin."

Yeniden Andrés'in yanına seğirtti. Stella pazaryerinden geçip et lokantasında yemek yemeyi önerdi. 86 numaraya binmek için Sarmiento Caddesi'ne dek çıktılar, ama Clara eve telefon etmek istedi, köşede durup onu beklediler. Andrés gözlerini dikmiş Juan'ı ölçüp biçiyordu.

"Müthiş adamsın. Gidip biraz çalışsan fena olmaz mı?"

"Sizinle bir şişe *sémillon* şarabı içmeyi yeğlerim. Farkındaysan birbirimizle çok az görüşüyoruz, sanki çok yakın dostmuşuz gibi."

"Tanrı bizi bundan esirgesin, seni de berbat çelişkilerden. Havada bir şey sezinliyor musun?"

"Sis, canım," dedi Stella. "Bu saatlerde sis bastırıyor."

"Saçmalama kızcağızım. Bu saatlerde sürtüklerle dansçılar bastırır. Ama sis diyorsan elbet odur."

"Kent merkezi nemli," dedi Juan amaçsızca.

"Giysiler, insanın üstüne yapışıyor," dedi Stella. "Bu sabah uyandığımda bana çarşaflar ıslakmış gibi geldi."

"Uyandığında,
saatin zili kanıyor.
Uyandığında
saat on ikiye geliyor.
Sevgilim, ıslak çarşaflar,
Sen uyandığında," dedi Andrés. "Bu boleronun sözlerini sana armağan ediyorum, *candombe* dansı yapan yüreciğini yatıştırsın diye."

Stella onun kulağını çimdikledi ve sevinçle sarstı.

"Uyandığımda," dedi Juan, "acil önlem olarak ilk aklıma gelen yeniden uykuya dalmak olur."

"Gözlerini gerçeklere kapatmak dedikleri," dedi Andrés. "Sen şimdi dediklerime kulak ver, önemli çünkü. Yeniden uykuya dalmaktan söz ediyorsun, buna gayret ediyorsun. Eğer böyle yaparak kendi içine kapanacağını, çevrene bir duvar çekerek arkasına sığınıp, karşına çıkan bir şeye karşı kendini koruyacağını düşünüyorsan yanılıyorsun. Uyumak yitmekten başka bir şey değildir, yeniden uyumaya kalkıştığında aramakta olduğun ikinci bir kaçıştır yalnızca."

"Bilmez miyim? Sonuçları olmayan, hafif tertip bir

ölümcük," dedi Juan. "Ama baksana dostum, işte uyumanın yüce ayrıcalığı, budur kusursuzluğu zıbarmanın. Kendi kendinden tatile çıkmak, hiçbir şey görmemek ve kendini görmemek. Kusursuz işte."

"Olabilir. Yine de öylesine midye gibi yapışıyoruz ki kendimize, tilki uykusunda olsak da şöyle bir silkinip uyanmak güç oluyor. Örneğin, benim başıma gelen; saat sabahın dördünde işemek için kalkıyorum, geç saatlere kadar mate içmenin doğal sonucu. Yeniden yerime dönüp yatağıma girdiğimde bakıyorum bedenim, yalnızca kendi hesabına, ('Sıcacık yerini arıyor!' diye haykırdı Stella.) evet sevgilim, tam da dediğin gibi sıcacık yerini arıyor, kendi çizdiği yeri, anlıyor musun, kendi bıraktığı canlı izi arıyor, ayaklar ılıcık köşeye, adam korunaklı kovuğuna... Kaygılanacak bir şey yok dostum, boşuna inanmıyoruz iki kere ikinin dört ettiğine."

"Serin bir yer arayan tek bölümü bedenin, kafa," dedi Juan. "Bu da kafanın insanın düşünen bölümü olduğunun kanıtı. İşte Clara da geliyor, şu gelen de 86 numara gibi gözüküyor."

Tramvay kendi üstüne abanmış gibiydi, taşıdığı paketlerin ağırlığı altında tökezleyerek yürümeye çabalayan bir kadındı sanki. Juan'ın (bir köşeye yönelerek şu girdaplanan tuhaf rulet dönüşlerinden birini köşedeki bir pencereye bağlayıp otururken

istemler arasındaki tüm çatışkılarda olduğu gibi
ve hemen hepsi gibi rastlantısal biçimde çözümlenir
ve seni, diye düşündü Clara, ayakta bırakarak, koskoca boş gezer keyifle yerine yerleşirken.)

Juan'ın tramvay pencerelerinden görünen sis hoşuna gidiyordu; hızla geçen kaplan gibi ışıklar (ama ne de güzeldirler, ne de güzel) sırılsıklam olmuş pencerelerin yanı başında koşarlar. Ne-

redeyse her tramvaya binişindeki gibi içini bir feragat duygusu sarmıştır, hoşnut bir kendini bırakış. İpleri tramvaya bırakmıştır, kentin bir parçası, dönüşler, duraklar ve birden hızlanmalarla yanı başından usulca kayar geçer. Sis duyumsadığı edilgenliğe ortam hazırlar; çeyrek dakikalık, on sokaklık (Buenos Aires'liler ellerinden gelse hiç yürümeyi seçmez çünkü) bir küçümen nirvana içine gitgide daha kolayca yuvarlanmasını kolaylaştırır. Buda'nın ağacı Bo'nun adı 86 idi. Kabalacı açıklaması 86; iki tane çift sayı, ikiye bölünebilen bir sayı: 43. Cebinde de tam bu vardı işte: bir paket 43 sigarası, ama SİGARA İÇMEK YASAKTIR, TÜKÜRMEK YASAKTIR. Bo ağacı altında.

"İnsan buncacık şeyle bile mutlu olabiliyor," diye düşündü. "Bir öpücük bile değil. Buncacık az. Küçücük töreniyle hazırlanan bir fincan çay, bir kitabın üzerinde uyuyakalmış bir böcek, eski bir parfüm. Evet, neredeyse hiçlik..." Yeter ki kendini Bo ağacının gölgesine bırakmaya razı ol, bir tramvay parçasının içinde birkaç sokak boyunca mutlu olmakla yetin.

Kalabalık ve yerinde duramayan bir aile ikinci durakta itiş kakış indi, Stella oturulacak yerlere geçişi engellemek için elinden geleni yaparak Clara'nın pencere yanına oturmasını sağladı. İki kadın, dolu bir tramvayda oturacak yer bulabilmenin gülümseyen sevinciyle birbirlerine baktılar (al sana törebilimciler için bir izlek) sokaktan bir şeyler görmeye çalıştılar ama sis pek elvermiyordu.

"Colón Parkı karanlıkta ne korkunç görünüyor," dedi Clara pencerenin camını ovuşturarak.

"Amanın, şu yaşlı kadınlar hiç inmeyecek sandım," dedi Stella. On sokak bile olsa, ayakta yolculuktan öyle yoruldum ki. Beş yıl önce Andrés'e dört bine bir Morris

satacaklardı, ben de dur hele dediğimi düşünüyorum da... Amerika'dan daha ucuz arabalar gelir demiştim."

"Yanılmışsın şekerim. Bu ülkede böyle düşüncelere yer yok."

"Herkes kesin gözüyle bakıyordu."

"Daha iyi ya. Ama nasıl olsa Andrés, Morris'ten bıkardı ya da ikisi bir damperli kamyon darbesiyle yamyassı olmuştu bile. Buharlanmış ön cama bir resim çizmek için direksiyonu nasıl bırakıvereceğini gözümün önünde canlandırabiliyorum."

"Andrés'in annesi de aynı şeyi söyledi. Ama bir denemekte yarar var."

Clara yan gözle Stella'ya baktı. Stella işte böyleydi, tramvay düşünceli, yolu çizilmiş, belli rotada. Andrés ise belki bir Dupin: Stella'nın aklından gelip geçecek her şey önceden biliniyor. "Ne tutumluluk," diye düşündü Clara, için için eğlendi. Stella'yı seviyordu: taşıması kolay. Onun türünden insanların en kötü yanı yönetimi ele alabileceklerini sanmalarıdır, ama Stella öne çıkmıyordu, tıpkı mate kutusu üstündeki resimdeki köylü kız gibi, en fazla yan yana duruyorlardı. "Yine de yazık Andrés'e, üzücü bir çözüm. Zavallıcık bu sıkıntıya göğüs germek zorunda." Ama bir yandan da Andrés'in seçimine öfkelendi; gerçi Stella sonunda içinde sevecenlik uyandırmayı başarıyordu hep.

"Kent merkezi nasıl da karanlık," dedi Stella. "Böyle karanlığı hiç sevmiyorum. Baksana şu vitrindeki binici pantolonları 'potur'lara, nasıl da ışıl ışıl aydınlatılmış tuhaf şey."

"Çok hoş yünler," dedi ilgiyle Clara. "Ya şu ses de ne sesi?"

"Aşağıdaki park yerinden çıkan bir araç olmalı."

"Yok, temizlikçiler çıkıyor olmalı."

Stella karşı çıktı ve pencereyi açmaya davrandı. Yüz-

lerini birden sıcak bir hava yaladı. Hava sisin nemini öyle emmişti ki ıslandılar. Ortada Juan'ın yanında ayakta duran Andrés, camı indirmeleri için kabaca ıslıkla uyardı kızları.

"Haklı ama; sonra soğuk alıyorum o da kızıyor bana," dedi Stella. "Evet, temizlikçiler sanırım. Yünler çok güzeldi değil mi? Sen örgüyü çok seviyorsun değil mi?"

"Şöyle, boğazıma kadar okumaya batınca ya da bir sınavdan önce hoşuma gidiyor."

"Çok yatıştırıcı. Acı mate gibi; ama mate midemi kaldırıyor. Andrés çok yatıştırıcı olduğunu söylüyor. Bir görsen geceleri nasıl mate içip duruyor."

"Geceleri mi yazıyor?"

"Evet geceleri yazıyor. Sırtına eski hırkasını geçiriyor, sessiz durmamı söylüyor ve matesini demliyor."

Temizlikçilerden biri ön kapıda belirdi. (Neredeyse kimse dokunmadan kapıların iki kanadının açılması Clara'yı şaşırttı. Tıpkı vatmanın biletçiye bir şey söylemek için ara kapıyı açması gibi; şaşırtıcı çünkü köstebek suratı ve koca ayaklarıyla ondan başkası değil karşımızdaki. "Sanki sahnedeki perde gibi," diye düşündü keyifle. "Birden perde açılır ve tram tram, karşınızda bir hiç. Edwige Feuillère'i beklerken karşınıza belediye zabıtası çıkıyor.") Ve adam ayakta sıkışmış yolcuları yorgun gözlerle süzdü. Kapı kapanınca, çevik bir hareketle

ilkin bedenini içeri aldı ardından süpürgesini, kapıya sırtını dönerek,

ve derken el çabukluğu ile kollarını arkaya savurarak, tıpkı bir

büyücü gibi (çünkü şimdi süpürge ile uzun saplı bir faraş kapının kanatlarından

birine dayanmıştı)

kapıyı tatsız bir sesle çat diye kapadı,

kemik torbası bir köpeğin çatırtısı.

"Aman kim bilir ne sıkılıyordur canları," diye düşündü Andrés, sokak temizlikçisinin solgun yüzünü görünce. Sıkıntı (kendi anladığı haliyle) kusursuzluğun cezasıydı, ama temizlikçiye bu bunalma olasılığını yüklemesi onu yine de hüzünlendirdi. Sahanlıkta (daha uzun boylu bir adam olan) öteki temizlikçiyi gördü; o uçtan süpürmeye başlamıştı. Tramvay 25 de Mayo Meydanı'ndan köşeyi dönüp her zamanki balık kuyruğu titreyişini yaparken tutamaklardan birine yapıştı. Juan bir kitap çıkarmış okuyordu. "Müthiş, sen tramvayda oku diye yazdım zaten." Neredeyse kitaba el koymak, elini usulca paketli hanımın sırtından uzatıp kitabı Juan sezinlemeden elinden kapıp çekivermek üzereydi. "Neyse, neyse," diye düşündü huzursuzluğu biraz yatışmıştı. "Sonuçta düşündüğümüzde, içinde bulunduğumuz sapkınlıkların ulaştığı nokta göz önünde tutulursa tramvay en uygun okuma odası. Ancak, öngörülü davranıp, sorun oluşmadan çözüme giderek hangi koşullar içinde okunabileceğimizi göz önüne alarak ona göre yazmalıyız. Kafede okunacak bölümler, tramvayda okunacak bölümler, kokularımızı sürünüp, en rahat koltuğu, en iyi pipoyu ve kültürü seçtiğimiz hafta sonu bölümleri. Böylesi çok uygun." Stella ile Clara'nın oturdukları yerin temizlenmesi için kalktıklarını gördü. Temizlikçilerden uzun boylusu Clara ile Stella'nın oturduğu yerle ilgileniyordu, bıkkın süpürgeci ise şimdi süpürgesini Andrés'in ayakları arasından geçiriyordu, önce bir ayağını kaldırdı sonra ötekini, ardından yanında ona yapışık duran oğlanın aynı şeyleri yapmasını izledi, güneş gözlüklü hanım da gözlerini korkuyla süpürgenin sapına dikmiş gitgide yanında durduğu oturacak yere sokuluyordu, sonunda kalçalarını emekli görünüşlü bir beyin suratına dayayınca adamcağız elden geldiğince geriye dayanarak elindeki *La Razón Quinta* dergisini, kendi yüzü ile gözlüklü hanımın kalça-

ları arasında bir paravan haline tam getiremese de, biraz yukarı kaldırdı.

"Duymadınız galiba, ikidir ayağa kalkmanızı söylüyorum," diye uyardı temizlikçi ve Juan biraz bozum olmuş, elindeki kitabı kapattı; ağzında Andrés'in tam da anlamadığı bir şeyler geveleyerek yerinden kalktı. Paketli kadın Andrés'in sağ memesinin hizasında içini çekti; Juan geride kalmıştı, okumaya dalmışken birden öyle şaşkınlık içinde kalmıştı ki bir parmağı kitabın arasına sıkışmış, içinde öfkesi köpürüp yükseliyordu.

"Görüyorsun değil mi, yazık bu yazara, bu tür eğlenceli sapmaları hiç hesaba katmaz," dedi Andrés'e. "Eğlenceli sapma sözünün her anlamı geçerlidir. Bak şimdi, biçem kaygısıyla yazar duraklar, havasını değiştirir, şaşırtır, buyurur, kafadan atar, noktasını uydurur; sonra da sen alır onu okursun ve bir tümcenin tam ortasında bir bakmışsın karşında yerleri süpürecek biri."

"Orospu dölü," dedi Juan paketli kadına hiç aldırmadan.

Andrés yeniden yerlerine oturmuş olan kızlara göz kırptı. Ayaktakilerin içinde bulunduğu kargaşa yorucu olmaya başlamıştı çünkü temizlikçiler karşıt iki yönden birbirine yaklaşıyor, yolcular da onlar rahatça süpürsün diye yerlerini onlara bırakmaya çabalıyor ve gitgide ortada birikip sıkışıyorlardı. En kötü an

(Şimdi Juan yeniden oturmuştu ama ne gerek var
diye düşündü Andrés alayla,
üç sokak sonra inecek olduktan sonra)

temizlikçilerden birinin –sol elinde tuttuğu otomatik faraşı ayağıyla açtıktan sonra– türlü çöpü, hav yumakları, bilet, gazete, düğme, iplik, bir balgam üzerine yapışmış toz yumağı, saç, fıstık kabuğu, kibrit kutusu ve taahhütlü mektup makbuzunu derleyip toplamak için eğilmesiyle,

istemediği halde eğilmesiyle (çünkü faraşın uzun bir sapı vardı ama o kalabalık içinde ve tramvayın berbat aydınlatmasıyla ta uzakta kalan yerdeki karmaşa ve karanlık yüzünden eğilmişti)

daha iyi görebilmek için ve bu durumda da yolcular

bir yandan temizlikçinin başındaki kepin siperliğiyle bir uca sıkıştırılmış oluyordu, bir siperlik zorunluluklarını yerine getirmeye odaklanmış bir kafanın üzerindeyse çok güçlü olabilir ve öte yandakileri ise temizlikçinin

kıçı eğilmiş bedeni ile tam bir yatay çizgi çizerek yer değiştiriyor ve sıkıştırıyordu. Bir de üstelik her iki temizlikçinin tramvayın orta noktasında buluşmak üzere olduğu düşünülürse, "İyi ki," diye düşündü Andrés, "beni geçtiler," ve durmadan faraşları açmak için eğildikleri düşünülürse, yolculara ayrılmış alan gittikçe daralıyordu; bunun apaçık sonucu ise, yolcuların birbiri üstüne yıkılmayı engelleme çabasıyla (iki düğme çarpıştığı an kuru, sert bir ses işitiliyordu) alçak sesle mırıldanmalarla olup bitenin farkında değilmiş gibi şakalaşma çabasıydı. "Neyse," diye düşündü Juan, "benim karnıbahara bir zarar vermesinler de." Arkaya, Clara'dan yana dönüp bakmak istemiyordu, huzursuzluğunu anlamasından çekiniyordu. "Artık torbayı ben taşıyacağım."

"Bir baksana 25 de Mayo'ya," dedi Andrés, aramızda kalsın ama ne beklenirdi zaten bakışıyla. "Anımsadın mı?"

"Anımsamaz mıyım?" dedi Juan. "Bir tane bile bırakmamışlar. Süt barlarına şükür. Gün gelir, sütün de açık saçık olduğunu düşünür ve onu da yok ederler belki."

"Süt ahlaksız zaten," dedi Andrés. "Ama vanilyalıların fallikliğiyle boy ölçüşemez. Kızlar köşede iniyoruz."

"İniyoruz," dedi Clara. İnmesi pek kolay olmadı çünkü Stella ("boğa güreşi arenasında çömez matadorun sesiyle, lütfen yol verir misiniz, diyor," diye düşündü. "Tramvay yolcularına dirseklerinle, yoksa sesinle hükmedecek-

sin.") Paketi temizlikçilerin başının üstünden Juan'a geçirip sonunda Stella ile arka kapıdan indi. Juan tramvayın ön basamaklarına eriştiğinde araç yeniden hareket etmişti, bu yüzden Juan tramvaydan Corrientes Caddesi dönemecine girdiğinde atlamış oldu. Bu cadde ışıl ışıldı; yerle bir edilmiş yoksul Çin mahallesinden iki sokak ötede ailelerin barınmasına en uygun kent neşeyle başlıyordu: Jousten adlı kahvenin önündeki posta kutusunun üstüne geçirilmiş kırmızı takke; insanı lunaparka yollayan ve bir avuç dolusu kuruş karşılığı bir dolu atış kazandıran kaydıraktan yumuşacık bir kayış.

Gazeteci "London Again"i dinliyor ve aklından sürüyle hoşlandığı, sevdiği şey geçiyordu; bunlar lavanta kolonyası olduğu gibi Eric Coates ezgileri de olabiliyordu. Başka bir dünyadan kalma Würlitzer, *samba*'ları ve *machicha*'larıyla ona gözdağı verdiğinden, gazeteci kulak zarları patlayacak gibi olsa da aygıtın yanı başında oturuyor ve onu ardı ardına parayla dolduruyordu; yalnızca "London Again" çalsın diye ve ardından bir tangocuk

Te acordás Milonguita, vos eras
la pebeta más linda'e Chiclana[1]

aradaki bas vurmalıların sesi ardından işitilen akordeon körükleri, piyanoya minik kuru vuruşlar, kısa, kesin kesimler ve gazetecinin kız arkadaşı ve bir başka çiftle (Juan ile Clara olmasın bunlar) içeri girmekte olan Andrés Fava'ya parmağıyla uzaktan yolladığı selam, bir yandan Juan D'Arienzo'nun çalma biçemine dalmışken, otomatik piyanonun öne çıkışı, kanarya, kurgulu bülbül

1. (İsp.) Anımsar mısın Milonguita, sen nasıl da / en güzel bebeğiydin Chiclana'nın. (Ç.N.)

VE İMPARATOR ÖLECEKTİ (hem de bülbülün yüzünden, evet efendim).

"Bana bir peso bozsanıza, yirmilik olsun," dedi gazeteci. Şu kirli gözlü zenci Würlitzer'e yanaşabilse *chamamé* ezgileri çalacağına bahse girerim. Listede üç tane var, deniz derya gibi de *chacarera*'lar ve *gato*'lar. "Halk müziğinden iğreniyorum," dedi kendi kendine. "Başkalarının halk müziğini seviyorum, yani, özgür ve bedelsiz olanı, kanımın dayattığını değil." Kanın dayattıkları çoğunlukla mide bulandırıcıydı. "Kadehlerindeki içki biter bitmez laflamaya damlarlar buraya. Bir başına Andrés olsa neyse, ama yanındaki kadın korkunç. Şimdi ne çalıyorum peki?" Liste uzundu, iki sıraydı. Metronome All Star Band'den bir plak seçti: *One O'Clock Jump.* O sırada Juan ile Clara yanına geldi.

Tezgâhta kızarmış patates yiyen Andrés ile Stella, gazeteciden yana, hoş geldiniz dediği ve kendine doğru bir sandalye çektiği yöne bakıyorlardı. Clara, Würlitzer'in bağırsaklarına ve işleyişine bakarak oyalanıyordu.

"Tatlıcıların tanrısı Molok," diye aklından geçirdi Andrés. "Şiş göbekli, cırlak sesli tanrıcığa kurban edilen bozuk paralar. Baal, Melkart, terbiyesiz böcekler, müzik balıkları. Ah gazeteci, yürekler acısı başkan, Fenikelilerden kalma bir kral, bir şofet sanki." Gazeteciyi çok seviyordu; boks gecelerini, gece yarısı kahvelerini, sevi üzerine söyleşileri, denemeleri ve daha neleri paylaştığı yol arkadaşı,

gazeteci, Alsina Caddesi 400 numaradaki dairesinde sessiz sakin Buenos Aires'lilere özgü alışkanlıklarıyla yaşayıp giden biriydi: Bana dokunmayan bin yaşasın, umurumda değil türünden biri,

pobre pais, sí que vas bien

pa una prósima elesión[1] (daha sık görüştükleri sıralarda, birlikte ıslıkla çaldıkları bir tangocuk; Stella'dan önceleri, şimdiki zamana düşüşlerinden öncesi – "Bak şimdi," diye düşündü Andrés, "sözcüklere, söze güvenme. Hep şimdiki zamana düşmüş durumdaydık, oğlum").

"Gel bakalım, kızım, gazeteciyle bir konuşalım."

"Sen git, ben de bu güzelim patatesleri bitireyim," dedi Stella.

Masaya vardığında üçü çoktan oturmuşlar, Würlitzer susmuştu ama gözdağı veren bir duruşu vardı.

"Baksanıza şu herife," dedi gazeteci, elini sanki bir ingilizanahtarı tutuyormuş gibi sıkıyordu. "Oğlum, bana selam vermekten utanmıyor musun sen hiç? Kaçak herif, dilerim ceketin ceplerle dolsun ve her bir cebinde ıslak sigara, sahte banknot ve bir tükenmezkalem olsun,"

çağımızın karabasanı.

"Benden de sana aynı dilekler," dedi Andrés. Birbirlerini hoşnutlukla süzüyorlardı. Clara ile Juan ise yalnızca onlara bakmaktan bile keyif almaktaydılar.

"Akşam yemeğini ne zaman yiyorsunuz sizler?" dedi gazeteci.

"Hemen. Ama ilkin buraya girip iştihamızı biraz ıslatalım dedik. Bu özel bir gece biliyorsun, yarın büyük şeyler olacak."

"Büyük şeyler hiçbir zaman olmaz," dedi gazeteci. Yeri geldiğinde dudak bükmeyi bilirdi.

"Olur olur, hem de nasıl," dedi Andrés. "Ama bizim başımıza gelmez. Yarın Clara ile Juan bitirme sınavına girecekler. Akşam dokuzda."

"Bunun neresi büyük bilemiyorum," dedi Clara.

"Anlıyorum, çünkü sizin başınıza geliyor. Ama be-

1. (İsp.) Acınası ülke, her şey yolunda gidecek / gelecek seçimlere dek kuşkusuz. (Ç.N.)

nim için, gazeteci için bu başlı başına bir olay. Herkesin sizin gibi bıçak sırtında duran, bitirme sınavına girecek arkadaşı yoktur. Olayı mercek altına alalım ve büyütelim ki tarihsel olarak da yücelsin. Şu başlıkları bir düşünün: MISIR'DA FELAKET: YİRMİ KADIN DİRİ DİRİ YANDI. İnsanlar bunu okuyor ve gerçekten de ne felaketmiş diyorlar. İşin aslına bakarsanız, dünyanın başka yerlerinde on bin kadın ölüyor ama kimsenin umurunda bile değil. İsterseniz gazeteciye sorun, bu işleri kendisi iyi bilir."

Ama Juan, iki parmağıyla kâğıdın bir parçasını aralayarak karnabaharının ucundan küçük bir parçayı gazeteciye gösteriyordu. Clara paketi elinden alıp Würlitzer'in üstüne oturttu, ama barmen öfkeli el hareketleri yapınca Clara paketi koyduğu yerden alıp kucağına oturttu. "Bu ahmak için yapmadığım kalmadı zaten. Ben istesem cebinde bir aspirin bile taşımaya yanaşmaz benim için." Paketi, kâğıdın içindeki gözlerle kaplı koca suratı okşadı eliyle. Andrés ve gazeteci, görüşmekten çok hoşnut, dur durak bilmeden konuşuyorlardı.

"Bugün saat sekizde çıktım," dedi gazeteci. "Neyse, hadi gidip bir yemek yiyelim. Saat sekizde çıktım ve buraya 'London Again' dinlemeye geldim. Nasıl da seviyorum bunu, inanılmaz."

"Beş para etmeyen bir şey ama," dedi Andrés.

"Doğru diyorsun, ben de tersini söylemiyorum zaten. Hepimizin gönlünde arabesk bir köşe vardır ya hani. Benimki İngilizce de biliyor işte. Bu yüzden 'London Again'i çaldım ve siz girdiğinizde bir daha çalayım mı diye düşünüyordum. Neyse, hadi gidip bir şeyler yiyelim."

"Stella ızgara istiyordu."

"Hepimiz istiyoruz. Hem de bol bol konuşmak istiyoruz."

"Abel'i," dedi Stella uyumsuz bir biçimde.

"Eşsizsin," dedi Juan, hiç de hoşnut değildi. "Sana çift porsiyon uykuluk ısmarlayacağız, anlaşıldı. Gazetecinin bizimle gelmesi hoşuma gidiyor. Varlığı hem bizim çift sayıyı bozar, çift sayıda olmak ahmaklıktan başka bir şey değil, hem de kişisel niteliklerini aramıza katar."

"Ve bakarsın hesabı da ödeyiverir," dedi Andrés, kendisine sevecen gözlerle bakan gazeteciyi dirsekleyerek. "Gazeteci Avrupa'dan döneli çok olmadı, sözleri bilgelik dolu. Her kadeh *sémillon* şarabınızla bunu da içmeye hazır olun. Üstelik, gazeteci benim denemelerimi de okur; en azından, bir zamanlar eski güzel günlerimizde okurdu."

"Bana kalsa," dedi gazeteci, "ben okumayı *volontieri*, yani gönüllü sürdürecektim, ama bir iz bile bırakmadan altı ay ortadan yitip gidenlerdensin sen. Estelita'cığım, sen mi onu tutsak aldın yoksa?"

"Ah keşke yapabilsem," dedi Stella. "Gerçekten de çok yazıyor ve durmadan da mate çayı içiyor. Hep söylüyorum kendisine, bunca çalışma bir gün sağlığına dokunacak."

"Gördünüz mü," dedi Andrés, "tam bir münzevi tablosu çizdiniz, mate çayı filan hiç eksiği kalmadı doğrusu."

"Peki neden kimsenin ne yazdığından haberi olmuyor?" dedi Juan. "Bu ülkede genellikle herkes dostları için yazıyor, çünkü yayımcı ve editörler yele kapılmış yaprak ve yedinci halka polisiye konularına eğilmiş, çok dolu."

"Bakın, insan yazmaya başladı mı, önce bir şeyleri bir araya getirmek zorunda, sonra bunları gözden geçiriyorsunuz sonra da hepsini yazı makinesinde yazmak gerekiyor... Sonuçta, bunca şeyi okumak zorunda mı insanlar?" dedi Andrés öfkeyle. "Sanki yaptığımız şey kaçınılmazmış gibi konuşuluyor. Evet, bir günlük tutuyorum ben. Peki ne olmuş? Daha çok gecelik diyebiliriz gerçekte. Eee? Lütfen, bunca okunacak şey dururken..."

"İnsan arkadaşlarının yazdıklarını çok başka nedenlerle okur, biliyorsun," dedi Clara.

"Tamam, anlaşıldı, ama bir araba kazasını izlemek için biriken insanlar gibi kalabalık toplanınca,

evlat, burnuma cenaze kokusu gelir; nutuk atmalar, selamlama amaçlı top atışları."

"İşin özü biz Buenos Aires'te hücreler oluşturmaya bayılırız," dedi Clara. "Bakalım sen bu kente ilişkin hangi düşünceleri besliyorsun? Yazıları aramızda kusursuzca paylaşıveririz; sen yazarsın, yazdıklarını beş-altı dost ya da akraba okur; ertesi hafta sıra değişir: Juan bir öykü yazar, sen ve ben öyküyü okuruz... Bu düzen kusursuz işler, sakın olmaz deme. Bazen düşündüğümde kendi kendime gülme tutar, herhalde Ev'de birbirinden haberi bile olmayan yüzlerce hücre vardır böyle. Bir alay insan vardır, üç, beş, yirmi okur için yazı yazan."

"Bu anlattıkların midemi bulandırmaya başladı," dedi Andrés.

"Yemekten önce olmaz ki, sakın ha," dedi kaygılanan gazeteci. "Haydi gidelim, kurt gibi acıktım ben."

"Sis kötü bastırdı," dedi Clara, sokağın havasını koklayarak.

"Sis değil, duman," dedi Stella.

Gazeteci eliyle kuşkusunu belirten bir devinim yaptı.

"Peki neymiş?"

"Ne olduğunu bilen yok," dedi gazeteci. "Bu gece gazetede düzeltmenlerle de bu konu

konuşuldu. Ne olduğu tam olarak bilinmiyor. Herkes ayrı bir çözümleme yapıyor, ayrı bir analizle ayrı bir açıklama getiriyordu."

Juan, Stella ve gazeteciyle söyleşerek yürüyüp gittiğinden, Andrés, Clara'nın kolunu tutarak onların uzak-

laşmasını bekledi. Clara kendini ona bıraktı, gözleri devrilmişti.

"Sınavdan korkuyor musun?" dedi Andrés.

"Yok; daha çok meraklanıyorum. Genellikle yaşamda olayların nasıl gelişeceği, nereye varacağını biliriz. Dişçinin sana neler yapacağını, teyzenin evinde neler yiyeceğini filan neredeyse ayrıntılı olarak kafanda canlandırabilirsin. Ama bunu canlandıramıyorum: kafamın içi bomboş, kusursuz bir bilmece."

"Evet, berbat bir yarım saat geçireceksin," dedi Andrés. "Belki yarın sizinle gelirim. Bilmem böyle durumlarda tanıdıkların çevrede olmasından hoşlanır mısınız? Bazen daha kötü olur böylesi, tıpkı cenazelerdeki gibi."

"Yok, bana iyi gelir. Bu durumda başımıza ne gelirse gelsin, sonunda bir köşede kafa çekeceğiz demektir. Hava sana da çok sıcak gelmiyor mu? Başım da dönüyor sanki," dedi Clara kafası karışmış, Andrés'in koluna tutunarak. "Bu sokak, bu sis ne garip."

"Yapışkan."

"Bu gece sıcağa dayanamıyorum," dedi Clara. "Serinliği aklıma getirmek yetiyor, hemen duyumsuyorum dediğimde Juan benimle dalga geçiyor. Gerçekten de yalnızca benim olan bir iklim paravanıyla kuşatılmış gezerim ben ama bu gece olmuyor. Herhalde çok gerilmişim," diye alçakgönüllülükle ekledi Clara.

"Peki Juan sakin mi?"

"Öyle diyor, ama bak nasıl da elini kolunu sallayarak konuşuyor. Son birkaç gecedir deli gibi yazıp duruyor. Ders notlarının tam ortasında bir bakıyorsun şiir yazmaya koyuluyor. Her şeye karşı öfke dolu, Buenos Aires ona acı veriyor, ben ona acı veriyorum, doğru dürüst yemek yemiyor ve esneyip duruyor."

"Pek iyi bir tablo çizmedin."

"Biliyorsun her şey onu özellikle huzursuz ediyor," dedi Clara. "İstediği çorbayı da vermek kolay değil. Tam *tapioca* çorbası veriyorsun meğerse canı yıldız şehriye istiyormuş. Kimi gün ben de sinirine dokunuyorum zaten."

"Geceleri dokunmadığın sürece..." dedi Andrés ölçülü biçili sözcüklerle.

"Ah, öyle mi diyorsun, bence temelde en kolayı bu. Juan'la sorunlar uyanır uyanmaz başlıyor. Söyle de sana son birkaç haftadır yazdığı şiirleri okusun, göreceksin. Ben sokağa çıkalım diye diretiyorum, onu gezmeye götürüyorum, iş buraya vardı. Bence buna gereksinmesi var. Dün gece tam uykuya dalarken bana, 'Ev başımıza çöküyor,' demez mi? Sonra sesi çıkmadı ama uyanık olduğunu biliyordum. Peki ben ne diye bunları sana anlatıyorum ki sanki..."

"Hiç, laf olsun diye; zaten konuşma böyle olur. Nereye götürüyor bunlar bizi böyle? Ha, evet, stadyumun karşısındaki lokantaya. Şiir, şiir, her şey şiirle biter."

"Her şey şiirle başlar," dedi Clara, bilmiş bir tavırla.

"Ben bunu demek istememiştim. Ama bak, bu gece de, başka geceler de yazdıklarımızdan, okuduklarımızdan söz etmekten başka yaptığımız başka bir şey yok."

"Evet ama bu da çok iyi bir şey."

"Öyle mi sence? Sence gerçekten buna *hakkımız* var mı?"

"Ne demek istedin? Bu söylediğini tam olarak anlamadım."

"Açıklama sorudan daha yazınsal olacak," dedi Andrés hüzünle. "Gerçekten ne sormak istediğimi bilmiyorum. Belki bir anlamda bir aydının meslektaşlarına ve kendine duyduğu öfke. Asalaklığa, gereksizliğe duyulan korkunç bir kuşku."

"Pişman bir *gaucho* gibi, bir at çobanı gibi konuşma," dedi Clara alayla.

"Beni iyice anlamanı isterim. Aydın olma hakkını ve nedenini senden esirgemiyorum. Juan'ın yazdığı şiir çok iyi, benim günlüğüm ve denemelerim çok iyi. Ama bak Clara, bir düşün, temelde o da ben de, ötekiler de hepimiz yaptıklarımızla çok böbürleniyoruz. Kimileyin yaptıklarımızla kimileyin de yapmış olma durumumuzla. *Ben yazıyorum.* Bu gerçek İngilizcedeki en kısa ve en küstah yanıtı yapıştırma isteği veriyor insana: *So what?* Ee n'olmuş yani?"

"Ama durumu böyle ortaya koyamazsın," dedi Clara. "İşin ilginç yanı ne yazıldığını

bilmek. Yazılanları olumlamak bundan sonra geliyor. Ne bileyim, bir Valéry çıkıp, '*Ben yazıyorum,*' diyebilir. Onun ağzından bunu duymak seni şaşırtır mıydı?"

"Şaşırtmazdı," dedi Andrés efendi efendi. "Sanırım işin özü de bu. Ama işte bu konuşmalar, bu birbirimize kâğıtlar verip almalar, kahve köşelerinde masalar, üzerlerinde kitaplar, kitaplar, kitaplar ve açılışlar ve galeriler... Bak, işte burada bir el çabukluğu, bir kandırmaca, ele verme var."

"Tek eksiğin şöyle yazıp: 'gerçeğin, yaşamın, eylemin ele verilmesi' yakana

taktığın bu rozetle iş yaşamına ilk adımını atmak."

"Kuşkusuz; sözcükler. Ama ben sana başka bir şey demek için aranıyordum. Beni kaygılandıran zihinsel aydınlığımızın *niteliği*. Tıpkı aşağıdaki hava gibi nem, küf kokusu yüklü."

"Ama sen günlüğünü yazıyorsun," dedi Clara, Juan'ı savunarak.

"Günlük de sis kokuyor. Bak, bizim yaptığımız bu kirli havayı soluyup yutmak ve

bunu kâğıda döküp kaydetmekten başka bir şey değil. Benim günlüğüm bir sinek kâğıdı, can çekişen hayvancıklarla dolu mide bulandırıcı bir bal."

"En azından sen böyle olduğunu biliyorsun," dedi Clara, çocukken hep hemşire olmak istemişti.

Andrés omuz silkti, Clara'nın kolunu sıktı, belli belirsiz bir hoşnutluk duygusu içini doldurdu. Bu akşam onu yatıştırmak kolay olmuştu.

"Ben katılmıyorum," dedi gazeteci. "Evet Stella, ben yemekten önce atıştırmalık bir şeyler, biraz antipasto yiyeceğim, size de öneririm. Burada entomolojik bir antipasto yapıyorlar, inanılmaz bir nesneler karışımı."

"*The yellow nineties*,"[1] dedi Andrés. "Ben jambon yiyeceğim. Demek katılmıyorsun."

"Yok. Bence burada sayıca az kaldık, bir işe yaradığımız da söylenemez. Aydın aklı

yayılacağı bölgeleri seçiyor ve Arjantin bunlar arasında yer almıyor."

"Mesleğe özgü bozulmadan başka bir şey değil," dedi Juan. Sen kayınpederimin dediği gibi yazın adamı olduğundan sayı adamlarını unutuyorsun. Aydın zekâsı burada bilimsel alanı seçiyor. Gün boyu oturuyor, Arjantinlilerin yaratıcılık potansiyelini yadsıyarak zaman geçiriyoruz. Bizim sergimizin bir dolu sergi arasından yalnızca bir tanesi olduğunu gözden kaçırıyoruz. Belki de başkaları kendi köşelerinde çalışıp didiniyorlardır. İyi bir dirimbilimci bizim çığlıklarımızı işitse gülecektir halimize. Haykırıp bağırmıyoruz bile, yakınmalarımız fare ciyaklaması gibi. Ben yarım greyfrut alırım."

"Evlat," dedi gazeteci, "ne sen ne ben en öndeki sergide yer alıyoruz, ne de dirimbilimde işlerin gerçekten de iyi gittiğini bilecek kadar bu alanı tanıyoruz. Benim görebildiğim, bu pek de öte dünyadan bir şeymiş gibi

1. (İng.) Sarı doksanlar (Ç.N.)

gelmiyor. Ama sen bana karşı çıktığında istediğin anlayışı da göstererek, buranın durup da izlemekten başka bir şeye yaramayanların ülkesi olduğunda diretiyorum. Gözlerine ilişen görüntülerle işittikleri sözcükleri, güvenilmez belleklerine emanet eden, her şeye burnunu sokan meraklı insanların ülkesi. Sahada Labruna'nın ayak oyunlarını izleyen elli bin adam: Arjantin işte bu. Yeri gelmişken söyleyim, bu da size işe yaramayanlarla yaratıcılar arasındaki olası oranı verir. Bana burada büyük ozanların olduğunu söyleyeceksiniz; doğrudur. Ama size daha önce de dediğim gibi, şiir bir insanın marifeti değil çektiği bir yazgıdır. Buralarda çok sayıda şiir illetine tutulmuş kişi var, oysa ben de sizi etkin yaratıcıların sayısını vermeye, başka deyişle, akıllı aydınların hesabını tutmaya davet ediyorum."

"Berbat bir resim çizdin," dedi Juan. "Birdenbire neden aydın zekâsına karşı bir hevese kapıldın bilmem. Bu aydın zekâsı da ne demek oluyor? Arjantinli, başka deyişle tanıdığım birlikte yaşadığım, yaşamı paylaştığım hemşerim Buenos Aires'li, her zaman aydın zekâlı bir tip olmuştur. Yaratıcılık törel olandan doğar, zekâdan değil."

"Aman," dedi Clara. "Biz uyuşuk tipleriz zaten."

"Doğru, uyuşuk, gevşek. Dikkat edersen Buenos Aires'linin ortak özelliklerinden biri parlak düşünceler üretmektir ama bunların bağlandığı bir nokta, bir bağlam, nedeni sonucu yoktur. Oysa iyi planlanmış bir düşünce yapısında düşünceler birbirlerine bitişir ve resmi bütünler. Seçtiğim sözcükleri bağışla ama öteki benzetmelerden çok daha açık seçik. Demek istediğim, bir dizge bilincinden yoksunuz (tut ki bu dizge özgürlük olsun ya da özgürlük amaçlı olsun) bu da her şey bir yana törel bir özrümüz. Lyon ile Birmingham'da bir profesörcüğün kendisi ve başkaları üstüne not alarak birkaç haftada dü-

zene sokacağı yığınla gereci serseri roketlerle, fişeklerle boşa savuruyoruz."

"Sonuçta çok da ayrı düşmüyoruz," dedi gazeteci. "Aydın zekâsından söz ederken dayanaksız bir biçimde sergilenmesinden çok bu zekânın ürünlerine gönderme yapıyorum. Şimdi, konuya daha yakından bakınca, bunun... bu konumun nedenleri sorununa giriliyor. Oğlum, amma da laflar ediyorum."

"Evet, bir de bunların gazetede çıkmasına izin verseler, değil mi?" dedi Stella, aklı fikri tatlı olarak yiyeceği krem şantili krem karamelde olduğundan keyfi yerindeydi.

Andrés kulağı söylenenlerde Clara'ya bakıyordu. Nedendir bilinmez aklına Malaparte geldi. "Ölülerin ne bencil olduklarını herkes bilir. Dünyada onlardan başkası yoktur, başkasını saymazlar. Kendileri yücedir, kıskançtır: hepsi yaşayanların her şeyini bağışlar, yaşamaları dışında..." Ölüler de bir yerlerde Juan ile gazeteci gibi konuşup tartışıyorlar mıydı acaba, içlerinde kendisinin Clara'ya baktığı gibi (ve Stella'nın kendisine baktığı ve nedenini bilmeden eğlendiği gibi) bakan biri var mıydı, diye geçirdi içinden. Bir an, üstüne masa örtüsü serilmiş ve yiyeceklerle dolu masanın çevresinde toplanmış olmaları, hepsinin bu konumu, bir bıçağa yansıyarak gözünü kamaştıran bir ışık çakması, ona anlaşılmaz geldi. Nesneyi görmek, ne olduğunu bilmek ama bir adım ötesi, onu kafasında herhangi bir yere oturtamamak. Konuşuyor, konuşuyorlardı, ekmek ile tereyağı, Clara, Stella, sis, gece, bilirsiniz işte burada ödünç yaşanır, içeri giren topluluklar, kapının tuhaf gıcırtısı, greyfrut suyunun genzi yakan kokusu, hepsi yaşayanların her şeyini bağışlar, yaşamaları dışında. Birden içine çöken, aşağıdan yukarıya doğru bunaltan basınca direnmek için derin bir soluk aldı. Ah elinden gelse...

Ama düşüncesini bir sonuca bağlayamadı (sözcüklere dökemiyordu zaten, ve böylece, tam ortasında durdurabiliyordu akışını, boşlukta yok oluyor, içinde karalık olmayan o kara şeyin içinde, içinde uzam olmadığı duygusu uyandıran o yerde kalıyordu) ve gözlerini Clara'dan ayırmadı, konuşmaları dinleyen Clara'nın dingin yüzünde kendisini ferahlatacak bir şey arandı.

"İnan olsun söyleyecek çok bir şeyimiz yok," diye açığa vurdu duygularını Juan, "çünkü gerçekte biz yaşamı, elimizi taşın altına koymaktan, bireysel olarak insanlık serüvenine bağlanmaktan kaçınarak geçiriyoruz. Tarihten yoksun olan ya da tarihi başkalarına ait olan çamurumuzun ve ırmağımızın bir parçasını oluşturuyoruz. Daha işin içine girmeden bizi huzursuz edip yoracak gerçek bir sorunumuzun olmamasından yoruluyoruz. Gerçekte öylesine özgürüz ki, bir gelecek ya da geçmişten öylesine bağımsız yaşıyoruz ki yaşadıklarımızı söze dökememek sanki bizim en özgün tavrımız. Otuzlu yıllarda ellerden düşmeyen şu kitabı anımsayın, *Obras Completas de Hipólito Yrigoyen* [Hipólito Yrigoyen'in Tüm Yapıtları]. Kapağı açıyorsunuz, apak sayfalar. İşte bu yüzden kırtasiyecilerimiz kitapçılarımızdan daha güzeldir."

"İşte bizim adam, makinesinin montajını yapar ve mutlu olur," dedi gazeteci tasayla. "Bakın, madem söyleyecek öyle aman aman önemli bir şeyimiz yok, en azından susmamız gerektiğini bilelim; bizim gibiler için bu çok daha saygın bir tavır olacaktır,

Ardolafat'ın kurbanları bizler, sözün şeytanı,

o en güçlü, *ex nihilo*, katıksız yaratıcı yapıtı yapmak. Biraz da, iki düzlük arasında uzanan, bir yanında sular bir yanında çayırlar olan Buenos Aires'i andırırcasına."

"Yanılıyorsun. Yaratıcılığın töresi olmadan salt yaratıcılık diye bir şey yok. Kişisel saygınlık, haysiyet olma-

dan yaratıcılık ahlakı da olmaz. (Kişisel yaşamında sefil ve aşağılık olabilirsin ama bu durumun da bir yapıta aktarılması, bu sefaletin kayda geçmesi de bir töre gerektirir, ödünler, anlaşmalar ve Arjantin Yazarlar Birliği ve pazar eki renkli sayfalarından apayrı bir töre.) Orospu çocuğu olabilmek için bile ayaklarını sımsıkı yere basmak zorundasın. Lafı az daha uzatıp seni biraz daha tutacağım kusura bakma. Buralarda sizin katıksız yaratıcılık dediğiniz, size tuğla vermedikleri halde bina kurmak gibi, determinizmin ya da gerekirciliğin çevresinden dolanıp bir şeyler yaratmak için harika bir yordam; bana mide kaldıran bir kaçış gibi görünüyor. Ben de; en başta ben, gazeteci olarak.

Ben şiir yazıyorum ve bunları neden yazdığımı biliyorum. İhanet ediyorum. Eğer şiirlerimde bunamadan, dulluktan söz ediyorsam, kendimi gözlerim yuvalarından uğramış olarak gördüğümdendir, sokakta kendi peşimden gidiyorum, kendi gölgeme tükürüyorum, çevredeki öteki kişiler benim ne köpoğlusu olduğumu anlasınlar diye."

"Hep kendine yüklenirsin zaten," dedi Stella üzüntüyle. "Önce bir şeyler yiyelim ama her şeyden önce safranı kaldırma. Hepimiz de kendimize acımasız davranıyoruz çünkü aslında birçok kişiden daha iyiyiz."

"Şaşılacak şey," dedi gazeteci, ona övgüyle bakarak.

Clara omuz silkti ve az pişmiş kanlı eti ısırdı. Juan'ın huylarına, sözcük dağarcığına, bilmecelerine alışkındı. Oturduğu yerde, yanı başında, karnabahar paketi yerin her sarsılışında hışırdıyordu. Camların birinden Bouchard Caddesi'nin üzerindeki sis görülebiliyordu. Sis anbean yoğunlaşıyor, sonra sanki kalkacakmışçasına ansızın yükseliyor, sokak ve geçen arabalar görülebiliyordu. Clara sokakta, sisin içinde yol alıyordu. Çevresindeki sözcük-

ler gitgide daha uzaklaşıyor ve tizleşiyordu, tıpkı telefondaki sesler gibi. Korku duymadan, neredeyse hiçbir beklentisi olmadan bitirme sınavı aklına düştü. Andrés kendisine bakıyordu, derken usulca gülümsedi ona. Ah, az önce ona haksızlık etmişti. Juan'ı savunmak için hep başkalarını incitmek zorunda kalıyordu. Abel, Andrés. Konuşulan her şey incir çekirdeğini doldurmayacak, masumca şeylerdi, öğrencilerin kendi arkadaşlarıyla yaptıkları keyifli ve akıllı geyik muhabbeti.

"Geyik muhabbeti sözü geyikleri anımsatıyor," dedi alçak sesle Andrés'e. "Sence de böylesi fizikötesi bir çağda yaşamak zorunda oluşumuz çok acıklı değil mi? Sözcüğün düz anlamıyla demek istiyorum yani."

"Anladıysam Arap olayım."

"Ben de," dedi Stella, gözleri fal taşı gibi açılmıştı.

"Ne ahmaklık. Dinleyin: Şunlara bakın nasıl da kendilerini tüketiyorlar, kendi yazdıklarında öne sürdükleri savlarını, yazılanlarda insanın insan olarak mı yoksa kanlı canlı yazgısı belirlenmiş insan olarak mı ele alındığı üstüne kuruyorlar. Fransızlaşmışlar, başka bir şey değil, görüyorsun. Ama sana söyleyeyim, Malraux fizikötesidir. Çünkü her bir tipin seksen kiloluk ağırlığı ardında kendi yazgısı saklıdır, alın yazısı da varlık nedenidir ya da tam tersi. Onun varlık nedeni de seni onun köküne ve sıfır kilometresine götürür ve bu da fizikötesidir."

"Ah, Clarita," dedi Juan, yüzünü hüzünle okşayarak.

"Öte yandan, geyik muhabbeti geyikleri anımsatıyorsa, bu somut bir şeydir, tıpkı Mallarmé ve onun devrinde hoşlandıkları türden bir sorun. Görüyorsun her seferinde sonunda Mallarmé'ye gönderme yapıyoruz, ama burada tam da yerine oturuyor. Ben onların konuşmalarını

bizim konuşmalarımızı diyelim,

bunca somut ve hiç de fizikötesi olmayan konuşmaları işitmeyi yeğlerdim; geyik muhabbetinin hangi ne-

denle gözümün önüne geyik getirdiğinin açıklanması gibi. Filoloji,

analoji, semantik, sembolizm, ne hoş şey bunlar, bunlarla ne güzel geçinip gideriz. Ama yok, olmaz, Juan kendini bu inceliklerden kurtarmalı, varlık nedenini kendi kendinde bulmalı. Buna da bir yapıtı somutlaştırmak ya da bir yapıtın temelini atma diyor. Ben de havai fişeğin dibine kibrit çakmak diyorum buna ve fişek doğru yukarı fırlar, fışşşşt," deyip bitirdi Clara.

"Vay vay, şaşırtıcı," diye hak verdi gazeteci. "Bu yüzyıldan olan her şey odasına çekilebilir. Geyikmiş! Anasını sattığım."

"Kahve," dedi Andrés. "Yok krem şantili krem karamel istemiyorum. Yok, şekerim."

"Ben krem şantili krem karamel yiyeceğim," dedi Stella.

"Abel," diye düşündü Clara, bitkin. "Acınacak durumda bu Abel'cik. Donup kalırdı benim böyle ahkâm kestiğimi duysa. Ve yarın... yok, Andrés yok bana öyle bakmak için geç kaldın. Hep çok geç kalıyorsun Andrés. Her zaman." Garson bir bardak düşürdü, çıkan ses Stella'yı güldürdü; derken garson bardağın neden düştüğünü açıklayarak elinden kaydığını söyledi Stella'ya ve o da gülmeyi kesip açıklamaya ilgi duyduğunu gösterdi.

"İş kazası," diyordu garson, cam kırıklarını ayağıyla akıllıca en yakın süpürgeliğe doğru sürüyerek. "Günde üç-dört tane kırılıyor. Patronun tepesi atıyor gerçi ama elden ne gelir, işin gereği bu kazalar."

"Bir de, bardakları üretenlere de kazandırmak gerek," dedi Stella.

"Krem karamelini yesene," diye buyurdu Clara ve

sanki bir boşalma ya da bir mucize olmasını beklermiş gibi gözlerini yummuş olan Andrés'e yan gözle baktı. Bir gazete satıcısının çığlığı hepsini yerinden uğrattı. Çocuk içeri girip masaların arasında dolaşarak bu kez biraz daha alçak sesle gazetelerin adını saydı. Gazeteci, çocuğun gidişini izleyerek elini bıkkınca salladı.

"Bunları ben yazıyorum, o da satıyor," dedi. "Sizler de okuyunca kutsal üçleme bütünleniyor, kâğıt *Juggernaut*, vb. İyi o zaman, haydi kaçalım."

"Ne saçma sapan bir şey kendi kendine konuşmak," diye düşündü Juan çıkarlarken, "kendi kendini konuşurken dinlemek ve pek de bir anlama gelmediğini bilmek. İşte bu da korkaklıklarımızdan bir tanesi, belki de en berbatı. Şöyle ya da böyle bir işe yarayanlarımız hiçbir şeyden emin değil. İnançların olması için hayvan olmak gerek."

"Leandro Alem Caddesi'nden aşağı Mayo Meydanı'na doğru inelim," diye rica etti Stella. "Olup biteni görmek istiyorum."

"Kuşkusuz bir şey görebilirsek eğer," diye yakındı gazeteci, sisi içine çekerek.

Yapış yapış olmuşlardı; konuşma istekleri tükenmiş halde postanenin yanından geçtiler. Lunaparktan ansızın bir tangırtı sesi ulaştı kulaklarına, gitgide tizleşerek tırmanan ses kof bir boşluğa düşerek yok oldu.

"Yumruğu yedi, yeri öptü bebek, saymaya başla bakalım," dedi gazeteci. "Juan, yavrum boksçular öyle mutlu ki, öyle sevinçle vuruşuyorlar ki yaşamın ezgisi bu sanki."

"Apoxyomenos şarkı söylüyor," dedi Juan. "Ama bu gece burada kimse bir şey söylemiyor. Dinle şunu gazeteci dostum, sana benden armağan olsun, işte böyle taptaze ve hiç düzeltme yapmadan. Sanırım adı *Irmağın florası ve faunası* olacak.

Bu ırmak gökyüzünden çıkar ve hep akmaya kararlıdır,
çarşafları boynuna çeker ve dalar uykuya
gidip gelen bizlerin önünde.
Gümüşten ırmak, gündüzün bizi
yelle ve jelatinle ıslatan şey olur
yadsınmasıdır Doğu'nun, çünkü dünya
Costanera fenerleriyle sona erer.
Bunun ötesinde tartışma hiç, oku bunları
isterim ki kafede oku, paraların dansı,
dışarıdan sığınmış, başka bir işgününden,
uykularda düşlerle dolaşan, ırmağın tükürüğünde.
Neredeyse kalmaz bir şey; evet utangaç sevda
posta kutularına girer ağlamak için ya da yürüyerek
tek başına gözden ırak (ama yine de görürler onu)
saklayarak tatlı nesnelerini, fotoğraflarını ve saat
kösteklerini
ve mendillerini
saklayarak onları utanç bölgesinde,
cep alanında, bir küçücük gece fısıldayarak
birikmiş tozun ve bozuk paranın arasında.

Hiç fark etmez bazılarına, ama ben
Rácing takımını sevmem, hoşlanmam
aspirinden, içerlerim
günlerin dönüp gelmesine, parçalarım kendimi umutlar
içinde,
sayar söverim bazen, ve sorarlar
n'oluyor dostum, neyin var,
yel kuzeyden esiyor, lanet olsun."
"Beğendim," dedi yalnızca Andrés
(çünkü gözleri ışıldayan ve
görülmemek için birden avucunu yüzüne kapatıp
arkasını dönen Juan'ın çevresini saran herkes susmuş
kalmıştı).

Otomobil Kulübü'nün otoparkını geçince kâğıtları gördüler. Birden esen yel onları yerden kaldırarak park etmiş araçların üzerine savurdu, kirlenmiş bir kar fırtınası gibi kapı kollarına takılarak, Chevrolet ve Pontiac arabaların sabunlu tepelerinden kayarak aşağıya indiler. Park yerinde bir baştan bir başa her yan, atılmış gazete parçaları, buruşturulmuş karton tomarları, ebru desenli duvar kâğıtları, zarflar, beşe ona bölünmüş sigara paketleri, pelür kâğıtlar, eski karbon kopyalar, taslaklarla doluydu. Oluşan girdap onları arabaların arasına sıkıştırmış, kaldırımların kenarındaki su yollarına ve kaldırım taşlarının üstünde biriktirmişti.

Juan önden gidiyordu, bu kirli kâğıt denizini görünce geri dönmeye davrandı, pazaryerine inerek yolu oradan sürdürmek istedi. Ötekiler konuşuyorlardı

alçak sesle konuşmaya başlamışlardı

bir sonatın sonundaki ya da gök gürültüsünden artakalan sesler gibi; ve Juan kendine sınava kadar kalan zamanı nasıl geçireceğini sorarak, karnabaharını kucaklayarak önleri sıra yürüdü. Bitirme sınavı için belirlenen tarihi, ulaşabileceği bir şamandıra gibi görüyordu. Belirlenmiş sınırlar, sınavlar iyidir. Belli bir sınır her şeyden önce dereceli bir cetvelin üzerinde bir kalem izi gibidir: öncekileri belirler, bir uzaklığı imler

burada bir zaman bir süre bir itki belli bir anda sona eren bir itki

yediyi çeyrek geçe duracak diye hesaplayarak bir saati yeniden kurmak gibi

ve yediyi on geçe atmaya başlar usulca kaçınır işten,

esner yaylanır ta

yediyi on sekiz geçene değin

bin bir güçlükle ve bir kalp çarpışı

ve bir kalp çarpışı ne eksik ne fazla yalnızca bir kalp çarpışı

büzülmüş bir şey anlamsızca soğumuş sırtüstü akrep değnekçik, yelkovan değnekçik, saniye değnekçik.

Bartolomé Mitre Caddesi'nden (artık kâğıt kalmamıştı) ötedeki alanı seçiyor, Mayo Meydanı'nın çılgın ışıklarını görüyorlardı. Casa Rosada sisin içinde olduğundan büyük duruyor, ışıklandırılmış taraçaları ve kapıları parça parça görünüyordu. "Hükümet konağında davet olmalı," diye düşündü Juan. "Ya da hükümet değişikliği." Ama bu sonuncu düşündüğü saçma olmuştu, bu işler için fazladan ışıklandırma olmazdı. Belki de alandaki, Mayo Meydanı'ndaki ışıklar çevre yapılara yansıyordu. Uzaklardan madenî sesli bir müzik çalındı kulaklara; müziğin (herhangi bir müziğin) sıra sıra hoparlörlerden yayınlandığında böylesi aşağılanması, güzel bir şeyin değerinin düşmesine yol açıyordu. Bir çöp arabasına bağlanmış bir Antinous, bir pabucun içindeki tarlakuşu. "Ya da bir pabucun içindeki tarlakuşu," diye yineledi Juan.

Clara ona yetişiyor ve yüzüne, gözlerinin üstüne doğru bakıyor.

"Yorulduysan paketi bana ver."

"Hayır onu kendim taşımak istiyorum."

"İyi."

"Mayo Meydanı'na neden gidiyoruz hiç bilmiyorum."

"Stella öteden beri hoşlanır oradan," dedi Clara. "Herhalde törenler sürüyor."

Gazeteci onlara katıldı. İki elini pantolununun ceplerine sokmuştu, kabanının önünü de açmadığından kolları iki yanından iki yüzgeç gibi çıkmışlardı.

"Buenos Aires akın akın kemiği görmeye geliyor," dedi. "Dün gece Tucumán'dan gelen tren bin beş yüz işçi getirdi. Belediyenin önünde halk dansları var. Baksanıza köşede trafiğin yönünü nasıl değiştiriyorlar. Acımasız bir sıcak bu."

Hükümet konağının yanındaki tepeye tırmandılar. Oradan, (şimdi Andrés ile Stella onlara yetişmişlerdi ve herkes suskundu) kalabalığın, Rivadavia ile Yrigoyen caddelerinden alanın öteki yanına doğru aktığı görülüyordu. Ancak, kalabalığın orta yeri neredeyse kıpırtısızdı, yalnızca çok uzaktan fark edilen bir gelgitle dalgalanıyordu.

"Piramidi destek olarak kullanıp kurdular tapınağı," diye açıkladı gazeteci, "geri kalan hep çuval bezi."

"Sen de orada mıydın yapılırken?" diye sordu Juan.

"Mesleğin gereği bu," dedi gazeteci. "Dehşet bir yazı yolladım."

"Demek ki, bu haccı kutsayan sendin. Öyle yan gözle bakıp durma, gerçekleri dile getiriyorum. Bunlar bezi gerdiler senin gazeten de insanları buraya getiriyor; adam başı yirmi papele."

"Böyle konuşma," dedi Andrés ciddileşerek. "İnsanlar yalnızca gazete yoluyla gelmiyor. Hiçbir reklam kampanyası bazı heyecanlarla hevesleri açıklayamaz. Bana törenlerin kendiliğinden oluştuğunu söylediler, her an yenilerini türetiyorlarmış."

"Tören türetilmez," dedi gazeteci. "Ya anımsanır ya da eskilerden ortaya çıkarılır. Zamanın başlangıcından beri vardır."

"Haydi alana inelim," diye isteğini belirtti Stella. "Buradan hiçbir şey görülmüyor."

Tam arkalarında bir siren sesi uludu, hepsini dönüp bakmaya zorladı. Alem Caddesi boyunca iki ambulans güneye doğru gidiyordu. Arkalarından motosikletler geliyordu ve en arkada da üçüncü bir ambulans.

Hükümet konağının balkonlarının altından alanı karşıdan karşıya geçtiler. Sis, toprağın üstünde karanlık ve duman rengi başka bir sis olan kalabalığın ve ışığın saldığı sıcaklığa karşı koyamıyordu. Üstlerinde fare ren-

gi, mavi, tütün rengi ve kimi de koyu yeşil giysileriyle bir örnek binlerce kadın, erkek. Alanı açmak için geniş kaldırımları kaldırdıklarından yerdeki toprak yumuşamış, çamura dönmüştü gerçi gazeteci böyle yapmakla hiçbir şeyi açmadıklarını da belirtmiş ve ayağıyla hırsla yeri dövmüştü. Bu yüzden, sanki tek sağlam yerin piramit olduğu bu biçimsiz alanda, kimi zaman yere daha güvenli basan birinin dirseğine ya da omuzlarına tutunarak özenle yürümek gerekiyordu.

Andrés, Clara'nın tökezlediğini görerek kolundan sımsıkı yakaladı. Juan karnabahar paketini göğsüne doğru kaldırmış, kollarının arasında korumaya almıştı. Böylece birkaç metre ilerleyerek tapınağı daha rahat görebilecekleri bir konuma geçmeye çalıştılar.

"Senin şimdi yatağa yatmış ertesi gün için güç topluyor olman gerekti," dedi Andrés.

"Uyuyamazdım ki," dedi Clara. "Sınava yorgun girmek daha iyi, daha çok fosfor oluşur bedende. Keşke bana kalabalıkların ruh durumu üstüne bir soru gelse, onlara bunu anlatırdım ve olay biterdi."

"İşte tam onlara anlatılacak şey," dedi Andrés, ona yol açarak daha iyi görmesini sağlamaya çalıştı. Ama iyi görebilmek, dirseklemek ve itiş kakış demekti, önüne baksana, sokakta yürümeyi bilmiyorlar,

kardeşine söyle uzaklaşmasın böyle, aman Allah bu çocuk başka bir şey,

bana bak beni itekleyip durma, Arap, deli mi edeceksin adamı ya;

bedenler, enseler, boyuna bağlanmış mendillerle gitgide artan karmakarışık bir kalabalık içinde, bir şeyler bekler gibi sessiz dinelmiş insanların engeline çarparak patlıyor. Andrés'e yapışmış Clara iki siyah kaban arasındaki bir yarıktan eğilerek büyülü bir çemberin içinden bakabiliyordu,

bir çember oluşturmuşlardı, el ele tutuşmuş tipler aklara bürünmüş, öğretmen önlüğü ile hiçbir zaman bir zorbanın eline geçmemiş bir yurdun alegorisinden bir giysi giymiş, sarı saçları sere serpe göğüslerine değin dalga dalga inen bir kadının çevresini sarmışlardı. Ağılda iki ya da üç, karalara bürünmüş, ince uzun, Çinliye benzeyen adamlar vardı; Clara bunların sanki iştahsız bir dansın devinimleriyle törenin resmî görevlileri durumunda olduklarını gördü. Prilidiano Pueyrredón'u anımsadı, kabak tatlısını; daha iyi görebilmek için sabunsu havayı içine çekti. Karalar giyinmiş adamlardan biri kadına yaklaştı, elini omzuna koydu.

"İyi bir kadın," dedi. "Çok iyi bir kadın."

"İyi bir kadın," diye yineledi ötekiler.

"Lincoln, Curuzú Cuatiá ve Presidente Roca'lı."

"Oralı," diye yineledi ötekiler.

"Formosa, Covunco, Nogoyá ve Chapadmalal'li."

"Oralı."

"İyi bir kadın," dedi adam.

"İyi bir kadın."

Kadın hiç kımıldamadan duruyordu, ama Clara ellerinin kalçalarına yapışmış olduğunu görebiliyordu; birden sıçrayacakmış gibi parmaklarını açıp kapatıyordu. İçine korku doldu, ve üstelik içi bulandı, fark etmişti

nasıl olup da yapabildiğini, nasıl

olup da

ve geri adım atmak yok, kalkışın tüm hızları, hiçbir şeyin GERİDÖNÜŞÜYOK, tıpkı hep-si-ni-alıp-gö-tü-ren zaman gibi

nasıl olup da yapabildiğini, sonuçta, nasıl olup da ötekilerle fısıldaştığını: "İyi bir kadın." Kulağının tersinde bir yönden işitmişti, sesi doğduğu noktada işiten organla, tam da boğazında

(ve çocukken pek hoşuna giderdi kulaklarını tıkayıp

güçlü bir sesle şarkı söylemek ya da derin derin solumak; bronşit olduğunda içindeki hırıltıyı işitmek, kurbağa ya da yarasa ıslıklarını andıran sesleri işitmek, sonra olanca gücüyle öksürmek ve tüm orkestra sırayla katılırdı, değişik izlekler, nefis ezgiler, çünkü o da

iyi bir kızdı)

"Haydi gidelim," dedi Andrés'in koluna asılarak, korku içinde.

Andrés ona baktı, hiçbir şey söylemedi. Juan ile Stella kalabalığı yararak sağa çark ettiler, gazeteci de yanlarında ilerledi. Çok güçlükle ilerliyorlardı çünkü herkes Chapadmalal'dan gelen ve iyi olan kadını görmek için birbirini yiyordu. Clara, Andrés'e yapışmıştı, gözleri kapalı yürüyordu, soluk soluğa kalmıştı. "Onlarla şarkı söyledim, onlara yakardım. İmzaladım, imzaladım." Aptalcaydı, ama içinde bir şey

kendisinden bir parça ötekilerden ayrılıp bir an özgürlüğünü

ele alarak törene katılmıştı, kutsal lokmayı yutmuş ve boyun eğmişti.

"Korkuyorum, Andrés," dedi çok alçak sesle.

Andrés tüm olanların üstündeydi, ama ondan yola çıktı

"*Armageddon*," diye düşündü. "Dünyanın sonu bu renksiz düzlük, ah sonu her şeyin."

"Şu soldaki ufak tefek herife dikkat et, suratını beğenmedim." Gazeteci, Juan'ı dirsekleyerek uyardı. "Sokakta başında kavak yelleri eserek yürüyorsun. Sen ve paketin. Keşke herif o paketi aşırıverse. Çanta çarpanlar olduğuna göre karnabahar yürütenler de olmalı. Ah, ne hoşuma giderdi

önden buyurun hanımefendi

güzelim sözcükler bulmak. Neydi o geyik muhabbeti? Ama sen bilirsin

evet genç,
tapınak işte ORADA

yazıişleri müdürü düzgün biçemden iğrenir, ona göre, evet, ona göre, bu tam da gazeteciliğin geyik muhabbetidir. Bütün metni kaplayan iri puntolu başlıklara inanır, All American Cables reklamları türünden bir biçem peşindedir o. Arkadaş, adam bırakmaz ki doğru dürüst yazı yazayım! Anlayacağın durum berbat."

"Doğru dürüst yazmaktan ne anlıyorsun acaba?" dedi Juan. "Üstelik bunlarla dikkatimizi dağıtmasana. Buraya bunu görmeye geldik ve bırak da görelim bari. Stella şu iki şişko Paraguaylı kızın arasından geçiver. Biçemini döktür kızcağızım, hiçbir yayın yönetmeni bir şey söylemeyecek nasılsa sana."

"Kötü arkadaşsın sen," dedi gazeteci. "Ama sonra bana anımsat da sana biçemden ne anladığımı anlatıvereyim."

Tapınağın üstüne gerili bezi tutan direkler görünmüştü bile. İşin en zor yanını geçmek kalmıştı, direk gibi dikilmiş birbirine destek veren, nöbeti, bekleyişi, yoğun kokuyu ve fısıltıları paylaşan yüzlerce kadının edilgen korumasını geçmek. Andrés tam bir yana işaret ettiği sırada çocuğun biri çığlığı bastı. Görünceye değin kendilerine yol açarak ilerlediler, çığlık onlara yol gösteriyordu. Sekiz yaşlarında bir oğlanı oturttukları bir banka geldiler, iki adam diz çökmüş çocuğun omuzlarından ve belinden sımsıkı tutuyorlardı. Çatık kaşlı ve haşin yüzlü bir köylü elindeki yorgan iğnesini çocuğun yüzüne doğrultmuş çocuğun bir metre ötesinde duruyordu. Usul usul çocuğa yaklaşarak iğneyi ilkin ağzına, sonra bir gözüne, derken burnuna uzatmaya başladı. Çocuk çırpınarak karşı çıkıyor, dehşet içinde haykırıyordu ve açık renk kısa pantolonunda korkudan altına kaçırdığı idrarın lekeleri görülü-

yordu. Derken köylü kendini geriye çekti, aldırışsızca durdu, çevresini saran insanlar Andrés'in (aralarından olup bitene bakmak için yaklaşan bir o vardı) anlayamadığı bir şeyler mırıldandı. Şöyle bir şey sanki:

"Ortasında onun ortasında onun ortasında onun ortasında
kuşkusuz şu değilse
Oltasında hasmın oltasında hasmın oltasında hasmın oltasında."

Juan ile gazeteci, içlerine düşen kuşku yüzünden, kadınların kollarından tutmuş bırakmıyorlardı.

"Onun bunun çocuğu bunlar ya," dedi Andrés, Clara'nın kolunu kavramış tapınağa doğru yol açıyordu.

"Yüzünün rengi attı, tebeşir rengine kesti!" dedi Stella.

"Ne tür tebeşir bu, açıkla bakalım," dedi Andrés, yüzüne bakmadan. "Genelde tebeşir her renk olur."

"Bu adam ölünceye değin filolog kalacak," dedi gazeteci. "Arkadaş, şu ezgiye kulak versenize."

Kunt sırtlardan oluşan bir perde onları tonaktan beş metre ötede tutuyordu – mavi, kara mavi kırmızı yeşil kara

ve itişme kakışma yok, izin verir miydiniz hanımefendi ya da güvenliğe yol açın da yok

"Her şey öyle kafa karıştırıcı ki," diye mırıldandı Juan. "Öyle yol yordam yoksunu."

"Yol yordam, biçem ölmüş," dedi Andrés.

"Yaşasın biçem," dedi gazeteci. "Hey, müziğe kulak verin."

Nasıl kulak verilirse verdiler. OZAN İLE KÖÖÖÖYYYYLLLLÜÜÜÜ. "Onun bunun çocuğu," diye aklından geçirdi gazeteci. "Juan çok haklı. Biçemle ilgisi yok. Tapınağı bekleyen şu yapağı saçlı zenci kadınlarla

Von Suppé elma sosunun birleşimi nasıl anlaşılır? Pampanın ortasındaki bir dükkânda Frigidaire buzdolabı ne arasın? Bizim burada ne işimiz var?"

"Burnuma çarpan en cırcır kemanlar," dedi Juan. "Aman Tanrım, akıl alır gibi değil. Niye tango çalmıyorlar bunlar."

"Çünkü onlar bunu beğeniyor," dedi gazeteci. "Bilmiyor musun, yoksullar müziği sinema yoluyla öğrendiler. *A Song to Remember* dedikleri o mide bulantısı da onların uydurduğu bir şey değil mi? Çaykovski'nin kemiği, dostum, pizza ve Rahmaninov."

"Haydi, girelim bitsin bu iş," dedi Clara. "Daha fazla dayanabileceğimi sanmıyorsunuz değil mi? Her attığım adımda ayaklarım daha derine batıyor, üstelik susuzluktan öldüm."

"Piramidin eteğinde susuzluktan ölmek," dedi gazeteci. "Pek kalıp bir söz ama güçsüz kalıyor."

Piramidin eteğinde susuzluktan ölmek

"*Ecco* al sana Anayurdun imgesi!"

"Mısır'dan yalnız başına," dedi Andrés. "Hanımefendi, izin verirseniz geçelim."

"Bana soruyorsanız buyurun geçin, dedi kadın. "Kimse geçmeyin demiyor."

"Doğru, ben de duymadım böyle bir şey," dedi Andrés.

"Ne dediniz?"

"Yok bir şey hanımefendi." *Just a little tune*
lockin' at the moon
Catapúm catapúm

"Hep böyle akıllının biri çıkar," dedi hanımefendi.

Ardından, onlarla aynı yöne giden Slav asıllı bir karıkocaya rastladılar ama her şeyi öyle ayarlamışlardı ki başka yöne gidiyormuş gibi yapıyorlardı. Ve sonra –ah ardı ardına, A, B, C ve bir sürü şey– anlaşılan tapınağın

yerini tam olarak denk getirememişlerdi ve kendilerini Rivadavia'ya bakan çuvaldan duvarın önünde buldular, öyle oldu

ki yığınlarla plak
alet edavat kutuları
kâğıtlarla dolu dosyalar
giriş öteki yanda kalmıştı, piramidin öte yanında
YUKARIDA, YİRMİ YÜZYILIN SİZİ
DÜŞÜNMEDİĞİ YERDE

bir sonraki ve kalabalık Hipólito Yrigoyen Caddesi'nin ufkuna açılıyordu.

"Karnıbaharımı benzettiler," dedi Juan çok mutlu görünen Stella'ya. "Yazık, çünkü yeni satın alındığında görebilseydin, hiç kuşku yok için açılırdı."

"Yarın başka bir tane alabilirsin," dedi Stella.

"Evet. Cocteau'nun Orfeus'a dediği gibi: 'Euridice'yi öldür. Kendini çok daha iyi hissedeceksin.'"

"İyi de," dedi Stella. "Gerçekte, benim demek istediğim tam olarak..."

"Evet, doğal olarak öyledir. Biliyorsun insan her zaman böyle bir karnıbaharın satışa çıktığı bir ânı denk düşürüp pazardan geçmez. Kusursuz bir rastlantı için binlerce etkenin gerekeceğini düşün. Eğer otobüs beni şu köşede iki dakika sonra bıraksa, bunu satın alma fırsatını kaçırabilirim. Biliyorum çünkü kollarıma alıp kaldırdığımda..."

"Boktan burnubahar," dedi açık seçik, eğitimli bir ses kalabalığın içinden.

Ninni benim karnı-
Ninni benim baharıma
Evet

gerçekten de kollarıma alıp kaldırdım onu, ve tam o sırada bir hanım kıskanarak bakakaldı —— görüyorsun binlerce etken var.

"Hadisenize, siz de itsenize biraz," dedi gazeteci, soluk soluğa arkadan geliyordu. "Ne geceymiş birader. Kahvemde otururken çıkageldiniz, şimdi de bunlar geldi başımıza. Yeminlen söylüyorum Rivadavia'dan doğru gelsek içeriye girebilirdik."

Tapınağın yanında kaldılar

TANGOLAR SÖYLEYEREK GİDERSİN

YOLLARDAAAA

ve hepsi bir arada ulaştılar yüksek siperine

"Vay, Minguito. Nerededir acaba?"

"Piramidin ardındadır."

utkuyla solmayan hiçbir zaman bağlanmayan jeep'ine toprakları ele geçirenin, özgürlerin direği yiğitlerin yatağı

VE ÖZGÜRLÜK SAVAŞÇILARI

BAĞLAR ATLARINI PİRAMİDE

Álzaga, ölüme
Liniers, ölüme
Dorrego, ölüme
Facundo, ölüme
Zavallı sonu gelmiş
Mistah Kurtz, öldü
A penny for the old guy[1]
Acınası küçük çoban kız
tarlalarda can veren.
Crévons, crévons, qu'un sang impur
abreuve nos fauteuils[2]
PROVINCIAUX

1. (İng.) Yaşlı adama bir sadaka. (Ç.N.)
2. (Fr.) Geberelim, geberelim, alçak kanımız / bulansın koltuklarımıza. (Ç.N.)

"Evet herhalde çok iyi bir alışveriş olmuş," dedi Stella.

Pantolonlarla çorapların gidip gelen direkleri arasında yarı görünür bir köpek, Stella'nın ayakkabılarını kokladı. Andrés ile Clara alıp başlarını ilerlemişlerdi ve piramidin kenarlarından birinden dönüp bakıyorlardı bile. "Siperi doldurup düzleyerek üzerine tapınağı kurmuşlar," diye düşündü Juan. "Bunlar sona erince alan berbat görünecek." Toprak burada daha yumuşamıştı, çamurda tökezleyen Juan boşta kalan eliyle piramidin duvarına tutunmak zorunda kaldı. Tam o sırada Abel'in, solundaki insanların arasında ama epeyce geride olduğunu gördü. Abel'i kalabalığın dalgalanması arasından görebildi, tıpkı çoklu bir söyleşinin ortasında birden anlık bir sessizliğe düşülmesi gibi,

"Bir melek geçti, bir kız çocuk doğdu," derdi büyükanne,

süren bir hava keseciği, ilk sözcüğü bulup söyleyen kişinin patlatacağı, insanı iğne deliğinden çıkaran bir dümen savruluşu. "İşte yine burada," diye düşündü Juan, üstüne çöken huzursuzluğu ayrımsamaya isteksiz.

"Sonunda," dedi Stella. "Of, amma sıcak! İçerisi de boğucu olmalı."

"Sanırım bekleyenleri içeri öbek öbek alıyorlar," dedi Juan. "Belki de havalandırma koydurmuşlardır."

Andrés'e az önce Abelito'yu gördüğünü söylemek istiyordu. Belki de şaşırmış, yanlış görmüştü. Ama o solgun yüz, o başa zamk gibi yapışmış saçlar. Kahvede üstünde gördüğü sivri vatkalı giysi. "Zavallı Abelito, bir daha bana deliyi oynadığında yine onu savunmak zorunda kalacağımı düşünüyorum da." Tapınağın bez duvarları sanki içeride kanat çırpışları olmuş gibi titreşti. Şimdi hepsi ikinci ya da üçüncü sırada içeri girecek öbeğin bir parçasını oluşturuyorlardı. Yüksek direklerin üzerine

asılmış spotlar buraya odaklanmıştı, sis ve dumanın içinden yüzlerde kirli kil, sarımsı ve yorgun gölgelerle lekeler bırakıyordu.

"*Attenti al piatto*, hop, dikkat," diye uyardı gazeteci, kalabalık arasından göze çarpan tapınağın girişinin çok ötesindeki bir adayı göstererek. Ya küçük bir masanın ya da tahta bir yükseltinin üstüne çıkarmış olmalıydılar; aday ansızın ortaya fırladı, ışıkların altındaki ak palyaço. Çevresini, çığlıklar ve daha uzaklardan gelen ezgilerle, onu göremeyenlerin ilgisizliğiyle delinen sıcak bir sessizlik sarmıştı.

"İşte bu an, çıkışı anlamanın zamanıdır," dedi aday kurulmuş bir bebek gibi, saksağan sesiyle. "Yaşamlarımızı girişi, girişe giden yolları, girişin gerektirdiklerini, girişin mantığını açıklamakla geçirdik. GİRİŞİN ANLAMINI ORTAYA ÇIKARIYORDUK!

Bana güveniniz. Pusulaları küçümseyen bir gemici gibi dönüyorum yolculuktan,

çünkü göğsünün derinliklerinde gerçeğin yıldızları ona yol gösteriyordu."

"Yürü Kalküta'ya!" dedi Juan oldukça yüksek sesle.

"Tanrı aşkına kapa çeneni," dedi Clara onu yerinden uğratırcasına çimdikleyerek.

"Hemşerilerim," dedi saksağan,

"çıkışın zamanı geldi çattı, *who killed Cock Robin?*[1]

çalışma zamanı geldi çattı,

kutsal emanetlerle birleşme zamanı bitti sizin için

(ve birdenbire adamın onlara

1. (İng.) Kızılgerdan kuşunu kim öldürdü? (Ç.N.)

değil tapınaktan çıkan ve Cabildo binasının yanında doğrulan desteğe seslendiğini ayrımsadılar)

ancak sizler bunu yüreklerinizde taşıyorsunuz

Yüreğin kemikleri yoktur."

"Keşke olsaydı, yakışırdı doğrusu," diye düşündü Andrés. "Bizi donattıkları yaşama uygun değil yapıları. Deri ve kemikler, *poveretti, gariban takımı.* Kemikler, çelik zırh, kitin ve derinin içinde, kellenin içini kaplayan zar gibi.

VE BİR DE ANAYURDUN SUNAĞI ÜZERİNDE DEMEK İSTİYORUM!

hıçkırık

>> >> >> >> >> >> >> >>

(klakson sesi gibi bir sesle) İşte burada" yatıyor bizim

hearts again? [1]

bizim alçakgönüllü

(cennetler olacak onlarınki)

özverilerimiz

(işte rengini belli ettin: Kibrin ortaya çıktı, şu sivri burnun)

veiştebubizeilerlemevesonunadeğingidebilmegücünüverecektir

YAŞAYAŞAYAŞAYAŞA!

"Bizler hiç de hak etmiyoruz," dedi gazeteci, "böylesi kusursuz bir soydan gelen bir söylevi. Kavram derinliğini. Yazıişleri müdürünün dediği gibi: ölçülebilemeyenlik."

"Bir-iki iyi an yakaladım," dedi Clara. "Gerçekte Demostenes'i Mayo Meydanı'ndaki adama uygulamanız gereksiz bence. Yeni gereksinimlere günü geçmiş biçemler. Bir an gelip sanatların, canlılığını yitirmiş kalıpları kopya etmektense günü geçmiş damgası yemeyi yeğlediklerini Malraux çok iyi belirtmiştir bana kalırsa ve

1. (İng.) Yine yüreklerimiz olmasın? (Ç.N.)

işte bana dördüncü soru gelirse, inşallah, sınavda da temelde belirtmek istediğim nokta tam da bu."

"Çok iyi, çok iyi," dedi şaşkınlıkla gazeteci. "Ben de metoplara inanmam. Ama adam hiçbir şey söylemedi. Kuşkusuz, tekniğin de yardımıyla bizi bir şeyler söylediğine inandırsaydı daha beter olurdu."

SONRA HOPARLÖRLERDEN BİR JOHANN SEBASTIAN BACH PARTİTASI İŞİTİLDİ VE KEMAN SESİ SÖYLENENLERLE YAŞA ÇIĞLIKLARI ARASINDAN DUYULUYORDU.

"Ne biçem dersiymiş ama," dedi Andrés, isteksizce gülerek. "Eski zamanlarda insanların bu müziği duyduğunda diz çöktüğünü söylemiyorum ve sanırım hepimiz de geçmişin her zaman daha iyi olması gerektiği kanısında değiliz. Ama biçem deyince anlamaya çalıştığımız, bu her yerde hazır ve nazır olan şey, telleri değişik ses veren ya da ses vermesi gereken kemanın kusursuz uyumu, artık bu yok; bize kalan yalnızca bir bavul dolusu karman çorman nesne ve giyinip kuşanıp eğlentiye gitmek üzere çıkma zamanı şimdi."

"Yeni bir şey söylediğin söylenemez," dedi Juan. "*Çorak Ülke*'den bu yana söylenmedik yeni bir şey kalmadı sanırım. Söylevi çeken adam çok iyiydi. Hiçbir şey söylemeden alkış aldı. Kusursuzdu. Bizler, bir şeyler söylemesi gerekenler, gördüğünüz gibi burada durmuş canımızı çıkarır dayak atarlar korkusuyla alçak sesle konuşuyoruz. Konuşmacı tam yerine rast gelmiş, bizden çok daha uygun bu duruma."

"Yine çatlak ses çıkarıyorsun," dedi gazeteci. "Bana sonra anımsat, sana bence biçemin özünü, *begriff*'ini anlatayım. Köpekleri de içeri sokuyorlar mı?"

"Sanmam," dedi Stella. "Her yanı altüst ederler."

"Ama tam da yeri. Kemikler tam köpeklere göredir."

"Ah, tatlı, kısa ve çarpıcı, şiirsel ve incelikli," dedi Juan. "İyi, anlaşılan bizim sıramız geliyor şimdi. Artık gazetecinin yazısında tapınağın sadık bir portresini çizip çizmediğini anlayacağız. Gazetecilikle gerçekliği karşılaştırma fırsatı her zaman çıkmaz."

"Eh, önemlilerin dışında başka bir şey değiştirmedim," dedi gazeteci. "Ve köpeklerden söz etmeyi de unuttum. Tapınağın çevresinde köpek olması inanılmaz. Şuradaki fox-terrier'ye bir bakın, şu pabuç yalayıcıya. Bilmem neden ama ben köpeklerin insanların arasına karışmasından hoşlanmıyorum. Değerlerinden yitiriyorlar, bozuluyorlar."

"İnsanı bunaltacak biçimde yalvaran, dilenen bir havaya giriyorlar," dedi Andrés. "Dikkat şekerim, bileğine değin çamura batmışsın." Gözlerini kapattı, öfkeyle kırptı, ışık sıcak irmik gibi yüzünden akıyordu ve tapınağın çevresindeki sis bu öfkeli saldırıyı engelleyemiyordu. Juan'ın Abel'i, ONUR BULUŞMASI neşesiyle örgütlenmiş tüm meslek birliklerinden bir dizi işçinin ardından sıvışırken görüp görmediğini kendi kendine sordu.

"Bak dinle dostum," dedi gazeteci sevinçle anımsayarak. "Fotoğrafçı bir arkadaşım anlatmıştı bunu bana; dikkatle dinle, benzersiz bir biçem dersi olabilir. Genç bir çift bir gün fotoğraf çektirmeye gidiyorlar, bir hafta sonra da örnekleri görmeye gidiyorlar. Düşünüp taşınıp fotoğraflardan birini seçiyorlar. Kız oğlana diyor ki, 'Pek içine sinmedi gibi geldi bana...' Çocuk da, biraz sıkılarak, yanıtlıyor. 'Evet, resim çok güzel çıkmış, sen de güzel görünüyorsun, ama ne yazık ki benim rozetimle dolmakalemim fark edilmiyor.'"

"GAZTE!" diye çınğır çınğır bağırdı bir gazeteci çocuk, elindeki gazeteler bir dakikada kapışılıp bitti. Artık giriş kapısının brandalarının (birine kara

noktalar sıçramıştı; ya katran ya zamk) önüne varmışlardı; sıradakiler de gazeteleri okuyarak oyalanıyorlardı. Yakında bir yerlerde bir köpek havladı. Herkes bir ağızdan güldü, ışıklar gidip geldi, sonra yeniden parladı. Hoparlörler şu bildiğiniz Macar rapsodilerinden birini çalmaya başladılar. "Abel'in buralarda gezinmesi tuhaf," dedi Andrés kendi kendine arkasına bir göz atarak. "Oydu, hiç kuşkum yok. Ve Juan da yemekten önce onu fark etmişti."

Dün her zaman olduğu gibi, eve körkütük sarhoş dönmüşler. Bazı komşuların söylediğine göre, odaya girmelerinin üstünden çok geçmeden, daha sonra yumruklaşmaya dönüşen korkunç bir tartışmaya tutuşmuşlar, o sırada Pérez ele geçirdiği bıçakla karşı tarafa saldırmış ve onun bedenini on ayrı yerinden bıçaklayarak ağır yaralamış, böylece kurban yaşamını yitirerek yere yığılmıştır.

"Ne korkunç şey," dedi kadın. "Baksana, Estercita, şu olup bitenlere."

"Gazete mi yazıyor?" diye sordu Estercita; şehla bakıyordu.

"Evet, hem de ıncığı cıncığına kadar. Acınacak durum, hiç kimse güvende değil günümüzde. Tanrı olmasa hepimiz ölür giderdik."

"Dinle bak, ne çalıyorlar," dedi Estercita. "Bu plak Cuca'da da var. Çıktığı çocuğun kardeşi armağan etmiş, plakçı olan. Costalánes'in kaydı. Baş döndürücü."

"Evet, klasik," dedi kadın. "Cumartesi teyzene gittiğimizde 8 numaranın çaldığından."

"Ah evet harika çalıyordu! Ne görkemli! Bir müzik setim olsa durmadan klasik müzik dinlerdim doğrusu. Ne baş döndürücü! Kemanı dinle!"

"Çok görkemli," dedi kadın. "*Ayışığı Sonatı*'na benziyor."

"Gerçekten de," dedi Estercita. "Neredeyse aynı, yalnız *Ayışığı Sonatı* daha romantik."

"Anasını sattığım," dedi gazeteci. "İşte hadi dalın içeri, çocuklar, sıra bizde. Herkes birbirinin koluna yapışsın ve ceplerinize dadanacak köpeklere dikkat edin."

İçeri girerken bir başka konuşmacının dışarı çıkan bir sıra insanla ayrılık konuşması yaptığı işitiliyordu. "Bana kalırsa koşuk düzeninde bir konuşma bu," diye düşündü Andrés. "Ama bu da artık deliliğin dik âlâsı oluyor."

"Tanrılar," diye düşündü Juan ve anımsadı:

Tanrılar ezilmiş nesneler arasından geçerler,
kaldırarak
abalarının eteklerini yüzlerinde tiksintiyle.
Çürümüş kediler arasında, çözülüp açılmış larvalar arasında, akordeonlar,
ayaklarındaki sandaletlerde lime lime bezlerin nemini duyarak,
zamanın kusmuklarını.

Artık çıplak göklerini tutmuş değiller, fırlatılmış kendilerinin dışına bir acı ile, bulanık bir düşle,
yürüyerek yaralı karabasanlardan ve cıvık çamurdan, durarak
ölülerini anmak üzere, bulutlar yüzüstü,
köpekler kırık Asur dilleriyle.

Düşler görmeden yatarlar, uykuda gezenlerin yüzlerindeki anlatımlarla severek,
gömütlerle ve süngerlerle karışarak, karanlık öpücükler
arasında, ağıt gibi,

uçurumu kıskançlıkla gözleyerek
dimdik sıçanların çığlık çığlığa kavgalaştığı
bayrak parçaları.

"Susun!"

"O.K., O.K.," dedi gazeteci gücenerek ve bekçi ona dik dik baktı.

"Daha az okey, daha çok saygı bayım. Burası yakarı evi, tapınak. Tek sıra olalım. Siz de genç. Hanımefendi, sıraya girelim dedim. Sessiz olalım!"

Alacakaranlıkta, korkuyla bastıkları gevşek zeminde (sanki çevresi kuşatılarak kapatılmış bölgede bastıkları yer apayrı, neredeyse gözdağı veren bir niteliğe bürünmüştü) sakınarak yürüyen on beş kişilik öbek sıraya girdi. Göz gözü görmüyordu, ama bekçi bir fener ışığıyla yeri aydınlatıyor, yol gösteriyordu. Dışarıdan köpek havlamaları işitiliyordu

ve branda sanki koskoca bir köpek tırmalıyormuş gibi titreşiyordu

insan sesleri, bir tür tekdüze ezgi

("Herifçioğlu şarkı söylediği yetmiyormuş gibi üstüne üstlük şimdi bir de onluk kıtalar halinde nutuk atacak," diye düşündü Andrés öfkeden köpürerek, ama içinde kabaran hiddete Abel'in yol açtığını ve kendisinin de bunu söylev çeken adama yönelttiğini biliyordu; gerçi tam da Abel denemezdi, Abel'in yakınında bir yerde olduğunu bilmesiydi neden: daha çok

öfkeye kapılmak için bir nedenin olma gereksinimi

[işte budur, Abel, ne yani?] ve bir şeyler yapmak için de. "İşte sorunun büyüğü bu zaten, ah Aryuna: bir şeyler yapmak ve nedeni.")

Fenerin ışığı tavana döndü ve apak ışığın brandaya vurup onu delip geçmesini görmek ilginçti, ışığı öteki yana değin izleyebiliyordunuz (çünkü dışarıdaki ışıldak

çevreyi tarayarak aydınlatıyor, ama tapınağa yönelmiyordu); içerideki fenerin devinimlerini izleyen, dışarıdaki güçsüz ışık sütunuydu. Brandanın çatıda birleşme noktasında fenerin ışığı parlak bir çark olarak yansıyor, bekçinin elinde sallandıkça sanki iki hasım ışıldak birbirini kolluyormuş gibi oluyor

ama dışarıdaki daha güçsüz kalıyor

ve brandanın düz yüzünde yırtıcı bir hamleyle birleşiyorlar, birbirlerini kovalıyorlar, çiftleşiyorlar, bezi dişliyorlardı. Dışarıdaki güçsüz ışıktan bekçinin gölgesini, gelen bir sıra insanı, yerden bir metre altmış santim yüksekliğinde dört ayaklı bir kara sandığı göstermeye yetecek bir parlaklık vuruyordu. Kutunun üstünde camdan bir kapak vardı (brandanın üstündeki güçsüz ışık yuvarı, tavanda dolanıp kapağın üstüne düşüyordu; çok hoş bir görünümdü).

"Teker teker ilerleyin," dedi bekçi, fenerin ışığını birden indirerek (sıradakilerin üstüne bir kırbaç gibi indi) derken feneri kutunun içinde odaklayarak, "dikkat edin yer çok kaygan," dedi.

Stella içeriye geçen ilk kişi oldu, hakkı da vardı buna. Juan eğleniyordu (öylesine eğlenerek değil, içine işlemeyen bir eğlence duygusuyla, durum gereği) onun yanı başına geldiğini ve durakaldığını görüyordu,

ona dilini çıkardığını, çantasını göğsüne bastırmış,
ayaklarının ucunda,
içi tir tir titreyerek, camın yansımasıyla pırıl pırıl aydınlanmış, güzelim,
işsiz güçsüz hayran, kemik torbası, aylak istekli,
doğa yasası olarak şaşarbakar

HAYDİ HANIM, DÖNÜP GELİN ARTIK.

Bir parça pamuk vardı; üstünde de kemik duruyordu. Fenerin vuran ışığı ondan tıpkı şeker gibi ışınlar yakalayıp yansıtıyordu. Herkes ona bakıyordu

DÖNÜP ÇIKARKEN, UYUYAKALMAYAYIM

ve çok da iyi görmüşlerdi, gerçi altındaki pamuk kadar apaktı neredeyse, ama onun üstünde pembemsi kalıyordu, uçları da çok açık sarı.

GECEYİ ORADA GEÇİRMEYİ DÜŞÜNÜYORSANIZ BİZ DE BİLELİM.

Dönüp sandığın yanından geçen kuyruk yukarıdan sarkan bir branda parçası olan çıkıştan dışarıya yöneliyordu. Sıranın arkasındaki gazeteci, kemiğin yanında durarak uzun uzadıya inceledi. Bunun üzerine bekçi, fenerini söndürdü.

ZAMANINIZ DOLDU, DÖNÜP ÇIKIN

ve böylece sonunda dışarı çıkmak zorunlu olmuştu artık ve konuşmacıların platformunun önünde takılmış kalmış ötekilerle burun buruna gelindi. Onların payına düşen konuşmacı kırmızı suratlı, şiş göbekli biriydi kruvaze bir yelek giymiş, cebine de altın köstekli bir saat takmıştı.

"Umarım iyi konuşmacıdır," dedi Clara. "Bize olayın izlenimleri tüm boyutlarıyla verebilmeli."

Kuyruk çıkışta karmakarışık dağılmış ve onları platformun önüne kıstırmıştı. Aşağıdan bir ışık seli akıyor (ışıldaklar ara ara deviniyordu) onları sanki kartona yapışmış küçük sineklere döndürüyordu. Gazeteci ortada olmak üzere bir araya toplaştılar, Andrés ile Stella, Clara ile Juan. Yirmi metre ötede bir davul çalıyordu, kadınların söylediği şarkılar işitiliyordu, ve herkesin gözleri bir şeyler beklemekte olan konuşmacıya dikilmişti.

"Ancak, ben konuşma yapmayacağım," dedi konuş-

macı, parmaklarının ucunda yükselerek (ufak tefekti ve şarkı söyler gibi konuşuyordu) "ve, bunun yerine," pembe parmağıyla tapınağı işaret ederek, "bir dakika sessizlik rica ediyorum," kimse konuşmuyordu, "anısına," kararsız bir duraklama, "en yücenin," ve kimse çıt çıkarmıyordu, "tek ve eşsiz olanın..."

"Bu da bize rastladı işte," dedi gazeteci. "Ateşli bir söylev beklerken işte böyle bozum olduk, eli boş kaldık."

"Sessizlik," dedi kara kravatlı bir bey.

"Sessizlik," dedi Andrés. "Tam bir dakika olsun."

"Yalvarırım sus," diye rica etti Stella, her yanı gözleyerek.

Konuşmacı yeniden parmaklarının ucunda yükseldi ve sanki sivrisinek kovar gibi elini kolunu salladı. "Boks maçındaki hakem gibi saniyeleri sayıyor," diye düşündü Juan. Konuşmacı ağzını açtı kapadı, dinleyiciler beklenti içinde bekleşiyorlardı, ama sallanan branda parçası yükseldi ve bir sonra girenler tapınaktan çıkmaya başladılar; platformun çevresinde sıkışıklık arttı, konuşmacının korkunç bir kol savuruşuyla ansızın susturulan protesto homurtuları işitildi. "İşte platforma bir tekme savurup bu kırmızı suratlı herif parçasını cehennemin dibine yollamanın tam sırası," diye düşündü Juan. Çevresini açmak için Stella'yı yana çekmeye hazırlandı, tapınaktan çıkanlar itmiş gibi davranacaktı, tam o sırada konuşmacıdan yarı çığlık yarı yakınma gibi bir haykırış koptu, adam yuvalarından uğramış gözlerinin aklarını belertip ellerini ileri uzatarak kaskatı kesildi (altın kösteği göbeğinin üstünde sallanmaktaydı).

"Ah, bir dakika!" diye haykırdı. Bunca yüzyıl bu tanıklık karşısında alçakgönüllülükle susmak için yeterli olmazken bir dakika nedir ki?

DİNLEYİN, SİZ BENİM BACAKLARIMIN GÜÇLENDİRİLMİŞ

BETONDAN DÖKÜLDÜĞÜNÜ MÜ SANIYORSUNUZ?

işte bunun önünde, hanımlar ve beyler,

"Sıvışalım," dedi gazeteci. "Söylemedi demeyin, bu herif nutuk atacak."

en ululaın ulusu

ÇEK ŞU DİRSEĞİNİ ORADAN, KUTSAL BİLDİĞİN NE VARSA ONUN ADINA YALVARIYORUM.

ve tarihin akışı içinde üstünlük ve heybeti üstlenmiş olan atalarımız, çünkü artık bunu dile getirmenin zamanı gelip çatmıştır; ey siz ARJANTİNLİLER.

"Her şeyi yoluna koyan o küçük sözcük çıktı işte," dedi Andrés. "Kalabalık şurada aralanıyor. Tüylü köpeği izleyin, ne yaptığını biliyor."

Köpek onları bir anda kalabalıktan dışarı çıkardı ve gazeteci minnet duygusuyla eğilip hayvanı okşamaya davrandı. Köpek ona doğru bir hamle yaptı ama sonuçsuz kaldı.

Bolívar'da hem üstlerini başlarını temizlediler hem de yorgunluk attılar. Çatık kaşlı bir İspanyol olan garson sisi anlatırken kişisel bir düşmandan söz eder gibiydi. Ama çamur daha da kötüydü, Stella'nın ayakkabılarını temizlemek için bıçakla kazımaları gerekti; Clara da çoraplarına bakarken utanıyordu. Garson eşsizdi; onun için varsa yoksa tek bir konu gündemdeydi, sis. Sandviçlerle limonataları getiriyor sonra yine sis konusunu bıraktığı yerden sürdürüyordu.

"Bak ama bu sis değil ki," dedi gazeteci. "Kimse ne mene bir şey olduğunu bilmiyor zaten. Laboratuvarda deneyler yapıyorlar anlamak için."

"Bir de şu jaguar işi var," dedi gazeteciyi tanıyan garson. "Okumadınız mı? Colonia

Cerrillos'ta, Entre Ríos'ta. Dünyanın bir yarısına korku salan bir jaguar. Korkunç bir şey."

"Kedigillerin hepsi yırtıcıdır," dedi Andrés. "Jaguar kedigillerdendir."

"Jaguar yırtıcı mıdır?" dedi Clara.

"Evet," dedi Stella. "Tüm kedigiller yırtıcıdır."

Gazeteci ile Stella kemikten söz ediyorlardı. Garson tezgâha ya da başka masalara

doğru hızla kaçamaklar yapıyor sonra da dönüp onlarla söyleşmeye geliyordu. Masa genişti ve onlar

Clara ile Juan (ama ikisinin arasında üstünde karnabaharla Clara'nın çantası olan bir sandalye) ve Andrés, Juan'a yapışmış oturuyor, masanın bir başını ve bir yanını tutuyor,

öyle ki, masanın öteki başında ve öteki ucunda da Stella ile gazeteci söyleşiyorlardı (garson çocuk da ikisinin konuşmasına sürekli burnunu sokup duruyordu)

ve sisin hem çoğaltarak hem de eriterek dışarıdan taşıdığı gergin ve yüksek sesli bir uğultu vardı, yalnızca uğultu, şunun bunun uğultusu değil ve kafenin içinde çay kaşıklarının *Lakmé* havasında çınlaması ile Galiçyalıların kesin siparişleri haykırışları işitiliyordu ALTI BÜYÜK KARIŞIK SANDVİÇ, İKİSİ ANÇUEZLİ OLSUN!

Andrés, Juan ile Clara'nın onları işitmeden konuşabileceğinden emin değildi. Clara Cabildo binasına doğru bakıyordu, sisin içinde yumuşacık bir kütle, kızılımsı sokak lambaları, gölgeli bir balkon. Sisle ve gölgelerle dolu bir balkon.

"Sanırım sen de gördün onu," dedi Andrés.

"Abelito'yu mu? Gördüm elbet," dedi Juan. "Ta kendisiydi. Aynı gece iki etti."

"Gördüğünü söylemiştin Ev'de. Ama ona burada yeniden rast gelmek, doğrusu ne düşüneceğimi bilemiyorum."

"Deli olduğunu biliyorsun," dedi Juan. "Belki de rastlantıdır."

"Onu hiç Mayo Meydanı'nda görmüşlüğüm yok," dedi Andrés. "Geldiyse bizi izlemiş olmalı."

"Bırak o da eğlensin."

"Ne hüzünlü," diye düşündü Andrés.

"Hepsi sis," diye düşünüyordu Clara. "Geldik sis, durduk sis, konuştuk sis, ama bu aslında sis bile değil."

"Sahi, bu sis değil mi?"

"Değil," dedi gazeteci, arkasını dönerek. "Ne olduğu bilinmiyor. Gazetede bu konuda çalışıyorlardı."

"Ne önemi var," dedi Juan. "Delinin teki. Umurumda bile değil."

"Bunu dinle," dedi Andrés. "Ateşli tinler öfkeye daha açık oluyor. Eşit doğmamışlar; doğanın dört temel elementi gibiler, ateş, su, hava ve toprak."

"Nedir bu?"

"Seneca. Daha bu sabah okudum. Ama aynı zamanda Abel."

"Abel mi? Abel'in ateşli bir tini yok, zavallıcık. Ateşi içinde değil; giysileri gibi, dışında, üstünde, başında. Ateşini de değiştiriyor, kravat değiştirir gibi."

"Ben o kadar emin değilim," dedi Andrés. "Birini izlemek, ispiyonlamak, bunlar kararlılık ister."

"Ya da can sıkıntısı."

"Daha kötü. Her şey gitgide artar böyle bir durumda."

"Belki de," dedi Juan, gözlerini Andrés'e dikerek. "Abelito'nun yaptığı izciliğe hazırlanmak. Pratik çalışmalarını bitirmeye çabalıyor."

"İyi öyleyse," dedi Andrés, omuzlarını silkerek. "Bundan söz etmek hoşuna gitmiyorsa anlaştık."

"Hoşuma gidiyor ama," diye düşündü Juan, Clara'ya gülümseyebilmek için döndü. "Abel'den söz etmeyi sürdürmek hoşuma gider, Andrés'le birlikte kendimi ondan korumak."

"Hepsi, pumalar da dağ kedileri de son derece ters hayvanlardır," dedi garson uzaklaşırken. Gazeteci, derin düşünceler içinde, başını salladı ve jaguarın öyküsüyle Stella'nın tüyleri diken diken oldu.

"Ben yoruldum," dedi Clara, gerinerek. "Uykum yok, yatsam uyuyamam. Ama kimse benimle konuşmuyor, bir Virginia Woolf kişisi gibi yapayalnızım, ışıklarla, seslerle çevrilmişim, tıpkı bir Virginia Woolf kişisi gibi ve öylesine yorgunum."

"Ev'e gidelim," dedi Juan, huzursuzca. "Kendimizi bir taksiye atarız ve Andrés ile Stella'yı da alırız. Gazeteciyi de gazeteye bırakırız."

"İşin aslına bakarsan yatsam uyuyamam, hücrede inzivaya çekilmiş gibi elim yüreğimde, en dehşet şeyleri görürüm düşümde, kişisel karabasanlarımı. Benim karabasanlarımı bilirsin sen işte. Örnekçe A ile B. Örnekçe A arife için. Örnekçe B ise *lendemains* ya da ertesi gün için." Parmaklarının ucunu yüzünde gezdirdi, sanki örümcek ağı aranıyordu. "Hayır, Johnny, eve gitmiyoruz. Kentte sabahlayacağız, yürüyerek, eski şarkılar söyleyerek."

"Gerçekten de bir Virginia Woolf kişisi," dedi gazeteci. "Beni saymayın; kulübün fuayesinde dediğimiz gibi, uyumam gerek."

(Il était trois petits enfants
qui s'en allaient glaner aux champs
s'en vinrent un soir chez un boucher:
"Boucher voudrais-tu nous loger?"

"Entrez, entrez petits enfants,
y' a de la place assurément.")[1]

"Bir limonata daha için," dedi Andrés. "Böylece notlarınız için keskinlik, yakıcılık ve anlatacak bol gereç sağlamış olursunuz. Bak sen, ne hoş ezgi o mırıldandığın."

"Gözleri kapalı ne hoş duruyor," diye geçirdi içinden.

(Ils n'étaient pas sitôt entrés,
Que le boucher les a tués,
Les a coupés en petits morceaux,
Mis au saloir comme pourceaux...)[2]

"Clara," dedi Stella, kolunu tutarak. "Sen de mi uykum yok diyorsun. Kadın düpedüz çılgının teki."

"Uyumuyorum," dedi Clara. "Anımsıyordum... Evet, bu şarkı da tıpkı bir karabasan gibiydi. Ne korkunçtu çocukluk, Stella. Sen çocukken korkmaz mıydın? Dur durak bilmeyen bir korkuya kapılmaz mıydın? Ben kapılırdım ve işte bu korku her gece geri gelir. Yalnızca çocukluktaki imgeler değişmez ve parıl parıl kalır. Ya da daha doğrusu böyle oldukları duygusu. Şimdi gördüğüm her şey Cabildo binası gibi, baksanıza, sisin ortasında apak bir pıhtı."

"Söylediklerin iyi güzel," diye onayladı Juan ona bakarak.

"Herhalde, bu sis değil," dedi Andrés fısıldayarak. "Belki de Clara'nın düşüncesini izlersek, bu yalnızca yaşlanmak."

1. (Fr.) Üç küçük çocuk varmış / bir şeyler toplamak için tarlalarda dolaşırlarmış / bir akşam gelmişler kasabın evine; / "Kasap efendi bizi evinde ağırlayabilir misin?" / "Girin girin çocuklar, var elbet size yerim." (Ç.N.)

2. (Fr.) Çocuklar girer girmez, / Kasap öldürdü hepsini, / Dilim dilim doğrayıp / Bir güzel tuzladı... (Ç.N.)

"Her şeyin bir oylumu vardı, tükenirdi, pırıldardı," dedi Clara. "Şimdi ise yaptığımız tek şey bunun var olduğu bilmek ve aval aval baktığımızda boya katmanı gibi yaymak. Sonunda öylesine aptala döndüm ki tüm duyularımı bastırdım, onların ne işlevi varsa hepsini köreltim. Bir köşede Juan'ı beklerken ve Tanrı şahidimdir bu solucan beni bekletir, iki ya da üç kez *görürüm onu;* evet evet görürüm, o suratıyla, o kendine özgü devinimleriyle. Bu gece gene geldi bu başıma."

"Öyle sıradan ki herif, kim olsa onun yerine geçebilir," dedi Andrés.

"Gülme sakın, gerçekten çok üzücü. Mantık makinesi, kirli pasaklı bir kavramlar izdüşümü. Bir gün annemden bir mektup bekliyordum; postacı mektupları hep holdeki iskemlenin üstüne bırakırdı. Hole çıktım ve üç mektup vardı. Kapımın eşiğinde, durduğum yerden en üsttekini gördüm (annem uzun zarflar kullanırdı), iri harfli güzelim yazısını ayırt ettim. Adımı gördüm, C harfi toparlacık, şiş göbekliydi. Elime aldığımda bir de ne göreyim, zarf uzun değildi, yazı annemin değildi, C harfi de meğer M imiş."

"Dilek dediğimiz sihirli lamba," dedi Juan. "Zavallı Clara, aracıları yok etmeyi ne çok isterdin kim bilir?"

"Kim olduğumu ya da eskiden kimmişim acaba, bilmek isterdim. Ve *o* olmayı isterdim. Sizin, benim, dünyanın üstünde anlaştığı uzlaşım değil."

"Ben de öyle," dedi Juan. Neden şiir yazdığımı sanıyorsunuz? Durumlar, anlar var... Bakın, yarı uyur yarı uyanıkken çok şaşırtıcı şeyler olur: Birden insan kendini tüm engelleri devirip geçecek bir takoz gibi duyumsar. Uyandığında, (sana da böyle olmaz mı Andrés?) sana kalan bazen sanki bir bilgi, bir anı gibidir. Sonra çevreye bir göz atarsın ve işte şu komodin ve üstündeki de saatten başka bir şey değil ve ötesindeki de ayna... İşte bu yüz-

den ben çoğunlukla sabahlara hüzünlü başlarım; en azından kahvaltıya değin."

"Yitik cennet," dedi Clara. "Bak, tüm bu söylediklerin Platon'cu düşüncelerin sefil bir uyarlaması gibi geliyor bana. Belki de gördüğümüz bazı düşlerde bu İdealara ulaşabiliyoruzdur."

"Keşke," dedi gazeteci. "Ama düşlerimiz daha çok telefonlarla, merdivenlerle, ahmakça uçuşlarla ve hiç de uyarıcı olmayan, heves uyandırmayacak sıkıntılarla, eziyetlerle dolu."

"Baksanıza," dedi Andrés. "Benim de ara sıra Juan'ın dediklerine benzer şeyler duyumsadığım olmuştur ama bunlar düşler dünyasından kalanlar olmak yerine çok daha berbat şeyler olmuştur. Şöyle demek istiyorum: Bir sabah gözlerimi açtım ve yukarıda güneşi gördüm. Tam o saniye kasılma gibi bir dehşet duygusuna kapıldım, tüm bedenimin ve tinimin (kullandığım terimleri bağışlayın lütfen) bir tür başkaldırısı gibiydi. Cenneti yitirmenin, ayın altında, bu dünyada olmanın katıksız dehşetini *yaşadığımı* anladım. Her günkü güneş, yeniden güneş, istesen de güneş, istemesen de güneş, güneş saat altı yirmi birde ufuktan doğacak, Picasso *Guernica* tablosunu yapsa da, Éluard *Capitale de la Douleur*'ü [Acının Başkenti] yazsa da, Flagstad *Brunilda*'yı söylese de her şeye karşın güneş yeniden doğacak. Küçük adam, haydi bak bakalım güneşine. Ve güneş haydi bakalım küçük adamcıklarına, birbiri ardı sıra her yeni gün yeni baştan."

"Vay anasını," dedi gazeteci. "Gitgide daha da karmaşıklaşıyor iş."

"Enikonu," dedi Stella. "Neden kalkıp gitmiyoruz artık?"

Bolívar Sokağı yönüne bakan vitrinden dışarıyı izleyen Clara'nın yüzünde bir şaşkınlık oluştu.

"Evet, gidelim," dedi Andrés. "*The night is young*, yani daha sabaha çok var, tıpkı

kuşkusuz 'London Again'de birilerinin demiş olacağı gibi."

"'London Again' şarkısında sözcükler yok," dedi gazeteci küskün. "Bence de kaçalım derim.

Ama işte Çinli burada ve ben gerçekten de ona sormak isterim."

"Çinli birini mi tanıyorsun!" dedi Stella ve *gerçekten de ellerini kavuşturdu.*

"Zihinsel olarak Çinli biri bu," diye açıkladı gazeteci. "Biraz Andrés gibi, tek farkı

Andrés'in diyalektiği Çinli, bu Çinli ise davranış biçimleri açısından Çinli."

Andrés, Clara'nın çok meşgulmüş gibi çantasında bir şeyler aramasını izliyordu. Ona sanki Clara'nın yüzü solmuş gibi geldi.

"Bana ver şu onluğu diyorum piç herif," diye haykırdı köşedeki gazete satıcısı çocuk. "Seni doğuran ananın... seni orospu çocuğu... ben o ananın... ağzına bilmem ne ettiğimin..."

"*Dixit*, yani 'işte böyle dedi'," diye bildirdi gazeteci hayranlıkla. "Ne hayvanlık. Sanki altı günlük bisikletli sövme şampiyonası."

"Bunda da şampiyondur bizim millet," dedi Juan. "Sayıp sövmenin artışı bir ulusun gücüyle ters orantılı olmalı."

"Bu kadar basit değil," dedi Andrés. "Bu daha çok gerilim sorunu. Senin demek istediğin bizim sayıp sövmemiz boşuna, yaşamdaki herhangi bir boşluğu doldurma çabası. Nedensiz sövüyoruz, kendimizi gerip ayakla-

rımıza serilen bir köprü atıyoruz, bizi yutabilecek şeyle aramıza. Sövgülerin üzerinden geçiyoruz sonra, köprü gibi, ve içimizdeki itki bir süre idare ediyor, ancak bir sonrakine değin. Öte yandan, Cambronne'un teslim olma çağrısı karşısında verdiği yanıtın simgesi dehşet ve Hugo bunu çok açık görmüştür. Herif gerilimin en uç noktasında sövmüştü, sövgüler heriften sanki mancınık gibi fırlıyordu, Waterloo'yu da tümüyle arkasında bırakarak."

"Al be, al senin olsun onluğun," dedi tiz bir ses. "Amma patırtı çıkardın ha!"

"Hakkımı koruyorum ben," dedi gazete satıcısı çocuk.

"İzin verin sizi Çinliyle tanıştırayım," dedi gazeteci.

"Öte yandan, burada başka ülkelerden daha çok gerilim oluşuyor," diye sürdürdü Andrés. "Ne yazık ki hep olumsuz bunlar, hep bastırma."

"Biliyorum zaten, yine her zamanki gibi başlayacaksın," dedi gazeteci. "Daha çok dinlensek, keyif yapsak içimiz böylesine kurumaz, filan falan."

"Hayır sorun bu değil, kahve köşesi ruh çözümcüm. Benim sezdirmeye çalıştığım, sövgümüzün iki ayrı düzleminin olduğudur; nedeni gereksiz olan ama bizi kışkırtmış olan ve zorunlu olan, trajik (özürlerimle) gerilimlerden doğmuş olup bizi ağulayan. Bu ikincisinin sürmeye hakkı vardır, derinlemesine bakarsanız tragedyadır ve görüyorsunuz kullandığım sıfat ne de kusursuz biçimde ada dönüşebiliyor. Tragedya nedir, peki? Zeus'a savrulmuş koskoca, kulakları sağır eden bir sövgüdür. Kartalın Aiskhylos'un başına düşürdüğünün onu sonrakilerden koruduğunu sanmayın. Pascal tutup da Tanrı babamız yerine Zeus'u sorgulasaydı, kafasına kesin bir yıldırım düşerdi."

"Sis gitgide artıyor," dedi Clara'ya kahve getiren garson çocuk. "Ne kazalar olacak, ne çarpışmalar kim bilir. Şuradaki bey de sizi tanıyor gibi."

"Evet, Salaver bu," dedi gazeteci. "Hey gelsene dostum. İşte izin verin Çinlimi tanıtayım, Juan Salaver'i demek istiyorum. Salaver, bir dostumdur, hanımefendi, Stella Hanım da, bir dostumdur. Otur lütfen, Salaver, biz çıkmadan biraz laflayalım. Neler yapıyorsun bakalım?"

"Ben mi? Hiç," dedi Salaver. "Ya sen, senden ne haber?"

"Ben mi?" dedi gazeteci. "*Paludes*'i yazıyorum."

"Ah," dedi Salaver, masaya dönmüş ve tahılı andıran ve kesinkes leş gibi olan elini uzatıyordu. "Çok iyi."

"Gazeteci misiniz?" diye sordu Stella, artık sağında duran Salaver'e.

"Evet, açıkçası ben haberciyim; ufak tefek notlar yazıyorum," dedi Salaver. Bu gece de yine haber topluyorum, konum da

DİLEKLERİMİN HAÇININ ÜSTÜNDE

(şarkıyı söyleyenin bademciklerinde bir sorun olmalıydı, Yrigoyen Caddesi'ni bir baştan bir başa şarkı söyleyerek geldi ve kahvenin önünden geçerken sesini yükseltti)

GÖYNÜMÜ PUSLARLA DOLDURACAAM
ÖLECEK GÖĞÜN MAVİSİ
UYKUSUZ GECELERİM ÜSTÜNDE
BENİ TERK ETTİĞİNİ GÖRÜNCE

"Ah Arjantin Yazarlar Derneği, ah Arjantin Müzik Yazarları ve Besteciler Derneği," dedi Juan ürpererek. "Ama bakın bu simgesel. Sis adamın gönlüne işliyor. Haklı olarak 'pus' diyor ona,, ama nerede bizde onun kültür seviyesi."

"... dinsel ruh," dedi Salaver.

Gazeteci onu sevecenlikle gözlemliyordu, bakışları Salaver'in kel kafasında, üçgen favorilerinde ve koca su-

ratında duraklıyordu. "Çinli," diye geçirdi içinden, "ne müthiş bir tip."

"Peki, *Eugénie Grandet*'den söz edelim," dedi Salaver'e gülümseyerek. "İspanya'ya ne zaman gidiyorsun?"

"Her şey yolunda giderse beş kare içinde," dedi Salaver.

"Beş ay demek istiyor," diye çevirdi gazeteci. "Hadi bakalım, açıkla bunu beylerle hanımlara."

Salaver para cüzdanını, içinden kart portföyünü çıkardı ve bunun içinden de plastik kaplı bir takvim çıkardı. Takvimin üstünde güneş gözlüğü takmış bir *glamour girl* ve Kirchner optik tanıtımı, içinde de (ikiye katlanıyordu) karelere bölünmüş aylarıyla kusursuz bir 1950 yılı, bir Kurtarıcı General San Martín yılı vardı.

(ve o tarihte, Paris'te, Yehudi Menuhin Bach'in
solo keman için sonatlarını çalıyordu,
ve Padova'da Edwin Fischer vardı
ve Arletty *Arzu Tramvayı*'nı
(Paris'te)
sahneye koyuyordu
ve Barracas'ta Bayan Encarnación Robledo de
Muñoz ölüyordu
ve biri, bir otelde, başı ellerinin arasında ağlıyor, Prokofiev'in keman
sonatını düşünüyordu,
ve bir çiftlik sahibi Chivilcoy'da arabasını
Galarce & Trezza
tatlıcısında durduruyor ve hizmetlisine buyuruyordu: "Hadi bakalım,
Mavikuş, gir de bana badem ezmesi al!"
ve Montreal'e ince ince yağmur iniyordu.

"Beş kare," dedi Salaver ve takvimini tarihler üstte kalmak üzere iki tabak dolusu kızarmış şalgamın arasına bıraktı.

"Ah," dedi Clara dikkati dağılmıştı. "Çok açık."

"Evet, gerçekten de yeterince açık," diye onayladı Salaver. "Biliyorsunuz teyzem Olga, Málaga'da oturuyor. Ben de Olga Teyzem'le buluşarak İber Yarımadası'nda sürekli kalma planlarımı somutlaştırmak istiyorum."

"Konuşması akşam baskısı gazete gibi sanki," diye düşündü Andrés, ve yalnızlığın bilinmeyen yoldaşı Murena'nın bir tümcesini anımsadı, belki yirmi durumun kahramanı –ve bu, işte bu...– ve yine birçok şeyle uzlaşmış,

Katkıda bulunarak, sözcüğün sapkınlaştırılması yoluyla, insanın kural tanımaz bir izleyici olmasına, bir sirkte, basın...

"Ama bu Çinli pek de başkaldıran bir kural tanımaza benzemiyor," diye geçirdi aklından Andrés. "Olsa olsa ahmağın teki, zavallıcık."

"İşte bu amaçla," dedi Salaver, "düzensizliklere çekidüzen verdim ve bence Málaga, takvimdeki beşinci kareye tam uyuyor. Biraz sağa doğru, aşağılarda."

"Ağustos'un yirmi beşine-otuzuna doğru," dedi gazeteci, bir yandan da gözü kırmızı

ve kara rakamlarla dolu karelerde geziniyordu.

"Ama kuşkusuz sonuçta ne olur bilemem, çünkü karşı yazgı en çok olumsuzluklarla

el ele verir."

"Anlat bakalım bu karşı yazgıyı bize."

"Yazgı her şeydir," dedi Salaver. "Her şey. Bugüne değin tüm düşünürler bunu

öğretmiştir zaten ve birçok kitapta da geçer. Öyleyse, buna ters gitmek gerek ve ben de bir yaşam yöntemi olan karşı yazgıyı buldum. İşte böyle açıklayabilirim. Hepimiz kareler içinde yaşarız. İlk yapılacak iş bir üst yazgı oluşturmaktır ki doğal yazgı daha ilk adımda güçlüklerle yüz yüze gelsin. Benim yöntemime göre bu her sabah tavana bakarak kendi karenize bir iğne saplamak-

tır. Sonra dönüp iğnenin nereye saplandığına bakılır, eğer zaten geçtiğimiz bir kareyse sayılmaz ve bir kez daha saplanır. Sonra başarılı bir saplama yapılınca, yeryüzünün o bölümünde geleneksel olarak ışıklı döngünün işareti gözlemlenir ve sonra düşünülür. Su."

"Al bakalım," dedi gazeteci ve limonatasını ona uzattı.

"Derken, ikinci üst yazgı oluşturulur, bu da zaten işin en oyuncaklı yanıdır. Diyelim (malum) bir güne düşüldü, diyelim iki hafta sonrası olsun, bu kare parçasının nasıl yaşanacağı düşünülür durulur. İlkin fiziksel ortam: Acaba yağmur mu yağacak, yel hızlı mı esecek yavaş mı, acaba Buenos Aires adındaki malum yerde yanabileceklerin nasıl yakılacağı üzerine bir yazı yazmak zorunda kalacak mısın ya da acaba yayın yönetmeni denen adam sana doğum oranlarına ilişkin bir rapor hazırlaman gerektiğini mi söyleyecek. Varsayalım bunların tümü olacak. Tüm bu olayları istersin, kabullenirsin. İşte bu üst yazgıdır. Derken –ve Salaver doğruldu– sonra *karşı yazgıyı* hazırlarsın. Yağmurdan ve yelden söz açmıştım; o (malum) gün gelip çattığında açık renk takımını giyip çıkarsın, ister yağmurlu olsun hava ister olmasın; ateşten, yangından söz etmiştim; o gün gazeteye gelirsin ve Beethoven üzerine bir şey yazarsın, Truva ya da Albion House yansa kül olsa bile. Üstelik yangın olmaması ya da sana doğum oranları üzerine bir şey yazmayı buyurup buyurmamaları hiç fark etmez. Sen üst yazgıyı önceden görmüşsündür ve karşı yazgı ile batırmışsındır."

"Kestirip atıyorsun yani," dedi Juan hayranlıkla.

"Müthiş bir adam olduğunu söylememiş miydim size?" dedi daha önce sesini bile çıkartmamış olan gazeteci.

"Hoşuma gitti," dedi Andrés. "Ama acaba Málaga'ya yolculuğa çıkabilecek misiniz?"

"Evet bu durum olası," dedi Salaver, "alttan sağdaki beşinci kare, aşağı yukarı kolay gibi."

"Ya, öyle mi?"

"Gemilerin yola çıktığı belli günler var," dedi Salaver. "Bu da bir kolaylık: Son derece somut olarak geminin yola çıkıyor oluşu pratikte yazgının üstesinden geliyor, kendi ayaklarının üstünde kalmayıp bir gemi bulmak bu. Kalan her şeye karşı üst yazgı silahlanır ve üstüne de karşı yazgı savrulur."

"Size," dedi Clara, isteksizce, "'*azar*' dilimizde yazgı demek olduğuna göre size Sal*azar* ya da Salyazgı adı verilmeli."

"Soyadımda beni ilgilendiren bir başka hece de var: görmek anlamına gelen '*ver*'," dedi Sala*ver*. "Ben zamanımın ilerisindeyim, benim kendi talihim gelecekte neler olacağına bakmamı, görmemi buyuruyor."

"Çok ilginç," dedi Stella, aklını takvime takmıştı. "Gitmiyor muyuz?"

"Evet, burası çok ısındı."

"Hoşça kalın," dedi Salaver, hızla ayağa kalkarak. "Çok memnun oldum."

"Hoşça kal," dedi herkes.

VE ABEL VİTRİNİN CAMI ÖNÜNDE DURUYORDU

"Kareler ve Olga Teyze yüzünden ceza olarak gazeteci ödesin hesabı," dedi Juan. "İtiraf edeyim, adam yeterince Çinliydi, bundan benim demek istediğimi anlıyorsanız eğer."

"Alman usulü ödeyelim," dedi Clara ve masanın üstüne iki peso koydu. "Ya ben delirdim ya da bir kez daha Abelito bu. Juan görmese keşke, Juan..."

"Dışarı," diye haykırdı garson çocuk, yerdeki kızarmış şalgam parçasına doğru ilerleyen mavimsi kara köpeği ayağıyla tekmelerken. Sonra para üstünü verdi, ba-

şıyla içten bir selamla uğurladı onları, hem tekmeden hem de köpeğin ulumasından hoşnut görünüyordu.

Hanımlar önden çıktılar, gazeteci garson çocukla vedasını bitirdi ve Andrés'in eli hafifçe Juan'ın omzuna dokundu, birlikte ilerlerken.

"Evet, onu ben de gördüm," dedi Juan arkasına dönmeden. "Yapacak bir şey yok; böyle işte o. İşin en ahmakça yanı bir saniye içinde buharlaşıp kayıplara karışması."

Andrés gazeteciyi bekledi.

"Buharlaşıp kayıplara karışmak üstünde düşünülecek bir anlatım," dedi. "Evet, buhar en iyi görülecek şeydir aslında! Gazetedeki köşende itfaiyecilerin teşekkür amacıyla duman ve buhardan bir heykel yapmalarını önersen nasıl da ünlenirdin."

"Yaparım," dedi gazeteci. "Troiani'ye ısmarlayabilirler heykeli. Tüh, sis yoğunlaşıyor. Yürüyüş için ne berbat hava. Ancak biz... çaresiz. Sınava gireceklere eşlik etmek gerek."

İki sıra kadın caddeden Mayıs Bulvarı'na doğru geçiyorlardı. Düzenli bir geçit olarak ilerliyorlardı; meşaleli ve el fenerli gençler onlara eşlik ediyordu. Siste Japon bahçelerinde özgürce salınan, bedenlerini usul devinimlerle sürüyen solucanlara benziyorlardı. Biri keskin bir sesle çığlık attı ve Juan'ın aklından geçenler:

Ama Abel, şu ahmak, orada, Leandro N. Alem Caddesi'ne giden ambulansların sirenlerinde. Elindeki paketi sol koluna alarak, Clara'yı kendine doğru çekti.

"Sen nasılsın bakalım, dostum?"

"İyidir, gözlerim fal taşı, kendim bilge, biraz da hüzünlü."

"Clara," dedi Juan alçak sesle.

"Evet biliyorum. Nedir seni kaygılandıran?"

"Kaygılı değilim. Yalnızca çok saçma geliyor. Andrés de görmüş onu."

"Zavallı Andrés," dedi Clara.

"Neden zavallı diyorsun?"

"Hortlaklar görüyor da ondan."

"Ya sen, ya ben?"

"Evet, görüyoruz," dedi Clara, "Abelito canlı ama."

Birden yoğun bir ağlama duygusuna kapıldı. Ah en azından dördüncü soru çıksaydı sınavda.

Gazeteci kendisine bir gazete aldı ve Alsina'ya dek Bolívar Sokağı boyunca yürümeye koyuldular. Üstlerine ılıcık bir ahmak ıslatan iniyordu.

"Bu müthiş işte!" dedi gazeteci. "Milletvekilleri yaban yaşamın korunmasına ilişkin projeyi desteklemiş."

Alsina'dan aşağıya inerken biraz da kayarak Colón Caddesi'ne vardıklarında, Andrés hep kendisini yedeğe almasını isteyen Stella'nın kolunu bıraktı ve geride kaldı; gazetecinin keskin sesine, Juan'ın öfkeli homurtusuna kulak verdi, Juan'ın sanki biri çıkıp Clara'yı onun elinden çekip alacakmışçasına kıza yapışmasına takıldı. Bir elinde paket bir yanında Clara'yla, gazeteciye bir şeyler haykırarak, Stella'nın onlara yetişmesini bekleyerek, dayanışma dilenerek dönüp ona bakması çok saçma sapan görünüyordu.

"Ne yorucu," diye mırıldandı Andrés. "Ne geceymiş."

Sokak lambalarının ışığı Clara'nın ayak bileklerine, çevik adımlarına vuruyordu.

Belki de gündoğumunda yağmur inecekti, şu incecik, sıcak, insanı bunaltan yağmurlardan.

"İnanamıyorum!" diye haykırdı Juan, köşede durarak. Işık Clara'nın saçını, yüzünün bir yarısını aydınlatıyordu; Andrés bunlara bakmak için durakladı, yolda

geri dönüp karşı kaldırıma geçerken kendisini beklemeleri için el işaretleri yapan gazeteciyi gördü. Stella ile Clara, Juan'la konuşuyordu, karanlıkta kalan Andrés'i unutmuşlardı. "Ben de tanığım," diye düşündü. "Tanıklık edeceğim... Neyin tanıklığını, yalnızca kendimin ve bu bile——"

Kadın bir kapıdan dışarı çıkıp yumuşacık bir ıslık çaldı. Sarışındı, uzun boylu ve incecikti, göğüslerini öne çıkaran kapkara bir giysi giymişti. Karanlıkta durarak, Andrés'e bakarak yeniden ıslık çaldı.

"Kusura bakmayın iyi terbiye görmüş bir köpek gibi kuyruk sallamıyorum," dedi Andrés, "ama bana ıslık çalınmasından hoşlanmam."

"Gel," dedi kadın. "Gel benimle yakışıklı."

Andrés ona köşedeki grubu gösterdi, arkasına dönmüş bakan Stella'yı. Gazeteci elinde bir paketle dönüp gelmişti.

"Ah," dedi kadın, sesi düşmüştü. "Bana söyleyebilirdin."

"Ne yapacaktın ki? Hep buralarda mısın?"

"Evet, bazen. Beni saat birde Afmún'da bulabilirsin."

"Peki," dedi Andrés, hoşça kal işareti yaparak. Onun kapıdan içeri girişine, sarı saçının kararmasına baktı. "Kim bilir," diye düşündü. "Bu zavallıyla içeri girip iyice kafayı bulmanın daha iyi olmayacağını kim söyleyebilir... onun yerine..."

"Birinci sınıf şarap!" diye haykırıyordu gazeteci. "İşte artık geyik muhabbeti zamanı geldi çattı, oğlum, sabahın biri. *Andiamo á fare una festicciola*, yani haydi şenliğimize Colón Meydanı'na, haydi gidelim âlemciğimizi yapalım. *Questa sera*, yani bu akşam, kulağı duymaya, gözü görmeye aynasızların; böyle olsun."

"Andrés!" diye haykırdı Stella, elleri ceplerinin derinlerinde yitip gitmiş usul usul yaklaşmakta olduğunu

görerek. "Seni yalnız fare, haydi gel kediciğinin dizinin dibine."

"Minik kediciğim benim," dedi Andrés. "Beni yoldan çıkmaktan koruyan meleğimsin."

"Ah, demek doğruymuş," dedi Stella. "Clara'ya sanki şeyle konuşuyormuşsun gibi gelmişti..." Durakladı, nedenini bilmeden aklı karışmıştı. "Clara'nın adını geçirmek yanlış oldu," diye geçirdi aklından, ama düşüncesi kendini dışavurmamıştı bile, kaçıvermişti...

Andrés kedicik

sarışın şarap ve âlemcik orospu bir ses Clara sesi sanki öfkelenmiş gibi ama yine de duyarsız kedi seni der gibi böylece ben

benim HAK LA RIM
şimdi ah şu incecik kollar
o hiçbir zaman
sıcaklığı kokusu ve içi
sevişirken ve ah ne hoş

"Peh," dedi Andrés kaskatı bedeniyle öne eğilerek (eller cepteyken hep yapıldığı gibi hacıyatmaz gibi ayakucu topuk arası sallanma oyunu) ve Stella'nın saçlarından şapur şupur öperek. "Clara'ya öyle gibi geldi," diye geçirdi aklından, bozuk, mutlu. "O kadınla konuştuğumu gördü." Clara içindeki sessizliği, kulakların en dibinde atan o kadife nabzı, bedenin gecesinin sokaktaki tiz seslere ve ışıklara direncini dinleyerek yürüyordu. Ötekiler onun çevresinde, onun teninin içinden, onun kulaklarına işleyerek ve derisinin içinden konuşuyorlardı. "*Deep ribber*" diye geçirdi aklından, "*my soul is on the Jordan.*" İçinden saçma sapan istekler geçiyordu; yalnız kalmak, Juan'ın kollarında olmak, Marian Anderson dinliyor olmak, bir Poirot serüveni ya da bir César Bruto makalesi okuyor olmak, limonlu su içmek, çın sabahta gözlerini açıp da ışığa yeni alışırken saatin altı olduğunu fark

ettiğinde görülen türden güzelim düşler görmek ve bacaklarını ta uca uzatarak gerinmek, ılıcık ve güçlü bir sırta sokulmak, yine kendini derinlere bırakıvermek

ve dalgıç
ama yüzük ve acımasız prenses
derken girdap evet bir balad

"Mutsuzsun," dedi Andrés. Colón Caddesi'ne yürüyorlardı, ara ara sis yırtık çarşaflar gibi onları sarıyor, arabaların, insanların geçişini yabancı, dalgın nesneler gibi ayrımsıyorlardı.

"Yok; geceler düşünceye dalmaya yarar," dedi Clara, biraz alaycı.

"Özür dilerim," dedi Andrés.

Clara parmaklarının ucuyla onun koluna dokundu.

"Senin için demedim bunu. Konuş benimle, zaten biliyorsun..."

"Evet. Ama aynı şey değil."

"Neyle aynı değil?"

"Gerçekten seninle konuşmamı istemenle."

"Saçmalama. Ah ne duyarlık bu böyle. Juan, bak, Andrés bana kızmış."

"Yazık," dedi Juan onlara yaklaşarak, "Andrés'in öfkesinin soyluluğu fizikötesi olmasından. Bir nesneye yerleşince etkisini yitirir. *Aquila non capit*, yani kartal sinek avlamaz filan falan hikâyesi."

"İğrenç," dedi Clara, "beni sinek yerine koydun."

"Sınav arifesinde anımsamanda yarar var. Homeros'un ağzında böyle bir şey neredeyse övgüye dönüşüyor. Ve Lukianos'a ne diyorsun şekerim? Sinekleri severim, kış başlayıp da camlarda, perdelerde düşüp ölmeye başladıklarında çok üzülürüm. Sinekler hayvan türünün oda müziğidir. Sen gerçekten de sövgülerin yapışkan atsineğisin. Atsineği, ne müthiş!" Ve karnabaharını kucağında sallayarak çılgın gibi güldü

(tıpkı böyle bir çılgın gibi gülmek,
ve bu doğru değil)

ve Hipólito Yrigoyen'in köşesinde bir gazeteci çocuk ona bakınca usulca gülmeye başladı, kendine engel olamıyordu.

"Atsineği!" diye uludu Juan, kahkahadan iki büklüm olmuştu. "Dehşet!"

"Bir de bu yıllanmış Trapiche şarabından içince kim bilir neler olacak," dedi gazeteci hayretler içinde. "Hey dostum, bırak bunları da hadi yolumuza gidelim, çocukluğu bırak."

Andrés kendi başına bir-iki adım attı, sonra dönüp onlara baktı. Sisin içinden onları belli belirsiz seçebiliyordu. Mayo Meydanı'ndaki çocuğu anımsadı, törene katılanların kaygılı ve asık suratlarını. "Bu yüzden mi oradaydı acaba?" diye düşündü. "Olabilir, dehşetin ardından gidenlerin soluk yüzü var onda." Parmaklarını nemli yüzünden geçirdi.

"Kristof'un tatlı alanını geçelim," diye buyurdu gazeteci. "Tramvaya dikkat, Stelita, kolunu uzat bana. Evet, yıllanmış bir Trapiche bu şarap, eski yalın törenlere, kültlere dönüş, tatlı tatlı geyik yapmaya."

Ardındaki boylu hortlak birden ayaklarına dolanan, kıvranan kişiler, haç, işçi gövdeleriyle ortaya fırladı. "İşte sırtı sağlam biri daha," diye düşündü Clara. "Özlemin sularına bakan biri daha, kaçışın yararsız yollarına." Bir köpek yanaşıp eteğini kokladı, ona tatlı bir boyun eğişle bakıyordu. Clara onun kıllı boynunu okşadı, ıslaktı, tıpkı Tomás gibi

ayıcığı Tomás
akşam neminde onu dışarıda unutmuştu ve
sabah uyanınca,
daha gün doğarken
"Clara, Clara, ah bu kız! Bunun için mi sana

oyuncak alıyoruz!"

Ve dehşet, pişmanlık, ıslak Tomás, benim Tomás'ım sırılsıklam, zavallıcık gece boyu çevresinde cinler, lahanalar, puhu kuşları bağışla beni bağışla Tomás bir daha hiç yapmayacağım

"Savunma Bakanlığı sanki kartondan gibi görünüyor," dedi Stella.

"İncelikli bir imge," dedi gazeteci.

Yine de çok şaşırtıcıydı, Andrés'in böyle karmaşık olduğunu görmek, sessizlikler üretmeye böylesi yatkın, üstelik Buenos Aires'te böyle şeylerin ne güç bulunduğu düşünülürse, ötekilerden iki adım geriye kalarak dikkati çekmesi

ve kadının sarı saçları vardı; evin kapısından ansızın dışarı çıkmıştı,

sahnelerden fırlama ya da önden giden ve sonra durup onları bekleyen, anıtsal bir havayla. "Sanki benden bir şey beklermiş gibi," diye geçirdi aklından Clara. "Sanki ona borçluymuşum gibi."

"Derken geldi ve onun avucuna bir karınca koyuverdi," diye açıkladı Stella

gazeteciye. "Korkunç. Ne yapacağı hiç bilinmez. Öyle yaramazdır."

"Çocuklar," dedi gazeteci, "korkunçturlar."

"Ah, ne hoşturlar!"

"Ölümün ta kendisidir onlar," dedi gazeteci, "inanılmaz pis ve yabanidirler. Siz

kadınlar onları deriniz, burnunuz ve dilinizle seversiniz. Ama durup da biraz düşünecek olsanız..."

"Erkeklerin hepsi aynı zaten," dedi Stella, "sonra baba oluyor ve ağızlarının suyu

akmaya başlıyor."

"Ne ağzımın suyu akar ne de kur yaparım, yanağım Gail Russell'ın pubisine dayalı

olsa bile," dedi gazeteci. "Hey, buraya bakın, güzel bir bank bulalım, oturup boğazımızı ıslatalım, hem de Colón Meydanı'nda Kolomb'u düşünür, yıldızların geçidini izleriz."

"Siz göründüğünüzden daha duyarlısınız," dedi Stella ilgiyle. "Alaycı olmaya soyunuyorsunuz ama iyi adamsınız."

"Ben bir meleğim," dedi gazeteci. "İşte bu yüzden çocuk korkusu yok içimde. Seni yiyip bitiren nedir, kara çocuk?"

Ama Juan daha ötelere bakıyordu, gözü siste beliren kurtbağrı çalılarındaydı. Cebinden bir mendil çıkarıp bankı sildi

Darius gibi denize
Yoksa o Serhas mıydı?

ve Clara da, sağında Andrés olmak üzere Juan'a da yer açarak, rahat bir nefes alarak oturdu. Stella, kendisiyle Juan arasında gazeteci olmak üzere öteki uca oturdu. Derken, Andrés tıpkı Juan gibi çalılara bakarak yeniden ayağa kalktı.

"Hey, biraz dinlensenize canım," diyordu gazeteci. "Buenos Aires'in en güzel en merkezî en ıssız alanındayız. Bir sevgililer, bir de bakanlık çalışanları dışında kimse buraya ayak basmaz. Bir gece bir zenci adamın on dört yaşlarında bir oğlanı öptüğünü gördüm. Sanki oğlanın damağına dövme yapmak istercesine öpüyordu. Benim uzaktan izlediğimi görünce oğlan utanarak biraz direndi, kendini geri çekmeye yeltendi."

"Sen de niye işlerine burnunu soktun acaba?" dedi Juan. "Gazeteciliği sevdaya dek

götürmüş olmayasın."

"Neler diyor bunlar," diye yakındı Stella. "Bir oğlanı mı öpüyordu, ne iğrenç."

"Öyle değil, kendine özgü bir inceliği vardı bunların," dedi gazeteci. "Yontuyu

andırıyorlardı, zaten yontular alanlara yaraşır bilirsiniz. Hadi Juan şu senin ünlü

tirbuşonu uzat."

"Artık yanımda taşımıyorum. Sende yoksa yandık."

Ama gazetecinin tirbuşonu vardı, ancak koskoca sarı kemikten çakısını çıkarmaktan

utanıyordu; tek çakıda yedi değişik bıçak ve garantili Solingen çeliğinden.

"Şişeden içmemiz gerekecek. İlkin hanımlar; sonra da sisten giysisiyle Kolomb'un

şerefine içelim. Stella, kılı kırk yarmayı bırak, Clara gibi yap; bak onun içkici soydan geldiğini fersah fersah uzaktan anlarsın."

"Sisin yapış yapışlık duygusundan kurtarır insanı," dedi Clara şişeyi ona uzatarak.

"Aslına bakarsan, beyaz şarap alabilirdin."

"Uygun düşmezdi," dedi gazeteci. "Toptan ilgisiz. Tıpkı Charlie Parker'dan

mazurka çalmasını istemek gibi bir şey. Sıra sende Juancito. Hey buraya baksana tıpkı nöbette bir asker gibisin. Kim var orda?"

"Ben de bilmek isterdim," dedi Juan, şişeyi kaparak. "Bence Andrés de bilmek ister.

Bir şey gördün mü Andrés?"

"Bilmem. Öyle sisli ki ortalık. Herhalde görmüşümdür."

Clara ayağa kalkıp sokağın karmakarışık görünüşünü, son duraklarında dizilmiş

durmakta olan A ve C otobüslerinin ışıklarını izle-

yerek Otomobil Kulübü'nün park yerine doğru bir göz attı.

"*Hamlet*'in başlangıcını andırıyor," dedi gazeteci. "Yoksa *Macbeth* miydi?"

"Bırak saçmalasınlar," dedi Stella. "Bu üçü masal uydurmaya bayılır zaten. Nedir o

yüzündeki? Dur alayım."

"Tüy galiba," dedi oldukça şaşırarak gazeteci. "Yüzümde tüy olması çok tuhaf."

"Esen yelden," dedi Stella. "Bir de nemden burnuna yapışmış kalmış anlaşılan."

İki kadın ile bir çocuk alandan doğru geliyorlardı; oğlan çişini yapabilsin diye bir

çiçek tarhının yanı başında durdular. Alanın sessizliğinde çakıltaşlarına vuran minik akıntı rahatça işitiliyordu.

"İşte böyle üşütüyor bu çocuklar," dedi kadınlardan biri. "Onca saat sende oturduk hiç oralı olmadı, dışarı çıkmamızla aklına çişi geldi."

"İyi ki bununla kaldı," dedi öteki kadın.

"Çocuklarınız olsun," dedi gazeteci, keyifle.

"Ne bekliyorsun ki? Terle mi atsın? Duyuyor musun Clara? Şuna bak ne diyor?"

"Yok. Ben aydan yeni indim," dedi Clara. "Andrés, ne diye bu kadar kaygılanalım? Duyan da bizi yiyeceğini sanır."

"Kim?" diye sordu gazeteci.

"Kimse değil, Abel," dedi Clara. "Bir çocuk."

Andrés yorgun düşmüş, yeniden yerine oturdu.

"Peki, mademki adını da koydun şimdi bu sorunu konuşabiliriz," dedi. "Bu saydığımla onu bu gece üçüncü görüşüm oluyor."

"Benim de ikinci," dedi Juan ile Clara bir ağızdan.

"Ya da gördüğümüzü sandık. Bu sisten..."

"Sis değil," dedi gazeteci. "Dilimde tüy bitti söyle-

mekten. Ama bakın siz her şeyi gizliyorsunuz. Bu Abel de neymiş?"

"Hiç," dedi Juan, şişeyi ona geri vererek. "Son günlerde kafayı sıyırmış delikanlının teki."

"Abelito biraz gariptir doğrusu," dedi Stella. "Ama art arda üç kez görmek... Sakın ola bizi izliyor olmasın."

"Harika," dedi Andrés, sırtını sıvazlayarak.

"Can sıkıcı olma."

"Peki, olmam. Bu kanepe nemli."

"Eve gidelim," dedi Juan, Clara'nın kulağına ama sesini alçaltmadan.

"Hayır, hayır. Neden kaygılanıyorsun?"

"Yok ondan demedim. Bu gece şifayı kapacağından korkuyorum. Yarın sağlıklı olmalısın."

"Yarın iyi olunmaz," dedi gazeteci. "Bende daha çok böyle tümce çıkar; bizim yayın yönetmeni de bayılıyor bunlara. Benim gibilere özlü sözcü diyor."

"Ölçülü sözcü dese daha doğru olacak," dedi Andrés. "Kim demiş yarın diye? Yarın oldu bile, oldu oldu kara şişe doldu bile."

"Ne bile?"

ABEL. ELBA. BAEL. BELA. LEBA
EBLA. ABLE, ELAB. BALE. EBAL.

"Hava tüy dolu," dedi ansızın Stella. "Az önce birini yuttum."

"İnsanların ağzından çıkan sözcükler onlar, sis bunları saklıyor ve iletiyor," dedi Juan. "Öyle bir gece ki...

Bir gece, yaşama sevinç
katan gecelerden
Bir gece, yüreğin unuttuğu,
Kuşkularını ve kavgalarını,
yıldızların ışıldadığı
bir sunağın mumları gibi,

davet ederken bizi yakarılara
ay, kutsal ekmek ve şarap gibi
usulca yükselir
denizin dalgaları üstünden.

On kâğıdına bahse girerim hangi ozan olduğunu söyleyemezsiniz."

"İspanyol romantiklerinden biri," dedi Andrés. "Üstelik bu gece tam da senin onluk kıtanın tersi."

"Evet. Tam da öylesi bir geceyi çağırmak için okudum şiiri. Doğun yıldızlar ve sen

Belazel, minik şekerparem, sen de yukarıdan in
Ve göster bize nasıl örülür saray patıyla Arap atı!

Çok numara bilirim. Çok şey bilirim."

EBAL ELAB LEBA
ABLE BAEL

"Campoamor," dedi Andrés.

"Hayır."

"Rivas dükü."

"Değil."

"Gabriel y Galán," dedi gazeteci.

"Değil. Başka, başka? Nuñez de Arce"

CERA AREC CREA
ECRA ACRE RACE

"İyi," dedi Andrés, "gerçekten de nefis bir örnek bulmuşsun."

Leandro Alem ile Mitre caddelerinin kesiştiği köşede, kemeraltındaki bir dükkân kapısına dayanmış olan Abel bir sigara yaktı. Her nedense, (belki ısı değişikliğinden ya da buna benzer bir nedenle) geçitte sis yoktu.

Mayo Meydanı'ndan dönen insanlar sanki ışıktan bir tünelden geçip çıkıyorlardı çünkü (kardinal hazretlerine karşı girişilen saldırıdan sonra BİLGELİK KİTAPEVİ'nin tam önünde) her sekiz metrede bir yerleştirilmiş olan spotların ışıkları tünel boyunca yansıyordu.

Abelito sigarasını tellendirdiğinde artık bu iş usandırıcı ve kılı kırk yaran bir şeye dönüşmüştü.

EBAL BAEL

"Sepetler de sepetler

sepetleri María Andrea'nın!" diye bağırıyordu karaşın bir gazeteci çocuk.

Abel yeleğinin sağ alt cebinde bir şey arandı. Bir pul gerekiyordu. Cebinden usulca bir kâğıt çekip çıkararak baktı. Pembe bilet, otobüs bileti. Belki öteki ceptedir.

"Gerdeğe girdiğim gece

kırpmadım bir an olsun gözümü..."

ELAB

"İki saati geçti yazından söz etmedik. İnanılmaz," dedi Juan, elindeki boş şişeyi çevirip döndürerek. "Bir sokak lambasını indirmeye ne dersiniz?"

"Buenos Aires'liye de bu yakışır," dedi Andrés. "Hadi, ne yapacaksan yap da içinde kalmasın."

Ama Juan söylediklerinden biraz utanarak şişeyi kanepenin altına gizledi.

"Burası iyi ve ferah," diyordu Stella. "Alandakinden daha az sıcak var."

"Öyleyse bir soruşturma yapmak için bu fırsatı değerlendirelim," dedi gazeteci. "Nasıl bir eğitim aldın, Andrés? Hemen bozulma bakalım; gazetecilikten kendimi alamıyorum: *nihil humanum a me alienum puto*, fark ettiniz mi bilmem, 'İnsanım ben: İnsanca hiçbir şey bana yabancı düşmez' gibi Latince bir söze gönderme yapınca insan nasıl da komik duruma düşüyor?"

"Ya da başka bir dil olsun. Bu yüzden işin ustalığı İspanyolca alıntı yapmak sonra da bunun alıntı olduğunu açık etmemek. Ayrıca, şu anda benim yaptığım da budur."

"Adamımsın," dedi gazeteci, "ama gerçekten de ben herkesi yakalayıp sorabilmek isterim: Nasıl bir eğitim aldınız? On yaşında neler okudunuz? On beşinizde hangi filmleri gördünüz?"

"Hepsi bu kadar mı?" diye dalga geçti Juan. "Güzelim güzel sanatlar ve yazından başka bir şey yok mu?"

"Bırak da konuşsun gazeteci," dedi Clara. "İşte bu saat tam zamanı, bu alan tam yeri bu tür şeyleri konuşmanın, bu sis tam uygun havası."

"Bence, bizim yaşımızdakilerin evrimini, gelişimini inceleyerek Arjantin üstüne çok şey öğrenilebilir. Bir işe yarayacağından değil, işte istatistik filan olsun diye... Bu istatistik de ne bilimmiş!" dedi keyifle gazeteci. "İlkin, son beş yılda kaç köpeğin araç altında kalıp ezildiğini belirlerler sonra da Sudan'da kaç nehrin yatağından taştığını."

"Sudan'da nehir yok ki," dedi Juan.

"Transvaal demek istemiştim. Sonra da sonuçları karşılaştırırlar ve İtalya'daki şarkıcı ailelerdeki doğum oranı üzerine bir sonuç ve kural çıkarsarlar."

"Dikkatinizi çekerim, istatistik demokrasinin bilimsel halidir, bireylerin belirlediği ve ayırt ettiği tözler."

"Ne laf salatası!" dedi Andrés, gülerek. Clara onun güldüğünü işitti ve neden şaştığına şaşarak buna şaştı. "Ne tuhaf," diye düşündü. "Gülebilmesi ne iyi." Elini uzatıp dizine hafifçe dokundu ve Andrés ona baktı.

"Gazeteci kendine nasıl bir kültür oluşturduğunu bilmek istiyor. İlk araştırma kobayı da sensin."

"İkinci," dedi gazeteci. "İlki benim. İstatikçi kendini bilimin sunaklarına adamalı ve araştırma öyküsünün ilk vakası olmalı."

"Benim bön bir çocukluğum olmuştur," dedi Juan. "Ama sen anlat Andrés."

"Çocukluğumdan söz etmekten hoşlanmıyorum," dedi Andrés terslenerek ve Clara birden içine hızla bir sevecenlik esintisinin dolduğunu duyumsadı, keçiboynuzu çekirdekleri, yazın getirdiği bir ağız sulanması.

Çocukluk
Ne hoş konuşmamak bırakmak köşesinin belirsizliğinde
kendi sekseğinde
ele vermemek ne hoş
Saklambaç kovuğu bir uçtan bir uca yenmiş karpuzlar
öğle uykusu pis tırtıl kötü tırtıl yeme yaprakları kıtır kıtır
Yüce Tanrım, yüce Tanrım, kokular,
Karnaval, yeniden yeni baştan
ben "tarmangani" olayım sen de "gomangani" yetti gayri.

"... işte bu yana. Bilmek istediğim bu sıçrayışı nasıl yaptığın. Yeniyetmelikten çıktığında; tırnak yeme ve yüznumara kültürü dönemleri sona erdiğinde."

"Tatlı sözlü gazeteci, gerçekleri dile getirdin," dedi Andrés. "Bu noktada sana yardımcı olabilirim. Bak, çocukluğumda benim öyle bilmişliklerim yoktu, ama şimdi dile getirmeyi göze alamayacağım birtakım şeyleri gözümü budaktan sakınmadan yazmaya başladım. Gariptir, bir kez olsun açık saçık sözcüklere başvurmadan, ikiyüzlü bir edeplilikle yazıyordum. Kişilerim hep senli-benli konuşuyor, olaylar Buenos Aires dışında bir yerlerde geçiyordu: *anywhere, out of Buenos Aires.* Bu derece evrenselliğin amaçlanması inanılmaz doğrusu; yerel bir şeyler yapma düşüncesi beni dehşete düşürüyordu; şiirlerimin de –evet Juan'cığım, o günlerde yırtıcı şiirler

döktürmekteydim– öykülerimin de Uppsala'da nasıl anlaşılıyorsa Zárate'de de aynı biçimde anlaşılmasını istiyordum. Kullandığım dil ahmakçaydı ama anlatmak istediklerim şimdi yazdıklarımdan çok daha etkileyiciydi."

"Baştan sona yanlışın var," dedi Juan. "Ama anlatmayı sürdür bakalım hangi yollardan yürümüşsün."

Andrés sigarasını tüttürüyordu, bankta kaykılmış, ensesini arkalığa yaslamıştı.

"Kimi zaman," dedi, "iyice tartaklanan determinizm, iplere savrulup çarparak geri gelirken hatırı sayılır bir yumrukla yüzünü ikiye patlatabilir. Bana bak; yirmi beşime değin dikkate değer bir yaratıcı ateşle yandım tutuştum. Elle tutulur ürünlerden söz ediyorsak çok yazdığımı söyleyemem; kılı kırk yarar her işime inceden inceye eğilir yeni baştan elden geçirirdim. Ama yine de tüm yaşam boyu yazdıklarımdan daha çok sayfa doldurdum o dönemde, dönüp de baktığımda ve bunları okuduğumda çok doğru yolda olduğumu görüyorum. Yersiz şeyler de yazmışım, bir yığın çöplük de üretmişim ama bugün birtakım şeyleri dile getirecek o gücü kendimde bulamazdım, o dönem yazdıklarıma benzeyen bir sonet biçemini bugün tutturamazdım. Üstelik o dönemde yazmaktan hoşlanıyordum da, keyifli bir işti yazmak. Acı veren bir keyif, iyice tırnaklanmış bir kaşıntı gibi, hem kanar hem de iyi gelir insana."

"Peki öyleyse çavlanların akışı neden durdu?" dedi gazeteci.

"Etkileşimler, yaşam deneyimi kılığına girmiş önyargılar. İşin kötüsü bunlar da gerekliydi, işin kötüsü iyiydi üstelik. İyi yanı ise uzun erimde kötü olduklarının ortaya çıkması. Bak şimdi, anlatması çok kolay değil ama sana bir fikir verebilirim. Beni çok seven birkaç dostum vardı, sanırım işte bu yüzden hiçbir ürünümü yüceltmezler, tersine ellerini bağırlarına basıp özverili bir ağırbaşlılıkla

eleştirme eğiliminde olurlardı. Ne birinden ne de ötekinden ağzı açık hayranlık gösterisi bekleyebilecek durumdaydım. Kalemimin sürçtüğü her noktayı, her gereksiz fazlalığı bana gösterirlerdi, beni düzeltmeyi bir görev sayıyorlardı sanki. Ben de borçluluk ve bağlılık duygularıyla, büyük muslukları kapayıp suyu usulca fışkırmaya bıraktım. Bardağımı altına sürüyordum ve birkaç günde bir –ve geceler geceler boyu dönüp dönüp düzelterek, bir şeyler çıkarıp, çekidüzen vererek, ana avrat düz giderek– kalıcı bir şeyler oluşmaya başlıyordu. Bir de okumalar vardı kuşkusuz; Cocteau'yu ilk kez okuduğum dönemdi; ve işte on dokuzumdayım ve işte açılışı Cocteau'nun *Opium*'uyla yapıyorum. Şimdi size adını Fransızca söylüyorum ama o zamanlar hangi dil olduğu umurumda bile değildi, ucuza bir İspanyolca basımını düşürmüştüm. Benim için ne anlama geldiğini aklınız almaz. Saltıklığa ilk dalışım *İlyada*'dan sonra güm diye Cocteau'ya gömüldüm. Haftalarca saçımın tarak görmeyişi, kız kardeşim ile annemlerin bana ahmak demesine meydan verişim, yansız bir ortamın yalnızlığıma destek vermesi için kendimi saatlerce kafelere atmam inanılır gibi değildi." Jean'ın kurduğu her bir tümce insanın boğazını kesen kırık cam parçasıydı. Ayrıca her şey bana sıvılaştırılmış dışkı gibi geliyordu. "Evlat inanır mısın daha iki yıl öncesi Elinor Glyn okumaktaydım. Pierre Loti de beni ağlatmaktaydı, Japon ruhuna şey ettiğim. Derken birden bu kitapla karşılaştım, üstelik de koca bir yaşamın özetiydi bu kitap, ama ötelerde bir yaşamın, anlıyor musun, artık on dokuzunda bir Buenos Aires'li olarak bön değilsindir. Balıklama dalıyorum ve kendimi resimlerin önünde buluyorum, resimlerdeki plastik boyutu görüyorum, o son naifliği, o en güzel olanı; şimdi bunların öylesine çok şaşılacak şeyler olmadığını biliyorum, ama o geometrik böcekler, o gemiciler, o afyon çekmişle-

rin deliliği, bak inan, geceler geceler boyu bunlara baktım durdum, acı çektim, bir yandan pipomu tüttürüyordum, bir yandan bunlara bakıyordum, inceliyordum bunları ve bakıyordum, bunlardan bir an bile ayrılmıyordum, kabukluların bir tür deliliği."

"Vay anasını," dedi gazeteci.

"Evet, aynen. Bu kitabın biçimsel haşinliği, anlaşılması son derece güç olması, yalnızca söyledikleriyle değil gönderme yaptıklarıyla da o günlerde benim bildiklerimle uzaktan yakından bir ilgisi olmaması, Rilke, tam anlamıyla Victor Hugo, Mallarmé, Proust, *Potemkin Zırhlısı*, Chaplin, Blaise Cendrars, bu haşinliğin, ağırbaşlılığın gerçek boyutlarını ben hiç ayırdına bile varmadan önüme seriyorlardı. Gelişigüzel bir şeyler yazmaktan korkmaya başladım; San Martín Meydanı'nda ya da La Perla del Once Kafe'de bir şeyler karaladığım kâğıtları atmaya başladım. Sana daha önce söz ettiğim o iki arkadaş ve bu kitap beni doğruca Mallarmé'ye geçirdi, demek istediğim Mallarmé tarzına. İşin doğrusu, özgüven eksikliğinden ve saltık olana ulaşma çabalarından gitgide kurumaya başlamıştım. Öylesine anlaşılmaz hermetik şiirler yazmaya başladım ki, şimdi bile bunların ilk yarım düzinesini okumaya katlanıp da anlayabilen kişilerin sayısı dördü geçmez. Ancak katıksız durumsal olanı geliştirmeye başladım: Kesinkes zorunlu bir nedenle karşılaşınca yazıyordum. Böylece, deliler gibi tutkun olduğum D'Annunzio öldüğünde bir ağıt yazdım, ancak tam da tersine, çünkü biliyorsun ona da aynı şey olmuştu, ama o çok az yazmış ancak şiirini pek çok sözcükle doldurmuştu."

"Peki sonra?" diye sordu gazeteci.

Ama Andrés gözlerini kapatmış uykuya dalmış görünüyordu.

"Sonra iyi yazmaya başladım," dedi Juan alnına parmağını sürterek. "Sonuçta, bakın şuna, o da hepimiz gibi

ayın renginden nasibini almış. Kendisi burada ama ışığı çok uzaklardan erişiyor ona. Cocteau... Benim ışığımın adı kimileyin Novalis kimileyin de John Keats. Benim ışığım Ardenler'deki orman, Sör Philip Sidney'den bir sone, Purcell'in bir klavsen suiti, Braque'ın minik bir tablosu."

"Ya ben," dedi Clara, utanıp çekinmeden gerinerek.

"Evet sen, fareciğim. Ah gazeteci, yalnızca taşralılar, o da çok ender olarak, kendilerine özgü, *autónoma*, acınası bir kültür oluştururlar. Dikkatini çekerim, özerk bir kültür, *autóctona*, demiyorum çünkü... Ama sonuç olarak, yerel olanı öncelikle vurguluyorlar. İyi de ediyorlar, değil mi gazeteci, sen ne dersin iyi ediyorlar mı?"

"Kendi dediğinle ters düşüyorsun," diye düşüncesini belirtti gazeteci. "Yerel olanda da uzmanlaşabilirsin ama kültür dediğin, tanımı gereği küreseldir, ekümenik yani. Kullandığım terimleri açıklayıp çevireyim mi? Ancak ikinci aşamada kendininkinin *değerini* verebilirsin."

Roberto Payró'yu ancak, Mérimée, Addison ile Steele okumalarımı yaptığımdan anlayabiliyorum. Bu anda kalmak ve bu ânın yeterli olduğunu sanmak, midyelerle kadınlara özgüdür, buradaki hanımları dışarıda tutuyorum kuşkusuz."

"Çok üzücü, gazeteci," dedi Juan içini çekerek. "Kendini bir asalak olarak duyumsaman ne üzücü. İngiliz bir delikanlı bir bakıma bir Sidney sonesi ya da Portia'nın konuşmaları demektir. Bir *cockney* ise senin şu 'London Again'. Bana gelince, bunların hepsini çok seven, hepsini çok iyi bilen ben, bir avuç şiir ve romandan başka bir şey değilim; tutsak kadın, inatçı *gaucho*, şahinin çanı, Roberto Arlt'ın Erdosain'i..."

"Böyle yakınıp durmak çok dar görüşlülük gibi geliyor bana," dedi Clara, doğrularak. "Kendine ilginç gelen şiire ulaşmak için savaş veren senin gibi bir adama yakışmıyor."

"Nereden bakarsan bak, son çözümde, ahmakça bir demografik yazgı yüzünden bir pampa kültüründen gelmemin parlak bir yanı yok," dedi Juan acı acı.

"Aslına bakarsan, Andrés'in ve onun gibi bir dolu insanın yaptığı gibi kendi kültürünü kendin oluşturduysan hangi kültüre ait olduğunun ne önemi kalır ki? Ötekilerin, Mayo Meydanı'ndaki kalabalığın bilgisizliği ve kimsesizliği seni rahatsız mı ediyor yoksa?"

"Onların düşleri var," dedi gazeteci. "Ve onlar buralı, bizden daha çok buralı."

"Benim onlarla bir işim yok," dedi Juan. "Onlarla tanışıklığım, ilişkilerim önemli. Bir herifin büroda benim şefim olmakla birlikte gerçekte kıronun teki olması, ellerini yeleğinin cebine atıp Picasso'nun hadım edilmesi gerektiğini söylemesi benim için önemli. Beni berbat eden, bir bakanın kalkıp da bilmediği konuda konuşmaya başlayıp gerçeküstücülüğün

ama neden sürdürelim ki bunu

neye yarayacak

Beni berbat eden, onlarla şu yaşamı paylaşma güçlüğü anlıyor musun? Ya-şa-mı-pay-la-şa-ma-mak. Bu da artık bir entelektüel kültür sorunu değil, Braque ya da Matisse ya da on iki ton müziği ya da genler ya da Medusa'yı paylaşabilmek değil. Bu ten ile kan sorunu. Sana korkunç bir şey diyeceğim gazeteci. Ne zaman düz kara saçlara, çekik gözlere, esmer bir tene, taşralı bir aksana rastlasam, sana söylüyorum işte,

midem kalkar.

Ve ne zaman Buenos Aires'e özgü bir bayağılık, görmemişlik ilişse gözüme, midem kalkar. Ve kızları da görünce midem kalkar. Ve bizim yörenin kendine has, eşi benzeri olmayan, atkuyruklu saçları ve boktan zarafetleri ve sokaklarda ıslık çalmalarıyla bu kentin işçileri de midemi kaldırır."

"Peki, anlaşıldı artık," dedi Clara. "Bizi de saymadan bırakmayacak."

"Yok," dedi Juan. "Çünkü bizim gibi olanlar bana hüzün veriyor."

Andrés gözleri kapalı dinliyordu. "Ne acıklı şeyler," diye geçirdi aklından. "Yalnızca tutkularda, en temel hamurda bir başkasıyla eşitiz. Çiftler oluştuğunda, değerler tutuştuğunda, insanın dünyasıyla o kırılgan uyumu, o katı yüzleşmesi, işte orada yitip gidiyoruz..."

Toz yumağı kendisini tutsak almış nemli yaprakların arasından kurtularak bir sıçrayışta çakılların üzerine süzülmeye başladı. Bir bekçinin postalları tam yanı başına basarak geçti, onu kıl payı kaçırdı. Usul bir meltemle ırgalandı, yel onu incecik bez ve kıldan, toz ve iplik parçacıklarından kendi dokunaçları çevresinde fır döndürdü; bir hava boşluğuna girince hızla yükselerek sokak lambalarına değin çıktı. Birinden ötekine savruldu, lambaların yanardöner renklerinin yansıdığı ak karpuzlarına sürtündü. Derken gücünü yitirdi ve yere inmeye başladı.

Gözleri kapalı olan Andrés, arkadaşlarının seslerine kulak veriyordu. Gazeteci, Juan'ın çok önceleri yazdığı birtakım dizeleri anımsıyordu. Clara bunları daha iyi biliyordu ve biraz kanıksamış bir sesle okuyordu ama kanıksaması sesinden değil de sözcüklerden kaynaklanıyordu. Belki de şiir az önce Juan'ın dile getirdiklerini daha gösterişli bir dille sergiliyordu. "İnsan tenekeden bir kovaya da Sevres porseleninden bir çanağa da kusabilir," diye acı acı aklından geçirdi Andrés.

"Ne incelik," dedi Juan, süregiden sessizliği bozarak. "Hepsi de fena sayılmaz ama bu tuzlu bataklar, deniz kabukları..."

"Çok da güzel," dedi Clara. "Her geçen gün sözcüklerden daha çok ürker oldun."

"Buralarda birilerinin sözcüklerden korkması iyiye işaret," diye mırıldandı Andrés, "Juan'dan yanayım."

"Ama bilgiçlikten kaçınalım derken yoksulluk çekincesine düşebiliriz. Öyle görünüyor ki, anlatım açısından eldekileri çıkarıp bir yana attıkça, tam tersine özde de bir kazanç elde ettiğimizi sanmayalım."

"Hele bir de gözümüzü kan bürümüş tartışmaya koyulmadan, terimler üzerinde bir anlaşmaya varsak," diye bir öneride bulundu gazeteci. "Örneğin, anlatım ve benzeri terimler."

Ama Clara'nın zaman yitirmeye niyeti yoktu çünkü Juan'ın şiirini beğeniyordu ve tuzlu batakları, deniz kabuklarını son derece yerinde buluyordu.

"Nereden bakarsak bakalım, zemin kaybediyoruz," diye üsteledi. "Büyüklerimiz yazdıklarını alıntılarla doldururlardı, şimdi buna bayağı gözüyle bakılıyor. Yine de, alıntılar başka birinin daha güzel söylediği bir şeyi daha kötü dile getirmemizi engeller ve üstelik bize hep bir yön verirler; bu seçimi yapanı da daha kolay anlamamıza yardımcı olurlar."

"*Dedi Kuzgun: bir daha asla*," dedi gazeteci. "Geveze bir papağan bile *Panta Rhei* diyebilir."

"Bunu söyleyebildi diye ona kanacak da değiliz," dedi Clara. "Alıntı yapmaktan korkmak, klasik anlamda karşılaştırmalardan kaçınmak, bunlar hızla yoksullaşma nedeni olacaktır. Ama yine söylüyorum, her şey bir yana sözcüklerden korkmak en kötüsü bence; sonuçta her şeyi indirgeyip *basic Spanish* ile, temel İspanyolca ile, kalakalma eğilimi."

"*Basic Spanish*'i *La guerra gaucha*'ya [Gaucho Savaşı], Arjantin klasiklerinin diline yeğlerim," dedi gazeteci.

"Zamanınızı boşa yitirmeyin," dedi Andrés düşle-

rinden sıyrılırcasına. "Hep aynı ahmaklık, araçlarla amaçların, biçimle içeriğin birbirine karıştırılması bu. *La guerra gaucha* baş döndürücü çünkü baş döndürücülükle

–bu sözcüğe, şu kullandığım zarfa benim için göz kulak olun–

düşünüldü. Bunların topu da bizi işte şu bilgece sonuca götürüyor: Bana nasıl yazdığını söyle sana ne yazdığını söyleyeyim. Baş döndürücülükten baş döndürücüye giden yol, evlat."

"İnsan sizlerle olunca ne de çok şey öğreniyor," diyordu gazeteci, bankın öteki ucunda neredeyse uyuyakalmak üzere olan Stella'ya bakarak. "Şimdi tek eksiğimiz bir müzik gezisi, bir fırça darbesi resim, iki taşım ruhçözümleme ve hepsinden sonra haydi hepimiz eve, yarın işgünü."

"Yarın," dedi Juan, "sınava girilecek."

Andrés ağzına kaçan toz parçacığını çıkardı.

"Eğer gitgide daha az konuşmak," diye mırıldandı, "gitgide daha az konuşmak olsaydı Juan'cığım, ozan tek sesli kalırdı."

"Evet," dedi Juan ince bir alayla, "ve sonuçta Hermann Hesse'nin çöp adamlarına, taslak kişilerine dönmek, şu ünlü OM mantrasıyla yüzlerini güneşe dönüp kendi kendini tatmin ederek."

"Tuhaftır ama benim de midemi kaldırır bu İsviçreli," dedi Andrés. "Ama bakın, Clara'nın ne derece haklı olduğunu kabul etmemiz uygun olur. Arjantinlilerin dili yalnızca haykırma biçimlerinde varsıldır, şu bizim yapay alıngan saldırganlığımız; bir de taşrada sözlü gelenek yoluyla aktarılanlardan geride kalanlar. İnsanı ilk afallatan şey nasıl olup da sıfatlarımızı saf dışı bıraktığımızdır. Diyelim bir İspanyol aşçı pişirdiği bir *paella* ya da pastayı anlatıyor, bir de bakmışsınız aramızdan birinin bir kitabı

ya da önemli bir deneyimimizi anlatırken kullandığımızdan çok daha varsıl bir sıfat kullanımı var."

"Nitelemektense adlandırmamız iyi bir şey."

"Anlaştık, ama gerçekten de böyle mi yapıyoruz? Bana öyle gelmiyor.

İçerlemenin utancı nitelemelerin, sıfatların kutuplaşmasına yol açıyor. Böylece işte şu inanılmaz liste ortaya çıkıyor

ne hayvan, (*qué animal*) Debussy'yi ne yaman çaldı
hayvansı (*bestial*) bir sanatçı
ne brutal (*bruto*) tip, amma yeteneği var hayvanın,

ya da dar çevrelerde geçerli, maymuncuk gibi anlatım rahatlığı sağlayan bir dizi sözcüğün kolayca yerini tutan büyülü sıfatların ortaya çıkışı. 'İnanılmaz' bizim aramızda bu tür sözcüklerden biri oldu. Daha da öncesinde ortaya çıkan ve hâlâ geçerli olan 'fenomen' var kuşkusuz."

"Bunların yalnızca Buenos Aires'e özgü işler olduğunu pek sanmıyorum," dedi Juan. "Ama dediğin gibi bir eğilim olduğu gerçek. Şimdi anımsıyorum da ben sık sık Villa Urquiza'da bir eve ziyarete giderdim, oraya Buenos Aires'li Katalan soyadı olan bir adam da gelirdi; senin az önce bu dediklerini ilk kez ondan işitmiştim. Birçok şeyi 'felaket' (*horrible*) buluyordu. Onu heyecanlandıran şeyler hep en büyük, en müthiş şeylerdi. 'Felaket bir roman, bir an önce okunmalı...' Ben aslında o eve mutlu olmak ve çeviri tekniği öğrenmek için gidiyordum. Felaket yıllardı," diye ekledi alçak sesle, kendi kendine gülümseyerek.

"Eğer dilimizin durumu onu konuşanların durumunu sezmeye yarıyorsa," dedi gazeteci, "yandık demektir. Dilimiz, yavan, sarı ve kuru bir bulamaç. Rogé marka müshil olmazsa olmaz."

"Allahtan buradaki insanlarda dilin kemiği yok," dedi Juan. "Ben de bunlardan biriyim ve bence Andrés

de duygu ve düşüncelerini dile getirmekte son derece... bakın şimdi açıksözlü diyeyim bari. Açıksözlülükle dosdoğru dile getirir düşüncelerini, ilk aklına gelen rahat anlatımı yeğlemez, maymuncuğa başvurmaz

çünkü sonuçta bunlar da, lanet olsun,

din adamı dili, bir *trobar clus*, artık anlamı olmayan içrek bir yapı."

"Yine de bir anlam taşıyor," dedi Andrés, "*kendi* anlamı var. Neden tutup da bir sanatçının kendini şiirsel olsun plastik olsun kullandığı gereçle, iyi niyetle dile getirmesini engellemek isteyelim? Açıksözlülükten söz etmen ve en azından ikimizin açıksözlü bir anlatım için gösterdiğimiz gayreti görmen güzel. Ama başka katmanların da olduğunu kabul et; senin dilinin ucundaki kullanım gibi, şu an kullandığın ve temel dilin gibi geçerli olan bir *trobar clus* olasılığını."

"Andrés haklı," dedi Clara, "bu işe kesinlik kazandıran gerçek dilin kendi anlamını taşımasıdır ve bu da buralarda ender rastlanan bir şeydir. Ama anlamlar çoğulluğunu korur ve biri üstünde bülbüller öten bir kavaksa öteki mısır unu ve serçedir. Önemli olan cennet taamı, tanrıların içkisi *ambrosia* yerine, bildiğimiz damıtılmış üzüm konyağı *grappa* dememek; ya da tam tersini söylememek."

"Aman ha," dedi gazeteci, "böyle bir şey demeye kalkarsan yarın seni üniversiteden sille tokat kapı dışarı ederler."

"Çok iyi anlattın," diyerek gülümsedi Andrés, yüzünde şaşakalmış gibi bir anlatımla Clara'ya bakarak. "Gerçekten çok iyi. Hiç kimse *Martín Fierro* kitabının verdiği dersi Roberto Arlt denli anlamamıştır; üstelik dilin anlamla el ele vermesini başarmak ve oturtmak için çetin bir savaşa girişmiştir o. Her ulusta olduğu gibi, bizim de Arjantinli dediğimizin, (az önce din adamı dili

denilen) saygın dilin çizdiği sınırlardan taştığını ilk görenlerden biridir. Bu dili yalnızca şiirin ve romanın tam anlamıyla kuşatabileceğini o görmüştür. Kendisi romancıydı ve kendini sokağa attı, romanın geçtiği yere. Taksileri bir yana bırakıp beleşten tramvaylara takıldı. Adam gibi adamdı ve kimse onu hatırdan çıkarmamalı."

"Olay bu dediğinizden daha karmaşık," dedi Juan bankın üstünde dönerek, "bence de bir anlamın kendine özgü dili de olmalı, her anlama bir dil olmalı, falan filan. *Trobar clus* kullanma hakkını da size bağışlıyorum. Benim kendi yazdıklarımı yazmaya ne denli hakkım varsa, Eduardo Lozano'nun da kendi şiirini ya da Petit de Murat'nın da açık avluları ve kederli cenazeleri dile getirmeye o denli hakkı var.

Sorun, en derinde, hiçbir zaman dil sorunu olmamıştır, hep anlam sorunudur. Gerçekten de sokağa çıkmak ilgimizi çekiyor mu? Demek istediğim: Buna değer mi? Buna olumlu bir yanıt verdiğimiz anda, ancak bir ahmaksak sokağı anlatırken *La Nación* gazetesinin ya da Dr. Rojas'ın dilini kullanmaya kalkışabiliriz. Karar kıldı mıydı, keskin akıllı bir romancının tutacağı tek bir yol vardır: karımın çok da güzel bir biçimde tanımladığı gibi, anlamı ile örtüşen, el ele veren bir dil. Ancak, geriye bir başka büyük açmaz kalıyor: Sokak nedir? Eduardo Wilde'ın salonundan fazlasını mı taşıyor ya da tasarlıyor yoksa Eduardo Mallea'nın nehre bakan dairelerini mi?"

"Benzetmeleri bırak," dedi Clara. "Biliyorsunuz sokak üstünden insanlar geçtiği için sokaktır ve gerçekte sokak salonla apartman dairesiyle ya da entegral hesabıyla aynı şeydir.

Buraya değin seni izleyebiliyoruz ama kullandığın simgelerle kendini aldatmaya kalkarsan korkarım kendin bile kendini anlayamayacak duruma düşersin."

"Ah evet insanoğlu," dedi gazeteci, "bu kız her zaman işin özünü tam da bamtelinden yakalıyor."

"Evet, yakalar," dedi Andrés. "Arlt, işte bu insanoğlunun sokaklarında dolaştı ve romanı da sokaktaki insanın romanı oldu; bir başka deyişle, daha rahat, *homo sapiens*' ten uzak, roman kişileriyle daha az dolu bir roman. Bakın, *roman kişisi* terimi sokakların romanındaki bu yaratıklara her zaman pek uymaz. Ve dikkatinizi çekerim, Dr. Falanca'dan söz ederken de ona hakkıyla bir roman kişisi deriz. İşte bu küçük ayrıntılardan süzüp çıkaracaksın işin özünü, cancağızım gazeteci."

"Kahveye evet," dedi Juan, "ama dediklerime dönecek olursak; artık bir roman kişisi

bile olmayan bu adam, ilgimizi çeken bu romanların sokaklarını arşınlayan ve artık türü yok olmaya yüz tutmuş bu kişi;

ne dersiniz, sizce de bu adamı baştan ayağa kavrayabilir miyiz? Onu tanıyabilir miyiz, kendini tanımasına yardımcı olabilir miyiz? Sizce, işte tam da bu nedenle, ondan söz etmek gerekli midir? Onu konuşmak

saltık ve dizginlenmemiş bir dille konuşmak, kendi oluşturduğu anlamdan başkasına saygı duymayan bir söz, romancı insanoğluna ya da roman kahramanları insanlara hizmetten başka bir saygınlığı olmayan bir dille konuşmak."

"Evet, işte buna inanıyorum," dedi Andrés. "Buna inanıyorum ben, lanet olsun, evet inanıyorum."

"Âmin," dedi gazeteci.

VE IRMAK YAKINDAYDI, GÖZE GÖRÜNMEZ, ŞAMANDIRA KİRLİLİĞİNDEN.

Alan artık neredeyse boşalmıştı; birkaç öbek insan kalmıştı; bir öbek, beyazlar giyinmiş, koskoca bir kutuyu

taşıyan insanlardı, ötekisi ise, polisler. Bir de belediyenin arazözü ile temizlik işçileri yerdeki kâğıtları, çamura bulanmış portakal kabuklarını toplayıp parke taşları ve çevresindeki kaldırımları yıkamak üzere, Ulusal Banka'nın köşesinden alana giriyorlardı. Kapkara Mercury marka bir araba içinde iki denetçi gözeticilik yapıyordu. Gün doğmak üzereydi.

"Belediye başkanı ahmağın teki," dedi ufak tefek olanı.

"Park ve Bahçeler müdürü olacak herifi de ağzımıza bile almayalım," dedi Mercury'nin

direksiyonundaki denetçi. "İnanmazsın, atama dilekçemi sümen altı yapmış, bilmezden geliyor herifçioğlu. Biliyorum dilekçe elinde gelgelelim içimden gelmiyor, dilim varmıyor."

"Haklısın."

"Söylemeye."

"Tabii."

"Herifi biliyorsun. Ne olup bittiğini anlamadan tak diye bir taş koyar tekere, neye

uğradığını şaşırırsın. *Te la voglio dire*, anlatabildim mi?"

"Onun orada tutunup çalışmak zor oğlum."

"Elden ne gelir."

"Peki, burada işimizi bitirdik. Arazöz yetecek mi dersin?"

"Evet," dedi Mercury'nin direksiyonundaki denetçi, "şöyle bir el atsınlar yeter, nasılsa yarın al baştan yapacaklar."

İçi katran karası olan ve çeperlerinde ürperen pembe bir katmanın titreşip, kasılıp açılarak bir an için bir yuvarlağın çapının devinimsiz kusursuzluğunu takınan, derken birden yumurtamsı bir biçim alarak elipse çevri-

len ve çarpılmış uçlarıyla biçimsiz bir üçgene dönüşen yarığın ağzından, uçuk pembe renkte bir uzantı körlemesine başını çıkararak şöyle bir sallandı ve yeniden fırlamak üzere bir kırbacın evecenliğiyle geri çekildi, kafası kesilmiş bir semender, biçimini yitirmiş bir çarpık penis,

ve Abelito, ilkin zamkı yumuşatmak için dilini pulun üstünden geçirdi; ikinci kez, ikincisini de iyice duyumsamak için;

çünkü hiç değişmemiştir bu
Yönetimler değişir
cumhuriyetler gelir geçer
ama bu temel
bu olumlayıcı girişik yapışkan

ulusal tutkal tadı, arkasına yapışan ve kalan ince katmanın uyardığı tatlı bulantı, Bernardino Rivadavia'nın yüzünün ardındaki zamk, *triumvir*'lerden biri, bu toprağın adamı, bir öncü ve ulusal kahraman, sonunda kurtuluşu bir posta pulunda bulan biri,

kahramanların vatanı olan pul.
Önemli bir şeydir pul
kahramanların vatanı olan pul
süpürülüp ses veren
artık tarihe mal olmuş

peki ama ne demek bu: "tarihe mal olmuş"

Oysa
tarih bir an, bir sefil sözcük,
kulağa yüce ve güçlü gelen bir sefil sözcük mü?

(Gerçi tüm bunlara karşın Abel pulunu Posta Telgraf Telefon yönergesi gereğince yapıştırmıştı. Belki de

Buenos Aires sakinlerine özgü o başkaldırıdan olsa gerek

gereğinden biraz daha ortaya doğru

sanki mühür basan aygıta güçlük çıkarmak için, sanki onu el yordamıyla aranmaya, öylesine dümdüz olmuş

acınası mavi mektubun üstünde demirden koca ayağının izini yeniden basmaya zorlamak için
dümdüz yazı dümdüz zarf
pul
[hâlâ kahramanların vatanı olan pul] da dümdüz.

Beşlik pulun üstünde San Martín, on kuruşluğunda Rivadavia ve gecenin sessizliğinden vatanın açılmış koskoca kanadına.

ama kahramanlar yok, hiç olmadı, uymadılar, hangi buyruk alıp el koyabilir pulun başladığı yerden daha ötesinde bir boyutu onlardan. Tutup biri gün doğmadan enseni yalasın diye doğmak. Bir mühür yüzüne günde milyon kez insin diye doğmak.

[karş. Posta Yönetimi İstatistikleri. Ederi bir pesonun üzerine çıkan pullar:
gönençli
daha az yalanmış ve tükürüklü
daha incelikli vuruşlarla mühürlenmiş, dayanılır derecede] ve bu da "tarihte yer alma"nın yollarından biri)

En kötüsü, ulaşılabilirlik; kendini gerçekleştir, kendini yapılandır, kur, kendini an, kendini vaftiz et, kendi mezarını açtır, kendini yurttaşlığa geri döndür, kendini aktar, kendini anıtmezarla, kendini pulla mühürle, kendini söylemle.

Budur.
bu kahramanların vatanı olan pul: yakışıklı
bir adam bilinmedik biri
incelikli vedasında
ve rampararam
rampararam
ve sönmez şanı ve görevi ve leke sürülmemiş tapıncı
milyonlarca dilin, yalarken ensesini

ve milyonlarca mührün, deşerken yüzünü.
Posta kutusu Abel hop içeri! yarın
alıcının eline
ve zarfı da çöplüğe, yüzüyle, sönmez şanıyla, San Martín fasulye, irmik tatlısı artıklarının yanını boylamaya.

II

Ansızın anımsayıverdi. Üç ya da dört yaşlarında olmalıydı; onu bomboş bir odada koskoca bir yatağa yatırmışlardı ve ayakucunda koskoca bir pencere yükselerek büyüyordu. Yaz mevsimiydi ve pencere açık bırakılmıştı. En küçük ayrıntılar bile aklında kalmıştı: morumsu bir göğe uyanmak, pencerenin camı yerine çerçeveye takılmış kirli, kauçuksu bir gökyüzü, gündoğumu. Ve derken bir horoz öttü, havayı tüyler ürperten bir sesle yırtarak sessizliği çatlattı. Dehşetti bu, iğrenç korku çarkı. Gelmişler, onu yatıştırmışlar, kollarına almışlardı, onu...

"Tanrım."

Taksi usluca Leandro Alem Caddesi boyunca ilerliyordu. Postane karton bir dekor gibi, Malet'in hazırladığı tarih kitaplarındaki bir çizimi andırıyordu. *Bir kargaşada yaralanan, Lykurgos...*

"Lütfen elden geldiğince yavaş sürün arabayı," dedi Clara. "Gündoğumunu görmek istiyoruz."

"Olur hanımefendi," dedi sürücü. "Güzel bir gün olacak."

"Kim bilir," dedi Clara. "Hava öyle garip ki. Çoktan görmüş olmamız gerekirdi; saat altı buçuğu buldu bile."

Başını koltuğun soğuk deri kaplamasına yaslayarak esnedi. Juan gözlerini kapatmıştı.

"Bir horoz," diye mırıldandı. "Ne itoğluit."

"Ne diyorsun, dostum?"

"Yok bir şey, bir anı. Başlangıçta horoz ötüşü vardı."

"O *vive lui, chaque fois*

que chante le coq gaulois[1]

Gazetecinin, karnabaharı kendisine armağan etmen için önünden geçtiğini fark

ettin mi?"

"Dalga geçme..."

"Evet ama bunu neden istiyor dersin?" diye sordu Clara. "Yiyecek değil ki."

"Kuşkusuz. Karnıbahar benim, işte o kadar."

Clara onun saçlarını okşadı ve başını omzuna koyarak ona sığındı. "Sanırım biraz yoruldum, uykum geldi," dedi.

"Benim de, ne geceymiş."

"Ne demezsin," dedi Clara gözlerini açarak.

"Lütfen kıpırdama," diye yalvardı Juan. "Saçının kokusunu duymak hoşuma gidiyor. Şu trenin çığlığını işitiyor musun? Tıpkı benim horozum gibi."

"Ne horozmuş şu seninki. Trenin düdüğü susmayacak gibi. Raylarda inek olmalı," diye akıl yürüttü Clara. "İneklerin tren hattına çıkması gelenekseldir."

"Limanda başıboş inek yoktur."

"Belki ipini koparıp kaçmıştır. Ama tren onu ezmez. Çünkü ilkin limandaki trenler çok yavaş gider. İkincisi tren düdüğünü sisten dolayı öttürüyor, inekten değil."

"Sis, ah o sis. Gazeteci... Şoför bey, yukarı doğru Corrientes'e sapın. Usul usul gidin."

"Fark ettin mi?" dedi Clara. "Gazeteci her iki taksiyi de aynı anda gördü. Adamda ne göz var!"

1. Selam Gal horozuna selam / Selam her ötüşünde selam (Arthur Rimbaud, "Mutluluk", çev. İlhan Berk). (Ç.N.)

"Hepimizden en uyanık kalan oydu," dedi Juan. "Gece boyu nasıl öyle dolaştık durduk aklım almıyor. Onca saat Mayo Meydanı'nda... Harikaydı... sonra da Çinli."

"Çinli; derken Abelito; ardından kadının Andrés'e sarması."

"Ah evet, şu kadın ve Abelito."

Parmaklarını kızın dudakları üzerinde dolaştırarak burnunu gıdıkladı. Huylanan Clara diliyle parmaklarını ıslatarak onu ısırdı.

"Çiğ karnıbahar tadı veriyorsun," dedi. "Bak şu polislere, şuraya."

Corrientes ile Maipú'nun kesiştiği köşede sanki bir yazı okur gibi gözlerini yere diken iki devriye ile yayalar vardı. Sürücü arabayı durdurdu; caddenin, tam da Modart'a dönen kavşakta, iki-üç metrelik bir bölümünün çöktüğünü gördüler. Çok önemli sayılmayacak ama bir arabaya aks kırdıracak bir göçük.

"Belediyeden," dedi sürücü arabasına hafif gaz vererek. "Bizim mahallede bir sokak lambası devrildi. Birden yarım metre yere gömüldü, sonra da yan yattı. Temel sağlam değil, çünkü belediye denetlemiyor."

"Bence asfaltı göçerten kamyon olamaz," dedi Clara yarı uyuklayarak. "Gazeteci olsa bunu ne de güzel açıklardı."

"İyi bir kadın," dedi Juan ilahi tonuyla kendini uykunun kollarına bırakarak. "Çok iyi bir kadın..."

VE APAKTI YÜZÜ MAVİ ŞAPKASININ SİPERLİĞİ ALTINDA

"Formosa'lı o, Covunco'lu..."

"Kes artık," diye yalvardı Clara. "Lütfen. Gerçekte olan bitenler her yanıyla iğrençti."

"Evet, tıpkı benim horozum gibi."

Clara ona iyice sokuldu.

"Şu adama daha hızlı sürmesini söylesene. Öyle uykum geldi ki."

"Ben," dedi gazeteci, "düşünüyordum."

"Olabilir," dedi Stella, arada böyle şakacılığa vururdu işi. "Oluyor böyle şeyler."

"Bence," diye sürdürdü gazeteci, "bu gece bizim yazınımıza ilişkin söylenenler doğru değildi."

"Sürücüye Córdoba Caddesi'nden çıkmasını söyle," diye mırıldandı Andrés, uyukluyor gibiydi. "Yazının da yakasını bırak artık."

"Yok yok bu önemli konu, oğlum. Başlangıçta burada yumuşaklıktan bir yapıt üretemediğimiz kuramınıza katıldım. Ama şimdi gerçek nedenin bu olduğundan pek emin değilim. Söyle bana bakalım: Seni alalım örneğin, sen neden yazıyorsun?"

"Eğleneyim diye, herkes gibi," dedi Andrés.

"Kusursuz, işte bunu bekliyordum. 'Keyifleneyim' ya da 'tadını çıkarayım' sözünü bile kullanmıyorsun, öyle olsa tükürdüğünü yalaman gerekirdi."

"Aslına bakarsan, çoğu kez bir zorunluluğa boyun eğmekteyim. Öyle bir gerilime girerim ki yalnızca bir kâğıda dökülebilir. Gerilen her yayın ucunda bir ok olduğu ve bu okun amacının da yerinden fırlayıp bir noktaya saplanmak olduğu gibi akılcı bir düşünceden kaynaklanan benmerkezci olmayan yazarların 'amaç' edindiği işte budur."

"Ama gelelim şu zorunluluğa," dedi huzursuz olan gazeteci. "Bu gerçekten senin dışından gelen bir zorunluluk mudur, diyelim,

törel bir gereklilik midir?

önsel mi çıkarımsal mı sana törel olarak dayatılan bir şey midir?"

"Hayır, efendim," dedi Andrés gözlerini açarak. "Yok; sonradan yakıştırıyoruz, tıpkı tilkilerin çiftliklere dadanarak zarar verdiğini ve bu yüzden yok edilmeleri gerektiğini anlatan avcı gibi. Temelde yazmak, gülmek gibi bir şeydir ya da çiftleşmek gibi: bir güvercinin göğe salınması."

"Anlaştık. Ama 'katıksız' diyebileceğimiz türden yazın ile, yanlışım varsa Tanrı bağışlasın, öğretim amacıyla yazılan türden denemeleri ayırt edebilmeliyiz. Bu durumda eğlenceden öte bir şeyler vardır. Normalde öğreten eğlendirmez."

"Temelde öyle," dedi Andrés. "Meslek gereği öğretiyorsan ilkesel olarak kendini gerçekleştirmek için yapıyorsundur bunu, ben de buna eğlenmek diyorum. Kendini gerçekleştirmek keyiflenmek, işin tadını çıkarmaktır. Yoksa sence böyle değil mi?"

"Nereden bakarsan bak, ince iş bu," dedi gazeteci, *Üç Silahşörler*'in İspanyolcasından kopya çekiyordu bu sözlerle. "Örneğin ozanlar, tersini varsaymak daha incelikli gibi düşünülürse de, şiirlerinden son derece hoşnutturlar. Ozanlar yapıtlarının kendilerini gerçekleştirmenin bir yolu olduğunun ayırdındadırlar ve bunun da tadını çıkarırlar. Yazı kalemlerini gözyaşlarına batırarak yazılmış şiirlerden söz eden öykülere kulak asmayın sakın; sonuçta işin içinde gözyaşı varsa, bunlar da okurunkiler gibi sonradan olma ve yapmadır. Sodyum klorattan oluşan gerçek gözyaşları kişinin kendisi için akıtılır, şiire lirik mürekkep sağlamak için değil. Dostunu yitirdiğinde ermiş Agustín'in söylediklerini anımsayın: 'Onun için ağlamıyordum, kendime ağlıyordum, kendi yitirdiğime döküyordum gözyaşlarımı.' İşte bu yüzden ağıtlar çok sonradan yakılır, ağıtla acıyı yenileriz ve hoşnutluk duyarız, tıpkı Hamlet'in kadersizliğini izlerken ya da Isolda'nın ölümünü dinlerken duyduğumuz hoşnutluk gibi."

"Danimarka prensi," dedi Stella.

"Tam de dediğin gibi, kesinkes incelikli iş bu. Bana kalırsa, Vallejo son sayfalarını yazarken gözyaşlarını tutamamıştır. Ya da istersen diyelim, Machado. Ama bu ikisi için acı kendi insanlıklarının bir parçasıydı, sanki acıya yazgılıydılar ya da acıdan besleniyorlardı. İnan bana gazeteci, yazdıkları son sayfalar yaşadıkları en iyi anlara karşılık geliyordur, çünkü kişisel acılarını her seferinde en yüce türden yazınsallığa aktarmayı, yani şiirselliğe dönüştürmeyi biliyorlardı. Eğer o anda acı çekiyorlarsa, tıpkı bir yıldızın ya da bir fırtınanın acı çektiği gibi çekiyorlardı. En kötüsü de ondan sonra geliyordu, defteri kapatıp da kişisel yaşamlarına döndüklerinde kendi kişisel acılarıyla yeniden yüzleşmek durumunda kalıyorlardı. İşte o zaman gerçekten de acı çekiyorlardı, köpekler gibi, kara yazgılarının tüketip yere çaldığı insanlar gibi çekiyorlardı. Artık şiir yaralarına merhem olamıyordu, tıpkı kırık bir oyuncak gibi ellerinden kayıyordu; ancak yeni bir aydınlanma ve yeni bir mutluluk onlara çare oluyordu."

"Zaten böyle olmalı," dedi gazeteci. "Yeri gelmişken, kendilerini yaptıkları işin yoluna kurban ilan eden meslek erbabı yazarlara niye bu denli tutulduğumu bana açıklar mısın? Nedir bu din şehidi tavrı, nedir bu kurbanlık duygusu? En kötüsü, diyelim bir şeyler yaratırken gerçekten de acı çekiyorlarsa, ermişler gibi de hoşnutluk duygusu içinde olmaları gerekmez mi? Ne de olsa çekilen bu acı yaratıcılıklarının kanıtı, desteği değil mi zaten?"

"Ne zaman bir yazarın yazarken doğum sancıları çeken bir ana gibi olduğunu söylediğini işitsem, içimden cehenneme kadar demek geçer," dedi Andrés. "Bir ozanın ilkesi ancak tek bir şey olabilir: Dertleri zevk edindim. Ve dostum işte böylece bir kez daha ulusal alana geri geliyoruz. Bizim buralarda yaratıcı neşemizin camları indirmesine ya da çatılarda hoplaya zıplaya koşması-

na yetecek kadar acı çekmiyoruz. Acı çekmek deyince, büyük ölçekli konuşuyorum, Dante'ninki gibi bir şiiri doğuracak bir acı. Günümüzde bizim Arjantin iki perde arası bir eğlencelik, bir mola, Juan'ın da daha önce başka bir yerde söylemiş olduğu gibi, iki hiçlik arasında hafif tertip bir olaycık."

"Peki sence neşeden önce acının mı gelmesi gerekiyor?" dedi gazeteci hayretle.

"Hayır, çünkü nedensellik yazgının yalnızca epidermik, deri üstü, yüzeysel düzleminde geçerlidir. Ağlamayan biri gülemez demek saçma olur. Çünkü, en derinde, merkez işliğe inecek olursak, ne gülüş ne ağlama, ne acı ne de neşe vardır."

"Öyle mi?" dedi gazeteci. "Nasıl yani?"

"Ozanlar için geçerli bu söylediklerim," dedi Andrés. "Bana öyle geliyor ki, ozan son çözümde, acıyı bir gerçeklik olarak algılamayan kişidir. İngilizler, ozanların ağlayarak öğrendiklerini şarkılar söyleyerek öğrettiklerini söylemişler; gel gör ki, ozanlar çekilen bu acıyı hiçbir zaman bir gerçeklik olarak kabul etmeyecektir, bunun kanıtı da derdini değişimden geçirerek ona başka bir işlev kazandırmasıdır. İşte tam da burada bu tür acının korkunçluğunu görüyoruz: Hem bu acıyı çekmek hem de gerçek olmadığını bilmek; ozanın üstünde bir etkisi yoktur çünkü ozan bu acıyı bir prizmadan geçirerek şiir olarak aktarır. Üstelik bunu yaparken de ellerini tırmalayan bir kediyle oynarmışçasına keyif almaktadır. Dertler yalnızca onları yazgısal ya da durumsal olarak çekenler için, onları içselleştirerek benimseyen, gönlünde yurttaşlık hakkı verenler için gerçeklik taşır. Temelde ozan hiçbir zaman derdi kabullenmez; evet acı çeker ama aynı zamanda yatağın ayakucunda durup acı çekeni izleyendir, dışarıda güneşin parladığını hiç aklından çıkarmaz."

"Ben köşede iniyorum," dedi gazeteci. "Gerçekte

gelmek istediğim yere gelemedim. Yani bu konuda demek istiyorum, evden söz etmiyorum. Bunun dışında seninle aynı yerde duruyoruz. Tam burada durun lütfen, şu zarif kapının önünde. Evet, nefis bir geceydi doğrusu. Hele şu Çinli..."

"Acınacak bir adam şu Çinli," dedi Stella.

Córdoba Caddesi boyunca ilerlediler; cadde boyunca yağmur serpintisi gibi ağaç adacıkları arasından ilerliyorlardı, birazdan Ángel Gallardo Caddesi'ne varacaklardı, Centenario Parkı'na ve çın sabahın belli belirsiz kokusuna erişim. Dağınık bir dikkatle sokağa bakan Stella için, ancak köşelerdeki belirgin kesişmeler, eczanenin tanıtımı, müzenin kertenkelemsi dinazoru, bebek balinası, apartman blokları, köhne, dökülen üstü açık arabaları kullanmayı yeni öğrenen ürkek sürücüleriyle parkın dönemeçli yolları elle tutulur, göze çarpan birkaç şeydi.

"Güzel bir gün olacak."

Andrés uyukluyor gibi görünüyordu, bacaklarını karnına çekmiş, ensesini oturduğu yerin arkasına dayamıştı. Stella'nın dediklerinin ayırdında bile olmadan yüzünde gülümsemeye benzer bir olumlama devinimiyle kafasını salladı.

"Yakınlaşmanın mucizesi," diye düşündü. "Buluşma, bağlantı kurmak. İşte böyle yuvarlanıp gidiyorduk, kimi zaman kolundan tutuyordum, kimi kez tartışıyorduk

ve kimi zaman kötü oluyordu, unutuluyordu

ve küçücük bir şey,

gelgelelim

bir aradaysak, işbirliği içindeysek, kişinin kendi benliğinden çıkıp 'sen' dediği o sözlere dökülemeyen an. İşte söylediğin, işte bu,

işte budur, işte sensin, gün gibi açık..."

İmge parçacıkları, sesimizin ayrım oluşturacak söz-

lerle ortaya çıkmasını yadsımak. Yalnızca anımsamak, ya da daha iyisi

durumu sürdürmek, zaten orada olmak,

sözcüklere dökmeden geçip gitmiş bu gecenin armağanını yüceltmek

"Ve bir gün artık hepsi sona erdiğinde," dedi kendi kendine. "Bir gün artık yok." Şu andan başlayarak, bir gün sokakta karşılaşmanın olanaklı olamayacağını, konuşmanın, aynı imgede bir daha buluşmanın olanaklı olamayacağını bilmek. Ekmeğimizi bölüştük, bu gece,

bana bir kadeh şarap sunarak şöyle dedi: "Juan, Andrés bana kızdı." Clara'yı oynamaya kalktı, sanki bu Clara olarak yine de yüzüme bakabilecek ve yakınlığımı kabul edebilecek. Ama gün gelecek

serçeler, sıçrayan sulara dalıp çıkan toz

yumakları

katıksız maddenin mutluluğu,

kuşa dönüşmüş taşın tatile çıkması

bir gün artık yok. Yalnızca o ve ben. Derken, birden bir telefon: Ölümdür arayan. Evet, pek de çabuk oldu. Ah aşkım ah aşkım benim,

dilin öç alması, söz sanatlarının akan seli, evet ama korkunç olan, onu artık görememek ve bilmek geri dönüşü olmadığını

böylesi yakınken sabaha

ve ansızın aşağıya böylesi aşağıya

so sweet so cold so bare[1]

"Köşede durun. Sevgilim, inelim. Ne çok uykun gelmiş böyle."

"Burada hiçbir şey bunun kesinliğini ödeyemez," diye aklından geçirdi Andrés para çantasını aranırken. "Yalnızca unutuş mutluluğun koşuludur. Tüm öngörüler

1. (İng.) Ne tatlı ne soğuk ne çorak. (Ç.N.)

korkunçtur. Hızla uç, allegro, klavyede ezin, esintilerin ve portakalların ipini çöz. Biliyorum, biliyorum gelinecek başka bir hız, başka bir zaman

usul o, o korkunç andante

öncesi bu uçan kaçan yalan şimdiki zamandan önce gelen——"

Clara aklına düşmüştü. Yatarlarken; Stella sütlü kahve yapmıştı ve o da aralık pencereden sokaktaki çınar ağaçlarına bakarak uzun uzun yıkanmıştı

ve sonunda erinç, uykunun eli kazandı,

onu gördü yine, sert ve acı görünüyordu (Andrés için, yalnızca onun için ve belki de Juan için) serinkanlı yalanıyla meydan okuyarak: "Andrés, kimin için üzüyoruz kendimizi böylesine? Bir gören olsa bizi yiyecek sanır." Sonra gazeteci sordu: "Kim?" O zaman Clara yanıtladı: "Hiç kimse; Abel; çocuğun biri işte." Günün birinde –artık uykuya dalmıştı ama düşüncesi bile acı veriyordu– günün birinde, belki de: "Hiç kimse; Andrés; çocuğun biri işte."

"Hiç kimse" tümcenin öznesi olduğundan.

Stella, uykuya çoktan dalmış, inleyerek ona sokularak bedenine yaslandı ve bir elini onun beline doladı. Andrés kendisini uykuya bıraktı; yumuşaklığa, belki de öğlen bir saç kestirmeli... Şimdi Stella'nın yanı başında, Stella'nınkine özenen elinin kalçasında durakladığını ayırımsamadı.

Üçüncü hamlede anahtar bütünüyle takıldı. Juan içinden lanet okudu. Köşedeki bekçi, José, uzaktan onları izleyip eğleniyordu.

"José!" diye bağırdı Clara, elindeki paketi sallayarak. "En azından eve hırsız girecek korkusu yok. Biz bile giremiyoruz!"

José'nin uykulu Çinli yüzüne bir gülümseme yayıldı.

"Ve düşün," dedi Clara, Juan'a. "Üstelik bu değerli karnabaharla gelmişiz."

"Sen karnıbaharımı koru bir tek," diye hırıldadı Juan öfkeyle. "Sakın ola vazoya on metre kala parçalamayasın."

"Bunu vazoya mı koyacaksın?"

"Başka ne yapılır, elbette, içeri girmeyi başarırsak."

"José, bak Juan belki de içeri girebileceğimizi söylüyor."

"Bu da bir şeydir, hanımefendi," dedi José, iyiden iyiye eğlenerek.

"Kilit değil," diye sızlandı Juan. "Dili takıldı. Sanki kapı düşmüş gibi."

Ama kapı birden yol verdi, içerideki geçitten sabunlu ve geceyi anımsatan bir derin soluk boşaldı. Juan olanca ağırlığıyla yüklenerek kapıyı açtı; o zaman tabandaki kaymayı gördüler. Katın yer karolarının bir bölümü hafifçe çökmüş ve birlikte kapının çerçevesini de göçürmüştü. Clara, hayretle göğüs geçirdi. José'ye iyi geceler dileyerek hafif bir serinlik duygusuyla asansöre yürüdüler. Asansörün iki kat arasında takılı kaldığını görmeleri çok zaman almadı.

"İçeride ölü biri olmadığı sürece sorun yok," dedi Clara. "Asansörü iki kat arasında bir ölünün durdurabileceğine inanılır genelde."

"Tut şu karnıbaharı," dedi paketi girişte ondan almış olan Juan. "Tırmanıp bakacağım."

"Uygundur, kaç kat var ki," diye yüreklendirdi Clara, "hepsi hepsi sekiz kat. Beşinci katla altıncı arasında kalmış olabilir."

"Kesin," dedi Juan, ikişer ikişer tırmanırken, "ahmak merdivenler."

Sonra uykuya daldılar, ama Clara, Juan ile asansörü

bekliyormuş hâlâ. Koskoca apartman ve sokaktan girilince sahanlık ve geçit kararmış (José de öte yanda kalmış ama öylesine beceriksiz, öylesine bekçiymiş); daha uzun daha da kapkaraymış (ışığın nesnelerin boyutlarını etkilemediğini kanıtlamak hiç de kolay değilmiş). Asansör boşluğunun bir ucu karanlıkta yitip gitmiş

doğru, gündüz değilmiş, gündüz değilmiş,
kuşkusuz Juan orada asansörü kurcalamaktaymış

(nasıl olur da *kuşkusuz* denilmesi en çok kuşkuya kapılmamıza yeterli neden olur? Bölüm sonu: "sonra sevecenlikle eşinden uzaklaştı, geziden eve döndüğünde kuşkusuz onu yine sağlıklı ve güven içinde burada bulacaktı..." Basiretli okur: "Hah, işte başlıyor.")

AMA JUAN GECİKİYORDU

ve karnabahar, bu ağır yemiş, yeşil peçelerine bürünmüş bu apak nesne, gitgide daha ağırlaşıyor –yorgunluk, her şey görece–

ya da belki de asansörün gelişini bekledikçe
o da gelmedikçe, gelmedikçe
solunum bu ne karanlık parmaklıkları
Otis kafesinin
MERDİVENLERİN KULLANILMASI DOLAYISIYLA
MÜLK SAHİBİ HERHANGİ BİR KAZANIN
OLUŞMASI SORUMLULUĞUNU ÜSTLENMEMEKTEDİR
Ah Juan beşinci ve altıncı katlar arasında
Sister Helen
Between Hell and Heaven[1]

1. (İng.) "Helen Kardeş... Cehennemle Cennet arasında". Dante Gabriel Rossetti'nin "Sister Helen" adlı baladının nakaratından. (Ç.N.)

Ama biraz ışık minicik bir ışıkçık ve ışık
güdüyordu çobanları *shepherd's calendar* takvimine doğru
inerek ışıkçık ışıkçık
kenar mahallelerin küçük lambası
yok,
asansör, eh sonunda asansör ve Juan
ışıklara bürünmüş asansör, kayarak geliyor,
sonunda iniyor
ve Abel, gülerek
ama yere bakma, bakma
Abel'in ayaklarına çünkü
orada yerde

Juan, Clara'nın çığlığına uyandı. Clara elleriyle yüzünü örtmüş, titriyordu. İlkin onu biraz sarstı, Clara uyku arasında hıçkırıyordu ama derken gerinmeye başladı, sonra yatıştı, belki de onu olduğu gibi bırakmak daha doğru olacaktı. Saçını okşadı, yalnızca bir an, derken kendisi de okşamanın devinimi içinde kendinden geçti. Geçer geçmez de düş görmeye başladı. Duman kapının altından sızıyormuş, ve bu da doğal görünüyormuş, çünkü çöken tabandan dolayı kapı sarkmış ve böylece menteşelerin olduğu tarafta oldukça geniş bir aralık kalmış. Pencerenin aralığından da duman sızıyormuş. Duman duman içinde, kalbur saman içinde, eski hamam içinde, ben anamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken,
bebecik çıktı beşiğin altından yok yok karnabahar imiş (ne saçmalık, diye düşündü Juan sabahlığına sarınarak) belki de bu duman Clara'ya dokunacak
karnabahara dokunacak, ne dumanı olsa soldurur. Ama durum hiç de sanıldığı gibi ciddi değildi çünkü elinde esaslı bir çare kalmıştı, (sabahlığın kuşağına bir düğüm atıp, tıpkı baba bir boksör gibi sıktı) bildirmek olacak bu çare:

"Bana karşı hiçbir şey yapamazsınız, anlaşıldı mı?" dedi, iki parmağıyla yatağın çevresinde uçuşan dumanları göstererek. "Kalk bakalım, benim sıfır beden Brunhilde'm."

Ama Clara cansız bir edayla elini yüreğine götürdüğünden başka bir çareye başvurması gerekti.

"En iyisi ben uyanayım," dedi Juan ansızın kafasında bir aydınlanmayla ve uyandı. Yatakta oturmuş iki elini karnına bastırıyordu. Pencerenin aralığından içeri sis sızıyordu.

Clara tam bilincine varmadan Juan'ın okşamasının getirdiği dinginliğin tadını çıkardı; sonunda bitmişti, bir karabasandan başka bir şey olamazdı. Bir anlığına, Abel'in yüzü, dişleri çevresinde dolanıp gözden yitti ve sonra hiçlik. Galerinin soylu bir güzelliği vardı. Brokar kumaşlar ve, kılı kırk yaran bir geometriyle tasarlanmış mermer parçacıklarıyla parıldayan

masalarıyla Pitti Sarayı'nı andırıyordu. Kız kardeşi Teresa'nın tablolarına bakarak dolaştı, tüm resimlerde ressamın adı kocaman ama okunmayan harflerle yazılmıştı; aynı zamanda sanki birisi (çevrede kimse görünmüyordu) elinden tutarak dolaştırılıyormuş gibi geldi; *bodruma* inmek de zorunluydu. Kırılgan görünümlü kemerlerin altından kremalı çilekli imparator pastasını gördü; pembe beyaz giyinmiş bir adamdı, hem de kemerli geçidin kendisi; ve en doğrusu hiç konuşmadan yanından geçip gitmek gibi göründü. Ardından merdivenler ve başka merdivenler geliyordu, hepsi de son derece İtalyan, derken, inmesi en keyifli kayma anlamına gelen, her yanı açık salyangoz merdivenler, yönlendirilme zorunluluğu bir yana, yönlendirildiğini bilerek. Bu

merdivenin duvarlarında daha da çok sayıda resim vardı, bu resimlerden birindeki ressam imzası da zaten resmin kendisiydi, tabloyu sol alt köşesinden sağ üst köşesine kaplıyor, parmaklarının ucunda bir gözlük tutan yeşilimsi bir ele ise neredeyse yer kalmıyordu.

Tıpkı damlayan bir musluk gibiydi ses, hafifçe yeğinliği değişiyordu, yükseliyor, yükseliyor, alçalıyor, yükseliyordu. Madame Roland'ın yürek atışları olduğundan Andrés'in hiç kuşkusu yoktu: Buna inandığı belli eden bir neşeyle uyandı. "Ne salak bir düş," diye düşündü yatağında oturarak. Bir kez daha, aldatılmaya boyun eğdiği, bir gürültünün gürültüden başka bir şey olduğuna inandığı, bunu kabul ettiği için hayıflanıyordu. Bir dakika önce inançlı bir adamın kendi inancına duyduğu güvenden dolayı mutlu oldu; bu mutluluktan, bu olumlamanın keyfine kapılmış olmaktan utanç duydu; alacakaranlık odada başını arkaya, yatağın başına yaslayarak oturup Stella'nın soluğunu dinledi. El yordamıyla bardağını buldu ve iştahla su içti: "Acaba bu bir bardak su mudur? Karanlıklara koyuverilmiş bu maddenin görünüşünü yine de sürdürdüğünü kim garanti edebilir?" Sonra kendi kendine düşlerinin neden bu kadar aptalca olduğunu sordu, neden acaba başka insanların anlattığı o hayranlık uyandıran şeyleri görmüyordu kendisi? Bir arkadaşının karısı kendisinin öldüğünü ve *La Extraña Aventura de David Grey* [David Grey'in Tuhaf Serüveni] adlı filmde olduğu gibi gömüldüğünü görmüştü; yattığı mezarda camın derinliklerinden gömütüne eğilerek ona ağlayan yüzleri görüyormuş. Her şey büyük bir dinginlik içinde oluyormuş, yine de kendisi haykırmak istiyormuş: artık yaşamadığını, orada olanın eski kendisi olmadığını

kendisinin yalnızca orada olduğunu,

ve her şeyi gördüğünü,

ama gömütün fiziksel koşulları buna izin vermiyormuş. Derken annesinin gömüte bir gül fidanı diktiğini görmüş; camın derinliklerinden her şeyi izleyebiliyormuş. Ve annesi çekip gitmiş, ama gül fidanı kalmış; fidan büyüdükçe büyümüş, kökü derinlere dalmış, büyüyerek ak bir kılıca benzemiş. Kökün kendisine dek ulaşarak göğsüne saplandığını duyumsuyormuş.

Birkaç parmak bir gözlüğü tutuyordu. Gözlüğün çerçevesi Nuh Nebi'den kalmaydı; yeşil pembe damarlı, yıpranmış, alçıdan dökülmüşe benziyordu. Usulca ayaklarının ucuyla bir basamak daha tırmanarak Clara soluğunu bıraktı. Onu yeniden çağırmışlardı, bodruma yine inmesi gerekiyordu. Gülerek kendi evindeki yemek odasına girdi.

"Başıma öyle tuhaf bir şey geldi ki," dedi; annesi gözlerini işlediği örtüden kaldırarak ona baktı.

"İşe gidiyordum ve Andrés beni bekliyordu; bana gazete satacakmış. Gazeteci şapkası takmış başına, acımasız bir görünümü vardı."

"Garip, çünkü genelde askerler bambaşkadır," dedi annesi. Clara sesinin tonunu beğenmedi ve gözlerine bakmak için ona yaklaştı. Çocukken bunu sık sık yapardı annesine. "Gözlerini işitmek istiyorum," derdi ona. Gözlerinden annesinin ne zaman öleceğini bilmişti, inme inmeden çok öncesinde. "Ah bu masa," diye düşündü, huzursuzluk içinde, çevresinden dolanmaya çabaladı ama masa, tıpkı uçurumlarla doluymuş gibi, onunla, yine başını eğmiş ve işine dalmış annesinin arasına girmişti. "Neden Andrés'in bana gazete satamayacağını düşünüyor acaba? Bir de öyle bakışlarını benden kaçırması, o tilki tavrı..." Masayı elleri ve göğsüyle itti; masanın ortasındaki makrameden, insanı yumuşacık saran maun sudan,

sanki ırmaktan, havadan oluşan bir kumsala salınır gibi çıkıyordu.

Bu kez sabahlığının kuşağını parmaklarının arasında duyumsamak hoşuna gitti. Huzursuz uyuyan, yine yattığı yerde dönerek inleyen Clara'yı uyandırmamaya çalışarak, pencereye gitti ve camı kapadı. Sis közde kavrulmuş kestane ve klor kokuyordu. "Bu denli yoğun olması inanılmaz," diye aklından geçirdi Juan. İştahla, biraz şaşırarak kokuyu içine çekti. "Belki de gazeteci haklıdır bu yepyeni bir durum," diye düşündü. Burnunu cama dayayarak, panjurun aralandığı bir noktadan karşıki evi, sokağı, koca bir ışık aylasıyla taçlanmış belli belirsiz bir sokak lambasını denkleştirdi. Ayakta dikelmiş, alnı ılık cama dayalı, kapandı kapanacak gözlerle köşedeki ışığa bakarak neredeyse uykuya dalmak üzereydi. Paraná'da geçirdiği çocukluğu, nemli bir yaz, Urquiza Parkı, aşağıda yağmurun oluşturduğu oyuklar ve top alanı. Top oynar, zencefil özü içer, gözleri güneşten kamaşarak ve ırmağın korkunç kütlesine karşın adada yüzmeye gider, yüzdükten sonra açlıktan ölecek gibi olur, patlayıncaya dek sandviç yerdi. Ancak şimdi aklına düşen ışık olmuştu, geceleyin sokak köşelerindeki lambalar: bir evren, ışığın çevresinde çılgınca yörüngeler çizerek kaynaşan milyonlarca böcek, gözleri kör eden bir zonklama ile tek ses olarak titreşim, kanatların devinimiyle vızıldama ve minicik bedenlerin sıcak cama sürgit çarpıp durması. Yerde bokböcekleri sürünür ve bazen bir peygamberdevesi yeşil karabasanını ortalığa salıverirdi; kalanı küçücük papağanlar, türlü kabuklu böcekler, mavi, yeşil sinekler, yabanarıları ve bazen yolundan çıkmış bir sarı kızıl bir gezegen, kafası kızmış bir arı, delibozuk uçarken kendini bir şaplakta ölüme sunardı.

"Uspallata'nın sivrisinekleri," diye düşündü, yatağa

doğru yarı uykuda yürürken bir teslimiyet havasıyla sabahlığını üstünden aşağı bıraktı. Gözlerinin önünde tepelerin ışıkları, dağdan çağlayan bir dere, sazlar ve sutereleri canlandı; uzaklardan bir meleme ve çobanın haykırışını işitti. Havada, güneşin altında, milyonlarca parıldayan noktacık gibi tatarcıklar titreşen bir mil gibi dönüyordu. Havadan bir sineklik, katılaşacak korkusu salan boşluk, canlı kırılca geometrisi, sivrisinekler! Oluşturdukları milin içinde, bu ışık demetini canlı tutarak ve sürgit çevirerek onun içinde, saydam dünyalarının sınırı ve içeriğinde dönüp duruyorlardı, havada kapladıkları yerden hiç ayrılmadan üstelik. Az ilerisinde oturmuş, sanki yalnızca o boşluk onlarınmış, az üstü ya da yanına ulaşmak uygun düşmezmiş gibi havada tam da o boşlukta salınan bu iği görüyordu. Danslarının ne zaman bittiğini, sivrisineklerin nereye yittiğini ve parıldayan bu görüntünün hangi saatte sıvılaşan havaya yayılıp karıştığını bilemedi.

"Ama, evet, evet, bana gazete satıyordu. Neden yaklaşamıyorum anne?"

"Baban çok kızar da ondan."

"Ne saçma," diyormuş Clara. Yarı beline kadar masanın altının batağına batmış. Ve dönüp de geriye bakınca, köşeye kıstırılmış olmasına şaşarak, bir de ne görsün, taa ortaya değin ilerlemeyi başarmış meğer, burası da aslında masanın ortasıymış, donakalmasına yol açan kolalı bir tütü giymiş bir balerinmiş. "Andrés, Andrés," diye geçirdi aklından – sesi boş bir odadaymışçasına yankılandı, ama annesi gözlerini işlediği nakıştan kaldırmadı bile. "Andrés, tören müziğine kulak verelim." Tören müziğini birlikte dinlemek zorunluydu; çünkü bu onların işbirliğinin, buluşmasının göstergesi olacaktı. Annesinin o korkunç tümceyi kurmasının bir önemi yoktu. "Bir tören

müziği ve bir kontrpuan." Böylece kusursuz olacaktı. "Ya da yalnızca bir tören müziği." Uzaklardan kulağına çalınıyordu,

tören müziği ama değil mi ne falan filan fan fin fon
fanfan la tulipe
fan-tan fan gogh c'est l'Ophan

"Geri zekâlı olmak gerek," diye düşündü Andrés oturduğu yerden tümüyle sırtüstü yatana dek aşağı kayarak. "Madame Roland! Hipnoz, nice saçmalıklara yeltenildi sizin adınıza..." Cin gibi uyanıktı, gerçi yorgunluktan başı yastığa yapışmıştı ama gözlerini uyku tutmuyordu. Kafasında eylem planları kuruyordu, bir sinek gibi dönüp dolaşıp konduğu düşünceden kendini kurtarabilmesi gerekti. Yaşamda temizlik: Ev'in gediklisi olmaktan vazgeçmek, aynı yerlere takılmaktan kendini alıkoymak, yaşamda tepkisel olarak sürdürülen birtakım saçma sapan ilişkileri geliştirmek. Bir daha Ev'e hiç gitmemek. Neden gitsin ki? Bıraksın Stella kendi işlerini kendi başına halletsin. Kendi seçimini kendi yapsın, eğitimini kendi sürdürsün. Bu arada... "İşte bamteli budur," diye düşündü. "Bu arada; yaşam zaten koskoca bir bu arada." Ah Yalnızlık, ölüm soyundandır!" Asıl sorun yalnız kalmak değil kendini toplumdan yalıtabilmek, eksiksiz bir özbilinç yakalayabilmek: bunu başardıktan sonra ister Florida Caddesi'nde olmuşsun ister And Dağları'nda Atacama Çölü'nde. Kendini asla anlayamayacak, hiçbir zaman; Ev'in gediklisi oluyor, Clara'ya yaklaşıyor, Clara'nın sesini işitiyor, Stella ile yaşıyor, erteliyorsun, yaşam boyu süren bir gecikme bu; önemli olan tek zorunluluğu dibine dek ertelemek: *to thine own self be true*, kendine açık oynamak. Nasıl olacak, önceden bilmeden, bilmek için hiçbir şey yapmadan? "Eylemim eylemsizliğimdedir," diye geçirdi aklından, buruk bir gü-

lümseyişle. "Her gün seçmemeyi seçerim." Yüzünde bir gülümseyişle uyuklamaya başlamıştı. Hiçbir sorun olmadığını düşünmeyi başardı; her sorun öte yandan bakıldığında tersine dönmüş bir çözümdü. Karar vermek, seçmek... epifenomenler; öteki, esen yelin temelindeki, suçun etinde gizli olan. "Sorunun bu olması yazık; çünkü aslında sorun bu değil." Bunu kim söylemiş olabilir? Gülerek uykuya daldı.

Daha önce, ve sivrisineklerin balı andıran görünümü kendisini şefkat ve hüzünle doldurduğundan, Juan sınavın olası sonucunu düşünerek kendini oyaladı.

İlkin Whitehead'in metafiziğinin temel düşüncelerini, en genel çizgileriyle özetleyerek başlayacağım. Whitehead için bilginin yapısının kendini Parmenides evreninin mantıklı yoğun gücünde sergilediğini belirtmek gerek; buna kanıt, daha evrenin çözümleyici bir görünümünü ortaya atar atmaz, her bir varlığın ötekisiyle olan o korkunç karşılıklı bağımlılığını dönüştürdüğü bir oyun...

Ve, pekâlâ delikanlı, bu "korkunç"la ne demek istendiği biliniyor mu?

"Evet, sayın profesör, biliniyor elbette. Whitehead

White
head White Horse
O *sleep sweet embalmer of the night*[1]"

Küçücük odasında, yıldızlara çok yakın, uyuyordu gazeteci.

1. (İng.) Ah gecenin tatlı sargısı uyku. (Ç.N.)

III

"Ama yönetim bunu toptan yalanladı," dedi Senyor Funes.

"Hiçbir şeye toptancı biçimde inanmamalı, baba," dedi Clara.

"Sen de yeni moda laflarınla başlama yine."

Juan hışımla ıslık çalarak, sigara ağızlığının nikotin filtresini ustalıkla (ustalık uzun uzadıya sabır göstermekse eğer) temizleyen Bebe Funes'i afallattı.

"*Che gelide manina*," diye şarkısını söyleyen Juan kaşlarını çatmış babasına bakmakta olan Clara'nın kolunu çekiştiriyordu. *Andiamo in cucina, cara. Ho fame, savee?*[1]

"Az bekle. Dün gece hepimiz gördük olan biteni. Ne yönetim ne bir şey, sen onu benim külahıma anlat."

"Külahına demek," dedi Bebe, ağızlığına üfleyerek içinden öte yana baktı. "İşte zamanımızın iyimser bakışı: Hiç olmazsa bir külahın var. Sen de elindeki nohut oda bakla sofanın değerini bil kızım."

"Tam yerine oturttun, oğlum," dedi Juan, sevgiyle sırtını sıvazlayarak. "Anlamı biraz karıştırdın. Ama pek

1. (İt.) Mutfağa gidelim canım. Acıktım, biliyor musun? (Ç.N.)

de önemi yok çünkü senin söylediğinin de kayda değer yanları vardı. Ve sevgili kayınpederim, Clara haklı. Dün gece her şeyi gördük ve kimse mevsim açılışının tuhaf belirtilerle dolu olmadığını ve daha da tuhaf uygulamalara gebe olmadığını söyleyemez."

Clara gülümsedi.

"Şeytansı yaratıklar gelmiş olmalı," dedi, *Gilles et Dominique, Dominique et Gilles...*

"Bunlar yalnızca birtakım belirtiler," diye mırıldandı Juan, Bebe'nin ağızlığına büfenin vitrinindeki kadehlerden yansıyan ışıkta bakarak. "Gerçekte bir şey yok."

"Kimileri serseri mayın gibi dolaşıyor," dedi Senyor Funes, bu olup bitenlerin onlarla hiçbir ilgisi olmadığı izlenimini güçlü bir biçimde vurgulayarak. "Kalabalığın psikolojisi bu, akıldışı panik. Kuyrukluyıldızlarda olduğu gibi. Yönetimin yığınları yatıştırmaya çalışması doğru. Saçma sapan şeylerin peşine düşmek komik olur. Tıpkı şu *polio* mu nedir onun adı, onunla başlattıkları gibi."

"*Poliomyelitis*," dedi Bebe büyük bir ciddiyetle.

"Hah işte o. Her neyse," dedi Senyor Funes söylediklerine tam anlamıyla inanarak. "Kargaşa eken hiçbir şey biçmez, hele de ne olup bittiğini kimsecikler bilmezken."

"İşte tam da bu yüzden, koşullar en uygun olduğundan," dedi Juan. "Haydi bir şeyler yiyelim Clara. Söyle aşçıya kıpırdasın."

"Konser saat ikide," dedi Senyor Funes.

"O kadar erken mi?"

"Evet, gündüz."

"Ah peki öyleyse. Bence bir şeyler yiyebiliriz, değil mi baba? İrma'ya söyleyeyim mi?"

İrma da zaten tam o sırada elinde mayonez salatasıyla içeri giriyordu; dördü de biraz da telaşla oturarak hevesle peçetelerini açtılar. Bebe'nin parmaklarına nikotin bulaşmıştı, parmaklarını iğrenerek kokladı ve banyo-

ya gitti. Juan bir neden mırıldanmayı başararak onun peşinden gitti. Bebe, ellerini oflaya puflaya yavaş yavaş yıkıyordu. Ellerini yıkamakla yetinmeyip yüzünü de sabunladı, iki kat pufluyordu.

"Baksana oğlum, bu konser de neyin nesi?"

"Ben de bilmiyorum," dedi Bebe. "Bana Pichuco ya da Brunelli uyar, ya da milonga yapacak bir fıstık ver yeter. Klasikten anlamam adamım, hiç anlamam. Bir keresinde Colón Tiyatrosu'na götürdüler beni, mağaralı filan falan bir opera görmüştük. Bırak Allah aşkına."

"Peki, anladık da bu konser neyin nesi?"

"Ben nerden bileyim?" dedi Bebe. "Zaten giden de sizlersiniz."

Juan yemek odasına döndü. "Tam da bugün aklına bizi bir konsere yollamanın gelmesi inanılmaz doğrusu," diye düşündü bir yandan da iştahla mayonez salatasına girişti. "Evet, dün gidebileceğimizi söylemiş olabilirim ama asıl yapmamız gereken, akşama dinlenmiş çıkabilmek için biraz olsun uykumuzu almak olmalı." Clara'nın gözlerinin altında halkalar, ağzının kenarında yorgunluktan kırışıklar oluşmuş, sesi de kısılmıştı. "Ürkmemek koşuluyla," diye düşündü Juan, "ilk yıl olduğu gibi

ya da, dur bir bakayım, üçüncü yıldı, üçüncü yıl felsefe sınavında. Hegel'in kim olduğunu sormuşlardı da, Copernicus'un arkadaşı demişti." Ağzındaki şarap yudumu boğazında kaldı, tam o sırada odaya dönmekte olan Bebe sırtına şaplaklar atmaya başladı. Gerçekten hatırı sayılır darbeler indiriyordu, keyiften dört köşe.

"Hep böyle kendi kendine güler, aklından zoru var gibi," dedi Clara, Juan'ın gözünden yuvarlanan yaşı silmek için elindeki mendili yanağında okşar gibi gezdirerek.

"Chesterton'u kopyalamak olsa bile," diye mırıldandı Juan boğazını temizleyerek, "deli olan hiç kimsenin kendi başına gülmediğini bilmen uygun düşer. Gülmek

denen şey bu, anlayacağın. En yüce varlıklara karşısında konuşacağı kişiyi görmezden gelme ama yine de gülme hakkı verilmiştir; işte bu gülme tanrısaldır, çünkü kendi kendini yaratır ve kendi kendini hoşnut kılar. Bir tür epiglottal, üstgırtlaksı kendini tatmin."

"Dün gece de böyle oldu," diye yakındı Clara çocuksu bir sesle. "Önce bana kancık sinek dedin sonra da beş dakika boyunca yatakta döndün durdun. Bebe, söyle bakalım 8 numaradaki hanım iyileşti mi?"

"Sanırım daha iyidir, babam dün gece sordurdu."

"Neredeyse ölüyordu," dedi Senyor Funes. "Yaşlılığın getirdiği zorluklar. Seni çok seviyor, hep sorar. Komşuların hepsi de seni sorup duruyorlar."

Masa örtüsünün üstünden bir güvercin gölgesi geçti. İrma güveci sofraya getirdi, telefonu da evin genç kızına, Clara'ya verdi.

"Titina! Babamlarda olduğumu nereden biliyorsun? Ah, tabii ya!"

"Titina baş döndürücü ve eşsizdir," dedi Bebe, Juan'a. "Bizimkinin liseden arkadaşı. İnanılmaz biri. Kürek de çekiyor, içkiyi de seviyor."

"Biliyorum canım," dedi Juan. "Titina'ya kancayı atabilmek için kız kardeşine yanaştım ben, değil mi Clara?"

"Yalan," dedi Clara telefonun almacını eliyle kapatarak. "Tabii ki Titina, sana ne zaman uyarsa. Sevinçle. Ah evet...Dün gece bir tuhaftı."

"İşte, yine başladık," dedi Senyor Funes. "Herhalde Buenos Aires halkının bir yarısı öteki yarısını telefonla arayıp bu saçmalıklarla korkutmaya kalkışıyordur. Limanda bir teknenin battığını bile söylemeye varıyor iş."

"Bal gibi de doğru olabilir," dedi Bebe. "Sisli filmlerde hep sis düdüğü öter ya. Hey benim için onu öp."

Ama Clara çoktan telefonu kapatmış güvecini yiyordu.

"Bebe radyoyu aç ama sesini kıs," dedi Senyor Funes. "Bakalım haberlerde yeni bir şey var mı? Bana artık güneş batıyormuş gibi geldi."

"Aslına bakarsanız güneş denilebilecek bir şey değil bu," diye olumladı Juan, Bebe'nin radyoyu karıştırmasını alaycı bakışlarla süzerek. "Şaşılacak şey, böyle sisli puslu gökyüzünde böylesi parlak bir gün ışığı. Sizler de masa örtüsünün üstünden geçen güvercini fark ettiniz mi? Anlık bir gölge gibi geçti."

"Gölge gibiyse öyleyse güneş de var demektir," dedi Senyor Funes. "Devlet Radyosu'nu aç Bebe."

"Korkuyor," diye geçirdi aklından Juan. "Bu benim kayınpederin korkudan ödü patlıyor." Ve birden şu konseri anladı, bir şeyler yapma gereksinmesi, kaçıp kurtulma, itilip kakılmaktan, neden

KIZLAR DEĞİLDİR
AŞK OYUNCAĞI

"Kapa şu tangoyu," dedi Senyor Funes. "Biraz tatlı ve peynir ister misin kızım?"

"Evet, baba," dedi Clara uykulu uykulu. "Kızlar aşk oyuncağı değildir. Öyleyse nedirler?"

"Oyuncak aşkı," dedi Juan. "Peki, kıymetlim, Delacroix'nın büyüklüğünden ilk kuşkuya düşen kim oldu?"

"Üçüncü grup sorulardan. Kimse bilmiyor, belki de Delacroix'nın kendisi. Sonra da Baudelaire."

"Güzel. Peki, Tristan Corbière'in şu ünlü kitabının adı nedir?"

"*Les Amours Jaunes* [Sararmış Aşklar]. Peki, Baudelaire üzerine yazılmış bir denemede kim Emile Faguet hakkında kötü şeyler söyler?"

"Menalcas," dedi Juan göz kırparak. "Peki siz simgecilik için ne düşünüyorsunuz?"

"Sınavın gidişatı açısından, Dr. Lefumatto ile aynı görüşteyim."

"Başaracaksın ama kanın iliğin kuruyacak," dedi Juan. "Don Carlos, bence kızınız eğer sağ salim sınavın sonunu getirebilirse başarılı olacak."

"Ne demek şimdi bu?"

"Yok yok bir şey değil," dedi Juan biraz şaşırmış. "Kimse yedinci grup soruyu atlayıp öte dünyaya Styx Irmağı üzerinden mutlu bir biçimde geçip geçemeyeceğini bilemez. Öte yandan, bağışlayın ama bir de şu sınav öncesi konsere gitmeler ne oluyor?"

"Kim bilir," diye mırıldandı Clara. "Belki de bize iyi gelir. Artık çalışmak boşuna." Clara'nın tabağının yanındaki telefon çaldı, ansızın elini çarparak bir bardak suyu devirdi. "Alo, evet. Ah Senyora Vasto. Evet efendim." Radyoda olanca sesiyle allegro çalan orkestranın sesini kısması için Bebe'yi eliyle uyarıyordu. "Evet, hepimiz çok iyiyiz. Vah vah. İnşallah iyiye gidiyordur. Kuşkusuz, bu zamanda...Hayır. Neden?"

"Haydi buyurun," dedi Senyor Funes. "Öyküler yayan biri daha."

"Korkudan ödü patlıyor," diye düşündü Juan, adama neredeyse özenerek. "Loca, konser. İşte fiziksel olarak üç saatliğine kendini bir yerlere yerleştirmenin yolunu buldu. Loca: büyük sığınak, salyangoz. Al gözümden bir tane ahbap."

İster öğle yemeğinde, ister akşam olsun,
sen mutlu olursun,
eğer sana verirlerse Splend
and they swam and they swam all over the dam[1]
Hugo del Carril tarafından kanıtlanmıştır

1. (İng.) Yüzdüler yüzdüler göletin dört bir yanında. (Ç.N.)

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi toplandı.

"Tüh," dedi Senyor Funes. "Arjantin haberlerini kaçırdık. Bir sonraki haber bültenini beklemek gerekecek."

"Umarım hepsi iyileşir," diye sözlerini bitirdi gözleri kapalı; zaten gerçekte de telefonda böyle konuşulmalı. Almacı yerine yerleştirdi ve avucunun içini açarak inceledi. "Ne biçim nem bu! Her şey insana yapışıp kalıyor."

Rácing yükseklere uçabilmek için altın kapıları açtı. Ve Huracán ona göklere uzanan bir genişlik açtı kartalların uçtuğu doruklara uzanabilsin diye. Ve Uzal, profesyonel oyuncu duyarlığıyla, kendini tümüyle yeni konumuna verdi. İşte onu bugün burada görüyoruz, kusursuz, oyuncu, havada uçan ayak oyunları, akıllı ve güçlü, Buenos Aires'li Río de la Plata oyuncularının amaçlarına el koymaya, set çekmeye hazır.

"Bebe, radyoyu kapat," dedi Senyor Funes. "Gel mayonez salatanı bitir. Irma, saat sekizde ben daha dönmemiş olsam bile, inip gazeteleri al."

"Evet efendim. Üçünü de alıyorum, değil mi?"

"Üçünü de. Tabağın Clara."

"Çok az istiyorum baba. Baba... loca dört kişilik mi?"

"Evet. Tabağını ver, Juan. Birini mi davet etmek istiyorsun?"

"Gazeteciyi," dedi Juan. "Tamam işte: Gazeteciyi davet edelim. Bakın!"

Ama gölge masa örtüsünün üstünden öylesine hafifçe ve hızla geçti ki yalnızca Juan'ın parmağını garip bir biçimde boşluğu gösterirken gördüler.

"Peki," dedi Clara sakınımlı. "Davet et öyleyse gazeteciyi."

"Başka bir adayın mı vardı?"

"Hayır, aklımda kimse yoktu." Ve telefonu ona uzat-

tı. Irma mayonez salatası tabağını götürmeye geldi ve gazetecinin uykulu sesine gülen Juan'ın boştaki elinin yanına bir mektup bıraktı. Clara zarfa baktı, sonra Bebe'ye baktı, sonra yeniden zarfa baktı. Yazı büyük ve düzensizdi. Zarfı hoyratça açtı.

"Ahbap, bana maval okumayı bırak," diyordu Juan. "Gazetenin beyin sıvını soğurup çekmesi doğal ama arada mola vermeleri gerek. Bir gün olsun huzur bulmayacak mısın?"

"Dün geceki sonu gelmez boş gezenin boş kalfalığı sana az mı geldi," diyordu nezleli kısık sesiyle gazeteci.

"Gel bizimle işte. Locamız var. Sıkı giyinirsin."

"Gelemem dedim ya. Sıktı artık bu loca lafı da. Seni orada düşünemiyorum bile. Niye gidiyorsun ki?"

"Nerden bileyim? Sınav için kampa çekildiğimize göre bir şeylerle oyalanmak gerek. Demek gelmiyorsun?"

"Gazetede deliye dönmüş durumdalar. Dün gece her saat başı telefonla aramadım diye beni sallandıracaklarmış; sözde böyle buyurmuşlarmış."

"Neden ki?"

"Bir şey değil, mantarlar yüzünden," dedi gazeteci. "Saçma sapan olan bitenler. Daha şu sisin nedenini tam olarak araştırmadılar, ama polisten iki bülten yayımlandı bile; yaşlı bir kadın Diagonal ile Suipacha caddelerinin köşesinde yeri göğe katmış; daha yarım saat olmadı. Diz boyu isteri nöbeti, şeker kardeşim."

"Pek eğleniyorsundur," diye mırıldandı Juan. "Sonuçta, gelemeyeceğini anladım."

"Anladığına sevindim," dedi gazeteci. "Dün gece uyuyabilmek için oturdum senin şiirlerinden birini okudum. Haydi *ciao*."

Juan kendi kendine gülerek telefonu kapadı. Clara'nın elinin ceketinin cebinde dolaştığını duyumsadı, bir kâğıt hışırtısı işitti.

"Şimdi okuma," dedi Clara tabağına bakarak. "Hayır baba, başka güveç istemem. Bebe'ye ver, zayıflamış."

Juan kapıyı kilitledi, klozetin kapağını indirdi ve bir sigara yakıp da keyifle yerine yerleştikten sonra mektubu açıp okumaya koyuldu. Buzlu pencere camından sis yığınlarının sarı ve saldırgan parıltısı içeri vuruyordu; başka bir katta bir radyoda Toti Dal Monte dur durak bilmeden tavuk gibi gıdaklıyordu. Ama, yemek odasında, Senyor Funes, radyoya dönmüş haber aramakta, Bebe'nin de yardımıyla radyonun ibresini bir baştan ötekine çevirmekteydi. Son bir kehanet çaresi olarak, dibine kadar gidip, *in extremis*, üç ayaklı kehanet taburesine başvurmak, *La Prensa* gazetesini telefonla aramak isterdi ama utanıyordu.

Clara bir dakika özür dileyerek telefonu eskiden annesinin olan, şimdi de Bebe'nin *pin-up* kız resimlerini sergilediği odaya taşıdı. Aklından Juan'ın tuvalette, saklı gizliliklerin bölgesinde, ilk sigaranın içildiği, inleyerek kafamızdaki hayalete ilk sarıldığımız yerde, Abel'in mektubunu okuduğunu geçirdi. Andrés'in numarasını çevirdi.

"Tanrıların gölgesi," dedi Andrés'in sesi. "Alo."

"Çok güzel," diye kutladı onu Clara. "Aferin sana. Başka değişkelerin var mı yoksa hep aynısını mı söylüyorsun?"

"Aslına bakarsan, kapıyı kaparken bir parmağımı sıkıştırmıştım da," dedi Andrés, kafası biraz karışmış. "Peki ben bu yüce onuru neye borçluyum acaba?"

"Ah bir işitebilsen," dedi Clara. "Şu an evin önündeki palmiyede bir saksağan şakıyor. Çok hoş."

"Telefon büyük gürültüler içindir, başka deyişle, önemsizlikler için."

"Evet, şimdi de seninle konuşan benim," dedi Clara.

"Neden gerçekten önem taşıyan her şeyi hep telefonda söylemek zorunda kalıyorum," diye düşündü, telefonun karşı ucunda derin bir sessizlik oluşurken.

"Böyle demek istemedim," dedi sonunda Andrés.

"Ben de böyle dediğini düşünmedim. Ama gerçek bu. Ancak ikimiz hemen hiç konuşmuyoruz."

"Evet, her yerde karşılaşıyoruz."

"Evet, doğru söylüyorsun."

"Şimdi de araman çok güzel," dedi Andrés ve sözü nasıl da kurnazca genelleştirdiği, boş bir gururla "beni" demeyerek telefonun kime edildiğini belirtmemeyi seçmesi, Clara'nın dikkatinden kaçmadı. "Şimdi ona anlatmak zorundayım olan biteni," diye düşündü şakaklarında ve saç diplerinde garip bir acı duyarak. "Ermişlerin başlarındaki aylalar da böyle yanıyor demek." Andrés'in ağzını telefondan uzaklaştırarak öksürdüğünü işitti.

"Çok sıcak," dediğini işitti. "Uyayabildin mi?"

"Kötü, dönüp durdum," dedi Clara, tuhaf bir biçimde ağlama isteğine kapılıyordu, sanki Andrés ondan olmadık, anlatılmaz bir şey istemişti. "Ya siz ikiniz?"

"Eh işte."

"Sıcaktan."

"Evet, herhalde."

"Bak," dedi Clara, aklından elinde Abel'in mektubuyla Juan'ı ve onun yüzünü geçirerek. "Babam Jaime Bilmemkim'in konserine bir loca ayırtmış. Biz üçümüz gidiyoruz, sen de gelmek ister misin? On dakika içinde çıkıyoruz."

Sessizlik Andrés'in açık seçik kararsızlığını ona taşıdı.

"Tanrıların gölgeleri," dedi Clara, dalga geçme amacı olmadan, ona destek çıkma çabasıyla. "Telefonda söyleyemem bunu," diye düşündü. "Orada, locanın önünde bir dakikada. Peki ama neden, eğer..."

"Bak Clara'cığım, sana çok teşekkür ederim," dedi Andrés.

"Peki. İstemiyorsan gelmen gerekmez."

"Sağ ol. Lafı dolandırmadan söyleyeyim. Yalnızca şu an müzik havasında değilim."

"Ama öyleyse şimdi söylemek gerekir," diye düşündü Clara. Yemek odasında, Senyor Funes'in bastonunu vurarak onları masaya çağırdığını işitti.

"Bilmem ki, seninle konuşmak isterdim doğrusu," dedi.

"Ben de bu akşam fakülteye gitmeyi düşünüyordum."

"Ya demek öyle. Peki acaba neden fakülteye gitmen gerekiyor," diye haykırdı kendini kaybederek. "İnsanların sallandırıldığını seyretmek mi istiyorsun? Bağışla."

"Evet, biliyorum. Sıcaktan," dedi Andrés, palyaçolara yakışan tuhaf bir sesle.

"Görüşmek üzere. Özür dilerim."

"Görüşürüz."

Juan içeri girdiğinde, ona,

"Andrés'i konsere gelmek ister mi diye aradım."

"Üstüne atlamamıştır."

"Hayır, istemedi. Yazık."

"Evet, yazık olmuş," dedi Juan ona bakarak. "Herhalde şu meseleyi anlatmak istedin ona da."

"Evet. Onun da bilmesi iyi olurdu. Bizi ne denli sevdiğini bilirsin."

"Baban da bizi seviyor, ama ona söz etmeyeceğiz bundan."

"Ama bu farklı," dedi Clara ona bakmadan. "Sonuçta, önemsenecek bir şey değil. Aldırmaya bile değmez. Onu ele verecek falan da değiliz, bu tür şeyler yakışmaz."

Juan, Bebe'nin yatağının kenarına oturdu. Senyor

Funes'in bastonu oturma odasından geçide yöneldi, ilerleyerek bir hışımla odaya girdi. İki vuruş. Bir tane daha. Molière, ya da en azından o.

"Burada durmuş neler karıştırıyorsunuz?"

"Telefon ediyoruz," dedi Clara ve bir böcekmiş gibi telefonu gösterdi.

"Haydi yemek odasına dönüyoruz," dedi Senyor Funes. "Tatlı yemeyecek misiniz?"

"Evet ama aceleye gerek yok baba."

"Saat bir buçuk," dedi babası. "Ne kadar erken çıkarsak o kadar iyi."

Evet, iyi olacaktı; konsere gidecekler; sigara içip volta atarak beklemek daha zordu. Aynanın önünden geçerken Juan'ın gözü terden sırılsıklam olmuş yüzüne ilişti. Yukarıda pencereden bir çocuk bağırıp duruyordu: "Daha göreceksin, göreceksin, göreceksin, görecek!"

Clara tatlısını bitirmişti ve Bebe *Life* dergisinden yeni bir kız resmi kesiyordu; Juan'ın tabağındaki peynir sarı bir lastik gibi sünmüş uzuyordu.

"Çok yağlı," dedi Bebe. "Sınava gireceklere iyi gelir."

"Ve düşünün buzdolabından çıktı üstelik," dedi Senyor Funes.

"Buzdolabından hoşnut musunuz?" diye dalgınca sordu Clara, bir yandan yemeğini atıştırırken.

"Kusursuz. Dokuz kübik ayak, harika."

"Koca bir şey," dedi Bebe. "İçine girme isteği yaratıyor insanda."

"Mısır'a yolculuk; mumya gibi," dedi Clara.

Juan sanki uzaklarda gibi şöyle bir kulak veriyordu. Mayonez salatasını getirdiler, biraz atıştırdı, ama gazetecinin yaptığı bir gönderme, mantarlara ilişkin bir şey kafasını karıştırıyordu. Zavallı gazeteci.

"Altı ayak olanlar bir işe yaramıyor," diyordu baba, oğluna.

"Çok küçük kalıyor," dedi Bebe. "Bir salata iki havuç koyunca doluyor, başka bir şeye yer kalmıyor."

"Üstelik bunun *kuru* soğutması var."

Clara salatasını yiyordu, derken gözlerini devirerek boşta kalan eliyle alnını destekledi.

"4 No'lu dairedekilerin kerosen gazıyla işleyen buzdolapları var. İğrenç."

"Aşağılık bir şey. Kerosen ile yiyecek soğutulacağını söyleme bana."

Juan içini çekerek, daha uzağa oturmak üzere ayağa kalktı. Bir zamanlar kaynanasının en sevdiği kanepeye geçti. Abelito'yu, sınavı unutmuş olarak kaygıyla oturup yazmaya başladı. Kâğıdı yanına oturmaya gelen Clara'ya uzattı. Clara mektubun zarfının yapışkan yerlerinden T biçiminde açılarak dizelerin bunun üstüne yazıldığını gördü. Bir ucuna Juan kabataslak bir buzdolabı bile çizmişti.

"Tahta Geçme," diye okudu Clara yüksek sesle.

İşte burada, getirdiler işte, durup bir inceleyin: Ah
şekerlenmiş kar,
ah işte tapınak!

Kutlu bir gündü ve anne çiçek almaya gitmişti;
ve kız kardeşler iç çektiler, öte dünyaya göçmüş.

Beklenti dolu hava, kutlamaya erişim, işte burada hepsi! Aleluya!

Dişsiz yürek, en kristal küp, fildişi kakma!

(Ama baba katıksız bir duraklama sunar ve büyük çançiçeği
Sessizlik eller kavuşmuş: İçe yoğunlaşılsın.
Oradaydık. Sınırları zorladık,
neredeyse——)

İşte burada, getirdiler onu, kardan tapınak.
Yanımızda olduğu sürece yaşayacağız

İstediği sürece yaşayacağız
Şükürler sana, Westinghouse, şükürler şükürler.

"Tırlatmışsın," dedi Bebe.

"Sonuçta, hiçbir şey anlaşılmıyor, her zamanki gibi," dedi Senyor Funes. "Salata yemiyor musunuz?" Irma'ya iyice kurulanmış tabak getirmesi için seslendi ve Irma havanın neminden olduğunu söyledi; gözlemlerini çok fazla içselleştiriyordu. Bebe'ye, kendisini akıllıca savunduğu için teşekkür etti ve Senyor Funes kendine salata servisi yapıp yiyebilsin diye düz bir tabağı harıl harıl kuruladı.

"Acımasız," diye mırıldandı Clara, Juan'a yaslanarak. "Şimdi yazdığın her şey bana öyle acımasız geliyor ki."

"Tam da öyle. Öfkenin nedenleri."

"Acınası bizler," dedi Clara, yarı uykuda gibi. "Daha gidecek upuzun yolumuz var, üstelik de bunca yorgunuz."

"Yol gitmekle yorgunluk aynı şey değil. Bu ikisini ayırabilmeyi bir öğrensen."

Çok alçak sesle (ve artık Senyor Funes öfkeden kabına sığamıyordu) ekledi:

"Yadsıma şiirine gereksinme duyuyorum, biliyorsun. Toplumsal duyarlık salaklığına değil, ne de iletişim kursuna. Olgulardan bana ne; yadsıdığım olguların öncesi; senin, benim, ötekilerin olduğu şey. Böylesi çürümüş ve böylesi öfkeli bir gereçle şiirin olanaklı olacağına inanıyor musun?"

"Haberleri dinle, konsere ara verildiğinde seni oradan arayacağım."

"Peki, baba."

"Bilmem," dedi Clara. "Şiirin ışığın kızı olamayışı öylesi şaşırtıcı ki."

"Ama şekerim, olabilir de," diye mırıldandı Juan.

"Şiir kendi gerçek yurdunu bulur ve oraya yükselir. Şiir şarkının olanaklı olmadığı bölgeleri bilir ve kendini özgür kılmak için savaşır."

"Her şey bir yana, hiçbir şeyi gözden kaçırma. Panikten kötüsü yoktur."

"Ne diyorsun, tabii baba."

"Bilmem ki," diye mırıldandı Juan yolunu yitirmiş gibi. "Keşke gece boyunca ağlasam dursam da sonra kendi gerçekliğime uyanabilsem. Evde volta atıyor, sokaklarda uyuyorum."

"Ben de gerçekliğin küçük de olsa bir parçasıyım," dedi Clara. "Ne aptal laf, değil mi? Radyo güldürüleri sevecenliği yok etti."

"Anahtarlarım!"

"Irma, beyefendinin anahtarları."

"İleri, marş," diye mırıldandı Juan, ayağa kalkarak. "Haydi, şekerim. Nasılsın bakalım?"

"Berbat. Sınavım iyi geçecek, sanırım fosfor gibi parlayacağım."

"Hegel; Copernicus'un arkadaşı mıydı?"

"Hadi bakalım, gül bana, gül bakalım."

Ama Juan gülmedi. "Şimdi başlıyor," diye düşündü. "Sokak, kalan saatler. Kıza böyle gözdağı vermek ne aptalca. Salak. İmzasız mektupmuş, adam normal değil; ömür boyu tanıdığımız o öküz yazısıyla." Neredeyse Abelito'ya içi acıdı, ama ne olursa olsun bir şeyler yapması gerekiyordu; kendilerine doğru atılmış o adımı frenlemesi gerekiyordu: İlkin yüz

KİREÇ GİBİ APAK
mavi şapkanın altında

ve sonra elyazısı, doğrudan ilk eylem. Aldırış etmemek artık yeterli olmuyordu. "Sınava girelim," diye geçirdi

aklından Juan, ıslak köpek gibi silkinerek, "sonra gidip onu bulurum." Düzenlemelerin tümü gibi bu planlama da onu hoşnut etti, düşüncelerini bir sıraya sokmuştu. *Üzüntüyü Bırak Yaşamaya Bak*, yirmi peso yollayın telefonla bildirin.

IV

César Bruto'nun çok yerinde bir anlatımla söylediği gibi: Şu kentsel dönüşüm işinde yıkılan onca binayla Buenos Aires eski Buenos Aires olmaktan çıktı. *Non sum qualis eram bonae sub regno Cynarae.*[1]

Ve öyle oldu ki, taksinin onları eskiden ismi Cerrito olan şerit üzerinden, 9 Temmuz Caddesi'nden götürdüğünü gören Senyor Funes, Colón Tiyatrosu'nun arka yüzünde yetkililerin uyumlu olarak astığı siperliğe bakarken dondu kaldı.

"Ama burada, önde bir kafe vardı," dedi.

"Evet vardı," diye doğruladı Clara.

"Müzisyenlerin toplandığı bir kafe."

"Ya, öyleydi."

"İnanılmaz," dedi Senyor Funes. "Bunca kısa zamanda her şey nasıl da değişmiş."

Caddenin sonuna doğru baktı; karmakarışık trafik, sis yığınları arasında belli belirsiz görünüm. Taksi Tucumán'a dönerken patinaj yaptı, tam da bu kayma ânında Clara'nın içi bulandı.

"Herhalde ölmek böyle bir şey olsa gerek," dedi

1. (Lat.) İyi kraliçe Cynara devrindeki gibi değilim artık. (Ç.N.)

Juan'a. "Devinimde bir değişiklik. Gerçekte arabanın devinimi aynı, ama dönerken niteliği değişiyor: Yumuşacık bir şey, gerçekdışı, sanki yere değmiyormuş gibi."

"Değiyor ama tekerlekler dönmüyor."

"Tam da bunu demek istedim. Ölen kişi tıpkı tekerlek gibi: Dönmüyor ve dönmeyiş bu yepyeni devinimsizliğine giriyor. Babacığım, 5,70."

"Bak şimdi saçma," dedi Juan, para çıkarırken. "Bunu buyurun Don Carlos."

"Kafeyi alaşağı etmelerine acıdım," dedi Senyor Funes. "Ve bakın Colón Tiyatrosu o bölüm ortaya çıkınca ne tuhaf görünüyor, ve..."

"Çıplak ucube," diye düşündü Juan. "Evet, bazı binaların yüzü çıplak kalınca, ansızın iş pornografiye dönüyor." Kendi kendine sordu, acaba şu basamaklarda duran adam sakın o olmasın

evet, hiç su götürmez biçimde oydu

"Gerçekte profesyonel zorunluluktan buradayım," dedi gazeteci biraz şaşkın.

"Ama bu harika!"

"Yok canım, ne olacak. İşimiz öyle başımızdan aşkın ki..." Clara'ya bir göz kırparken tanımadığı Senyor Funes'i başıyla esenledi. "Evlat, locada oturmak da hoş bir şeymiş. Şimdi Colón'u her yanıyla, dana eti kadar yakından tanıyorum, antrikot dışında. Ama ne espri!"

"Öküz sürüsü," dedi Clara, fuayedeki kalabalığa bir göz atarak; sapsarı suratlar, boz bulanık suratlar, suratsız suratlar, kazulet suratlar, açık yakalar, el çantaları (bunları hızlı bir yargı ile değerlendirdi çünkü güzel çantalara bayılırdı) ışıklar görüyordu, halıların sessizliğinin verdiği o yumuşak gerçekdışılık duygusuyla basamakları inanılmaz bir ağırlıkla tırmanan, ayağı aksak bir adamı izlerken, kendilerini paketlemek üzere basamakları tırmanan

prefabrik locaların, zaten daha önce buluşup bir araya gelmiş öbeklerin kendi aralarındaki konuşmalarını dinlerken: Derken, ilk kez şiddet duygusuyla, dehşete düşerek sınav aklına düştü.

Juan'ın kolunu tuttu, saçma bir biçimde ona sokuldu. Gazetecinin Senyor Funes'e, daha şimdiden fazladan iki bülten yayımlandığını ve dörtte bir tane daha çıkacağını açıkladığını işitti.

"Gazete nüfusun değişik kesimlerinin nabzını tutmak istiyor

(ve gazetecinin gazete jargonunu kendi kendine taklit ederek konuştuğunu işitmek öyle komikti ki)

ve ben sanatsal kültürel birikimim dolayısıyla bu konserde boy göstermekle görevlendirildim."

"İşte bu yüzden balkonun cennetine gitmelisin," dedi Juan.

"Sen de bilirsin cennette olup bitenlerin haberleri hep yeryüzünde üretilir. Ama

ne espri!"

"Senin bu gazeten de anketleri de bana ahmakça geliyor," dedi Juan.

"Ne demezsin, insanlara olayların olması yetmiyor: Beşinci, altıncı baskıda okudukları an gerçekleşiyor gibi geliyor onlara."

"Peki sizce bir panik var mı?" diye sordu, kendisi de bunun varlığına inanan, Senyor Funes.

"Bakın, panik abartılı bir anlatım doğrusu. Bir şaşkınlık ve kuruntu olduğu kesin ve kimse de yalandan başka bir şeye inanmıyor, böylece hükümetin beyanları da olağanüstü başarı kaydediyor."

"*The yellow press meets the yellow nineties,*"[1] diye kendisiyle dalgasını geçti Juan. "İşte zil çaldı."

1. (İng.) Böyle sarı doksanlara böyle sarı basın. (Ç.N.)

Loca sağdaki balkondaydı. Parterdeki artık tıklım tıklım dolu olan koltuklarda sanki ışıklar sönmeden tüm haberleri bitirmek istermiş gibi hummalı bir haber alışverişi gözleniyordu. Önde, Juan'ın yanı başında oturan Clara, babasının gazeteciyi sabırsızlıkla sorguya çektiğini işitti. Gazeteci ne işine ne de haberlere gönderme yapmaya eğilimli görünüyordu.

"Ağzı sıkı olmak gerek," diyordu. "Çözümlemelerin sonuçlarının ve uzman raporlarının yalanlayacağı varsayımları ortaya atmakla elimize hiçbir şey geçmez."

"Çözümlemeler mi dediniz?" diyordu Senyor Funes.

"Evet, aynen. Gazetede sisi inceliyorlardı. Sonuçları henüz bilmiyoruz."

"Sisi çözümlemek, analizini yapmak!"

"Evet, beyim, sisi çözümlemek."

Juan, Clara'nın güzelim saçlarını okşadı.

"İster misin sana büyük gecelerin kuyumunu göstereyim?"

"Evet," dedi Clara, birden anımsamış gibi. "Evet, çabuk, ışıklar sönmeden önce."

Juan gözlüklerini çıkararak özenle göğsünün hizasında tuttu. Clara eğilerek camlardaki yansımaya baktı: Yukarıdan inen koca avize bir çift altın sikkeye indirgenmişti, minik ışıklar saçan fildişi kakmalı sapsarı iki göz gibi parıldıyordu.

"Balzac'ın gözleri," dedi Juan. "Altın tozu, anımsıyor musun? Kimin söylediğini şu an çıkaramıyorum."

"Ve bir Felisberto Hernández kişisinin gözleri," dedi Clara, "sanırım bir sinemada yer göstericiydi de, gözlerinden ışık saçıyordu."

"*A dreadful trade*, yoldaşım. Berbat bir iş. Bak, bak, ışıklar sönüyor."

Gözler kapanmadan ışıkları soldu ve ışığın yerine salonun kubbeli biçimi ortaya çıktı, pembemsi bir disk,

artık gözbebekleri matlaşmış ama hâlâ yerlerinde duruyordu, sanki kendinden geçmiş, kendini Buda yoluna adamış *bodhisattva*'ların gözleri gibi kendi düşüncelerine yoğunlaşmış bakıyorlardı. Juan ışıklarla mırıltıların bakışımlı sönüşünü keyifle izledi. "Sesler sönüyor," diye düşündü, "seslerin sustuğu da söylenebilir. Ama bu salonda korku var." Üst koltuklarda öksürüyorlardı, kuru, huzursuz öksürük sesleri takırdıyordu. "Çok geçmeden sıcaktan boğulur gibi olacaklar, hava daha şimdiden dayanılır gibi değil. Sis içeri sızmadığı sürece–"

"Kimi çalıyorlar acaba, ahbap?" dedi gazeteci. "Umarım Borodin'den bir şeyler olur."

"Seni Eric Coates'la yakaladığımızdan bu yana epeyce bir gelişme bu," dedi Juan. "İşte buyurun bakın şu gelene, bilge ve yaşlı, tıpkı Homeros gibi, tek eksiği bir asa ile rehber çocuğu."

"Eşsiz bir sanata adanmışlık örneği," dedi Senyor Funes.

Görme özürlü adamı uşak kılığında ve takma saçlı iki adam aralarına almış getiriyorlardı. Sanatçı kemanını kavrayarak minik adımlarla öne çıktı, sahnede bu yürüyüş minik dans adımlarını andırıyordu. Eşlikçi piyanist hemen ardından içeri girdi, doğruca piyanoya gitti ve partisyonları yerleştirmeye koyuldu. Bu arada solist kemancı tam uygun yerde durarak (belki de görevliler, yanlışlık yapmasın diye yere tebeşirle bir işaret koymuştu) ve ağırbaşlı bir tavırla eğilerek dinleyicileri esenledi; sonra başını sallayarak sanki çevresini kokladı, görevlilerin onu yalnız bırakarak gitmiş olmasından hoşnut göründü.

"Tüh, kör talih," dedi gazeteci iki alkış arasında. "Piyanist çıkacak sanmıştım."

"Bak sen. Sen de mi?" dedi Juan öfkeyle.

"Keman da çok soylu bir çalgıdır," dedi Senyor Funes.

"Tıpkı Andrés gibi konuşuyor," diye aklından geçirdi

gazeteci. "Şimdi kemanın insan sesine en çok benzeyen çalgı olduğunu söyleyecek." Yandaki locadan bir fısıltı geldi, "... sansür. Ama sansür hiçbir şeye çözüm olmayacak." Biri inatla alkışlamayı sürdürdü, koltuktakiler onu susturdular. Derin bir sessizlik oldu ve keman sanatçının çenesine yükseldi; piyaniste doğru biraz eğilerek akort yaparken kemandan bir böceğin bacaklarını birbirine sürttüğünde çıkardığı seslere benzer sesler yükseldi. "Koca tahta ağustosböceği," diye geçirdi aklından Juan, "amansız, dayanıklı böcek, ezgilerin anahtarı." Clara'nın elini arandı ve bileklerini geçmeyen ufacık, bölgesel bir sızı ile nemli avuçları buluştu.

Piyanist ayağa kalkmıştı, sarsılmaz bir devinimsizlikle katıksız sessizliği bekliyordu.

"Üstat," dedi ağır bir Balkan vurgusuyla konuşarak, "*Kreutzer Sonat*'ın bölümleri arasında durup dinlenmek zorunda

bünyesinin kırılganlığı, sağlık nedeniyle–"

Bir alkış koptu, söylediklerinin sonu işitilmedi.

"Peki ama ne demeye alkışlıyor millet?" dedi Juan'ın kulağına gazeteci.

"Bu iş için doğmuşlar da ondan," dedi Juan. "Birileri bir şeyler yapar, kimileri de bunları alkışlar, buna da müzik kültürü derler."

"Tüysiklet Zoilus'u oynamaktan vazgeç artık," dedi Clara. "Herkese ateş püskürdüğün yeter."

"Sessizlik," diye buyurdu heyecanlandığı gözle görülen Senyor Funes. Gürültüyle sümkürerek çevresindekileri sonatın başlangıcından yoksun bıraktı. Clara'nın gözleri kapalıydı; Juan ona öç alırcasına dönüp, kendisinin aslında tüysiklet bir Giorgione olduğunu söylemek isterdi ama müzik sesini kesti. Düşünmek istiyordu, baştaki koyunsu hayranların ona sunduğu kendini bilmez alkışların benzerine içinden yükselen bu öfkeli tepkiyle

güçlenmek istiyordu; ama bunun yerine, kendini ezginin tartımına bıraktı, kör çalgıcının biraz okul müsameresini andıran ve biraz kuru yorumuna kulak verdi. Gözlerini kısarak, sanatçının ince bedeninin mürekkepten bir siluete dönüşmesini izledi; ak saçları ansızın esen yelle savrulan ve durup durup irkilen bir kukla. Onda bir günah keçisi hali tavrı seziliyordu, sanki Golgota Yolu'nda çarmıhına yürümekteydi; ellerinden dünyanın tüm günahları salınıyordu; ezgisi habisti, yararsız bir biçimde güzeldi. Bu da, tıpkı önem taşıyan tüm sesler gibi, karanlık bir dünyadan doğuyordu ve yalandan karartılmış, kaçışan yansımalar ve fısıltılar, kapı üstü lambaları, kuyumların günebakanları ile kıpır kıpır bir salona düşüyordu. Ağustosböceği ötmeyi sürdürüyordu ve tüm salonun varlığı (aylaklık dolu, seve seve, kaçış içinde bir dikkatle) sanki bu neredeyse saçma sapan sayılabilecek dile, piyanonun kocaman açılan ağzı ile öfkeli söyleşisi, seslerin alış verişi, kaçışları ile kavuşmaları, Bonn'lu demirci ustasının olanca gücüyle döverek birleştirdiği ayrışık huzursuz bu gerece dayanıyordu. "Kör sağıra çalıyor," diye düşündü Juan. "Haydi bakalım şimdi alegoriden söz ettiğini söyleyecekler." Alkışlar kumdan bir yağmur gibi indi ve ışıklar ansızın, neredeyse keman yayının son inişiyle birlikte yandı.

"Ama bu saçmalık," dedi Clara. "Anladık çok yaşlı olabilir ama her bölümde ara vermek bütünlüğü yok ediyor."

"Belki de onu köşesine çekip havlu ile ferahlatıyorlardır," dedi takma saçlı görevlilerin sanatçıyı nasıl kaldırdıklarını gören gazeteci. Eşlikçi yerinde kaldı ve dinleyiciler alkışı sürdürdüğünden, onları esenlemeye koyuldu, kâh piyanosunun ardında kalıyor kâh sahnenin önüne çıkıyordu.

"Sanki Tanrı'nın adını alır gibi olanca alkışı üstleni-

yor," dedi Juan koltuklarda rujunu tazeleyen kızıl saçlıya bakarak.

"Canın sıkılıyor senin," dedi Clara.

"Evet."

"Evde de kalsan yine sıkılacaktın."

"Belki de daha fazla. En berbat sıkıntı insanı pijamalarıyla yakalayandır. İşte o zaman kurtuluş olasılığı yoktur. Bir sigaraya ne dersin gazeteci?"

Birlikte şöyle bir dolanmaya çıktılar, kadınların aralardaki rahat davranışlarını izlediler. Fuayede, aynalı salonda başka yerlerde olduklarından daha kendindeydiler ve konuşmaları hiç de konsere ilişkin değildi.

"Gözlemlerini uygulamaya koy," diye önerdi Juan. "Sana yardım edebilirim, örneğin şuradaki hanıma *Torre de Ingleses*'in, Buenos Aires'teki İngiliz Kulesi'nin az önce çöktüğünü söyleyebilirim. Sen de üst balkona çıkıp zaman tutarak haberin oraya ulaşma hızını ölçebilirsin."

"Ne saçmalık, bu ciddi bir iş," diyordu gazeteci, yeniyetmelere bakarak. "Buradan ayrılınca yoksul mahallelere gitmem gerekiyor, bilmem Boca mı olur Matadores mi, kusursuz Dionysos kulakları bunlar. İşin kötüsü dün gecenin yorgunluğunu üstümden atamadım ve beni bekleyen koca bir iş yükü var..."

"Gazetede çalışmayı neden sürdürüyorsun?"

"Daha iyi bir şey bulamadığımdan."

"Hangi iş olsa ondan iyidir."

"Hiç de değil," dedi gazeteci yere bakarak. "Kimi kez bir konsere takılırsın, kiminde bir dulun kadavrasını gören birkaç kişiden biri olursun. Sence burada insanlar paniğe kapılmış mı?"

"Hayır," dedi Juan, değişik öbeklere bakarak, derken gözleri bir aynada kendisinin çelimsiz ve bakımsız imgesine takıldı. "Bunlar barbarların gelişini izleyen Romalılar, ancak buradaki değişiklik, gelen kimse görünmüyor. Bakın

bilim ne yaptı: En kötü ölümlerin görünmez olduğunu göstererek bizi fiziksel korkulardan korudu. Günümüzde bir demet çiçeğin önünde titreyen birini görebilirsiniz, fizik ötesi bir korkudan: Güzellik, dehşetin ilk derecesi,

ve uçan bir kalenin melinit bombası kafasını bulunca da ancak etkilenir."

"Amma geri kalmış," dedi, gazeteci. "Yok melinitmiş, yok uçan kaleymiş. Peh!"

"En azından çiçek demetini bana bırakıyorsun," dedi Juan. Ve locaya döndüklerinde sanatçı tek başına sahneye çıkmış ve daha ışıklar sönmeden lento bölümü çalmaya başlamıştı. Juan, iyi huylu bir tavırla babasıyla ilgilenen ama gitgide kolundaki saatin ibrelerine daha fazla yoğunlaşmakta olan Clara'ya nane şekeri almıştı.

"Saat kaçta gideceğiz?"

"Buradan çıkışta," dedi Juan. "Viamonte'deki barda bir sütlü kahve içeriz."

"Her zamanki gibi geç başlayacaktır."

"Evet. Önemli değil."

"Andrés'le laflarız," dedi Clara. "Geleceğini söyledi."

Locanın döşemesinde fenerin ışığı dolandı. Juan eline bir kâğıdın tutuşturulduğunu duyumsadı. Yer gösterici locadan çıktı, yandaki locaya girerken eşiğe takıldığını işittiler. Biri hişt dedi. Clara ağzını kenarda kaplı kumaşa dayadı ve derin derin kokladı; müzik can yakıyordu, ama aynı zamanda salakça, yorucu bir yanı da vardı; sanki konservatuvar ders kitabı gibi. Nil Nehri'nin verimli düzlüğü Mısırlılara büyük buğday hasatları sağlıyordu ve bu geniş ırmağın taşma ve suyun azalma zamanları

ve izlence gelecek perşembe için hazırlanmıştı: piyano ve orkestra için üç konser, koltuklar on sekiz peso

"... doğru eve," diyorlardı yandaki locada. Bu bölüm de sona eriyordu ve ilk alkışlar kızartma

tavasından gelen sesler gibi başlayınca, kör adam elindeki yayı gözdağı verircesine kaldırarak doğruca allegroya daldı. Piyanist bile önce ne yapacağını bilemedi, ama derken ikisi gayet güzel çalmaya başladılar.

Salonda daha sonra "başarı" sözcüğüne yer bırakmak üzere yok olacak olan o sıvı yaratılmaktaydı ve neredeyse kimse öksürmüyordu bile. Sonat sona erdiğinde koltuklardaki birçok kişi ayağa fırladı, balkondan haşin bir kükreme yükseldi, sanki bir güve kükreyebilirmiş gibi ya da bir raspa sesi çıkıyormuş gibi. Senyor Funes dördü için de alkışlıyordu; Clara bile etkilenmişti ve sanatçının kör olması ona çok yakın gelmişti, sanki kendi körlüğü gibiydi bu, ses dünyasının bir göstergesiydi kör adam, minik sıçramalarla deviniyor, elinde çekirgesi, cilalı minik tabutu, güzel şarkıcı mumyası, gelecekten haber veriyordu. Derken, sanatçı dinleyicilerin önünde eğilmeye bir son verdi, yine iki yanında takma saçlı iki görevliyle sahneden ayrıldı ancak her metrede bir duraklıyordu, göğsünü kâh salona kâh piyanoya döndürüyor, belli belirsiz hoşnutluk halleri takınıyor, birden görevlilerin ellerini bırakıveriyordu. Sol taraftan frak giymiş bir bey geldi, görevlileri yönlendirici sözler söyledi, onlar da sanatçıyı sımsıkı yakalayıp dışarı taşıdılar. Fraklı bey de onları izledi ve partisyonları parlak bir çantaya koymuş, hiç kimseye bakmadan yürüyen piyanistle sahneden çıktılar.

"Gel bir sigara yakalım," diye burnu hâlâ kumaşın içine gömülü olan Clara'yı dışarı davet etti Juan.

"Koklasana," dedi zorlayarak, "bir kokla şurayı."

"Biraz çürük ve biraz da salisilat kokuyor."

"Zamanın kokusu dedikleri bu olsa gerek," dedi Clara irkilerek. "Ah, çok büyüleyici. Beethoven de bu fötr kumaşa ne yakıştı."

"Ve bize," dedi Juan sesini alçaltarak, "biz locadakilere."

Dışarıda, *hot jazz* ve Javier Villaurrutia şiiri uzmanı olan Pincho López Morales'le karşılaştılar. Pincho sanatçının az önce baygınlık geçirdiğini ve belki de konserin kalan bölümünün iptal edilebileceğini haber verdi. Gazeteci çoktan fuayede, vestiyerin çevresindeki dinleyicilere karışmıştı; Senyor Funes ise haber yorumları peşine düşmüştü. Pincho ise akşamın ilk kadehine kadar boş kalan iki saatini nasıl dolduracağının hesabını yapıyordu.

"Bu güneşte dışarı çıkmak, anlıyorsunuz ya."

"Güneş yok ki," dedi Clara. "Öfkeni bilemek için sen uyduruyorsun bunu. Hep aynı Pincho. Bencilliğin dik âlâsı."

"Bak, eski sınıf arkadaşım, gerçi sanatçıya kötü dileklerde bulunmak istemem ama böyle birini programa koymalarının da doğru olmadığı görüşündeyim. Senin de çok iyi bildiğin gibi her şey planlamaya bakar. Bu iki saat duvarda bir delik gibi, gözümü uydurup bakarsam ne göreceğim? Libertad Caddesi, Corrientes, koskoca yabancı bir dünya. En azından duvarlar şunun bunun arasına resim asmak için işe yarıyor."

"Çok doğru Pincho. Çok haklısın."

"Bir de üstelik," dedi Pincho. "Sokaklar, nasıl desem, oldukça tuhaf. Annem bizim Los Olivos'a gitmemizi istiyor. Ben de haklı olduğunu düşünmeye başladım doğrusu."

"Devekuşu tekniği," dedi Juan. "Kuşkusuz ben bunu Los Olivos gibi bir çiftliğim olmadığından söylüyorum. Evet, Wally, Schumann'ın tam olarak müzik yapmadığına inanıyorum; bence *Die Davidsbündler* ile *Carnaval* eserleri bambaşka bir sanatın eşiğinde duruyor."

"Sahi mi?" dedi Wally López Morales. "Ama kullanılan öğeler hep aynı."

"Sözcüklerle de hem düzyazı yazılabilir hem de şiir

ama hiç de birbirine benzemez. Schumann müziğini amaçlandırmıştır

sözcüğü böyle kullanmamı bağışlayın,

daha estetik olamamış bir bildiri tonu ile yaklaşmıştır müziğe

ya da daha doğrusu, yalnızca estetik olmakla kalmamıştır,

ve kuşkusuz, ne de yazınsal, başka deyişle, kimseyi kandırmaya yeltenmemiştir. Onun müziği bana biraz ustalığa geçiş töreni gibi gelmiştir. Örneğin, Ravel dinlerken bana hiç böyle gelmez, ya da diyelim, Chopin."

"Evet, Schumann gerçekten de gariptir," dedi sözü sohbeti çekilen bir kadın olan Wally. "Belki de garipten de öte çılgın..."

"Kim bilir? Dinle Wally: Schumann, elinde bir gizem olduğunu biliyordu. Gizem derken aşkın bir gizemden söz etmiyorum; yapıtının bu bilginin karanlık bilincini yansıttığını söylüyorum, gerçi bu bilgi onun için de tıpkı ötekiler gibi tam anlamıyla bildik değildi. Anti-Sokrates: Yalnızca bir şey bildiğimi biliyorum, ama ne bildiğimi bilmiyorum. Belli ki müzik dizgesinin bunun ne olduğunu kendisine söylemesini bekliyordu; tıpkı Artaud'nun kendi şiirlerinden beklentisi gibi. Benzerliğe dikkatinizi çekerim."

"Yazık Artaud'ya," dedi Wally. "Tam bir çiçek dürbünü: Yapıtı elden ele geçiyor, ve o an cam parçalarının düzeni değişiyor ve bambaşka bir şeye dönüşüyor."

"Belki de," dedi aralarında duran Clara, "önemli yapıtlar belki de verdikleri anlamla değil de yansıttıklarıyla önem kazanıyordur. Kendilerinde bizim yansımamıza izin veriyorlar demek istiyorum. Biraz da Valéry'nin demek istediğini andırıyor."

"Tam da buradan biraz kendini beğenmiş bir sonuç çıkartırsak," dedi Wally, "önemli olan da biziz. Senin dü-

şüncen bir okuma kulübü kurallarının birinci maddesi. Kendi adıma, ben kendimi bir çocuk yerine koyarak kitabın beni ele geçirmesine izin vermeyi yeğlerim."

"Sen herhalde günde iki kitap okuyanlardansın," dedi Clara biraz da dalga geçerek.

"Bazen oluyor. Eldeki kitap yüküne bakarsan, böyle açgözlü okurların olması fena sayılmaz."

"İşin kötüsü," dedi Clara, "yazar da bambaşka bir okura güveniyor; kendisini hep cebinde dolaştıracak olana."

"Peki öyleyse, neden bin kopya basıyorlar? Neden beş, on değişik kitap yazıyorlar? Bowlingde olduğu gibi, her yeni kitap ötekileri deviriyor." Son sözcükleri gülümseyerek söyledi, eliyle ağızlığını yukarı kaldırarak hoşça kal niyetine el salladı. Pincho onu kolundan yakaladı, sonra ikisinin yandan çıkan merdivenlerde yükseldiklerini gördüler, Wally küpeşteye yaslanıyor ve şekerleme satan kadını göstererek Pincho'nun onaylamadığı bir şey söylüyordu.

"Muhteşem bunlar," dedi Clara. "Yaşam dolu ve akıllılar."

"Yaşam dolu ve akıllılar," diye mırıldandı Juan, "çünkü yarın olmadan çiftliklerinde olacaklar. Soldaki şu insanlara bak, yok, daha ileriye. Mavimsi saçlı kadına."

"Sanki bir şey saklıyormuş gibi görünüyor," dedi Clara. "Biraz bizim gibi, benim gibi." Juan'ın kolunu sıktı; Juan ona baktı ve gülümsedi. "Juan, bugün neden daha hâlâ geçmek bilmiyor? Saat daha üçü çeyrek geçiyor, daha ancak üç çeyrek."

"Hep bir saat öncesinde," dedi Juan. "Ve tümcenin sonundan seni esirgiyorum. Seni bu ruh durumuna sokan yalnızca sınav mı?"

Clara yanıtlamadı; yavaş yavaş, gazetecinin Senyor Funes'e Milli Piyango'nun devralınmasını ve kuzeydeki mevsimlik tarım işçileri grevinin etkilerini anlattığı loca-

ya döndüler. Daha yeni oturmuşlardı ki ışıklar karardı (birdenbire) ve uçuk gri kruvaze takım elbise giymiş bir bey sahneye fırladı.

"Tiyatromuz sanatçımızın sağlık durumuna ilişkin çevrede dolanan kötü niyetli söylentileri yalanlamayı görev bilir," diye bir solukta bildirdi. Birkaç kuru el çırpması işitildi. "Sanatçı çok iyi durumdadır."

Bir kişi, yalnızca bir kişi, iki ya da üç kez el çırptı.

"Kamuoyunun bu tür dayanaksız söylentilere kulak vermemelerini rica ederiz. Konserin ikinci bölümü birkaç dakika içinde başlayacaktır. Çok teşekkür ederiz."

"Bu tür durumlarda neden teşekkür ederler hiç anlayamamışımdır," dedi gazeteci. "Öte yandan, adam sahiden de kendinden geçti."

"Sana inanıyoruz," dedi Juan. "Senin bilmen gerek. Daha başka neler biliyorsun bakalım?"

"Peh, işte bir şeyler. Bir süre sonra gazeteye gidiyorum. İsterseniz gece telefon edin, en son dedikoduları size geçerim. Fuayede *La Razón* gazetesinden Manolo Sáenz'i gördüm ve bana mantarlara, sokaktaki insanların huzursuzluğuna ilişkin bir yığın şey anlattı. Ama bunların hiçbiri umurunda bile değildi çünkü perde arasında bir hanım ona sanatçının gerçek yaşamöyküsünü, bundan başka, gerçekte kör olmadığını ve büyük büyükannesinin zenci olduğunu anlatmıştı. Söz konusu hanımın nasıl kaynaklara dayandığına dikkatinizi çekerim. Manolo onun tam bir mitomanyak olduğu, bunların tümünü kafadan yazdığı kanısında, ama yine de söylentileri iyice not etmiş; bu iş onun kanına işlemiş, düşüncelere dalmak ve müzik dinlemek için doğmuş olan benden çok daha bu haber işinin içinde. Sonuçta benim de, Secre'nin, bizim haber müdürünün susuzluğunu giderecek bilgi sunmam gerek; gerçi bende pek bir haber yok ama."

Juan tam ona bir şey soracaktı ki bir alkış koptu. Tak-

ma saçlı iki görevli sanatçıyı yaka paça yerine getirdiler, sanatçı görevlilerden birinin kulağına, onun kafasını karıştıran, anlamadığı bir şeyler söyledi. Derken, sanatçı öteki görevliye döndü ve aynı tepkiyi aldı. Görevliler birbirlerine bakarak sanatçıyı birden bırakıp sahneden çıktılar; gerekenden daha büyük bir hızla. Sanatçı duraksadı, yerinden biraz ayrıldı, ilkin geri gitti, sanki piyanodan medet umar gibi, sonra orkestra boşluğuna yöneldi, koltuklardan ilkin koruma amaçlı bir mırıltı yükseldi, derken endişe dozu yükseldi. Senyor Funes ayaktaydı, kollarını oynatıyor ve derin derin soluk alıyordu; yandaki locadan bir hanım, kapana kısılmış bir sıçanın kuru ve tiz haykırışlarıyla bağırdı. Clara'nın başı dönüyormuş gibi oldu, iki eliyle locanın kenarına tutundu. Her yerden dinleyiciler ayağa fırladı, bir öbek ışık yandı ve sonra yeniden söndü. Sanatçı önündeki havayı yoklarmış gibi kemanın yayını havaya kaldırdı ve gizli bir yaramazlık yapmış gibi bir edayla yerine döndü. Dinleyiciler yatışıp susmaya kalmadan Bach'ın *Re Minor Partita*'sını çalmaya girişmişti bile.

"Aman aman, haber olmaya yirmi santimi kalmıştı," diye mırıldandı gazeteci.

"Kötü düşünme," dedi Juan. "İsteyerek mi yaptığını düşünüyorsun?"

"Kuşkusuz. Adam sınırlarda. İşin saçma yanı onu böyle yakından izlemeleri, sola bir baksana."

Uçuk gri takımlı bey takma saçlı görevlilerden birinin ardından açıkça görünüyordu. Kulise açılan yarı aralık eski pembe kapının önüne postu sermiş umursamazmış gibi duruyorlardı.

Allemande
Courante
Sarabande
Gigue
Chaconne

"Oldukça uzun; Senyor Funes'in biçtiği gömüt yazıtı bu oldu. Keman da piyano olmadan biraz yolunu yitirdi sanki."

"Kesinlikle," dedi sesinde öfke titremeleri sezilen gazeteci. "*La Traviata* prelüdünde kırk keman bir arada çaldığında çok daha iyi oluyor."

Clara babasına bir göz attı, gazetecinin desteğini almış olmaktan dört köşe olduğunu gördü. Bach'tan dönüşte rotadan savrulmuşluk duygusuna kapılmıştı, sanki baş döndürücü bir yolculuk olmuştu. Söyleyecek bir şey bulamıyordu, oracıkta saatlerce öylece oturup kalmak isterdi (alkışı böyle sürdürmemelerini, sanatçının takma saçlı iki görevli eşliğinde durmadan sahneye girip çıkmamasını da isterdi). Arada bir başına kalmak hoşuna gitti. Locanın küpeştesinin ardındaki gizli oyuğa sığınmış, elleriyle yüzünü örterek gözlerini kapadı. Uyu, Bach, canım *sarabande* dansı, uyu, Bach, uyu. Gözlerinin önünden yıldızlar geçiyor, kırmızı noktalar uçuşuyordu; gözlerini daha da sıkı kapadı, ürperdi. Birden aydı, korku. Soruyu çek. Sanki artık bunun önemi varmış gibi. Birden (uzunca bir süre kendinden geçmiş belki de uyuklamıştı) uzaktan bir haykırış çalındı kulağına; koşuşturmalar. Yok yok kimse değildi, önemi yoktu. Bir kez daha bağırdılar. Dayanaksız söylentilere kulak ver. Çok teşekkürler. Uyu, soru çek. Uyu.

Senyor Funes'i aralarına almış, Juan ile gazeteci geçitlerde dolanıyorlardı. Tuvalette *Beyler* bölümünde (Colón Tiyatrosu'nda *Erkekler* denir) belirsiz bir yağma söylentisi işitilmişti,

Wally ile Pincho hapur hupur nane şekeri atıştırıyorlardı

"Baksana, adam kendine geldi!" diye haykırdı Pincho; Juan'ı görünce keyiflenmişti. Arabayla gidiyoruz.

"Bu adamın başka türlü gittiğini görmedim ki," dedi Juan gazeteciye. "Güzelim dünya, öngörülemeyenin dehşetini planların mürekkebinin örttüğü yer. Yaşam düzenleme karnavalında, kimse Buenos Aires'lileri geçemez zaten."

"Hemen kestirip atıyorsun," dedi gazeteci. "Sonuçta, yaşam da bundan başka bir şey değildir zaten. Plan yapmak biraz da yazgıya karşı çıkmaktır, Çinliyi anımsa."

"Yazgı diye bir şey yok. Yazgı zayıflıklarımızın bize geri sekmesi, yaşam planındaki aksamalardır."

"Ya demek öyle? Diyelim, bir deprem seni yatağında yakalıyor ve..."

"Bak şimdi, bu yazgı falan değil," dedi Juan. "Bu şiirdir ancak."

Senyor Funes'e yol verdiler ve ardından tuvalete onlar da girdiler. Bir sürü adam işiyor, birbiriyle şakalaşıyordu; kimileri de ellerini pür dikkat yıkıyor, aynanın altında, krom nikelajlı bir zincirle lavabonun üstündeki rafa bağlı olan küçük naylon tarağı kullanmak için sıra bekliyordu.

"Formüllere bayılırsın," diyordu gazeteci biraz bozulmuş gibi. "Eğer yazgı şiirsel gibi olacaksa, onun şiir olduğunu ve yazgı olmadığını ayırt etmek güç."

Ama Juan yandaki pisuarda Luisito Steimberg'in olduğunun ayırdına varmış, olanca dikkatini onun konsere ilişkin düşüncelerine vermişti. Pincho da gelip onlara yanaştı, her şeyin yolunda gitmesinden pek hoşnuttu, gazeteci ise karşı duvarda bir pisuar seçerek Senyor Funes'in tarak kuyruğunda beklemesini izlemeye koyuldu. Gittikçe daha sıcak basıyordu, ama ötede, lavaboyu fuayeden şöyle böyle ayıran odacığın kapıları açılıp kapandığında, içeri parfüm ve talk pudrası kokusu yüklü sıcak bir hava esiyor, Senyor Funes'in kıvırcık saçlı beye dediği gibi utanç verici biçimde baskın bir amonyak kokusuna karşın ayırt edilebiliyordu. Ne ayıp

sanki Colón, nitelikli koku gidericiler kullanamazmış gibi, şu *Reader's Digest*'te sözü geçenlerden. Kıvırcık saçlı bey Almanca vurgusuyla, "Her zamanki gibi," dedi ancak bu yanıttan, artık lavabo sırasında önünde bir kişi kalmış olan Senyor Funes hiç hoşnut kalmadı. Derken gazeteci, Juan'ın kendisine seslenerek, Pincho ile Steimberg'i tanıştırdığını işitti. Gazeteci olduğunu öğrendiklerinde çok ilgilendiler. Gazeteciye sorular sormak istediler, gazeteci biraz huzursuz oldu, sorulardan çok, onları öngörmekten, vereceği yanıtlardaki yalanlar ve saptırmalardan rahatsızlık duyuyordu; tam o sırada bir başka öbek insan içeri girdi, o ara tuvaletlerden, bu tür yerlerden çıkanların düzmece doğallığıyla çıkarak lavaboya giden beyler (erkekler) çıkıyordu (böylece lavabodaki sıra uzadıkça uzadı, tuvaleti bir uçtan bir uca geçti ve geri dolandı), bir an geldi ki biriken insan kalabalığı büyüdü ve birinin yanındakine, işeyenler çıksa iyi olacak, dediği işitildi, burada durup yolu tıkamaktan zevk alıyor olmalılar.

"Her zamanki gibi," dedi Senyor Funes beklenmedik bir biçimde. "Genç horoz yaşlıyı kümesten atmak istiyor. İçeri girmeyi bir başardılar mı, çıkmak istemiyorlar."

"Ah," dedi kıvırcık saçlı bey, "işte gençlik."

"Görgüsüzlük," dedi Senyor Funes, artık lavabonun önüne varmış ve kendinden öncekinin özenle yıkayarak raf'a koyduğu tarağa ulaşmıştı. Senyor Funes, aynanın önüne geçmek için sola bir adım atarak elini tarağa doğru uzattı. Gazeteci tam da o yana bakıyordu (uzaktan yer göstericilerin, locaya dönme zamanını belirten el çırpma sesleri kulağına erişiyordu)

ve Pincho, Juan'a polislerin tavuk anlayışıyla davrandıklarını, korkunç bir beceriksizlik içinde olduklarını söylüyordu,

bu da sanki Steimberg'in pek hoşuna

gidiyordu, krom kaplı zincir öyle beklenmedik bir anda öylesine hızla çekildi ki gazeteci yalnızca tarağın parlak bir fişek gibi uçtuğunu gördü,

yıldırım çarpmış gibi donup kalmış olan Senyor Funes'in elinden kurtulup fırlayarak arkadaki, zinciri yakalayan adamın parmaklarına dek kısa bir yol çizerek tarak adamın parmakları arasına yerleşti

ve adam sağa bir adım atarak gözle görülür biçimde Senyor Funes'in önüne geçip, onu aynanın önünden itiştirdi,

ve tarağı biraz daha rahat kullanabilmek için eğilerek

ZİNCİR HİÇ DE UZUN DEĞİLDİ

"İşte bu bardağı taşıran son damla," dedi gazeteci, baksın diye Juan'ın koluna yapışarak.

"Dur bir dakika," dedi Juan aceleyle; Steimberg'e bir şey sormuştu (bakanlıkta çalışanların bildiği çok şey vardır) vereceği yanıtı kaçırmak istemiyordu. Gazetecinin kolunu ikinci kez sarsmasıyla, başını çevirdi ve tam o anda Senyor Funes'in kıpkırmızı bir suratla horozlanarak bir adım öne çıktığını, elinde tarak tutan adamın dengesini bozduğunu, adamın elinden tarağı fırlatıp, yaprak sigarasını tüttürmekte olan sarışın adamı yakalayarak tutunduğunu gördü.

"Hey Tanrım, neler oluyor?" dedi Juan. "Gidelim artık. Don Carlos... Kuyruk bir bakıma (devinmeye ve bozulmaya başlamıştı bile) engellediğinden, bir bakıma da Pincho ve Steimberg lavabo ile arasında durduğundan Juan onu iyice göremiyordu. Yanaşmak istedi, ama gazeteci daha önce ulaşmış, tarağı alan adamın, öfkeden köpürmüş olduğunu, onun itişine karşılık elini Senyor Funes'in gömleğinin düğmelerine geçirerek kolunu bir yay gibi gerdiğini görmüştü. Gazeteci, adamı ceketinin arkasından yakalayarak, hangi amaçla olduğunu pek de bilmeden, kendine çekti, ama adam onun elinden (yeni-

den yaprak sigara içen sarışın adama savrulmak üzere) olanca gücüyle silkinerek kurtuldu; yarım yay çizerek yüzünü gazeteciye dönerken dirseğini istemeden kısa boylu tıknaz birinin yüzünün ortasına geçirdi; tıknaz herif garip bir çığlık atarak sendeleyip kendinden geçti. Haykırarak küfreden gazeteci, yüzünü bilmişle hayrete düşmüş arası bir anlatım kaplamış olan taraklı adama yöneldi ve tam o anda Juan (bir anda olan biteni anlayarak ya da telaşla atlayarak) araya girdi ve Luisito Steimberg, sürü niteliğinin sarsılması sonucu, zaten dalgalanmakta olan kuyruğu yararak daldı; girdap büyüdü; ağzı yüzü kanlar içinde kalan ufak tefek adamcağız karmakarışık birbirine geçmiş kollarla göğüslerin ortasında kalakaldı;

genel amaç çıkış kapısına ulaşmak olduğundan, ve bunun için lavabolara girişteki odacığa açılan en dar noktadan geçmek gerektiğinden, Senyor Funes'in tarağa ulaşmak için harcadığı güce karşı her şey de ters gittiğinden, (tarak zincirin ucundan lavabonun altına sarkıyordu), onu denetim altına almak (herhalde) şimdi gazeteciye çok yakın olan adama karşı bir onaylama gibi duracaktı ancak zaten Juan ile Steimberg bu ikisi arasına girmişti bile; adam gazeteciye sanki ilk vuran o olsun gibi davetkâr bakıyor, genel hengâme ve tuvalete yeni giren bir sürü adamın çifte kapıya vuruşları bir yana, kanlar içindeki ufak boylu adamın keskin küfürlerinin boğduğu anlaşılmaz bir şeyler söylüyordu. Sonunda Senyor Funes'in tarağa ulaştığı görüldü, ancak neredeyse ulaşır ulaşmaz da yitirdi çünkü Pincho, heyecanını yenmek için olacak, zincire asılmış, elinden fırlamasına yol açmıştı ve aynı zamanda başka eller (gazeteci, kesinkes saldırgandan ayrılmıştı ve sürüyle yeni adamın içeri girdiğini görüyordu, girişte yığılmış tanıdık yüzler ya da bugüne değin hiç görmediği yüzler içeri girmek için itiş kakış girişi zorluyordu)

aynı zamanda başka eller her yandan zinciri tutmuş, olanca güçleriyle asılıyordu; sonunda Pincho acıyla haykırarak tarağı bıraktı, kayan tarak iki parmağını kesip kanatmıştı, haykırarak küfrederek yaprak sigara içen sarışın adamın suratına (kanlı eliyle) güçlü bir sağ kroşe oturttu –sigara bir köşeye düştü ve o köşede delirmiş gibi dönüp duranları ve düzinelerce ayağın devinimini izleyen gözler gibi için için yanıp durdu–

ve tam da o an Juan kayınpederine kavgadan ayrılması için bağırdı, ama Senyor Funes, bir eliyle zinciri yakalamış tarağa da çok yaklaşmıştı ve kapıdan içeri yüzü korkudan kireç gibi olmuş ilk yer gösterici girmiş, kollarını havaya kaldırıyordu

ama kopan gürültü patırtı tek bir uğultu olarak tuvaletlerin akustik oyuğundan tiyatronun tüm katlarına dağıldı, oralarda bir alarm baş gösterdi

masör görme özürlü adamı yattığı yerden kıpırdamaması için uyardı, çıplak göğsü üstüne bir battaniye atarak kapıya koşarak olup biteni işitmeye çalıştı (ve Clara locadan bir haykırış duydu)

> gerçi kimse kargaşanın koptuğu yeri tam olarak belirleyemiyordu ama, tuvaletlere ilk giden yer gösterici arkasından içeri giren adamlar yüzünden tıkanan yoldan geri dönememiş olduğundan, kapılar da artık dışarıdan içeriye açılamaz hale geldiğinden tuvaletlere açılan odacıkta korkunç bir yığılma oluşmuştu

garip bir akustik olayın ayırdına vararak

acı veren korkunç darbeler son derece açık seçik duyuluyordu, öyle ki tuvalet bölmelerinde kapalı kalanlar kapılarını her yöne dalgalanmakta olan bir omuz ve sırt denizinin akıntısına karşı açtırmak için boşuna çaba gös-

teriyor, kapılara vurup duruyorlardı ve Luisito Steimberg'ı bir mumya gibi pisuarlardan birinde tıkılı bırakmışlardı

daha önce başına hiç böyle bir şey gelmemişti; sırtı bir pisuarın duvarına dayalı, kutuya yerleştirilmişti sanki, birden ağzında kızmış çiviler gibi beliren Yidiş küfürler dudaklarından dökülüyordu, ama bir türlü kendini oradan kurtarıp çıkamıyordu halbuki (kendi kendine, aman Tanrım, ne bu hal, kesin bir yanlışlık var diyen) gazeteci bir elini ona doğru yüzü kanayan ufak tefek adamın üzerinden uzatmaya çabalıyor ve onu bu delikten çekip çıkartmaya çalışıyordu

ve aynı zamanda en son giren adamlar arasında, gerçekten de doğru mu gördüğünü düşünüyor, kendi kendine, gerçi aslına bakarsan bunda tuhaf bir yan olmasa da dünyanın küçük olduğunu ve bu tipin keman sevip sevmediğini kendine sorup duruyordu

herhalde karıştırmıştı

işte herkesin itip kaktığı Senyor Funes oradaydı, havada bir zincir parçası, Pincho, yüzünün rengi atmış, elini emiyor

omuzlar birbirine vuruyor, Juan kayınpederine ulaşabilmek için topaç gibi dönerek dört bir yana yumruklar savuruyordu, tarak irikıyım bir adamın eline geçmişti, adam koluyla tarağı yukarı kaldırmış, sanki başka biri tutuyormuş gibi, "Bırak! Bırak!" diye haykırıyordu; Luisito Steimberg'in kendini pisuardan kurtarmaya başladığı yanda bölmelerden birinin kapısı milim milim aralanıyordu, aptalca bir tavırla eliyle kalçalarının üstünü, ceketinin eteklerini düzeltiyordu,

yavaş yavaş açılarak, tıraşlanmış bir kel kafa, gözlükler, neler olup bittiğini anlamak için başını dışarı çıkaran tam bir tosbağa

iyi kaplumbağaların tersine

bölmelerde kalan adamların kapılara vurmalarıyla, derken son bir öfke dolu genel sarsıntı,

tarağı yerinden uğratarak havada takla attırıyor,

ve lavaboya suyun içine düşürtüyor

ve içinde kılların yüzdüğü o suya kimse elini sokmuyor, derken odacığın çıkışındaki öfkeli tipten başlayarak herkes yatışıyordu, adamın kolları iki yanına düşmüş, bir fişek gibi içeri giren, odacıkta oluşan kabuğu yarıp geçen polis memuruna bakıyordu; korkunç, saygıdeğer, olayın sonu.

Gazeteci (gördüğü düşün gerçekliğinden emin, arkada, odacığın girişinin ötesinde, kaçan birilerini de görerek)

gazeteci kısa bir baygınlıktan kendine geliyormuş gibi derin bir soluk aldı. "Akıldışı," diye geçirdi aklından. Ve sonra, "Bu yüzden oldu."

"Göreceksin," diyordu Pincho, Senyor Funes'in giysilerine çekidüzen veren Juan'a. "Şimdi sanatçı bu olup bitene çok öfkelenecek. Parasına bahse girerim üçüncü bölümü çalmayarak konseri berbat edecek."

Juan, Don Carlos'un ceketini eliyle düzelterek, omuzlardaki vatkaları yerine yerleştirirken gülüyordu. Cebinden bir tarak çıkarttı ve ona uzattı. Kollarını oynatmak neredeyse olanaksızdı.

Gazeteci polis memurunun buyruğunu işiterek ona basın kartını gösterdi. Bir an güvenlikçinin onu da ötekilerden sayacağını sandı.

"Beni anımsamadınız mı?" dedi. "Peña Sokağı'ndaki şu delikanlının olayında."

"Ah evet bayım. Tamam."

"Ben Clara'ya haber veririm," dedi gazeteci Juan'a. "Bunları nereye götürüyorsunuz, memur bey?"

"İlkin basın odasına. Sonra bakacağız."

"Pek bir şey olmadı zaten, panik yaratmaya gerek yok. Görüşmek üzere."

"Nasıl da tabanları yağlıyor," diye düşündü Juan, bir yandan çok eğleniyor ama kaburgalarına yediği bir yumruktan neredeyse soluk alamıyordu. "Benim için sınav böylece bitmiştir." Don Carlos'un ona geri verdiği tarağı özenle yerine yerleştirdi, geçitte iki yanı doldurmuş izleyicilerin arasından yürümeye başladılar. Salonda ışıklar kararmaktaydı. Wally onları yüzündeki, ağzı ıslık çalmanın eşiğinde, bir anlatımla izlemekteydi.

"İnanılmazdı," dedi gazeteci. "Clarita, hayal etmeye bile kalkışma. İlahlaştırma, karnavalın sonu, kıyamet, evrensel karambol."

"Peki, bizimkiler iyi mi?" diye sordu gazetecinin aldırmaz tavrına şaşarak.

"Juan birkaç yumruk yedi ama baban arslanlar gibi vuruştu," dedi gazeteci belini kırıp eğilerek. "Her şey yolunda, bir tek gözaltında olmaları dışında."

"Böylece bugün de bitmiştir," dedi Clara kendini kapıp koyvermeden.

"Öyle mi sanıyorsun? Dışarıdaki kargaşadan buna aldırmazlar bile. Olan biteni genel gerilime verip yarım saat içinde

Ama konser olmayacaksa acaba ışıklar neden kararıyor diye merak ettim.

Üstelik," dedi gazeteci, anımsayarak, "çok tuhaf bir şey oldu. Sizlerin bir tanıdığını gördüm. Dün gece sizlerin peşindekini."

Yöneticinin odasında alelacele bir toplantı yapıldı. Son raporu uçuk gri kruvaze takım elbise giymiş bey bildirdi:

"Çalmayı reddiyor. Bana etmediği hakaret kalmadı, derken sanatmış, saygıymış bunun gibi palavralara başladı."

"Çalmaya zorlayamayız," dedi yönetici.

"Peki, öyle olsun ama milletin önüne çıkıp aptalı oynamak bana kalıyor."

"Bu işi en iyi sen kıvırıyorsun," dedi yönetici. "Bu onun bunun çocuklarıyla konuşmayı en iyi sen beceriyorsun demek istiyorum."

"Abel mi?"

"Sanırım hepiniz ona böyle diyorsunuz."

"Ama siz onu tanımıyorsunuz bile," dedi Clara ona şaşkınlıkla bakarak.

"Hanımefendi," dedi gazeteci, "ben haberciyim, dolayısıyla, gözlerimi kullanmayı bilirim, dolayısıyla, dün gece sizi telaşa veren çocuğu ayırt etmek için çok zorlanmadım.

Colón Meydanı'ndaki çalılıkların oradaki delikanlı."

"Şimdi de kavgaya katıldı mı diyorsunuz?"

"Öyle denemez. Finalde bir göz attı. Sanırım güvenlik görevlisi işin içine girmesine izin vermedi. Haydi bakalım, başlıyoruz..."

Uçuk gri kruvaze takım elbise giymiş bey koltuklarda oturanların yerlerine yerleşmeleri için işaretler yaptı. Her yanda yüksek sesle konuşuyorlardı, hava solunamayacak denli ağırlaşmıştı.

"Bayanlar baylar," dedi adam. "Konserin son bölümünün gerçekleşemeyeceğini üzülerek bildirmek zorundayız. Büyük sanatçımızın ufak bir rahatsızlığı

YÜZÜSTÜ UZANDIĞI KANEPEDE AĞLAMAKTA

sanatının bahşettiği zevkten bizi mahrum bırakacak. Birkaç dakika önce vukuu bulan önemsiz bir hadiseden dolayı rahatsız olan hanımları da rahatlatmak isterim. Önemli bir şey olmadı,

YÜZÜ ELLERİNİN ARASINDA HIÇKIRMAKTA

VE MASAJCI DURMUŞ ONU İZLİYOR

şu an tiyatromuzun çıkış kapıları da emrinize amadedir."

"Abelito mu?" diye yineledi Clara. "Öyleyse doğru."

"Ne doğru?"

"Aklından zoru olduğu." Elinde olmadan locanın önündeki alacakaranlık bölgeye bir göz attı. "İnanılır gibi değil. Juan nerede kaldı demiştiniz?"

"Basın odasında, ötekilerle birlikte."

"Haydi gidelim."

"Evet ama acele etmeyelim. Bırakalım herkes bir çıksın, bak herkes nasıl da öfke içinde."

Gri takımlı bey iki-üç alkış sesi ve üst balkondan keskin bir ıslıkla uğurlandı; koltuklarda insanlar, bir sıradan ötekine bağrışıyor, sıcaktan ölmüş, oradan oraya isteksizce dolanıyorlardı. Demek Abel ama saçmalığın da derecesi var, kim der ki Diagonal ile Florida caddelerinin köşesinde, Buenos Aires'in ortasında kara büyü olacak. İnmeleri gereken kule, loca (ve gazeteci, olanca iyi niyetiyle ve yiğitçe, arkasını locanın önüne yaslamış bekliyordu, bir Lancelot, Galahad, bir Geraint

VE KARANLIK ÖNGÖRÜLERİN GERÇEKLEŞMESİ

"Doğru olamaz," diye geçirdi aklından Clara kendi kendini dudak bükerek düşledi (bir göz, burun, yarım ağız, öteki göz gönlünün kopyası küçük aynacıklar, bu durmadan çoğalan imgeler

sol el bilmiyor ne yapacağını

ama, ah evet, hiç bilmedi Ne bilsin benim dilim ayağımın neler çektiğini) "Ne korkunç." Ve artık katıksız düşünce diye bir şey yoktu, radyoların kaçamakları karşısında ta içinde duyumsadığı iğrentiyi, kendi içindeki merkezin buyurduğu, düzenlediği ve dağıttığı o kaçışı

yansıtacak sözcükler olmadan. Artık Juan da teninin başka bir bölgesi olmuşken,

onu bulmak ve

ama onu nerede tutuyorlardı acaba? "Gelmesini istemiştim..." Ve Andrés'i gereksinmek (çünkü Juan'ı nerede tutuyorlardı acaba)

zavallı gazeteci, zavallı Kurwenal

"Gelmesini istemiştim, ama o istemedi. Gelecek..."

takma saçlı görevlilerden birinin özenle piyanonun kapağını kapamakta olduğu sahneye son kez (görmeden) bir göz atarak.

Bir sivil giyimli polis müfettişi, onları tutuklayan güvenlikçi ve iki polis daha vardı. Dışarıdan tiyatroda aradıklarını bulamadan ayrılanların mırıltısı işitiliyordu. Ancak, bir öbek akraba ve arkadaş kapıda birikip bekleşiyordu.

"Şöyle sıralanın bakalım," dedi müfettiş.

Bir masanın arkasında ayakta duruyordu, mevzisini sağlamlaştırmış, sarsılmaz ve güvenli, masasının arkasına geçmişti.

"Bana bir iyilik yapın, hep bir ağızdan konuşmayın," dedi. "Kavgayı kim başlattı?"

Senyor Funes öne doğru bir adım attı, ama bir görevli omzuna elini koydu.

"İzin verin," diye kekeledi Senyor Funes, biraz sersemlemiş olarak. "Ben başlattım memur bey; haklarımı savunmak için."

"Ya demek öyle?" dedi müfettiş, biraz dalgınca.

"Beyefendi benim kayınpederim olur," dedi Juan öne çıkarak; "ve görüyorsunuz zaten şu anda hiçbir şeyi açıklayabilecek ruh-sal du-ru-mu yok."

"Sıranıza dönün," dedi müfettiş.

"Peki, ama izin verin açıklayayım."

"Peki, konuşun."

Juan olan biten hakkında hiçbir şey bilmediğini ayrımsadı. Tarağı savaş ganimeti gibi bir şeye benzetti, derken tuhaf bir biçimde yücelterek savaş sancağı dedi. İstemeden gülümsedi ve müfettiş gözlerini kısarak onu süzmeye başladı.

"Neler olup bittiğini ben biliyorum," dedi Luisito Steimberg. "Saçı dalgalı olan bey tarağı bu beyin kayınpederinin elinden aldı."

"Siz bunu gördünüz mü?"

"Nasıl görmem, tam o anda ben..."

"Tam dediği gibi oldu," dedi Senyor Funes. "O an saç tarama sırası bana gelmişti."

"Hadi ordan," dedi kıvırcık saçlı, ekşi bir sesle. "Ben tarağı rafta gördüm ve kaptım."

"Yalan," dedi Senyor Funes, sıradan öne çıkmaya çabalayarak. "Siz sırada bile değildiniz ve tarağı değil zincirini yakaladınız."

"Aynı kapıya çıkar," dedi kıvırcık saçlı. "Zincire daha yakın olan bir çekişte tarağa da ulaşır."

"Ama tarak sırası bendeydi. Ve üstelik tarak elimdeydi. Tam elime almıştım ki siz zinciri çektiniz ve benden kaptınız."

"Beyefendinin eline de büyük zarar vererek," dedi Pincho López Morales. "Şu parmaklara bakın; bilmem hangi keçi elimden çekiverince tarak kesti bunları."

"Ağzınızdan çıkanı kulağınız duysun," dedi müfettiş, "ve size sorulmadan konuşmayın, siz de, siz de."

"Bir kaşık suda fırtına yaratıyorlar," diyordu kıvırcık saçlı, denetimini ve dinginliğini yitirerek.

"Susun. Demek elinizden çektiler?"

"Tam anlamıyla," dedi Senyor Funes daha sakin bir sesle. "Ve üstelik üstüme çullandı, evet efendim ÇULLANDI

böylece neredeyse sırtüstü başka birilerinin üstüne düşüyordum."

"Palavra," dedi kıvırcık saçlı. "Asıl onun bana çullanmasını görecektiniz."

"Ne bekliyordunuz?" diye haykırdı Senyor Funes, "teşekkür mü edecektim?"

"Susun!" diye bağırdı müfettiş. "Peki, sonra neler oldu?"

"Bakın, bundan sonra işler biraz karıştı," dedi Pincho. "Cüretimi bağışlarsanız yirmi kişinin on dokuz kişiyi tarağa hâkim olmak için yeryüzünden silme savaşı diyebilirim. Toplumbilimsel açıdan bakılacak olursa..." dedi ve aynı derecede yoldan çıkmış görünen Juan'a bakarak bir kahkaha kopardı. "Ne yüce bir manyak bu," diye düşündü Juan. "Daha şimdiden tüm akşam için silahlarını kuşandı."

"Siz," dedi müfettiş, parmağını teleskop gibi göstererek, "böyle uyanığı oynarsanız sizin için de işler pek iyi gitmeyecek. Peki siz anlatın." Hiç sesini çıkarmamış ürkek yüzlü bir gence dönerek sordu, "Sonra neler oldu?"

"Berbat bir karambol," dedi sorgulanan. "Beni oradan oraya sürüklediler."

"Kuşkusuz siz de bir ermiş gibiydiniz ve parmağınızı bile oynatmadınız."

"Başlangıçta öyleydim," oldu şaşırtıcı yanıtı. "Sonradan tarağı ele geçirmek için elimden geleni yaptım."

"Siz de, kuşkusuz."

"Ne yapsaydım, tarak elden ele geçiyordu."

"Tıpkı kalp para gibi," diye mırıldandı Pincho.

"Peki, kavga ne zaman sona erdi?"

"Ben içeri girince efendim," dedi hiddetli memur. "Sonra da derhal buraya getirdim onları."

Müfettiş kıvırcık saçlı adamı süzüyordu. Kirli bir mendille yüzünü sildi. Dışarıda bir uyarı düdüğü çaldı

ve kapı birkaç santim aralandı. Sanki içeri biri girecekmiş gibi öylece aralık kaldı.

"Kimliklerinizi çıkarın," dedi müfettiş mendiline bakıp, sonra mendili yeniden yüzünden geçirerek. Hiçbir şey söylemeden mırıltıları dinledi, peki ama benim yanımda yoklar'ı, kimin aklına nüfus kâğıdı ile konsere gitmek gelir ki'leri, eve telefon edebilirim'leri, bu bir hak gaspıdır benim olan bitenle hiçbir ilgim yok ki'leri dinledi ve dışarıda eşim bekliyor

"Yeter, susun artık," dedi müfettiş, elini masaya vurarak. "Adlarınızı söylemeye başlayın." Elinde mavi bir defterle oturdu. Telefon acı acı çalmaya başladı ve bir güvenlikçi müfettişe sanki onu telefona yanıt vermeye yollamasını beklercesine baktı. Aralık duran kapıdan dışarıdakilerin konuşmaları geliyordu, bir gazeteci çocuğun keskin haykırışı, ardından bir korna daha.

"Sen bak Campos," dedi müfettiş onları tutuklayan memura. "Neden o kapı aralık?"

"Merkezden biri geliyor, efendim," dedi memur kapının yanında durarak. "Şimdi içeri girecekti ama birden..."

"Peki, sizinki," dedi müfettiş Senyor Funes'e. "Kimliğiniz."

"Yanımda değil," dedi Senyor Funes, soluk soluğa kalmış gibiydi ve gömleğinin yakası sırılsıklam kesmişti. "Emekli kartım işe yararsa..."

"*Ma sí, ma sí, tabii tabii*," diyordu telefondaki memur. "Sonra arayın, şimdi kimse yok."

Müfettiş emekli kartına baktı, Senyor Funes'e baktı, karta baktı.

"Herhangi bir konuda emrinize amadeyim," dedi Senyor Funes. "Anlatılamaz bir hak gaspı karşısında nasıl davranmam gerekiyorsa öyle davrandım. Adalete teslim oluyorum."

"Anladık teslim oluyorsunuz," dedi müfettiş. "Şimdi susun artık."

Juan memura doğru kaydı ve müfettişle arasında bir tek masa kaldı.

"Siz susun bakalım," dedi. "Bu beyefendiye böyle davranmaya hiç de hakkınız yok sizin."

"Gelsene sen buraya," diyordu Pincho arkasından. "Başımıza iş çıkarma."

Müfettiş ayağa kalkmıştı. Telefondaki memur ansızın Juan'ın yanı başında bitiverdi, bir eliyle silahına davrandı. Aralık kapıdan içeri irikıyım, kırma bir memur girdi. Arkasından gürültüler işitildi. "Kessenize şunu," diye bağırdı tiz bir ses, ama kapı kapanarak lafı yarıda kesti.

"Bir dakika bekleyin," dedi müfettiş alçak sesle, gözlerini karnının altında soğuk bir duyu hisseden Juan'a dikmişti. Masadan uzaklaşarak kapının yanında bekleyen memurla bir şeyler konuştu.

"Neler olduğunu biliyorum zaten," dedi memur. "Bir an önce Moreno'ya dönün. Bu iş ciddi."

"Ama bu insanlar..."

"Doğru evlerine, hemen. Burada bir şey olduğu yok. Başınızdan atın bunları."

"Ama bakın..."

"Emir yukarıdan geliyor dostum."

Efendice eğilerek ilk çıkan Pincho oldu. Juan, masanın üstüne bırakılmış olan Don Carlos'un emekli kartını aldı; Senyor Funes ve Steimberg'le çıktı. Müfettiş onlara sırtını dönmüştü, memurlardan biri de sanki elinde damga demiriyle kapıda bekliyordu.

"Sonunda," dedi Clara gülümsemeye çalışarak. "İşkence yaptılar mı?"

"Evet, maytapla. Gel, kirişi kıralım."

"Ne sıcak," dedi Pincho, soluyarak. "Hey, bir de içeri

tıkılan onca insan, Nürnberg'deydik sanki. İzninizle hanımefendi, izninizle."

Caddenin ışığına çıkınca, kafası karışarak gözlerini kırpıştırdı.

"Saatin bunca erken olduğunu unutmuşum," diye yakındı. "Wally, sadakatin timsali, soğuk ve karanlık bir yere gidelim."

Steimberg, suskun ve biraz da ürkmüş, kimseyle vedalaşmadan onları izledi. Juan ile gazeteci Senyor Funes ile Clara'ya eşlik ettiler. Rastlantıya bakın Tucumán ile Libertad caddelerinin kesiştiği köşede boş bir taksi buldular. Juan saatine baktı.

"Don Carlos, siz eve dönün ve biraz dinlenin. Clara ile biz çarşıya iniyoruz."

"Daha zamanınız var," dedi Senyor Funes. "Gelin birer kakao için."

"Yok, yok," dedi Clara. "Sen git baba, biraz uyu, bromür iç. Yarın..."

Sesini boğan bir itfaiye aracı geçti. Juan şaşırmış, havayı kokluyordu; Luisito, Steimberg'in Libertad'da duraktaki tentenin altında durmuş tramvay beklediğini gördü. Tramvay filan geçmiyordu; ancak birkaç araba vardı.

"Peki," dedi Senyor Funes. "O halde ikinizin de işleri rast gitsin, başarılar."

"Sağ ol baba."

"Sağ olun Don Carlos."

"Sizi bırakabilir miyim?" diye sordu Senyor Funes, gazeteciye.

"Hayır sağ olun. Ben de bu gençlerle biraz yürüyeceğim."

Bir polis aracı siren çalarak Tucumán'a saptı. Colón Tiyatrosu'nda duracağını sandılar, ama Libertad'dan yukarı doğru tırmandı. Taksinin kalktığını, Senyor Funes'in el salladığını gördüler.

"Zavallı yaşlı adam," dedi Juan. "Neler geldi başına. Haydi birer bira içelim, susuzluktan öleceğim. İyi ki bizimle geldin gazeteci. Sana geçirdiğimiz soruşturmayı anlatacağım, müthişti."

"Haber değeri yok," dedi gazeteci, ağzındaki tozu tükürerek. "Ama biranın var."

Edelweiss'ta bira kalmamıştı; ak saçlı bir garson çocuk onları elma şarabı içmeye ikna etmeye çalıştı. Karşı çıkmak istemediler çünkü günlerdir başkentte bira kıtlığı çekildiği biliniyordu. Nobel'e gittiler ve Juan, sol eline biraz bulaşmış yeni akmış kanı yıkadı. Yıkarken bunun kendi kanı değil başkasının olduğunun ayırdındaydı.

"Ben de *Kinderszenen*'i dinlemeye bayılırım," diyordu Clara, gazeteciye. "Ben çocukken ailece tanıdığımız biri geceleri bizim karanlık salonumuzda bunu çalardı."

"Yani oturma odasında."

"Evet. Salonu olan bir evde büyüdüm ben; böylece zihnim kendi salonunu benim kafamda kurabildi. Gülecek bir şey yok, Roque Amcamın minik ama kusursuz bir kültür salonu vardı. General Mansilla'dan anılar, ajandalar, ne olduğu belirsiz kokulu sabunlar. Bayılırım orada oturup incecik tozunu solumaya."

"Bazen de çok geç saatleri buluyor," dedi Juan kendini bir sandalyeye atarken. "Şimdi oturduğumuz apartman dairesinin salonu yok sanmayın. Görünmez boyuta geçmiş ama gözdağı veren varlığı orada, gülkurusu renkli her şeyde, radyolu telefonda, evde kolay çözümler broşürlerinde saklı."

"Ah o eski büyük kent ve gelenekleri, *La gran aldea*, koca köy," dedi gazeteci, ama sanki koca düdük der gibiydi. "Her neyse, sizin görünmez salonda herhalde kon-

sollara, makremeye ve örtülerle korunmuş arplara pek yer yoktur."

"Salonlara acımasız davranamazsınız," dedi Clara. "Kadınlara özgü yerlerin en az bedensel olanlarındandır, tatlı tabaklarının, kötü amaçlı öğle uykularının, çiftleşme amaçlı demek istiyorum, istesen de istemesen de çoğalmanın girmediği tek yerdir."

"Sıcak bastı," dedi Juan birasını içerek. "Gitgide daha boğucu oluyor, burada öyle bir şey seziyorum ki..." Açık pencerelerden zenci bir gazeteci çocuğun son baskıyı haber veren haykırışları giriyordu. Ses, acelesi olan birkaç kişinin geçtiği yarı boş bir sokaktan kendi kendine yükseliyordu. Çok uzaklardan (ve Clara önceki geceki Leandro Alem Caddesi'ni anımsadı) bir cankurtaran sireni geldi.

"*Crítica* gazetesinin ikinci baskısı," dedi gazeteci. "Saat dört buçuk. İskoçlar kadar dakik bunlar. Ne gazete bu ahbap. Ve ben de kendi gazetemde olmalıyım aslında."

"Sen de bizimle metroya biner ve on dakikada oraya varırsın."

"Evet. Ama ne konserdi."

"Zavallı babacığım," dedi Clara. "Kırk yılda bir aklına müzik dinlemek gelmiş."

"Bana bak, eğlenmediğini mi sanıyorsun?" dedi Juan. "Dinlenip kendine geldiğinde kendisiyle gurur duyacak. Nasıl yumruklaşıp, itiştiğini görmeliydin. Bana kalırsa bu onun için büyük bir gün --- üstüne on beş gerçek yakut kakılmış süs çıpası."

"Kötü yüreklilik yapma."

"Ama haklı," diye onu savundu gazeteci. "Çok hoş bir anı olarak kalacak. Onun kişisel Hernani Savaşı. Her geçen gün anılara daha çok gereksinme duyuyoruz. Herkesin her şeyi nasıl da unuttuğunu görüyor musunuz?"

"Burnunun üstüne kurum konmuş," dedi Clara. "Ve ben eskisinden daha unutkan olduğumuza inanmıyorum. Eskiden geçmiş zamandan bir kaçış alışkanlığı vardı. Eski olan iyidir bakışı, vb. Ya da tam tersi, geleceğe inanç ve bunun gibi. Şimdi ise... işte bu: Şimdi şimdidir. *No place for memories*."[1]

"Ama bilirsiniz, şimdi aslında yoktur," dedi gazeteci.

"Öyle mi?"

"Gazetecinin söylemek istediği, önemli olan şimdiye anlam verendir, ister öncesi olsun ister sonrası."

"Hiç de bunu demek istememiştim," diye karşı çıktı gazeteci, "ama genel düşünceye cuk oturdu. İnsanlar günümüzde daha az şey anımsıyor; çünkü bir anlamda, tüm anılar birer suçlama."

"Ne de haklısın," dedi Juan. "Günümüzde havada uçuşan bu, bir şeylerden dolayı suçlu olduğumuz bilinci, suçluluk duygumuz..."

("Ve bazen tenselleşir bile bu duygu, William Wilson, *je suis hanté, hanté,*

hanté, hanté, hanté![2] Ve zavallı Josef K... Ve bizler, kendimiz, uzağa gitmeye ne gerek var——")

"Peki geçmişin bizi suçlamaya ne hakkı olabilir?" dedi Clara, dudağındaki rujda silinen noktayı özenle tazeleyerek.

"Olamaz," dedi Juan. "Bizi suçlayan o değil, kendimiz oluyoruz. Yalnızca sürecin parçaları geçmişten geliyor. Yaptıklarımız. Ve yapmadıklarımız, ki bu da daha beter. Kurtuluşu olmayan bir uyumsuzluk."

"Bakın, bu çok sözü edilen ama pek az anlaşılan bir sorundur," dedi gazeteci. "Yol yordam belirleyemediği-

1. (İng.) Anılara yer yok. (Ç.N.)
2. (Fr.) Peşimdeler! (Ç.N.)

mizden yaptıklarımız boşa gidiyor; çünkü altın orandan sapmışız ya da sınırlardan dışarı uğramışız. Tinsel bozukluklarımız, nevrozumuz buradan mı kaynaklanıyor?"

"Çok daha kötüsünden," dedi Juan, ellerini kuruladığı kâğıt peçeteyi tabağın yanına kirli bir top gibi bıraktı. "Keşke yol yordam dediğiniz o şeyi yitirmiş olsaydık. Ama yok, sanki Bourges'da bir duvarındaki *Son Hüküm* tablosundaki ölüp dirilmişler gibiyiz,

fotoğrafı anımsadın değil mi, Clarucha? Bir ayağı tabutun içinde biri dışında, çıkmaya çabalıyor, ama ölümün halleri onu tuzağa düşürmüş. İki su, iki akıntı arasında, tıpkı M. Valdemar gibi; ve bu geçici yaşam sürdüğü sürece utanç yaşamamız kaçınılmaz."

"Doğru yoldasın," dedi Clara içini çekerek, "ama kafan çok karışık."

"Kafa karışıklığı, işte tam da bunu söylemek istiyorum. İnan gazeteci. Varlığın dehşetini Rimbaud herkesten daha iyi gördü: *Moi, esclave de mon baptême.* Vaftizimin kölesiyim ben. Hıristiyanlık yapısı içinde yetiştiriliyorsunuz, bir kaplumbağa kabuğundan daha başka bir şey değil içine yerleştirildiğiniz; onun içinde esneyip yerleşerek kabuğu dolduruyorsunuz. Ama siz kaplumbağa değil de tavşansanız, rahatsız olmanız kaçınılmaz. Kaplumbağalar, büyük Tanrı Pan gibi ölüp gitti ve toplum kör bir dadı gibi tavşanları kaplumbağa korsesi içine yerleştirmekte direniyor."

"Güzel benzetme," dedi Clara ağzı pastayla dolu.

"Birtakım yüce saplantılarla değişmez düşüncelerle sarılıp sarmalanmış olarak yetişiyorsunuz, ama gün geliyor, ilk kişisel keşfinizi yapıyorsunuz, bir de bakıyorsunuz bu düşüncelerin uygulamada bir değeri yokmuş meğer; salağın teki olmadığınızdan ve yaşamaktan hoşlandığınız için, eylemlerinizde bağımsız olmayı diliyorsunuz. Küt diye bodoslamadan bu düşüncelere çarpıyorsunuz,

doğuştan vaftiz edildiğiniz düşüncelere. Dışarıdan dayatılan buyruklar biçiminde değil, bundan söz etmiyorum

dikkatinizi çekiyorum, çünkü bu önemli. Uygulamadaki zorunluluklar biçiminde değil, çünkü bunlar çakma asileri umutsuzluğa sürükleyen türdendir,

böylece, bunlar öyle de olsa –ki öyledirler– her zaman az çok dalga geçebiliriz bunlarla,

yeter ki *kendi içinizde bulun*: vaftiz olduğunuz düşünceleri, arkadaşım."

"Orestes'in intikam ifritleri Erinyeler," dedi Clara.

"Sen Hıristiyansın," dedi Juan. "Hem de tırnaklarını kesme biçiminden, savaş sancaklarına dek Hıristiyan Batı'sın...

Tuzağa düşmüş, soluk soluğa kalmışsın. Koyunların arasında eğitim görmüş bir kartal olduğunu düşün ve günlerden bir gün varlığını, ya da yok, değil; düzeltiyorum: Kartal gücünün zorunluluğunu duyumsuyor,

ya da tam tersi (çünkü burnu büyüklüğün gereği yok),

bir aklından geçir ve bir bakmışsın oracıkta, elinin altında."

"Güzel," dedi gazeteci. "İşin kötü yanı çözüm olmaması."

"En önemsiz yanı bu işin," dedi Clara. "Önemli olan, hiç *kuşkusuz* önemli olan yanı böyle olması, *su götürmez* biçimde böyle olması. Bu da kesin değil her zaman."

"Bana öyle geliyor," dedi Juan. "En azından içimde bir ses bana böyle olduğunu söylüyor. Doğamdaki tutuculuk özgün olan, içten gelen her jeste gem vuruyor, bastırıyor onu. Her an bir karar verdiğimde, 'yarın...' içindeki başkaldırı damarı kabarıyor. 'Yarın da neymiş? Peki, nedenmiş?' İşte o an İsviçre saati çalışmaya başlıyor, yağlanmış, tıklamadan ve aksamadan çalışıyor ve kafamdaki, şuradaki guguk kuşu şarkısına başlıyor Saatli Maarif Takvimi gibi: 'Yarın yeni bir gün demektir; bulutlu baş-

layacak ve sıcaklık düzenli olarak yükselecek, güneş altı yirmi ikide doğacak; Aziz Cecilia günü. Saat sekizde kalkacaksın, elini yüzünü yıka...'

Dikkatinizi çekerim yalnızca, 'Kalkacaksın, yıkayacaksın,'

işte yalnızca bu vaftiziniz, kelepçeleriniz, Batılı yapınız."

"Ve şimdi sen bu yüzden mi kendini kötü hissediyorsun?" dedi gazeteci. "İşin çözümü saat on birde kalkıp yüzünü alkolle ovuşturmak."

"Bu çok aptalca olur ve kimseyi kandırmaz. Bak, eğer koyun olarak doğduysan koyun olarak yaşaman gerek ve kartal havalanmak için alana ihtiyaç duyar. İsa Batılıların üçüncü gözü haline dönüştürüldüğünden bu yana içine tıkıştırıldığım o sardalya kutusunun biçimini alabilirim ben; ama kutu bir şey, sardalya başka bir şeydir. Benim kutumun hangisi olduğunu bilirim; ondan sonra da kendimi ondan ayırt edebilmem yeterli."

"Kendini ondan ayırıp başka yana kaçmak..."

"Kaçabilir miyim bilmem," dedi Juan. "Ama kendime olan görevim bunu yapabilmektir. Bu durumda sonuçlar eylemlerden daha önemsiz kalıyor."

"Kendine olan görevin," diye mırıldandı Clara. "Kendini gerçekleştirmek yalnızca kendinle mi olacak?"

"Yalnızca kendime güveniyorum, bu bile pek az," dedi Juan. "Kendi düşman yanımı da yok saymalıyım; özgür yanımı öldürmek için yetiştirilmiş olan yanımı. Şu iyi olması gereken yanımı, babasını çok sevmesi, sandalyeye ya da konukların ayakkabılarına takılmaması gereken yanımı. Aslında kendimden pek az bir yanıma güveniyorum; ama o pek az yan hep görev başında, hep tetikte. Baudelaire haklıydı, gazeteci: 'Yumuşacık, ağır yapışkan ve iyi yetişmiş Habil'e göz kulak olacak olan yine başkaldıran, özgür Kabil'dir...'"

Gözlerini Clara'ya dikerek dikkatle baktı.

"Aklımdayken," dedi Clara. "Ama sen sürdür sözünü, bölmeyeyim."

("Yapışkan değil akışkan," diye düşündü saçma bir sevecenlikle.)

"Söyleyeceğimi söyledim," dedi Juan. "Bir Tanrım olmadığı için seviniyorum. Kimse beni bağışlamayacak; ve bağışlanmak için yapabileceğim bir şey yok. Bana bir yararı yok bunun, pişmanlık denen o yüce umara da başvurmuyorum. Bence hiçbir şey pişmanlığa değmez, çünkü benim içimde *bağışlama yok*. Büyük olasılıkla pişmanlık duygusu diye bir şey de yoktur; öyleyse yazgım tümüyle kendi ellerimde; kendi değer çizelgemden birini aksatırsam, bunu gerçekleştirdiğimi biliyorum; bunu yaptığımı bildiğim gibi neden yaptığımı da kestirebiliyorum; ve yaptıklarım geri dönüşü olmayacak biçimde *bağışlanamaz*. Pişmanlık da duysam yararsız olacaktır; ya kendine acıma ya da akıl yürütme olacaktır, böyle olacaksa öleyim daha iyi."

"Bunun adı kibirdir," dedi gazeteci, hesabı toplayarak.

"Yok, bunun adı kendin olmaktır, tek başına ayakta durmak, kendi yolunu çizmek ve kendine inanmaktır. Çünkü bence ayağı kaymayan, aklı karışmayan kişi tehlikeleri böylesi açık seçik görebilir; tam tersi de geçerli."

"Seni küçük Sartre'cı Orestes," diye dalga geçti gazeteci, sevecenlikle.

"Sağ ol," dedi Juan. "*Muito obrigado*."[1]

Talcahuano'nun köşesinden bir yay çizip trafiğin akışını başka yöne çeviren manevraları yöneten bir bele-

1. (Port.) Çok teşekkürler. (Ç.N.)

diye görevlisinin dolambaçlı buyruklarına uymak zorunda kaldılar. Birtakım bidonlar, lambalar ve renk renk bayraklarla sokağa bir barikat havası vermişler, üstüne üstlük, durumu daha da karmaşıklaştırmak üzere bir Chevrolet yasak çizgiyi geçerek yoldan çıkmış, ön tekerleklerinden biri göçen kaldırıma saplanmıştı; normal işlevlerinden sapmış makinelerin düştüğü o acayip görünümdeydi. Sürücü ile ustabaşı arasındaki konuşma, gazeteciye bakılırsa, öyle bir şiddet içeriyordu ki, birbirlerine yumruklarla girişmeleri uzak bir olasılık olarak kalıyordu. İşin şaşılacak yanı, tartışan bu iki kişinin çevresinde biriken tek tük insan vardı, gösteri kentin bu bölümünde yere yakın birikmiş, ağır kokulu sisin içinde yitip gitmişti.

"Öyleyse Talcahuano'dan Lavalle'ye dek yukarı çıkar sonra da döner metroya gireriz," dedi gazeteci. Önden giderek, kol kola girmiş suskun yürüyen Juan ile Clara'yı baş başa bıraktı.

Adalet sarayının köşesinde bir itfaiye aracının tüm araç gereci, donanımı ve itfaiyecileri görünüyordu, binanın meydana inen merdivenleri sular içinde kalmıştı. Gazeteci tam bir itfaiye erine neler olup bittiğini soracaktı ki, "Durmayalım beyler," diyen bir buyruk üzerine yine yola koyuldu. Resmî plakalı iki araç Lavalle'nin girişinde kapıları açık bekliyordu; görevliler bir karınca sürüsü gibi ellerindeki yığın yığın dosyalar ve çantalarla bir aşağı bir yukarı mekik dokuyorlardı; araçlardan biri neredeyse dolmuştu bile. "Arkanı dön ve çık demiş bunlara biri," diye düşündü gazeteci, şarkıdaki gibi.

"Bilmem mahsus mu yaptın," diye çıkıştı Clara. "O adı söylerken bana bakıyordun."

"Ağzımdan çıkarken ayırdına vardım", dedi Juan. "Rastlantının ayırdına varınca doğal olarak sana baktım; bakalım sen de farkında mısın diye görmek için."

"Nasıl olmam?" dedi Clara. "Gazeteci kavgada onu gördüğünü söyledi."

"Olamaz," dedi donup kalarak Juan.

"En sonunda, olan biteni izlemek için sıralanıp bakanların arasında. Bu yüzden de görevliler sizi götürmeden oradan ayrılabildi."

"Kafası iyice karışmış olmalı," dedi Juan keyifsizce. "Aslında hiç fark etmez."

"Evet, ama artık biraz fazla oluyor," dedi Clara. "Sürekli ense kökümde kim var diye dönüp bakmak pek hoş değil. Locada korkuya kapıldım. Şimdi seninleyim, ama yine her an korkabilirim ve bu da hiç hoşuma gitmez."

"Hey, baksanıza buraya!" Gazeteci Uruguay Caddesi'nin köşesinden onlara seslendi. Devrilmiş koskoca bir kamyonu gösteriyordu; devrildiği yanda düzinelerle kutu yumurta çevreye saçılmıştı.

"Üstelik de en pahalı zamanında," dedi Clara. "Yorumumu hoş görün ne olur."

Juan suskun duruyor, yumurtulara, sokağa bakıyordu; sisi soluyorlardı, çok geçmeden ağızlarına yapışan toz, tüy gibi parçacıkları tükürmek durumunda kaldılar. Martona'nın köşesinde, Uruguay Caddesi'ne açılan kapısında, irikıyım zenci bir adam ayakta dikilmiş duruyordu. Clara dondu kaldı çünkü adam ıslıkla birbiri ardından *Petruşka*'nın ezgilerini çalıyordu; havaya girerek berrak ıslığıyla ezgileri toparlıyor ve onları sisin içine koyveriyordu,

"Sanki sigara dumanıyla halkalar yapar gibi," diye düşündü Clara, çok içlenmişti. Juan'a bunu söyleyecek oldu ama o, gözleri yerde yürüyüp gidiyordu

"sanki gözleriyle yerde *kayıyor* gibi," diye aklından geçirdi Clara, sözcüklerin cuk oturmasından çok hoşnut kaldı. Gerçekte içinde beliren bu hoşnutluk buruktu, boynundan yukarıda. Juan'ın koluna girmek daha iyiydi,

ona sokulman ve kendi dingin solumana yaklaşman. "Öyle az kaldı ki." Saate bakmak istemedi. "Dördü geçiyor." Aklından Andrés geçti, orada suskun ve dostça oturuyor olacaktı, kolunun altına bir de kitap sıkıştırmıştır (hep en beklenmedik kitabı, De Quincey, Sidney Keyes, Roberto Arlt ya da Dickson Carr,

ya da çok sevdiği *Adán Buenosayres*, ya da Tristan l'Hermite, ya da Colette... ve öylesine öteki uçta, bazen, tümüyle yazarlarını kıyısına geçmiş olarak. Uzaklardaki Andrés, fırtınanın esenlemesi, ölü yakma imgesi, birden esen acımasız yel, bir öfkesini yaktığı ateş, bir yadsıma,

o oracıkta az önünde yürürken ya da bir bina girişinde duraklayıp kapı tokmağını incelediğinde ya da kendi ayak seslerini dinlemek üzere kulak verdiğinde insan nasıl sokaklarda doğru dürüst yürümeyi sürdürebilir...). Tıpkı Juan gibi, yani

Evet, şiiri olmayan Juan, meyveye durmayan yeşil bitki, neredeyse çiçeğe durmayan. "Andrés," diye düşündü, sisi solumamak için dudaklarını sımsıkı kapatarak. "Seni nasıl da yüzüstü bıraktım."

"Ahbap, öyle bir ilan var ki, hiç mi hiç hoşuma gitmiyor," dedi gazeteci Uruguay Caddesi'nde karşıdan karşıya geçmek için adımını atarken. "Bir düşünün ya metro olmasaydı."

İlan elyazısıyla yazılmıştı (yeşil mürekkeple) ve Corrientes İstasyonu girişindeki parmaklıklara telle tutturulmuş bir panoya yapıştırılmıştı.

Kuruluşumuz trenlerin çalışma düzeni konusunda sorumluluk almamaktadır.

"Hangi kuruluş?" dedi Juan öfkeyle. "Bu alçaklıkların hepsi devlet işletmesi değil mi?"

"Kaçığın teki yazmıştır bunu."

"Hem de deli gibi aceleye getirerek," dedi gazeteci. "Yeşil mürekkep; iğrenç."

"Peki, haydi bakalım," dedi Clara. "Bunlardan biri bizi kente indirecek. Gerçi sorumluluk almıyorlarmış ama."

Kaygan merdivenlerde ayakları kayarak metronun birinci katına inen uzun geçide geldiler. Burada bir bara bir alay insan yığılmıştı; kirli ve yoğun hava gitgide sıcak sosis kokusuyla ağırlaşıyordu. Sis buralara inememişti, ama nem duvarlarda yoğunlaşıyordu, yerde su birikintileri ve çöp yığınları görülüyordu.

"Burada günlerdir temizlik yapılmamış anlaşılan," dedi gazeteci. "Şu alışıldık biçimde burnumu parmaklarımla sıkardım,

eğer o zaman da ağzımı açmak zorunda kalmasam, bu da ötekinden beter bir durum. Hep kokunun tadın eksiltilmiş hali olduğunu düşünmüşümdür; eğer koku ağızdan alınıyorsa, sonunda kokunun tadını da alabilirsiniz ve anlarsınız bu jöle içinde..."

"Fazlasıyla kırılıp dökülüyorsun," dedi Juan. "Belli ki asker ocağına gitmemişsin."

"Yok askerliğimi yapmadım," dedi gazeteci, "ama sık sık futbol maçına giderim. Hey baksanıza buradaki öteki büfeleri de kapatmışlar. İşte buna haber derim; büfeler kapandıysa, insanlar ya geçip gidiyor ya da buradan hiç geçmiyor demektir."

"Öyle mi dersin? Bak şu kalabalığa safra gibi tıkınıyor."

"Kaçınılmaz. Galiçyalıların konuştukları dilden soluk aldıklarını kanıtlamış bulunuyorum.

Ve konuşamayacak olurlarsa sessizlikten boğularak ölüyorlar.

Öte yandan, Buenos Aires'liler ise midelerinden soluk alıyorlar. Nasıl tıkınıyorlar, vay anam vay. Adına *baby beef* dedikleri şu bebek biftekler, buna benzer bir şey gördünüz mü?"

"Kaka yapan makinecikler Kim bizi böyle tanımlamıştı?"

"Bu barın önünden geçen biri. Hey, bir dakika, söylediklerimin hepsini geri alıyorum; bu insanlar bir şey yemiyor."

Uzaktan, iki kızın, ayağı kayıp düşmüş bir kadının yerden kalkmasına nasıl yardım ettiğini gördüler. Gazetecinin hakkı vardı. Bardakiler paketler hazırlıyordu, uzun süredir yıkanmadığı belli bir önlük takmış şişko satıcı ile ne idüğü belirsiz bir alışveriş yürütüyorlardı.

"Ellerinde ne varsa satıyorlar," dedi Clara ve korkuya kapıldı

ve Juan'ın elinin kolunu sıktığını duyumsadı.

"Ne orospu çocukları," dedi gazeteci. "Buralarda bir telefon var mı? Bu karaborsanın başlangıcı."

"Peh, sizin gazetede bunu zaten biliyorlardır," dedi Clara acı acı. "Sizin yazıişleri müdürü şimdiden garajına şekeri, patatesi yığmıştır."

"Dilerim topu çürüsün," dedi gazeteci. "Juan, evladım, bozukluğun var mı?"

"Al sana iki demir para."

Merdivenin ağzına buruşturulmuş gazeteler yığılmıştı, bir süpürge sopası ve bir *Cuéntame* dergisi kapağı vardı. Geçitten inen bir havlama sesi işittiler. Clara tırabzana tutundu, ama tutunur tutunmaz iğrenerek bıraktı; tırabzan sırılsıklamdı, sanki canlı bir şey tutmuştu.

"Al, elini kurula." Juan ona mendilini verdi ve kolunu destekledi. "Bana bir gece, karanlıkta odama girdiğimde başıma geleni anımsattı. Masadan, alt başlığı dansın en yüce noktası olan *Yedinci Senfoni* albümünü aldım. Odanın karanlığında elime alır almaz, avucumda bir şeyin kıpırdandığını duyumsadım. Artık halimi siz düşünün; *Yedinci Senfoni* odanın öbür ucuna uçtu, ben de el yordamıyla deli gibi elektrik düğmesini aranıyordum.

Sonunda elime baktığımda avucumda hâlâ kıvıl kıvıl çırpınmakta olan kırkayak bacaklarını gördüm. İğrenç eklembacaklı sırtüstü yatıyordu ve üstelik kocamandı."

"Umarım," dedi Clara, "*Yedinci Senfoni* tuzla buz olmuştur."

"Yok canım olmadı bir şey. Dayanıklı oluyor bunlar."

"Havlama işitiyor musunuz?" dedi gazeteci.

"Düşünüyorum da *César Franck* beni duygulandırıyordu," diye aklından geçirdi Juan. "*Praliné* sevdiğimi de düşününce..." Clara'nın aklından havlama geçiyordu Beethoven Castelar'ın evi, "Türk", Mozart, *Türk Marşı*, *Beşinci Senfoni*'nin korno sesleri

bunların hepsinin bir anlamı vardı

HAVLIYORLARDI

anlaşılmaz

derin (ay ışığında sarnıç, kurbağalar) şarbon,

güzelim sözcükler, şarbon gibi cevher gibi,

bir buluşma, kavuşma ve evet, öyleydi,

bir imge, bir bakış kim bilir neyin nesi

HAVLIYORLARDI

ne için

bir bakış, gecede bir kavuşma, söz-

cükler olmadan nabız atışı çeşme

çıplak yaşam

Yazgı kapıda böyle havlar işte

yaşamak, tıpkı bir

devinimsiz düşmek yuvarlanan ezgide

baş döndürücü,

adlarla: ateş, güzelim, gitme kal, yarın sabah,

ölmek, feda, cevher, Sandokan

"Dikkat edin," dedi bir bekçi. Merdivenlerin dibinde birden karşı karşıya geldiler, peronun başladığı dönemeçte nöbette gibi görünüyordu. "Kuduzsa hiç şaşmam."

"Tüh," dedi gazeteci, "havlayan köpek mi?"

"Geçitten geliyorlar. Bugün beşincisi."

"Ama havlıyorsa kuduz değildir," dedi Juan, Pasteur'ün yaşamını konu alan romanı okumuştu. "Sudan korkan ve bu yüzden ölen kanlı gözlü köpek ağlayıp bağıramadığından ısırır."

"Siz şaka yapıyorsunuz herhalde, ama bir de bacağınızı kapar ısırırsa..."

"Bugün beşinci mi?" diye sordu Clara. "Peki nereden geliyor bunlar?"

"Bilmiyorum. Birkaç gündür böyle. Bakın, işte çıktı ortaya."

İçgüdüsel olarak geri çekildiler. Bir deri bir kemik, uzun tüylü bir köpek, kafası yerde dili bir karış sarkmış geliyordu. Pek az sayıda olan yolcular da merdivenlerin çıkışının öte yanındaydı, birileri bekçinin dikkatini çekmek için bağırdı, bekçi bir süpürgeyi yere paralel devinimlerle savurdu. Köpek süpürgeye iki metre kala durdu, inledi ve soluk soluğa bekledi. Pekâlâ kuduz olabilirdi. Geçitten, boğuk bir havlama sesi daha geldi.

"Nasıl olmuş da içeri girmişler," dedi Clara, Juan'a yaslanarak.

"Her yerden girebilirler," dedi bekçi dikkatle köpeği süzerek. "Belki on kez merkezi arayıp bunları vuracak bir polis istedim ama adamlar uyuyor. Sonra Agüero'daki tren kazası, trafik altüst oldu, ne yaşam."

"Sıcaktan kaçıyor olmalı bunlar," diye mırıldandı Juan. "Sisten belki. Karanlığa iniyorlar. Peki neden havlıyorlar, neden böyle huzursuzlar?"

"Zavallı köpecik," dedi Clara, köpeğin nasıl peronun kenarına uzandığını görerek; hayvan hâlâ soluk soluğaydı ve bir o yana bir bu yana bakıyor, hafifçe titriyordu.

"Ne kuduzu yahu," dedi gazeteci. "Susamış ve korkmuş. Hey bakın geçidin dibine, en dibine."

Geçitte iki göz görünüyordu, neredeyde yere yapışmış, onlara bakan iki göz. Bir an böyle durup baktılar, derken arkasını dönüp uzaklaşan bir köpek bedeni göründü. Batıdan gelen trenin uğultusu işitildi derken.

"Ama paramparça olacak," dedi Clara. "Trenden nasıl kaçacak?"

"İki yanda kaldırım var. Haydi, bu bizim tren."

Merdivenin oyuğundan çıktılar, elinde hazır tuttuğu süpürgesiyle köpeği kollayan bekçinin yanından geçtiler. Tren istasyona girerken kuru bir homurtu saldı ve hızla ilerledi. Clara ile Juan köpeğe baktılar, korkarak ayağa kalkmasını beklediler, ama hayvan dingin durdu, sanki kendinde değildi, başını dengede tutmaya çabalıyordu. Bekçi doğruldu ve elindeki süpürgeyi köpeğin bedeninin ortasına indirdi; çok iyi hesaplamıştı, çünkü köpek tren geçmeden bir saniye önce raylara düştü ve demir ve fren gıcırtılarının yuttuğu havlayışı Clara'nın haykırışıyla birlikte söndü.

V

"Baksanıza şuna."

Gazete bölümündeki tezgâhtar López *La Nación* gazetesinin ikinci sayfasında bir kutucuğu bir böcekbilimci dikkatiyle gösteriyordu.

"'Sağlık Bakanlığı, bugünlerde sürdürülmekte olan analizlerin sonuçlarını beklemekte olduğundan,

Okurken dilin şaklatıyor, zihinsel olarak onaylamadığını belirtiyor, boğazını temizliyordu

başkentimizde geceleyin ortaya çıkan mantarları, çok az miktarlarda olsa bile, kesinlikle besin maddesi olarak kullanmamaları konusunda,

halkımızı uyarmaktadır."

"Söyleyin bana beyefendi, başa gelecek en berbat şey değil mi?"

"Mantarlar mı yoksa onları yiyememek mi?" diye sordu Andrés, iç çekerek.

"İlanın anlatımını söylüyordum. İkiyüzlü, Senyor Fava, ben buna ikiyüzlü derim. İnsanların gözünü bağlamak istiyorlar. Sanki biri kalkıp da o mide bulantısı iğrençlikleri yiyecekmiş gibi."

Sesini kısarak gizemli bir havaya büründü. Ona özel bir işaret çakarak (eski satıcıdan eski müşterisine) And-

rés'i Santiago Rueda, Acme, Losada ve Emecé yayınlarından koca bir yığın kitabın arkasına götürdü. Alt raflardan birine eğilerek inceledi. Sonra, doğruldu, utkuyla homurdandı ve masum bir havaya bürünerek çevresini kolladı, Andrés'in eğilip bakması için işaret etti. Rafın dibinde iki küçük gümüş rengi mantarcık cansız cansız parıldıyordu. Andrés ilgiyle mantarlara baktı; gördüğü ilk mantardı bunlar.

"Ne iğrenç bir nem," dedi gazete bölümündeki tezgâhtar López. "Bana bir sürü hikâye ile gelebilirler ama neyin ne olduğunu ben bilirim. Böyle bir sıcak, böylesi berbat bir nem daha görülmemiş."

"Doğru söylüyorsunuz," dedi Andrés. "Hava Rachmaninoff'a taş çıkartacak yapışkanlıkta. Ama bence bu mantarlar değil..."

"İnanın tam da öyle bunlar, Senyor Fava. Tek neden nem, inanın nemden bunlar. Senyor Gómara'ya söyledim ben, burada içeride bir şeyler yapmalıyız. Bakın şu kitaba, nasıl da yamulmuş, ne hale girmiş bir bakın..."

Andrés cildi eline aldı, başlığı *El Arcoiris* [Gökkuşağı] idi; yumuşacıktı ve yağlı bir kokusu vardı.

"Bir kitabın bir insan gibi çürüyebileceği aklımın ucundan geçmezdi," dedi.

"Eh, evet..." Biraz dehşete düşerek

çürümek

öyle güzel sözcükler dururken
aynı şeyi anlatmak için
ama bu gençlerin eğilimi
bu...
ve *epaté le burjua*, yani gösteri bu, başka

bir şey değil Andrés El Ateneo Kitabevi'nin alt katındaki geniş salonda dolaştı. "Öğrencilik yıllarım," diye geçirdi aklından, avuçlarının terini kurularken. "İki kuruşluklarım, beşlik kâğıt paralarım... Hiçbir şey değişmemiş gibi.

İlkin ne alırdım? Anımsamıyorum

ama anımsamamak öldürmek gibi kendini, ele vermek. Bir gün buraya geldim, şu kapıdan içeri girdim, bir tezgâhtar aradım, bir kitap istedim

Ve şimdi bunları anımsamıyorum.

Casares Yayınları'nın ideolojik sözlüklerinden oluşan kızılımsı renkteki kolona dayandı, gözlerini kapadı. Anımsamak istiyordu. Başının döndüğünü duyumsadı ve yeniden gözlerini açtı. Hafifçe ıslık çalmaya başladı:

It's easy to remember

But so hard to forget...[1]

Ne palavra, genç Bing Crosby. Ama buraya gelişlerinden birini anımsıyordu: Valencia'daki Prometeo Yayınları'nın

Yayın Yönetmeni Blasco Ibañez değil miydi?

küçücük bir peso'luk ciltlerinden Aiskhylos, Sophokles, Theokritos, ve hem de (bir kez daha) *Dorian Gray'in Portresi*, Biblioteca Nueva Yayınları dizisinden.

Şimdi sahafları, kiloyla kitap satan ikinci el dükkânları anımsıyordu. O'Neill, *Yirmi Aşk Şiiri ve Umutsuz Bir Şarkı*, *Oğullar ve Sevgililer* gibi kitapları böyle satın almıştı. Ardından bir kafeye girerdi. ("Garson, bir kahve ve bir bıçak lütfen") sayfaları bıçakla açar, okumadan önce tadına bakar, mutlu olurdu, öylesine mutlu. Müthiş günlerdi. Talihsizlikler mutluluğa öylesine destek verirdi.

"Sigaralardan alınan tat, koku," diye düşündü. "Ve meydanlardaki ağaçların gölgeleri." Bir kitap yığınından bir kitap aldı, yerine bıraktı. Her an elini yeniden kurulaması gerekiyordu. Bakışlarını yukarı kaldırarak birinci katta çalışanların tırabzan çevresinde dolaştıklarını gördü; durduğu yerden böcek gibi görünüyorlardı, içlerin-

1. (İng.) Anımsamak kolay / ama ne zordur unutmak... (Ç.N.)

den biri ıslıkla "Solveig's Song"u [Solveig'in Şarkısı] çalıyordu. "Ne hayvan," diye düşündü Andrés sevecenlikle. El Ateneo'ya Ricardo Molinari'nin son kitabını almak üzere girmişti, kapıda bir süre durup Seksen Kadın'ın geçişini izledi. En öndeki kadın birkaç gazetenin üzerinde durduğu tuhaf bir poster taşıyordu: Gizemli kehanetlere gönderme yaparak katılıma davet eden bir poster

BİR GÜN BİLE YİTİRME
ÇÜNKÜ YİTİRİLEN HER GÜN
SONUN OLUR
AH KADINIM
SEKSENLERİN KARDEŞİ
DUA EDEN DUA EDEN

ve ezgileri, çılgın gibi sallayarak çıngırtı sesi çıkardıkları plastikler

AH KADINIM

bir yandan da içinden dışarıya el ilanları saçılan bir kamyonete gizlenmiş bir konuşmacı, hoparlörlerden yayılan, yandaş çekmeye çalışan tuhaf bir ağıt tutturmuştu.

"Arınma," diye düşündü Andrés, onlara bakarak. "Neden korkuyorlar, hangi kehaneti önbiliyorlar..." Geçit bir an Gath y Chaves Mağazası'nın önünde durakladı, sonra Florida Caddesi'nden aşağı yitip gitti. Andrés El Ateneo'ya girdiğinde (saat öğleden sonra dört olmuştu) bir başka kamyonet hızla geçti, tanıtım kamyoneti sesiyle mantarlara ilişkin kamu bülteninin de geçtiği bir metni yineliyordu.

"Ne sıcak, Fava," dedi Arturo Planes, Colección Austral Yayınları'ndan oluşan bir yığın kitabın öte yanından. "Peki sen nasılsın bakalım?"

"İşte hep aynı, günleri geçiriyoruz. Konuşulanları dinliyoruz."

"Dahasını da işitebilirsin," dedi Arturo terden sırılsıklam kocaman kırmızı bir el uzatarak. "Bu hoparlörler-

den bıktım. Sen kent merkezinde oturmuyorsun, oysa bizler burada..."

"Anlıyorum. Florida Caddesi'nde tezgâhtar olmak
ne berbat bir şey"

"Üstelik de kitap satmak, ne sıkıcı bilseniz," diye yakındı Arturo. "En azından son günlerde buralarda daha çok eğlence var. İnanmayacaksın ama birinci katta

(kahkahadan boğulacak gibi oluyor, yukarı göz atıp duruyordu)

amanın, müthiş bir şeydi,

yukarıda gerçekten de kendilerini aştılar. Dünyanın sonu geldi, yok daha neler, filan sandılar. İki gündür, kuzeyden yel esmeye başladığından bu yana."

"Peki, ne yapıyorlar?" dedi Andrés, dalgın dalgın, Luis Cernuda'nın öykü kitabını okşayarak ve anımsayarak:

Ne işimize yarıyordu yaz mevsimi,
ah karlar içindeki bülbül,
yalnızca böylesi incecik bir çember
düş görenleri boşuna sarmaya çabalar

"Yıkanıyorlar," dedi Arturo, gülmekten iki büklüm.

Tezgâhtar López elleri kolları Kapelusz Yayınları'yla dolu geçiyordu, iki ürkek genç kız, kitapları ellerinden gider diye korkudan onun peşini bırakmıyorlardı. Andrés dalgınca onları gördü. "Her şey gelir geçer," diye düşündü, "ve bunlar sessizce Asya'yı sulayan nehirleri, izobarları,
üzgün izotermleri inceliyor olacaklar." Genç kızlardan biri ona baktı, Andrés ona hafifçe gülümsedi ve kızın gözlerini önüne eğdiğini gördü, kız bir kez daha baktı, sonra onu unuttu. Kızın unutuşunun içine kaydığını, kendi imgesinin anlık hiçlikte parçalandığını duyumsadı. Kapelusz, izotermler, ortalama, Tyrone Power, "I'll Be Seeing You", Vicki Baum.

"Hey, dediklerimi dinlesene," diye yakındı Arturo. "Senin de kafan iyi galiba."

"Dinliyorum, dinliyorum," dedi Andrés. "Demek yıkanıyorlar?"

"Evet, ofisin ortasında. Kutsal Kitap'ın üzerine yeminle doğru söylüyorum. Bak istersen çık kendin bak; korkma git. Ben buradan, benim bölümden, ayrılamam. Git bak sonra bana anlatırsın. Buradan benim tuğlalardan satın almayacak mısın?"

"Seninki ne bölümü?"

"Kentleşme ve otoyol yapımı," dedi Arturo biraz sıkılarak. "İşlevsel kentler ve güçlendirilmiş beton gibi konular üstüne kitaplar."

"Doğruyu söylemek gerekirse tam da benim ilgi alanım değil," dedi Andrés, elindeki Cernuda cildini bırakarak. "Uyuşuk," diye düşündü kendi kendine anımsayarak. "Yaşamı, en güzel anları bir kumsalın kıyısındaki taş bir evde taçlanmak üzere tasarlamak; sonuna değin kum ve sular..." Sokakta bir hoparlörün havlamasına gülümsedi. Korku dolu bir küçük Çinli kıza dadılık eden bir rahibe, *My First English Book* yığınına bakıyordu; üstdudağının üstünde ter birikmişti ve zaman zaman, sabırsız bir devinimle, bir sineği kovalıyordu. Karşı kaldırımı bile görmeyi olanaksız kılan sisi engellemek için (tezgâhtar López ile Senyor Gómara) kitapçının çifte kanatlı kapısını kapatıyorlardı.

Merdiven boştu. Arturo'yu bunca eğlendiren şeyi isteksizce arayarak masalarla dolaplar arasından geçti. Tırabzana abanarak ("Ben de şimdi bir böcek gibi görüneceğim," diye düşündü) ona belirsiz bir el işareti yaptı. Arturo canlı bir hamleyle ofislerin yönünü gösterdi. Andrés ufak tefek borç alınan vezneleri gördü, bir seferinde, Freud, Giraudoux, García Lorca satın almak için istediği krediyi anımsadı; hepsi okundu, hepsi ödendi, neredeyse hepsi unutuldu. Çalışanlar oldukça incelikli

bir tavırla, hemen merdiven tırabzanına kavuşan sağdaki kapıdan çıkıyorlardı; ve Andrés'e öyle geldi ki

Seksenlerin kardeşi
dua eden
dua eden

ses boğuk boğuk geliyordu ve sokaktaki klakson sesleriyle çatırtılara karışıyordu,

öyle geldi ki çalışanlar sanki olağanüstü bir biçimde kendilerine gem vuruyorlardı (biri öylesine solgun, ötekiler kıpkırmızı suratlı ve dur durak bilmeden deviniyordu)

sanki acil ve buyurgan bir parolaya boyun eğmekteydiler. "Benim oraya varmama izin vermeyecekler," diye geçirdi aklından Andrés. "Juan ile gazeteciyle olmamam ne yazık." Sol yanında bir telefon çaldı, ve solgun görünüşlü görevli

şimdi artık yedi-sekiz kişi olmuşlardı, kimi merdivenleri tırmanıyor, kalanlar da ofislerden dışarı çıkıyordu,

yanıtlamak için koştu. "Yanlış numara," dediğini işitti Andrés. Almacı yerine oturtur oturtmaz telefon yeniden çalmaya başladı.

"Hayır, hayır. Yanlış," diye yineledi solgun yüzlü genç ve sanki o bir şey yapabilecekmiş gibi yakaran bir bakışla Andrés baktı.

"Şimdi yine arayacaklar," dedi Andrés ve tam aynı anda telefon yine çalmaya başladı.

"Alo. Yok, yok, yanlış. Numarayı daha özenle çevirin. Peki ama aradığınız numara bu değil. Hayır. Santrali arayın. Bilmiyorum."

"Doksan altıyı çevirmelerini söyleyin," dedi Andrés.

"Doksan altıyı çevirin. Tüh, kapandı bile." Öylece Andrés'e bakarak, sanki bir şey bekliyormuş gibi kalakaldı. Merdivenin ortasından biri seslendi: "Filipelli! Filipelli!" Ve solgun yüzlü tezgâhtar, Andrés'i yeniden çalmaya

başlayan telefonun önünde bıraktı gitti. Andrés gülerek almacı kaldırdı.

"Menéndez mi?" dedi ince ve biraz acelesi olduğu anlaşılan bir ses.

"Hayır, burası El Ateneo."

"Evet ama ben öteki numarayı çevirmiştim..."

"Danışmana bir sorsanız iyi olacak," dedi Andrés.

"Nasıl soracağım?"

ÇÜNKÜ YİTİRİLEN HER GÜN
SONUN OLUR

"Doksan altıyı çevirin, senyorita."

"Demek doksan altı. Peki..."

AH KADINIM

"Danışmanla görüşmek istediğinizi söyleyin. Sonra ona anlatın şu numarayı çevirince ne olduğunu..."

"Menéndez'in numarasını," dedi ses. "Teşekkürler, senyor."

"İyi şanslar, senyorita."

"Gereksinmem olacak doğrusu," dedi ses beklenmedik biçimde ve telefonun kapandığı işitildi. Andrés bir süre daha hiçbir şey düşünmeden almacı elinde tuttu; telefonu yaşayarak,

işte bu şey içinden bir an senin şeyinle
yabancı birininki
birleşiyor hiç birleşmeden

AH KADINIM

kendini dinliyor ama ne için
ve acaba kim birleşiyor hiç birleşmeden
bir an, bir dokunuş
hiç, Clara gibi, yine Clara gibi

BİR GÜN BİLE YİTİRME
SEKSENLERİN KARDEŞİ

Almacı yerine oturttu. Biraz deri kaplı banklarda oturmak, yukarıdan aşağıya bakmak, yukarıdan aşağıda-

kilere bakmanın tesellisi ile bakmak, tezgâhtar López'in keline, Arturo Planes'in kaynamış pavurya ellerine, kitaplara

DUA EDEN DUA EDEN

O sırada çalışanlar yabancılara aldırmadığından, fırsatı ganimet bilip ofislere açılan küçük kapıdan içeri sızdı. Kapı hafif hafif ileri geri gidip geliyordu; cam bölme ve buzlucamların üstünden bir şapırtı, boğuk bir öksürük ve konuşmaların uğultusunu işitti. İki eli ceketinin ceplerinde, hiç kimseyle göz göze gelmeden, tam da o sırada kapıdan çıkarken eşikte tökezleyen ve küfrü basan (kapıya değil, kendine) ak saçlı şişko bir adamla burun buruna geldi; Andrés'e sırtını ağzına kadar klasörlerle dolu bir dolaba dayamak ve çevreyi izlemek için yeterince yer kalmıştı; gerçi, sisin karşıdaki binaları sildiği ve kendisinin yerleştiği geniş pencerelerden yansıyan sapsarı aydınlık gözünü alıyordu. Bu sarı parıltıya gözleri alışınca ve ortadaki (yazı masalarını çekerek küçük bir sirk çemberi oluşturmuşlardı; yere dökülen talaşlarla filan tıpkı bir yerel sirk gibi olmuştu) küvetin ayırdına varınca

Yiyecek olarak tüketilemez

iki yanında iki kızla krediler müdiresini küvetin yanında gördü, adamlarsa (sekiz-dokuz kişi vardı) biraz daha arkada kalmışlardı ve en dar köşede

> çünkü çinkodan bir çocuk banyosuydu, biçimi deniz tabutunu andırıyordu, kenarları hoş, rengi griydi; içindeki suyla yıldızlanıyor, aklaşıyor ve mavi yansımalarla doluyor

tıpkı bir törene ara verilmiş gibi duruyordu. Ofisin arkaları alacakaranlıkta kalmış, sarı parlaklık ortadaki sirki aydınlatıyordu (ama Andrés çalışanların az ötede biriktiğini, marokeni patlamış kanepeyi, kanepenin üzerine uyuyor ya da bayılmış gibi serilmiş uzun bir bedeni görmüştü bile. O an kimseden ses soluk çıkmıyordu ve

kadınlar Andrés'e baktıkları halde ve o da oradaki herkesin kendi varlığından haberdar olduğundan emin olduğu halde, hiçbir şey değişmeden sürüp gitti; zaten krediler müdiresi adamlardan birine bir işaret çakmıştı, o da yanındakilerden ayrılarak

analizlerin sonuçları beklenmektedir

("Amma tutturdular analiz diye," dedi arkadakilerden biri)

küvetin yanında durmaya geldi, orada durup krediler müdiresinin ona ikinci bir işaret vermesini bekledi ve usulca eğilerek elini suya soktu, avucuna su doldurarak, başını eğip ağzını ve çenesini suyla yıkadı

öte yandan kızlardan biri elinde artık sırılsıklam olmuş bir havluyla bekliyordu ve krediler müdiresi, Andrés'in, o sırada büyük pencerelerin önünden geçerek, bazıları kanepede yatan adama bakan arka kısımdaki çalışanlara doğru yürüdüğü için tam olarak işitmediği bir şey söyledi. Tezgâhtar López karşı yandan çıkagelmişti, son derece huzursuzdu, elinde sirkeye batırılmış bir banyo süngeri taşıyordu (sirke kokuyordu, ama sonradan Andrés'e bu amonyak kokusu da olabilirmiş gibi geldi, ya da Stella'nın çantasında taşıdığı tuzlarla minerallerin bir karışımı, bazı günler

gerçi sirke kokusu baskındı). Arkasında bir mırıltının sürmekte olduğunu işitti, şapırtılar geliyordu. "Akıllarını yitirdiler," diye aklından geçirdi Andrés ve sonra hiç de öyle olmadığını düşündü, belki de zaten kurtardıkları kafalarıydı; arınma tekniği

çünkü bu bir AH KADINIM

çok becerikli biçimde

evet, süngeri adamın dudaklarına sürüyorlardı, ve o sırada Andrés bayılan adamı, serilip yatmış o bedeni, onca konferansta görülmüş (evet şimdi ayrımsamıştı) o yüzü (gözlüklerini çıkarmışlardı, gözlük çalışanlardan

birinin elindeydi) tüm ayrıntılarıyla gözden geçiriyordu; kalın kaşlar, sinekkaydı tıraş olmuş yanaklar; ve adamların çözüp ikiye katladığı boyunbağının dolandığı komik incecik boyun. Kim olduğunu tam çıkaramadan tanıdıklık etkisinin sarsıntısını yaşadı: insan öbeklerinin, çalışma ekiplerinin, çetelerin kardeşliği,

"Kardeşlik olamaz," dedi kendi kendine, "daha çok güven, kitapçılarda, yazar derneklerinde, üniversitedeki Ev'de, dinletilerde hep aynı yüzlerle karşılaşılacağını bilmek. Ve bu da..." Bunu da sanat galerilerinde, her ikisinin de (şimdi koşutluğun ayırdına varıyordu) Marcel Carné ya da Laurence Olivier'nin bir filmini sonuna değin izledikleri sinemalarda görmüş olacaktı. "Isaac Stern dinletilerindeydi," diye geçirdi aklından, ansızın içini bir kaygı bürüdü, "Batlle Planas'ın en son sergisindeydi, Bay Ezequiel'in son dersinde, Borges'in derslerinde, Kültür Merkezi'ndekilerde..."

"Kapının yanı başında bayılıp kaldı," dedi tezgâhtar López, Andrés'i görerek.

"Herhalde kitap seçiyordu, düştüğünü görmüşler. Bu onu ayıltacaktır, sen de Osvaldo, su getirsen iyi olacak, bir de bak bakalım konyak var mıymış? Üstüne üstlük bu sıcak

Ama biliyordu (Andrés de onun bildiğini biliyordu, herkesin bildiğini biliyordu) ve sünger göstermelikti, sirke (amonyaklı) göstermelikti.

"Doktor yok mu?" diye mırıldandı, bitkin, kanepenin kenarına tutunarak.

"İnan bu önemsiz bir şey, öyle kendinden geçmiş. Böyle şeyler burada defalarca

olmuştur."

Andrés önündeki bedene, kısa kesilmiş, karmakarışık, koyu renk saçlara, kirli ayakkabılara, uzun bacaklara bakıyordu. Bir el (iri ve zayıf) bir dizin üzerinde duru-

yordu; ötekinin avucu yukarı bakıyordu, yakarır ya da dilenir gibi. Kirpiklerin aralığından yeşilimsi bir yansıma sızıyordu. "Kim olabilir?" diye geçirdi aklından. "Ve neden birdenbire..." Gözlerini kapadı, hafifçe sallandı. Tezgâhtar López endişeyle ona baktı. Andrés burnunda yakıcı amonyak kokusunu alınca gözlerini açtı. Gülümseyerek derinden soludu.

"Yok canım, bir şeyim yok," dedi süngeri iterek. "Bu adam kim?"

"Bilmiyorum," dedi tezgâhtar López. "Birkaç kez gelmişliği var ama burada hesabı yok. Çok genç görünüyor, ben de birkaç kez ona kitap çıkardım."

Başkaları da adama bakıyorlardı. Andrés bir kez daha ardındaki mırıltıları ve şapırtıyı işitti. Çıkıp gitmeden önce –çünkü gerçekten de kendisi orada ne arıyordu, yapacak hiçbir şeyi yoktu– kanepenin ucunda durarak ölüye baktı, baştan aşağı süzdü. Sanki yukarı doğru açık duran avucu fark edilmeden kapanmıştı; aslında ışığın bir oyunu olmalıydı.

Merdivenin bir basamağına oturup sırtını da duvara dayadığı yerden koşarak inip çıkan ayakkabıları görüyordu. Tezgâhtar Osvaldo, elinde istenen bir bardak suyla geçti. Telefona bakan solgun yüzlü genç geçti.

"Ne düşüneceğimi bilemiyorum," diye mırıldandı Andrés. "Belki tam o an ölmüştür, ya da belki de biraz daha yaşamayı hak ederek. Tam da şimdi, ölmeye ne hakkı vardı? Basbayağı elçabukluğu."

Üstüne bir huzursuzluk çöktü, adamın kireç gibi bembeyaz, ferahlık okunmayan yüzü, çıkık elmacıkkemikleri, güçsüz çenesi ve çökmüş şakakları gözlerinin önünden gitmiyordu. "Kaçak oynuyor," diye geçirdi aklından öfkeyle. "Sisle Seksen Kadın arasında gerçekleri yok sayıyor. Ödlek." Sonra birden içi sevecenlikle doldu.

Şimdi, Odeón'un geçitlerinde karşılaştığı çelimsiz bedeni anımsıyor, bir sinema girişindeki gişede kazara biriyle çarpışıp karşılıklı özür dilemelerini kafasında daha iyi canlandırabiliyordu. Hep kendi başına, ya da dostlarıyla söyleşerek ama hep bir başına. Kimdi peki bu adam? Acaba arkasında bir kitap, bir müzik bırakmış mıydı diye aklından geçirdi. Gülümseyerek, buruk bir acıyla, böyle bir niteleme gereği duyduğu için kendini ayıpladı. Söylenebilecek, söylemeye değer tek şey Marlow'un *Lord Jim*'den söz ederken dedikleriydi: *He was one of us.* Bizden biriydi.

"İyi," diye geçirdi aklından. "Düzgün bir kadavranın tüm aşamalarından geçecektir..." Ve tuhaftır kendini görüyordu, ölen adamı düşünüyordu ama gözünün önünde beliren ve çürümeye başlayan kendisiydi. Neden olmasın? Kesinkes emin olacağınız bir şey varsa o da sonumuzun sabunlaşmayla sona ereceğidir; bunu önceden görebilmek (tüm beden kemik kokusu almış bir at gibi kendini geri atsa bile) bir bakıma törel bir utku sayılabilirdi. Yaşam duygusunun izini, bir insan olmanın anlamını en son âna değin sürmek. "Ölümle birlikte sona ermiyorum," diye geçirdi aklından, sigarayla ağzını yakarak. "Ben demek bedenim demek ve ona sonuna değin sadakatle eşlik etmek boynumun borcu. Düş gücüm, sevgili konuğum, kapıda haydi hoşça kal der. Yok, kendimizi sokağa atar, yollara düşeriz. Diyelim ölünce sonum da geliyorsa, şimdi yaşadığını duyumsadığım ve ben olan şey, geceler geceler boyu sürüp giderse şişip, büyüyüp, parçalanıp, küçülmeye başlarsa... en azından yok oluşunu önceden görebilirim, ona yaşamın içinden bakabilirim. Ah, Orcagna, çürümelerin ressamı..."

Yanından geçenler, yan gözle onu süzüyorlardı. Biri elinde bir çantayla merdivenleri tırmanıyordu. Anlaşılan doktora haber ulaştırmışlar. "Neye yarar?" diye düşündü

Andrés. "Kollarını, göğsünü çimdikleyecek, işbilirliğini göstermek için coramin verecek, onu sarsacak, soyacak ve rezil edecek." Geri dönüp onlara adamın öldüğünü haykırma isteğine kapıldı. Herkes de bunu biliyordu, yine de herkes bu baygınlığın hiç kötü bir şey olmadığını umuyordu.

"Artık yaşlanıyorum," diye mırıldandı kendi kendine Andrés. "Neye dokunsam duygusallaştırıyorum."

Oturduğu basamaktan kitap satın alan insanları görüyordu, Arturo kendi bölümünde oradan oraya koşuşturuyordu. Sanki sis azalmış gibi kapıları açmışlardı, ama artık sokaktan hoparlörler işitilmiyordu. Tezgâhtar Osvaldo geçti, elinde yine o su bardağı vardı. Andrés bardağın dolu olduğunu gördü. "Suyu küvete dökmeyi akıl etmemesi ne tuhaf," derken, kendine gelsin diye ölen adamı küvete sokmaya kalkabilecekleri gibi korkunç bir düşünceye kapıldı. "Kuşkusuz, zaten gereken duruma girmiş bulunuyor." *Ars moriendi* "ölme sanatı", ama ölüm sanat değildir. "Birkaç kez daha öldüğümü ayrımsadığım o gün..." Öylesine açık seçik, öylesine törensellikten uzak; bir gösteri değil, düşler gibi, daha doğrusu hafif bir geçit, bir kuş uçuşu: yinelenen ölüm,

dönüp geliveren.

"Çürümek yeniden, kaç kez dönerse o kadar: güneşte bir mevsimin dayatılan fidyesi."

The sunne who goes so many miles in
a minut, the Starres of the Firmament,
which go so many more, goes not so fast,
as my body to the earth[1]

John Donne

1. (İng.) Bir dakikada fersah fersah yol alan güneş, / yedi kat göğün yıldızları / çok daha uzaklara varan, daha hızlı değildir / toprağa giden bedenimden. "Meditation". (Ç.N.)

"Tinlere şantaj, nasihatlar," diye düşündü Andrés. "Borular ötecek ve ölüler dirilecek. Böyle denmez miydi? Onlarındı tüm boşluk, kesintisiz güneş. Her ölüm dünyayı yadsır: Ben kendi ölümüm değilim, ben dünyayım, bunu da bir portakal gibi doğrultup güneşe tutarım. Ölümüm değilim: Onu alıp ta derinlerime atarım, konumunun olmayacağı uzaklıklara; bu benim sınırımdır, tıpkı bedenimin sınırının bedenimin kendisi olmadığı gibi... gerçi bedenimi havadan kesip çıkarırım ve oluşturabilirim..."

Kalıbını basabilirdi, şu roman bölümündeki şapkalı tip... ama artık onu gözden kaybetmişti.

"Ölmek yazmak gibi," diye geçirdi aklından Andrés. "Evet Pascal'cığım, kuşkusuz herkes yalnız ölür." İlk deneme defterleri, ilk acemi romanları aklına geldi. Dostlarıyla bunlara ilişkin konuştukları; düşünceler, bu düşüncelerin ortaya atılış biçimine ilişkin tartışma, konumlar. Derken oturduğu daire, içtiği buruk mate çayı, gece yarıları; kimi zaman kucağına yatan kara kedisi, belki ilgisiz ama ılıcık. Yapayalnız, önüne defterini açmış; tanıksız. Tıpkı ölürken olduğu gibi, çünkü yabancı adamın öldüğünü görmemişlerdi; yalnızca yıkıldığını gördüler. Belki de o, tam o anda, başkalarının yanındaydı, başkalarını düşünüyordu; belki en son gördüğü imge bir kitap cildinin sırtıydı ya da acelesi olan birinin ardındaki topuk sesleri. "En azından bir kitap olsun bir ölümün saygınlığına erişebilse," diye düşündü Andrés, "ve kuşkusuz tam tersi..." Eğretilemelere, benzetmelere ne eğilim bu böyle, ölüm nasıl da sözcüklerle kucaklaşmaya davet ediyor insanı, biraz sokaktan yana çekmeye, olumsuzlarını olumsuzlamak için nitelemeler yakıştırmaya.

Ama kesinkes bu o, işte yine oradaydı. Şu rastlantıya bak. Ve Arturo ile konuşuyordu,

"Her şey bir yana ölüm benim derdim değil," diye

düşündü Andrés, kendisiyle dalga geçerek, yukarıdaki adamın anısıyla boğazı düğüm düğüm. "Bende yaşamdan bir şey varsa, değil mi? Yaşıyorum, yaşıyorsam varım. Öyleyse olduğum şey olmaktan, var olmaktan vazgeçmeden nasıl yaşamaktan vazgeçerim bilemiyorum. Ah akıl, ah inanılmaz akıl.

Böylece, bunun sonucu olarak

öldüğümde artık yoksam ve ben değilsem

ölen kişi ben değil başkasıdır. Peki öyleyse bundan bana ne? Şu andan başlayarak, şimdi hemen, bu kişiye üzülür, acırım. Ben olan o kişi öldü diye şimdi yazıklanmaktayımdır. Vah yazık, öyle de erdemliydi, övgüye değer biriydi. Yazardı, çizerdi. Böylesi dört sekizlik bir gelecekle..." Sarı tütün cigarasından bir tane daha yaktı; şaşarak parmaklarının titrediğini gördü. Abel iktisat kitaplarının önünde duruyordu, ellerini ceplerine sokmuştu

evet, evet her iki elini de ceplerine sokmuştu

ve aklından geçen bir şeyi yumuşak bir tavırla yadsımaktaydı, mavi şapkası hiç durmadan öne arkaya sallanmaktaydı. Andrés onu unuttu, kanepede yatan beden ayağa kalktı,

sert ve yararsız. Kadavra, korkunç bir baş derdi.

"Bu delikanlı gelip benim yanıma oturmalı," diye düşündü Andrés. "Ötekini kanepede bırak

tabii küvete sokmadılarsa

bu salona gelip bana şöyle demeli: 'Öldü; ama benim hiç umurumda değil, oysaki onun yaşamıydım.' Ve birlikte bir sigara tellendirirdik."

Ama gelmezse, bakın, gelmeyecek olursa,

o zaman iş ciddi demektir. "Eğer gelmezse bunu düşünmekle kalamayız; korkunç bir şey yarılmayı engelliyor olmalı. Canlı ölü ile birlikte gidiyor. Ama böyle bir şey olamaz, doğru değil, uygun değil. Daha demin, çok da kesin olarak, bir gün ölünce ölenin ben olmayacağını

duyumsamıştım... Onun herhangi bir biçime bürünüp, ister hava ya da görüntü, ister ses olsun, burada olamayacağı, özgürce dolaşamayacağı, inanılır gibi değil..."

Başını eğdi, yorulmuştu. "Yalnızca tartıştın durdun, bir de ötekilerin yarattığı tin gibi sen de kendine bir benzer yaratmaktan öteye geçemedin. *Ka*, moruk; geç kaldın, yinelemelere düştün..." Yine de biliyordu, yaşamın kendisinin olduğunu, kendisi olduğunu ve ötekinin...

"Öyleyse bu tahliye," diye mırıldandı sigarasının izmaritini yere atıp ezerek. "Bu kadar düş kurmak yeter. Söylemden şiirin işini bekleme. Güzel, değil mi? Beşi on geçiyor, çocuklar, sınav. Haydi kalk, yaşamcı."

Arturo'nun kahkahası onu merdivenin ayağında bekliyordu.

"Sen de mi yüzünü yıkadın?"

"Yok, ama gerçekten de yıkasam iyi olacak," dedi Andrés ıslak ve kirli mendiline bakarak. "El Ateneo'dan yüzde onluk indirim alan sıradan bir müşteri olarak uygun düşmez diye düşündüm..."

"Peh, delirmiş bunlar," dedi Arturo olduğu yerde sallanarak. "Şu ahmak Gómara çağırttı beni. Geri zekâlı mı ne bunlar be?"

"Yıkanmanın fazlası olmaz," dedi Andrés. "Bence gitsen iyi olur. Yukarısı çok eğlenceli oldu, bir ölü adam, ilkyardım falan."

"Atma," dedi Arturo, yan gözle bakarak.

"Git kendin bak, bana inanmıyorsan."

"Benimle dalga geçiyorsun." Andrés'i görmeden yüzüne baktı, toparlanmaya çalışıyordu. Birden bir kahkaha attı (Andrés bu kahkahanın içindeki kırılgan sesi işitti hıçkırığın çıktığı öteki kaynak) ve kendisini merdivenlerden yukarı attı. Andrés gitmesi için zaman tanıyarak, başını yavaşça yukarı kaldırdı ve ardından baktı; tırabzana yapışmış çıkıyordu ve López'le karşılaştığında yol

vermedi. Ona yol veren López koştuğunu gördü. López'in arkasından elinde çantasıyla doktor geliyordu.

"Ne tuhaf," diye düşündü Andrés, için için eğlenerek. "Nasıl da kaçıp gidiveriyor."

Abelito'yu dolapların arkasında, asansörün girişinde, kasanın yanında aradı. Sonra, içinde bir yürüme ve dışarıdaki sarı kokuyu soluma isteğiyle sokağa çıktı. Corrientes Caddesi'nin köşesinde bir ilkyardım birimi kurmuşlardı; sisin arasından beyaz gömlekli hemşireleri ve hastabakıcıları gördü; ilkyardım merkezi Mayorga Caddesi'nin kaldırımını kaplamış ve yaya geçidine yerleşmiş (orada iğne yapılıyor ve mantar tehlikesine karşı el ilanları dağıtılıyordu) giderek yolun ortasına dek taşmıştı

öyle ki, Maipú'daki çökmeden sonra, başkaları da ortaya çıkmıştı ve bir yıldız biçimiyle katlanarak çoğalıyorlardı,

sorumlu bizzat emir vererek Maipú'da olduğu gibi Esmeralda ile Lavalle'de de trafiği kesmişti. Yalnızca cankurtaranlar, o da, Corrientes Caddesi'nin kuzey kaldırımından geçerek, girebilecekti; onlar Suipacha'dan gelecek biçimde ayarlanmıştı trafik, Bignoli'nin köşesinde de bayılanları ya da duman zehirlenmesinden solunum yapamayanları taşımak için sedyeciler bekliyordu. İlkyardım biriminin olduğu bölgede (Buenos Aires'lilere özgü o çok hızlı çalışan, bildirilerde söylenenlerin çok ötesine geçme eğilimindeki düş gücünden dolayı) herhangi bir panik oluşması durumunda araya girmek üzere tüm donanımları ve ekibiyle bir kamyon dolusu hazır federal polis Trapiche'nin önünde bekliyordu.

"Bunlar fakülteye ulaşamayacaklar," dedi Andrés, eski bir alışkanlığını, düşündüklerini yüksek sesle dile getirme huyunu sokağın ortasında uygulamaya başlamıştı. Dalgın dalgın yükselticiden kulağına çalınan, belirle-

nen saatlerden önce dükkânlarını kapatan esnafa uygulanacak cezaların miktarlarını örnekleyen bir sesi işitti. Bignoli kapalıydı; Ricordi de öyle. Finoların karşılıklı öfkeyle havlayarak birbirine girdiği bir kavga devriye gezen polisleri eğlendiriyordu. Gün ortası olmasına karşın, ilkyardım birimini saran bölge çatılara ve balkonlara yerleştirilmiş ışıldaklarla aydınlatılmıştı. Belli aralıklarla bir polis düdüğü işitiliyordu. Cankurtaranlar (herhalde çok sayıdaydılar) varlıklarını kısa ve hiç bitmeyen ulumalarla ta uzaktan haber veriyordu. İnsanlar artık onları işitmez görünüyordu, ama sokakta ve köşelerde birikmiş böylesi bir kalabalık olması, polisin bunların ilkyardım biriminde çalışanları rahatsız edecek biçimde ortalıkta durmasına göz yumması garipti. Bir arada takılan insanlar (aslında, hepsi aynı yönde ilerleyen yoğun insan öbekleri) Florida Caddesi'nden yukarı doğrulup ilkyardım biriminden geçip yürüyüşü sürdürüyorlardı

ama Corrientes Caddesi'nde karşıdan karşıya geçince, ışık kirli suratlara, keçeleşmiş saçlara vuruyordu; fıstık yiyen Coca Cola içen gençler, sisten kırışmış giysiler görülüyordu; sıcak kalabalığın artışıyla daha da güçleniyordu

Lavalle'ye doğru çıkarken yeniden sisin sarı karanlığında hükmünü yitiriyordu. Andrés binaların çizgisinden kopmadan kayar gibi yürüyor, ilkyardım biriminin çevresini saran brandadaki küçük deliklere gözünü uydurarak içeriyi görmeye çalışıyordu. Aralık bir yer bulup başını içeri uzattığında, dumandan zehirlenenlerin yattığı sedyeleri yerleştirdikleri yarı korunaklı bölüme bir göz attığında kimse bir şey demiyordu. Işık, tıpkı bir sirkteki pist gibi yukarıdan aşağıya saçılıyordu; her yanda sirke yakışan bir hava vardı; hatta ak gömleğindeki halka halka kan lekeleriyle bir delikanlının bedenine eğilmiş olan doktorda bile; iki hemşire de kalçasına dok-

tor bir iğne yapabilsin diye çocuğun pantolonunu çekiştirerek indirme gayreti içindeydiler. Çocuk, korkmuş ya da utanıyormuş gibi gözlerini kapatmış inliyor, uluyordu. Hemşirelerden biri gülerek, çocuğun yanağına alaycı bir fiske vurdu. Yukarıda yaz böcekleri ışıldağı sarmış dolanıp duruyorlar, geceyi bekleyemiyorlardı; kül rengi kanatlı bir pervane böceği Andrés'in koluna konup titreşerek yürümeye başladı. Andrés de tıpkı çocuğun yanağıymış gibi onu okşayarak bir fiske vurdu. İki kazadan yaralıları getirdiler, Mayorga tarafındaki geçitten iki hastabakıcı ve bir hemşire gözüktü. Bir hemşire yerinden kıpırdamayan Andrés'e baktı. Sağdaki sedyede yaşlı bir kadın kımıldandı, pervane Andrés'in yeninden havalanarak kadının saçlarına kondu.

"Git de biraz dinlen," dedi yeni gelen bir doktor, çocuğa iğne yapana. "Sıcak kahve var."

"Peki, sen de şu kadının nesi var bir bak bakalım."

Doktor, Andrés'in yanından geçti. Birbirlerini tanıdıklarına şaşırmadılar.

"Sen ne arıyorsun burada yahu?" dedi doktor. "Yoksa iyi değil misin?"

"Yok bir şey. Yalnızca bir göz atayım dedim."

"Peki, görecek pek bir şey yok. Gel bir kahve içelim. Şu işe bak, yüzyıl oldu neredeyse görüşmeyeli."

"Tavan arası toplantılarından bu yana," dedi Andrés. Çok oldu gerçekten

(ve tuhaf, anlaşılmaz bir zihinsel çağrışımla, Kulenkampff'ın eski bir plağında von Paradis'in bir *sicilienne*'ini çaldığını anımsadı; gerçi tavan arası toplantılarında bunu çalmamışlardı. Daha çok Louis Armstrong ve *Petruşka* ya da *La Création du Monde*).

"Çok dolu olduğunuzu gördüm," dedi bir şey demiş olmak için, bu boş, anlamsız

birçokları gibi

anıların tezgeninden, katalizöründen kurtulmak için.

"Deliye döndürdüler bizi," dedi doktor. "Bu akşam yaklaşık dört yüz kalça görmüşlüğüm var, bazıları da fena sayılmaz. Gel buradan."

Bir odaya girdiler; yarı karanlıktı; burada hasta yakınları hastaların çıkışını bekliyorlardı. Doktor birilerini iterek yol açtı, ama Andrés bunu kötü niyetle yapmadığını gördü, bıktığını ve yorgun düştüğünü kabullenemediği için yapmış olmalıydı. Üç metrekare bile olmayan bir yere sığındılar. Sahra mutfağının başında bir asker duruyordu, doktor kahve isteyince suratını astı.

"Beklemeniz gerekecek. Şu rezil Romero..."

"Ne oldu?"

"Çekip gitti. Korkudan altına yapıyordu, sıvıştı. Kabak benim başıma patladı."

"Bizim için sorun yok," dedi doktor, bir sigara seçerek. "Zaten hiçbir şeyden anlamayan zavallı bir köylünün tekiydi." Sesini kısarak ve gözlerini Andrés'e dikerek, "Peki ben sana bir uçağın kalktığını ve..." derken duraksadı, askere bakarak, "Eh, ne diye işi kızıştıralım durup dururken..."

"Ne zamandır bu iştesin?"

"İki gündür uyku durak yok. Durum Liniers ile Boca'da berbat. Ama dün geceden bu yana..." Sigaranın dumanını neredeyse soğurur gibi içine çekti sonra da yakınır gibi dışarı verdi: "Ne yaşam ama."

Ona ilgisiz bir bakış attı, gerçekte kendi kendine konuşuyordu, Andrés'i sanki el altındaki bir ayna gibi kullanıyordu. Andrés ona gülümsedi, ötekinin şu "gizli batağa" dalmamasından hoşnuttu. Sinekler ellerine konuyordu, kovalamadılar. "Güzelim gençlik," diye düşündü güçsüzce. "O buluşmaların dehşeti. Mezunlar yemekleri, gümüş evlilik yıldönümleri, teşekkür takdir sertifikaları,

neydi o günler anımsıyor musun ahbap?" Ürpererek gözlerini kaçırdı. Doktor kendisine elinin üstündeki bir lekeyi gösteren askerle konuşuyordu. Andrés geri adımlarla sessizce çekildi ve brandadaki bir açıklıktan kendini sokağa attı. Yağmur çiseliyordu.

"Ama pantolonun sırılsıklam olmuş," dedi Stella. "Su mu bu?"

"Daha kötüsü: şarap," dedi Andrés ve kendini bir sandalyeye bıraktı.

"Şarap mı? Nasıl olur da şaraba böyle bulanırsın? Sol bacağın olduğu gibi ıslanmış."

"San Martín ile Tucumán kavşağında, kızcağızım," dedi Andrés. "Garson, sek *caña* getir. Şişeyi getir."

"Hiç gelmeyeceksin sandım," dedi Stella. "Neler geldi başına?"

"Önce sen bana hangi mucize sonucunda eve ulaştığını söyle."

"Mucize filan yok," dedi Stella. "99 numara."

"İşliyor mu?"

"Evet ama bir kadın sonuncu sefer olduğunu söyledi ve biletçi de bir müfettişten bunu işitmiş."

"Her neyse," dedi Andrés. "Önemli olan eve ulaşman." İki kadeh *caña* içip üstüne bir bardak da suyu başına dikti. Aptalca bir hoşnutluk duyuyordu. Elini uzatıp Stella'nın saçını düzeltti. Parmaklarına ufacık bir toz parçacığı takıldı, kurtulmak için öteki elini kullanması gerekti. Stella hâlâ anlatacaklarını bekliyordu.

"Peki, İngilizce çalışmaların için sana William Blake'ten şu parçayı okuyacağım," dedi Andrés, mutluluktan kabına sığamayarak. "*Sund'ring, dark'ning, thund'ring! Rent away with a terrible crash...*"

"Çevir bunları bana," diye rica etti Stella.

"Zahmete değmez," diye ona gülümsedi Andrés.

"*No light from the fires, all was darkness in the flames of Eternal fury.* Demiryolları Bankası'nın köşesindeki tam anlamıyla bir pantomim gösterisiydi, demekle aynı hesaba gelir. Florida'dan yola çıkma saatimi denk düşüremedim. Florida'da her şey öyle iyi gidiyordu ki."

"Ama şarap," diye atıldı Stella.

"Bir şarap kamyonu. Bir çukurda aks kırdı. Sokağın yer yer çöktüğü yerlerden birinde, şekerim

Ve kanepede, sarı ışığın altında
hoparlörlerin altında DUA EDEN DUA EDEN
hem de şu apak ten, hazır batmaya, içinde

"Demek üstüne başına sıçradı," dedi Stella.

"Evet üstüm başım battı. Kamyon daha önce bozulmuştu. Anlaşılan başına bir bekçi koymuşlar. 'Anlaşılan' diyorum çünkü ben geçtiğimde daha orada değildi. Yalnızca çılgıncasına eğlenen bir dolu insan vardı. Boş şişeleri bankanın girişinin önüne yığmışlardı ve sokağın çökmemiş yerlerinde dans ediyorlardı. Bunun için de, ruhu acı çeken biri gibi dolaşıp radyosunu geri versinler diye yalvaran bir garibandan aldıkları bir radyoyu çalıyorlardı. Ben oraya vardığımda bir Uruguay İstasyonu'nu ayarlamışlar dans ediyorlardı; sanırım Pedro Maffia'dan bir tangoydu. Bilmem ayırdında mısın, bizim burada radyolar yalnızca haber bülteni veriyor."

"Evet, çıkmadan ben de dinliyordum," dedi Stella. "Ama nasıl leke yaptın pantolonu?"

"Kusmakta olan birinin yoluna çıkmak tedbirsizliğini gösterdim," dedi Andrés. "Belki de Pedro Maffia'nın tangosu kızcağızı açmadı. Bereket, bankada açık bir tuvalet vardı. Pantolonumu çıkardım ve orasını iyice yıkadım. Güzelce sıktım ve yeniden giydim. Bu arada, şunu da belirteyim. Bana kastedeni, kendinden geçmiş bir halde kucakta taşıdılar ve harcanacak pek az şarap kalmıştı."

Elini alnından geçirdi, eline bulaşan ter damlalarını bir kâğıt peçeteyle silmeden önce inceledi.

Florida neredeyse boştu. Bu öğrenci kahvesini Andrés biraz da alışkanlıktan severdi; bu gececi geçmişinden, amaçsızlıktan başka amacı olmayan gruplardan, ağız dalaşlarından, söz yarıştırmalardan, ilk görüşte tutulmalardan, kahveden, tablolardan, Clara ile Juan'dan, gecelerden, tüm bunlardan bütün bütüne vazgeçmek istemediğinden. Her geçen gün hepsinden biraz daha uzakta

Ama havalanarak uzaklaşan uçurtmanın, ve haince gülümsedi, ipi gerilir, geçmişi ve desteği, ve sonra bir sek *caña* daha, yanında cips (patates olmadığı gibi üstelik nemi çekmiş, olduğu gibi yumuşamıştı).

"Ben çok rahat gittim, başıma da hiçbir şey gelmedi," dedi Stella. "Ama evet, fakültenin köşesinde kamyonlar vardı, herhalde enstitü binasının duvarını destekliyorlardı."

"Saat altı buçuk olmuş," dedi Andrés. "Daha şimdiden dışarıda neredeyse göz gözü görmüyor."

"Herkes evine çekildi," dedi Stella. "Fakültenin kapısında kapıcı duruyordu. Geçerken el ettim, eğilip esenledim ama beni tanımadı. İçeriden insan sesleri geliyordu ama bana çok sayıda değillermiş gibi geldi."

"Kalk oraya gidelim," dedi Andrés. "Böylece onları kaçırmayız."

Ama yine de hemen çıkmayıp biraz daha kaldılar. Duvara dayalı bir masada oturan delikanlı kâğıtları gözden geçiriyor, notlar alıyordu. Ara sıra parmaklarını dağınık saçlarından geçiriyor, olduğu yerde huzursuzca kıpırdanıyor, sonra çalışmasına geri dönüyordu. "İşini sürdürüyor," diye düşündü Andrés. "İnsan böyle şeyler görünce diyor ki her şeye karşın... ama belki de radyo tiyatrosu için yazılmış bir diyalogdur." Sünger gibi yumuşadı-

ğını, nemi çekmiş cips gibi olduğunu duyumsadı. "Süngerin sanatını öğrenmeliyiz; suyla dolu, ama kendini ondan ayırabiliyor, ona bir biçim kazandırabiliyor, ondan apayrı..." Stella onu bekliyordu, altın sarısı ayva tüyleriyle ince bacakları ve mavi ipek bluzuyla pek güzel görünüyordu. Masada kâğıtları okuyan delikanlının yanından geçerken Andrés durup konuşmamak için kendini güç tuttu. "Belki o da benim kadar yalnız," dedi kendi kendine, kurumuş boğazında her bir sözcüğü sessizce dile getirerek. "Yazarın verdiği ders: *noli me tangere*, dokunma bana. İşte oraya böyle varılır, ama aynı zamanda böyle ölünür. Böyle..." sözün bittiği yer

yalnızca imge maroken kanepe uzun
sertleşmiş bacaklar
el yukarıda

(ve gözlükler –anımsadı– çalışanlardan birinin parmaklarında dans ediyor,

duyarlı hücreler seçebilsin diye nesnelerin artık geçemediği camlar

işkillendi orada dışarıdaki her şeyin DÜNYA

dünya, dünya, dünya).

"İnanılmaz," diye mırıldandı

işte Stella'nın yanındaydı, kapıda

– o benim işte

sisin içinde sürüp giden

kendini kopyalayarak, yeniden oluşturarak kurtararak

Ah sonunda varılan birlik, ulaşmak! ("Ama daha önce bunun böyle olmadığını göstermiştim," dedi kendi kendini uyararak. "Parlak bir biçimde ölecek olanla hiçbir bağlantımın olmadığını görmüştüm. Ben sürüyorum, ben benim. Sözcükler mi? İşte dokunuyorum. Derin bir soluk çek içine. Bunu, şimdi. Ben, zaten, hep. Hiçlik bana kaç yazar.

"Stella, aşkım," dedi Andrés. "Hiçlikten korunuyoruz."

"Hiçlikten mi?"

"Evet, Stella. Güvendeyiz ve bunu bilmiyorduk. Ben bunu bilmiyordum ama şimdi yaşamaya başladım. Güvende, güvende. Stella hiçlik başkaları için. Bir kitapçıda ölen o adam için. Artık buna karşı çıkamayan o adam için. Ama hiçlik yalnızca artık olmadığında değil. Karşı gelinemez bir biçimde biz hiçlik değiliz, hiçlikle uzaktan yakından bir ilgimiz yok. Bizimle aşık atamaz. Biz, biz olduğumuzdan geri adım atarsak, o zaman o da bir adım ilerledi ama o biz değiliz. Sözcükleri aramak yararsız. Şarkı söylemekten vazgeçersek sanki müziğin üzerine bir sessizlik inecekmiş gibi geliyor, ama bu düpedüz yalan, Stella. Sessizlik de yok. Yalnızca şöyle: müzik ya var ya da yok. Sessizlik düşüncesini hiçbir zaman kabullenme. Dikkat et şu taksiye.

San Martín ile Viamonte kavşağında karşıdaki eczaneye geçtiler, kaldırımdaki birtakım belirsiz ışıkların rehberliğiyle, göçmüş bir yeri işaret eden iki kırmızı ışıkla yollarını buldular. Taksi sandıkları ise, içi polis dolu, onların göremedikleri birini koruyan, resmî plakalı siyah bir arabaydı.

"Düşüncelerle uğraşırken dikkatli olmalısın," diye mırıldandı Andrés. Stella konuştuğu kişinin kendisi olmadığının ayırdına vardı.

"Kimlikleriniz," diye sordu kapıda duran polis.

Merdivenlerin tam ortasında, Andrés ile Stella durup ona bakakaldılar.

"Kimliksiz giremezsiniz."

"Neden? diye sordu Andrés."

"Emirler böyle; o kadar."

Stella nüfus kâğıdını çıkardı, Andrés de kendi kimli-

ğini bulana dek çantasında bir hayli aranmak zorunda kaldı. Başını kaldırdığında, Clara'nın kaldırımdan ona baktığını gördü. Juan ile gazeteci hararetli bir tartışmaya koyulmuş, daha arkadan geliyorlardı.

"Merhaba," dedi Andrés, kimliğini iki parmağı arasında tutarak.

"Merhaba," dedi Clara.

"Merhaba," diye yineledi Stella, basamakları tırmanarak. Nüfus kâğıdını polise gösterdi ve içeri geçti.

Clara, Andrés'in yanında durdu. Konuşmadan birlikte basamakları tırmandılar. Polis kimliklerini aldı ve geçmelerine izin verdi.

VI

Juan ile gazeteci son istasyonda metronun çıkışından
söyleşerek geliyorlardı, çünkü Florida'da durağın
her iki çıkışı da kapatılmıştı ve (Clara bir erden işit-
mişti) istasyon, hastane acil servisi olarak kullanılı-
yor, köşedeki ilkyardım biriminde gözetime alındık-
tan sonra zehirlenenler buraya yatırılıyordu

ve Ev ya da fakülte konusunda pek de aynı düşün-
cede birleştikleri söylenemezdi. Her ikisi arasında çeke-
memezlik olduğu doğruydu, bir keresinde Ev'den bir
eğitmen fakülteyi şöyle tanımlamıştı: "Masif merdiven-
leriyle tanınmaktadır." Ve hakarete uğrayan mağdur ya-
nın bir dekanı da Ev'e *His Master's Voice* "Sahibinin Sesi"
adını yakıştırmıştı.

Gazeteciye bakılırsa

ama Andrés'i kapıda gördüklerinde öyle mutlu ol-
dular ki artık tartışmayı bir yana bıraktılar ("Sıradan bir
konu," dedi gazeteci) girişte

masif merdivenin

inişinin başladığı noktada beşi bir araya gelip söyleş-
meye başladılar, gişenin yanındaki bankın boşalmasını ve
orayı ele geçirme fırsatının çıkmasını beklemeye başladılar

ve biraz da hayrete düşerek, alanın ortasında, geçe-
cek yer bırakmayan masaya el koyarak yerleşmiş iki hiz-

metliye baktılar; böylece öğrencilerin gelip geçmesi yavaşlamış ve karmaşıklaşmıştı.

"İlk kez böylesi saygın hizmetliler görüyorum," dedi Juan, ceketinin yenlerine vuruyor, sanki böylece onları buruşturan nemi silkeliyordu. "Şunlara bakın, Olympos tanrıları gibiler."

"Onlar hep görkemli olmuşlardır," dedi Clara, daha fazla duramayacak gibi Juan'a yaslanarak. "Ama doğrusu masa işi de biraz fazla kaçmış. Haydi gidip merdivene oturalım, nereye olursa."

"Dersliklere girilebilir mi?" diye sordu Juan, hizmetlilere.

"Hayır."

"Neden?"

"Kilitli."

"Birini açamaz mıyız?"

"Hayır."

"Neden?"

"Anahtar bende değil."

"Anahtarlar kimde?"

Hizmetli ötekine baktı, bu arada Andrés bir adım geri atmış ve bankın bir ucunu ele geçirmişti. Clara'nın omzuna dokundu ve oturmasını bekledi. Gazeteci gelip onların yanına oturdu ve bankın kalan bölümünde oturan öğrenciler sıkışarak onlara yer açtılar. "Böyle bir elbiseyle gelmek yalnızca benim aklıma gelir," diye söylendi öğrencilerden biri sanki kendi kendine konuşur gibi. "Seninki bir numara, tüy gibi hafif." Clara dinliyordu, gelişleri, en son olanlar yüzünden üstüne çöken yorgunluğu alıp götürmüştü. Öğrencinin öteki uçtakine, "Ama benim süslenip püslenmem pek hoşuna gidiyor," dediğini işitti. Andrés ona bakıyordu, ona karşılık veriyordu ama kendi içine dönerek, kendisinin onunla bir iletişim kurma dayatmasını engellemeye çalışarak.

"Perişan görünüyorsun," dedi. Klinik bir gözlemi dile getirir gibi söyledi.

"Doğru, tükendim. Ne gündü ama..."

"Gündü, öyle mi?" dedi Andrés. "Bilmiyorum. Bir açıdan bana daha yeni başlıyormuş gibi geliyor. Her şey öylesine gergin ki."

"Hayalet öykülerindeki gibi konuşmayın," dedi gazeteci. "Dostum, ayakkabılarımı bir çıkarabilsem. Gazetede olsam çoktan çıkarmış atmıştım. Aslında gazetede, ofiste olmam gerekir benim."

Sonra fakülteye kadar gelme nedeninin onlara eşlik etmek olduğunu, ama sınavı beklemeyi düşünmediğini çünkü yokluğunun gazetede hemen yorumlanacağını açıkladı.

"Buna inanıyor musun?" diye sordu karşılarında yere çöküp oturmuş olan Juan.

"Doğrusunu istersen," dedi gazeteci, "artık günün bu saatinde kim gazetede kim değil ipleyeceklerini sanmam. Stella, ne güzel bluzun varmış."

"Çok göz alıcı, değil mi?" dedi Stella. "Ama her şeyden önce, hafif. Bakıyorum çok zevklisiniz."

"Rincón Sokağı'nda boğulan kadının da böyle bir bluzu vardı," dedi gazeteci, merdiveni tırmanmaya başlayan öğrencinin bacaklarına bakarak. Bir haykırış işitti ("Gerçek bir sıçan," diye düşündü) şişko hizmetliden kopan ses, bacaklar durdu, hemen in buyruğu.

"Ama yukarıya denetime çıkıp onay almam gerek," dedi öğrenci.

"Derhal aşağı inin! Yukarı çıkmak yasak!"

"Neden çıkılmıyor?" dedi Juan. "Canım isterse şimdi çıkarım. Size eşlik etmemi ister misiniz?"

"Yok, yok," dedi öğrenci, yüzü solmuş. "Bence burada kalsam daha iyi olacak."

"Akıllıca," dedi bir öğrenci. "Belki de sınava sokmayabilirler çıkarsan."

Juan ona baktı. Hizmetliler, üstünde kutucuklar, nokta noktadan oluşan çizgiler, sıra numaraları ve dipnotlar olan yeşil kâğıtlar üstüne yazılmış dizelgeler sıralıyorlardı. "Dizelge çocuğu herif," diye düşündü Juan teksir yapılmış notları çalışan oğlana bakarak. "Daha ne zamana kadar..." Geçide açılan kapı durmadan inleyerek gıcırdıyordu.

"Vay anam, amma yelmiş," dedi gazeteci. "Olamaz böyle bir şey."

İçeri esen yelle birlikte, alttan alta tatlı bir koku da girdi, başka türlü sezinlenmeyen bir koku. Sıcak zamk, ıslak kâğıt, nem, ısıtılmış yemek, "İlkokul kokuları," diye düşündü Andrés ürpererek, "dersliklerin, avluların havasında uçuşan o gizemli sabun kokusu. Bir daha rastlayamadığınız, unutulamayan koku. Koku muydu yoksa koklama biçimi mi? Kimi sesler, çocukluğun renkleri, yüzümüze, endişeye çok yaklaşan kimi şeyler..." Bu birçok şeyden oluşan, yorgun bir kokuydu, kapıları aralayan havada dolaşan bir öz. Ahşap döşemenin ve nemin boğduğu sesler bile kokunun bir parçası gibi duruyordu. Kokuyu içeri girdiklerinden beri duyduklarının, içeri esen sıcak havanın bu süreğen tatlı tiksinçliği yoğunlaştırmaktan başka bir şey yapmadığının ayırdına vardılar.

"Borçluyum sana, dostum," diyordu gazeteci. "Böylesi dinletilere her gün rastlanmıyor. Kavga kopup herkes birbirine girdiğinde Clara'nın babasının suratını size asla anlatamam. Son çözümde, durum eşsizdi ve sanki hepimiz büyük bir aile gibiydik. Orada olmayışın büyük kayıp doğrusu. Üstelik dün geceki o tip de oralarda dolanıyordu. Anlatamam, ne yumruklar salladı ne yumruklar geçirdiler ona."

"İşin gerçeği, kaburgalarımdan biri ağrıyor," dedi Juan. "Hey, gazeteci, bu arada banktan yararlanma sırası bana gelmedi mi artık, ne dersin?"

"Doğal olarak. Ben de yere çöker, sizlerin üniversiteli söyleşinize saygıyla kulak veririm. Yazık ki Clarita uykuya dalmak üzere."

"Yazık," dedi Clara. "Ama kaçınılmaz olarak yazık."

"Neden bu kızı dinlendirmedin?"

"Reşit olduğundan bu yana kendi başının çaresine bakma eğiliminde," dedi Juan.

"Hiç sınava girecek hal var mı şunda, ancak muayeneye girebilir."

"Hiç de değil," dedi Clara, gözlerini kapatarak. "Yeterince fosforum var, parıltı saçıyorum. Tüm cetvelleri sekizlere kadar biliyorum. Tüm problemleri biliyorum. *Une paysanne, zanne, zanne, zanne...*" Yumuşak bir sesle şarkıyı mırıldanırken başını öne arkaya sallıyordu.

"Olayın bu denli karmaşıklaşacağını sanmıyorduk," dedi Juan. "Ben de tükendim. Kayınpederim bizi bu dinletiye zihinsel bir dinlenme olsun diye götürmüştü, dikkatinizi çekerim. Derken son durak Lacroze'ye yolculuk, Carlos Pellegrini'deki insanların saldırısı. Trust Joyero kuyumcusunun olduğu blokta bir yangın çıkmış diye işittik; en azından dumanı, sıcağa dayanamayanları anlatıyorlardı."

"Sonra tam istasyondan çıkarken metroyu durdurdular," dedi gazeteci. "Daha yüz metre gitmiş gitmemiştik. Durunca bir daha kıpırdayamadık ve sıcak öyle dayanılmazdı ki kadınlar bağrışmaya başladı. Benim önümde

bak şimdi niye bunlarla kafanızı şişiriyorum ki."

"Yok, yok anlatın," dedi Andrés. "Ben de sonra size kendi öykümü anlatacağım."

"Bir kadın hüngür hüngür ağlamaya başladı. İnanılır

gibi değil doğrusu. Kalabalık onu öyle sıkıştırmıştı ki kollarını kurtaramıyordu, yüzüme baka baka ağlıyordu, gözyaşları sel gibi yüzünü yıkıyordu; bir yandan da üstünden ter boşanıyor, kirpiklerindeki boyalar akıyor, rimelden sarkıtlar oluşuyordu, korkunç bir şeydi. Kıpırdayamıyordu, anlıyor musunuz? Ağlıyordu. Ben ona bakmaktan kendimi alamıyordum, o da ağlamaktan. Herhalde hapiste ya da hastanede de böyle oluyor. Ama orada en azından kimseyi görmemek için ya da seni kimse görmesin diye yüzünü duvara dönebilirsin."

"Böyle geçen yirmi dakika," dedi Juan. "Düşmanıma göstermesin. Sonunda toprağa ayak bastık. Metroda derinlik insanı kaygılandırmaz çünkü sürekli devinim o duyguyu yok eder. Ama birden sürüp giden o durağanlık, o bungunluk. Derken vagonun tavanına gözünüz ilişiyor ve tepenizde toprak olduğunu biliyorsunuz, metrelerce toprak. Benden berbat bir madenci olurdu ahbap: *Jeofobi* diyebiliriz; izin verirseniz böyle adlandırayım."

"Hoş sözcük," dedi Andrés. "Çiklet gibi esneyip uzuyor gidiyor."

"Susun." (hizmetlilerden birinin sesiydi).

"Çalışamıyoruz."

"Bana mı diyorsunuz?" diye sordu Andrés.

"Herkese söylüyorum," dedi hizmetli. "Hayret bir şey, amma da alıngan herkes. Dizelgeleri hazırladığımızı görmüyor musunuz?"

"Doğrusunu söylemek gerekirse," dedi Andrés, "dizelgelerden sizi neredeyse göremiyorum."

"Tamam artık başka bir şey söyleme," diye kesti gazeteci. "Sen benim kim olduğumu biliyor musun?" Bir kart çıkararak kendisine daha yakında duran hizmetlinin burnunun dibine tuttu. "Bunu görüyor musun? Böyle kafa tutmayı sürdürürseniz gazetemde sizi bir yazarım ki görün bakın başınıza neler gelir." Juan'a bir göz kırptı.

"Benim arkam sağlam, arkadaş, önemli yerlerde tanıdıklarım var ve görevi kötüye kullanmak dayanamayacağım bir şey."

"Kim kötüye kullanıyor," dedi hizmetli. "Sesinizi yükseltmeyin. Bizim sorumluluğumuzu da anlamaya çalışın beyefendi."

"Sorumluluk filan hikâye," dedi Juan. "Siz bizim muhatabımız olamazsınız. Ya sekreteri çağırın ya da bir profesör."

"Bakın, sorun çıkarmaya ne gerek var," dedi notlarını okuyan öğrenci. "Önce sınava girelim sonra protestomuzu yaparız."

"Senin adın Juárez, değil mi?" dedi ona Juan, ayağa kalkarak.

"Yok, ben Migueletti'yim."

"Demek bizim herifin isim öğrenme tekniği buymuş," diye düşündü gazeteci.

"Ah, sen Migueletti'sin. Sanırım bizimle sen de sınava gireceksin."

"Evet, tabii sınav iptal olmazsa. Bana kalırsa binada profesör yok henüz."

"Ah, demek siz o denli iyi biliyorsunuz ki her şeyi, binada profesör var mıymış yok muymuş her duruma vâkıfsınız."

"Bana bak tıraşı kes," dedi Migueletti. "Hoşuna gitmiyorsa neden gelip sınava giriyorsun. Sokaklarda kalsana be adam."

Andrés, Juan'ın kolunu kavradığı gibi Clara'nın yanına getirdi. "Herif doğruyu söyledi," diye soğuk bir öfkeyle düşündü. "Hep olmamamız gereken yerdeyiz." Juan iştahla Migueletti'den yana bakıyordu ama Clara onu yerine oturttu ve öyle alçak sesle payını verdi ki ötekiler tek bir sözcük bile işitmediler. Bu konuşmaya gülen birkaç kız masaya dönerek yaklaştılar. İkisi ikize benzi-

yordu, ötekisi kızıl saçlıydı ve gazeteci görür görmez ondan hoşlandı.

"Herif geri zekâlı," dedi ikizlerden biri alçak sesle. "Ama profesörler konusunda haklı. Sınav saati geldi çattı ama ortalıkta biri bile yok. Sizin saatiniz kaç acaba?"

"Yedi kırk," dedi gazeteci. "Bu masada profesörlerin gözünü kamaştıracak parlak kızlar sizler miydiniz?"

"Ah, evet," dedi kızıl saçlı kız. "Bence biz hepimiz aynı sınav için buradayız. Bu masadan başkası da yok."

"Sınav olursa tabii," dedi ikizlerden ötekisi, burnunu temizleyerek ve belli etmeden mendiline bir göz atarak. Geçide açılan kapı yine gıcırdadı, ama kokuyla birlikte elektrik mavisi giysileriyle muhasebeden bir görevli de içeri girdi. Onlara şöyle bir göz attı ve hizmetlilerle mırıldanarak uzun uzadıya bir konuşmada yitti. Geçitteki ışık söndü, yeniden yandı, kırpıştı ve feri söndü.

"Sınav olacak mı?" diye sordu kızıl saçlı kız.

Görevli teslim alınmak üzereymiş gibi ellerini kaldırdı ve sanki cam siliyormuş gibi onlarla çember çizdi. Sonra çevik adımlarla uzaklaştı, dekanlık ofisinin girişinde yittiğini gördüler. Bir ışık yandı, ama görevli geri çıktı ve kapıyı dışarıdan kapadı.

"Burada boğuluyorum," dedi Clara. "Geçide çıkıp biraz yürüyeceğim."

"Bırakmazlar," dedi kızıl saçlı kız.

Andrés, Juan'a baktı, defterine bir şeyler yazıyordu. Clara ile kapıya dek gitti, Clara geçebilsin diye kapıyı aralayıp tuttu. Geçitte konuşmadan yürüdüler ve Andrés bir dersliğin kapısını yoklayınca kilitli olduğunu gördüler.

"Burası daha kötü kokuyor," dedi." Her şey gittikçe daha dayanılmaz oluyor, ama ne olursa olsun bizim de buna koşut olarak uyum sağlıyor olmamız gerekir. Tuhaf bir durum ama gitgide daha rahatsız edici oluyor."

"Bu gerçek çok tuhaf da gelse, birtakım şeylere uyum sağlayamayabiliriz," dedi Clara. "Koluna girebilir miyim, Andrés?"

Sanki kolunu ona vermek yaşamını usulca elinden alıp götürecekmiş gibi, yürürken sallanan Clara'ya destek oldu.

"Buz kesmişsin," dedi. "İyi değil misin?"

"Gerginim. Bu iş hiç bitmeyecek."

Andrés elinin titrediğini Clara fark etmesin diye olanca gücüyle çabalıyordu. Dün geceki gezintiyi anımsadı, hemen ardından olanları, ondan uzaktayken, ölçmüştü tıpkı usulca bunalımda

bir sonat bölümü gibi, ortaya çıkan ve dinleti bitince büyümeye başlayan, bir meydandaki ağaçların altında,

artık sesin bile güzelliğini değiştiremeyeceği zaman

Ama kolu buradaydı, elinde duyumsuyordu. Ses, gerekli madde, ulaşılamaz düşünce yerini tutacak ten.

"Her şey çok uzun sürüyor," dedi Clara. "Bir şeylerin bize ayak uydurmasını sağlamak öyle güç ki. Dün gece çok yürüdüm, çok uyudum ve bugün çok yemek yedim, dinletide çok uzun kaldım, metroda çok etkilendim, köpeği raylara attıklarında..."

"Köpeği raylara mı attılar?"

"İğrençti. Şu an bile gözlerimin önünde."

"Evet, işte hep gözlerimizin önünden silemediklerimiz," dedi Andrés. "Çok yumuşağız. Bilmem fotoğraf plakalarının jelatinden yapıldığını biliyor muydun?"

"Bugün ben, ben olmak istemiyorum," dedi Clara. "Düşünüyorum da dün gece son derece mutluyken kendimi öfkeli sanıyordum. Juan'ı Ev'de beklerken yarım saat gecikti diye bunu trajediye çevirdim."

"Bak," dedi Andrés, elini hafifçe bastırarak. "Şuraya bak." Geldikleri dönemeçte, iki kişi duvardan bir portre

indiriyorlardı. Biri tabloyu çivisinden çıkarıyor, ayağıyla merdiveni tutan ötekine uzatıyordu. Daha önce de iki tane daha indirmişler, bunları da bir duvara dayıyorlardı.

"Taşınıyorlar," dedi Clara. "Ne ahmaklık."

"Yok, yok, taşınma değil. Başkalarını taşımak istiyorlar. En savunmasız olanlardan başlıyorlar."

"Kimden söz ediyorsun?" dedi Clara ona bakarak.

"Sanırım bizden," dedi Andrés. "Duvara asılı portrelerden. Bir seferinde iyi bir müziğe bilinç verilse neler duyumsar diye düşünmüştüm. Bunu düşünmek olanaksız değil, haksız mıyım?"

"Çok hoş," dedi Clara. "Ne yazık ki, bunu daha önce biri, senin okumaman gereken, *Dehşet Anlatıları* adlı bir dergide yazdı."

"Ya, demek öyle?" dedi Andrés. "Anlatsana."

"Çok aptalca bir şeydi," diye gülümsedi Clara. "Güzel olan yanı ana düşünceydi: Öyle bir boyut düşünebiliriz ki (örneğin, bir başka gezegende) burada müzik dediğimiz şey meğer bir yaşam biçimiymiş."

"İyi, ben de kendimi bu dergiye yazmaya adarım bundan sonra," dedi Andrés.

"Ben de senin yılmaz, gayretli okurun olurum. Peki, müziğin bilinci olsaydı neler olurdu?"

"Hiç, birden aklıma, saygısız, değersiz bir ağızda yaşasa, ortalama biri onu ıslıkla çalsa, güzelim bir müziğin düşeceği dehşet geldi. Diyelim, Mozart'ı şu Migueletti denen adam çalacak olsa. Ve fark edince düşündüm

çoktandır bunu görüyordum da, ama bugün...

değerlerin, diyelim şu tabloların, onları bir köşeye yığan tiplerinki gibi ellerde nasıl savunmasız kaldığını. Kaldı ki yok etmiyorlar bile; yalnızca bir köşeye atıyorlar."

"Kimse kendini bir köşeye attırmaz ama; eğer köşeye attırılabilir türden değilse," dedi Clara, "t" seslerinin

yinelenmesiyle eğlenerek. "İşin en korkunç yanı bu. Her şey bir yana, kim yapıyor, kime karşı, bilmesen de köşeye kıstırıldığını duyumsuyorsun. Artık çivilerinde asılı olmayan insanları bir düşün, bunlar bir köşeye atıldıklarının ayırdına varmadan hâlâ duvarda asılı bir tabloymuş gibi poz veriyorlar."

"Tıpkı zifirî karanlık bir gecede maske takan, kılık değiştirerek gezen ve bir köşede öylece kendi başına ve karanlıkta kalan biri gibi."

"Bilmem ki," dedi Clara. "Yalnızca izleniyormuş duygusuna kapıldığımı söyleyebilirim. Yalnızca Abel olduğunu sanma. O başka bir konu. Dün geceden beri, ayakkabılarımın toprağa battığını gördüğümden bu yana... açıklaması öyle güç ki, Andrés. Sınava girmek ya da girmemekten çok daha berbat bir konu."

"En azından sizin ikinizin girecek bir sınavı var," dedi Andrés kolunu bırakarak ve onun önüne geçip kilitli olmayan geçitlere doğru yürüyerek.

"Peki, ya sonra?" Clara'nın sesi ona ulaştı.

"Sonra, ne olacağını kendiniz bulacaksınız," dedi ve dönerek onunla yüz yüze geldi, düşmanca bakıyordu. Clara soruyu sürdürerek ona baktı. Nemde ayağı kaydı, Andrés onu yakaladı. Şimdi ona iki eliyle dokunuyor, karşısındaki boşluğa yerleştiriyordu. Clara'nın yanaklarında, burnunda, tüm teninde nemli bir parlaklık görülüyordu; beklenti içinde kendisine bakıyordu. "Zaten senin olan şeyi nasıl vereyim," diye düşündü Andrés. "En azından ikinizi, kendini ve Juan'ı kurtarabilsen..." Korkunç bir biçimde Clara'nın yüzünün ve saçının altında kafatasını gördü, gördüğünü sandı; sanki kara bir yel ondan çıkarak ağzının ortasına çarpmıştı.

"Ne de üzgün görünüyorsun," dedi Clara. "Ne aptalsın, zavallı Andrés'im benim."

Kafatası dile gelmişti. Geleceğin ölümü işte bu du-

man, kentin bu leş kokusunun altında yaşıyordu. Andrés (gözlerini kapatarak, kafasındaki imgeyi kovarak) gideceği yolun ucunu ölçmeye çalıştı. Nedendir bilinmez gözlüklerini çıkarıp havada öyle tuttu. Hiçbir şey belirlenmemişti, yalnızca bir karar görüyordu (imgeleri kesinleştirmeyen bir bakışla, Clara'nın kafatasını seyreden bir bakışla), bir adım, sonuca vardırmak üzere belli belirsiz bir devinim.

"İkisi de," dedi gözlüklerini yeniden takarken. "Hem üzgün hem de aptal. Aptal çünkü üzgün, ama tersi doğru değil. Aptallığım özellikle yararsız bir tür ve işlerliği olmayan bir zihin açıklığı. Ve her şeyden önce, bende eksik olan, Juan'da fazlasıyla bulunan şey: heves."

"Bazen," dedi Clara, başını öne eğerek, "bana senin yanında öyle çocuksu görünüyor ki."

"Nefis bir övgü," dedi Andrés, parmaklarıyla saçlarını okşuyordu.

"Hak ediyorsun," dedi Clara.

"Yok, kendimi demiyorum."

"Ah."

"Bu senin için de geçerli. Bugün sınav arifesindesin, sınav gecesi. Yarın sınavı geçmiş olacaksın, kafelerde, dinletilerde yine karşılaşacağız ve bundan geriye kalan

'Ama bu düpedüz yalan,' diye düşündü, 'nasıl da yalan kıvırıyorum...'

sonuçta, bir dolu benzeri gibi bir buluşma, bir geçit olacak."

"Sen de bunun böyle olmadığını çok iyi biliyorsun," dedi Clara. "Benimle iletişim kurmak için ne zamandan beri sözcüklere gereksinim duyuyorsun?"

"Abartı beni hep rahatsız etmiştir," dedi Andrés. "Herhangi bir durumu soruna dönüştürmeye başvurmamız aptalca bir alışkanlık. Yalnızca kişisel liklerimizi değil, çevremizi saran her şeyi, bugün gibi bir günü ya da

ekmediğimiz yerde biten bir varlık gibi... Abel diyelim adına istersen. Bu tuzağa düşme Clara, sen ki bunca beceriksizliğin çok üstünde bir yerdesin."

"Neredeyse bana gözlerimi her şeye kapatmamı önereceksin," dedi Clara. "Bu ülkede bu bayat bir öğüttür."

"Senden istediğim ipin ucunu bırakmaman," dedi Andrés. "Senden istediğim sınavın güzel arifesinde kalıp bunu hep sürdürmen."

Geri döndüler, geçerken tabloları indiren işçilerin işi bitirdiklerini gördüler. Bodrumdan yukarı, asansör boşluğu ve merdivenden karışık bir uğultu geliyordu. Kapkara bir ağırlık döşemenin üstünden kurşun gibi geçti, daha onlar görmeye fırsat bulamadan merdivenden aşağı atladı sıçana benziyordu gerçi kendini merdivenden böyle, bu hızla aşağıya atması, belki de bir yavru kediydi

ama böyle yere yapışarak kayıp geçmesi belki de kafaları karışmıştı, çünkü ışıklar kırpışıyor, gitgide daha sönükleşiyordu, ve yalnızca dışarı geçitlere çıkan ana geçitten bir balo aydınlığı vuruyordu, ama daha gözleri gördükleri biçimleri seçmeye alışmadan, iyice sönükleşmiş, ölü bir ışık yandı.

"Bir sıçandı bu," dedi Clara, sonsuz bir tiksintiyle.

"Olabilir," dedi Andrés. "İstersen dönebiliriz."

"Yok, istemiyorum. Oradaki kalabalık beni çok rahatsız ediyor. Bilmiyorum, seninle konuşmayı umuyordum ama birbirimize doğru dürüst bir şey söylemedik."

"Söz konusu konuşmaksa, söylenecek öyle az şey var ki."

"Haklısın. Hep sanki sözcüklerle onları kullandığımız zaman birbirine uymuyormuş gibi,

bilgiçlik taslıyorsam bağışla

sanki sana söylemem gereken için henüz elverişli zaman değilmiş ya da o zaman senin de benim de olma-

dığımız bir gün gelecek ve hiçbir şey söylenememiş olacak."

"Kulağa çok hoş geliyor," dedi Andrés alaycı olmayan bir sesle. "Birçok başka şey arasında olup biten şu, sözcüklerin geçerliği öylesine düştü ki her seferinde bizi anlamdan daha ötesinde soyup soğana çeviriyorlar. Bir Picasso karşısında ne *söylenebilir*? Kaynaklara öylesine yaklaştık ki yolculuk sırasında tutulan günlüklerin hepsi geçersiz kaldı. Boğazımızdan daha yukarıda bir yerimize dokunmuyorsa, artık söylediklerimize de inanmıyoruz."

"İşin kötüsü," dedi Clara, "birtakım şeyleri dikkate almamayı da öğrenemedik. En azından birbirimize bakmayı, birbirimizi görmeyi bilseydik..."

"Böyle bir dönem oldu," dedi Andrés. "Ama bunu yaşarken ayırdına varmadık. Yazgının bizden neler beklediğini, daha doğrusu, kendimizden beklentimizi bilecek yetide değildik. Şimdi yanlışları kâğıt üstünde düzeltmek öylesine kolay ki, ama zaman düzeltilmemiş özgün metni zaten okumuş. Bilgiçlik derken, benim eğretilememe ne dersin?"

"Berbat," dedi Clara. "Ama cuk oturuyor, doğru anlıyorsam. Baksana, Abel'le ilgili olan durum da aşağı yukarı aynı. Neyin peşinde? Aramadığı zaman bulabileceği şeyin."

"Seni mi diyorsun?" dedi Andrés.

"Doğrusu tam bilemiyorum. Sanırım böyle, ama tıpkı karabasanlarda olduğu gibi. Hiçbir nedeni yok, Andrés: yok hiçbir nedeni şimdi."

"Onu tetikleyen nedenler değil ki," dedi Andrés.

"Bak," dedi Clara, ve ona okuması için mektubu uzattı. Karanlık gitgide daha da bastığından ışıklardan birinin altında durmak zorunda kaldılar; sanki ışığın eksikliğini gidermek üzere sesler keskinleşecekmiş gibi geçidin dibinden bir kahkaha koparak onlara ulaştı (kapı

açık değil miydi? Evet, ardına değin açıktı ve gazetecinin sırtı, hizmetlilerin masası görünüyordu) ardından kâğıt hışırtısı. Clara'nın aklında koku

şu yanımız ıslak pamuk gibi kokuyor,

ahşap döşeme ve duvarların karşısında biçimlerle, ceketlerle, kafalar ve ak gömleklerle birbirine karışıyordu. Andrés'in ona geri verdiği kâğıda hiç bakmadan alıp cebine soktu.

"Herhalde," dedi Andrés, "Juan cebinde tabancayla dolaşıyordur."

"Hayır," dedi Clara. "Aklını yitirmiş birinin gözdağı olarak görüyor."

"İşte tam da bu yüzden. İyi o zaman, çıkarken tabancamı cebime atmam iyi olmuş. Birden aklıma geldi

(yalan)

neden bilmem, belki de işlerin pek yolunda gitmediğini bildiğimden–"

"Bana öyle saçma sapan geliyor ki," dedi Clara. "Senin ceplerinde en fazla kitap ve tütün olabilir benim gözümde."

"Görürsün," dedi Andrés. "Görürsün saçma mı değil mi."

"Silah," diye düşündü Clara. "Onun ve benim yaşadığımız düzlemde... Birtakım davranışların değeri ne tuhaf, geriye dönüş, temel destek. Bir tabancadan kutsal suya o denli az yol var ki..."

"Şeytan kovma ya da daha işlevsel bir yola başvurmalısın," dedi. "Abel senin yoluna çıkmaz ki, öyle olsa bile, ona karşı ne zorun olabilir ki senin?"

"Silahı Abel için taşımıyorum ki," dedi Andrés. "Ama gereği doğarsa her an Juan'a verebilirim. Sanırım haklısın; seni korumak için bir şey yapamazdım."

"Kimse yapamaz," dedi Clara. "En azından bir silahla."

"Savunmalara inanmamakla çok doğru yapıyorsun," dedi Andrés. "Ama en azından saldırıları unutma."

"Peh," dedi Clara, neredeyse tatlı tatlı. "Tüm bunlar..." Yere yığılmış tablolar, ardındaki sis, kara karaltının koştuğu döşeme taşlarını gösterdi. "Bunları unutabileceğimi sanmam. Hepsi bize karşı, Andrés."

Juan onlara el ediyordu, bir de ıslık duyuldu (gazeteci). Clara yere bakarak geçitte yürümeye başladı.

"Yararsız, bu işine yaramayacak," diye mırıldandı, Andrés'e çok eski gelen bir sesle, Clara'nın onunla bu sesle konuşmadığı zamanlardan kalan bir ses. "Ancak, ne denli üzgün olduğumu bilmeni isterim."

"Clara," dedi Andrés.

"Onu nasıl sevdiğimi biliyorsun. Onunla gittiğime pişman değilim. Temelde canımı yakan seninle onun tek bir insan olamayışınız ya da benim iki kadın olamayışım."

"Lütfen," dedi Andrés. "Böylesi daha iyi. Artık bir şey söyleme."

"Yok, böylesi daha iyi değil," dedi Clara. "İyi değil. Yalnızca *böyle*, her zaman olduğu gibi."

"Bunun için üzülme," dedi Andrés.

"Sorun bu değil ki, hiçbir biçimde bu değil. Canımı yakan doğruyu yaptığımdan emin olup ve işte bu duyguda, birden...

mide bulandıran doğruyu yapma, iki kişiden fazlası varsa doğru olan bir şey olmadığını bilmek."

"Üzülme," dedi Andrés. "Her şey bir yana, üzülme."

"Bırak da en azından kendim için üzüleyim," dedi Clara.

"Seni engelleyemem," dedi Andrés. "Senin bunları böyle duyumsaman benim isteyebileceğimden daha öte..."

"Şimdi en azından benim duygularımı biliyorsun,"

dedi Clara. "Şimdi konuştuğumdan daha gerçek konuşmadım hiç."

Kapıya yaklaşmışlar, gürültü patırtıyla, giysi ve devinimlerin görüntüleriyle sarılmışlardı.

"Sana teşekkür ederim," dedi Andrés. "Ama iyiliğe yenik düşme. Baksana, hiç kötü bir şey yapmamışken üzülmek,

o korkunç güçsüzlük kendine hüküm giydirmek gibi sanki, biliyorsun

her sabah seçtiğin giysiyi ve çalacağın ıslığı ve okuyacağın kitabı seçme hakkını yitirmek gibi,

hayır, bu hiç olamaz. Gözler yüzümüzün önündedir, sevgilim, eğer ben senin biraz olsun gölgen isem, senin yankın isem bu da senin suçun olamaz

eğer tekne suyu yarıp geçmeden ilerleyemiyorsa ne gam baksana ne güzel

"İyisin sen," dedi Clara ve ona gülümsedi.

"Unutmadan," dedi Andrés, "bence o gerçekten sıçandı."

Hizmetliler dizelgeleri katlayıp kaldırıyorlardı; biri bunları alarak dekanlığa yöneldi, sanki

ama herkes zaten pekâlâ biliyordu dekanlığın

"Kültür nasıl da yayılıyor, inanılmaz doğrusu," dedi gazeteci, ikizlerden biri banka oturup dinlensin diye yer açarken. "Sayımız otuzu aştı."

"Ne *spuzza*, iğrenç koku, leş gibi," dedi kızıl saçlı kız.

(Işıklar kapandı.

Işıklar yandı)

"Dokuza çeyrek var," dedi Juan, sanki çok önemliymiş gibi, ve bir kez daha kendini defterine kaptırdı.

"Esin tanrılarının egemenliğine girdi," dedi gazeteci. "Hey, Andrés, ben gerçekten çıkıp gazeteye gitmeliyim artık. Herhalde şeye binsem çok güçlük çekmem."

Batı yönünde bir dizi patlama işitildi, boğuk ve uzaktan gelen
sesler, tuhaf ama sanki gürültü yerden doğru onlara ulaşacakmış gibi geliyordu, kısa süre önce önlerinden kaçan sıçan gibi

"Nasılsa buradasın, kal da bunlar şu şanlı sınavlarına girerken biz de birlikte bekleriz," dedi Andrés.

"Sınavı erteleyecekler," dedi gazeteci. "Bak herkes çalışmayı bıraktı. Tersine, işte genç Migueletti teksir not kâğıtlarını fagotlaştırmış çalıyor
magotlaştırmış çalıyor
(Karanlıkta. Kızıl saçlı kız çam sabunu, kibrit kokuyor)

"*Fiat lux*, ışık olsun, olsun da nasıl olursa olsun istersе masa lambası olsun," dedi gazeteci kızın boynunu koklayarak. "Arkadaş, teniniz ne hoş kokuyor. Hava bize bu *mefitik* ve zehirli kokuları taşıdığı sürece sakın benim yanı başımdan ayrılmayın."

"*Mefi*– ne?" diye sordu kızıl saçlı kız, sormaktan hoşlanmıyormuş gibi bir tonla.

"*M'en fout*-ik," dedi Andrés. "Havanın taşıdığı şeyler. Ama Clara elindeki o havalı çantada hep kolonya taşır."

"Sizi gidi fırsatçılar," dedi Clara, çantada şişeyi arayarak. "Evet bir sıçandı," diye düşündü. "Sürünerek iniyordu, şimdi belki bodrum katında dolaşıyordur, orası da insan dolu; sesleri geliyordu..."

Dekanlığa doluşmuşlar oradan ayrılamıyorlardı
ama herkes zaten pekâlâ biliyordu dekanlığın

ve yalnızca ikizler geçide gitmiş, notlarını gözden geçiriyorlardı, biraz aydınlık bir yer arıyorlardı.

"Güzel kolonyaymış," dedi gazeteci, saçını ıslatarak. "Gerçek arap sarı sakızı."

Işıklar yavaş yavaş yanmaya başladı. Juan defterini

ceketinin cebine koydu ve eliyle dekanlığın kapısını gösterdi.

"İşte gidiyor," dedi. "Sıvışıyor."

Hizmetliler dışarı çıktılar ve aralarında kısa boylu esmer biri yürüyordu, elleri arkasında (bir şey sarar gibi başparmaklarını havada döndürüyordu) hizmetlilerin korumasında gibiydi

hizmetliler ise yüksek perdeden, "Yol verin!" bağrış çağrışıyla geçiyorlar ve genç Migueletti, profesörü esenliyor ve profesör onu esenlemiyordu

ta ki üçü de geçide vardı ve arkalarından kapıyı küt diye kapadılar.

"Bu bodur muhbir herhalde sınav kurulunun oluşturulmasının hazırlıklarını yapacak," dedi Juan. "Çok zaman almaz başlar."

"Beklemek ölümden beter," dedi Stella, ağzına girmiş bir toz parçacığını çıkararak. "Ben de herhalde burada uyuklamışım. Bu bank da amma sertmiş."

"Vah zavallım," dedi Andrés, yanağını okşayarak. "Gerçekte senin gelmen için bir neden yoktu."

"Nedenmiş? Sen geliyorsan ben de gelirim."

Andrés ona hiçbir şey söylemeden güler yüzle baktı. Kapı gıcırdayarak açıldı ve hizmetliler yeniden göründü, yan gözle Juan'ların grubuna bakarak birtakım makbuzlar doldurmaya koyuldular. Her bir makbuzu doldurabilmek için plastik kaplı değişik kitapçıkları, bir telefon rehberini ve mavi kapaklı üstünde altın kaplama arması olan bir kitabı karıştırıyorlardı.Geçitte tabloları indirmeye yardım eden görevlilerden biri gelip onlara bir şeyler söyledi, daha şişmanca olan hizmetli "bilmem" havasına girerek kolunun yuvarlak bir devinimiyle tüm öğrencileri işaret etti.

"Haydi bakalım yine geliyor profesör," dedi gazeteci. "Ne tuhaf bir biçimde kayıyor yerde

ne demiştin sen buna, Juan? Evet, bodur muhbir. Hey, herifin suratı yemyeşil olmuş."

"Nil yeşili," dedi Clara. "Adam hayalet görmüşe dönmüş."

"Sıçan," diye geçirdi aklından. "Sıçanla karşılaştı." Adamın öbeklenmiş öğrencileri geçip (bir bölümü köşede, bir çantayı masa gibi kullanarak iskambil kâğıdı oynuyordu) dekanlığa girdiğini gördüler. Dekanlık karanlıktı ve profesör geri çıktı, hizmetlilere ışığı açmalarını bağırdı. Şişman hizmetli istifini bozmadı, gözlerini kaldırıp bakmadı bile ama öteki öfkeli bir tavırla kapıya dek gitti, arkasında profesörle içeri girdi.

"Yok bir şey, voltajı da çalışmıyor," dedi Juan. Ceketini çıkardı, merdivendeki iki çubuğun arasından geçirip astı, gömleğinin kollarını kıvırdı. Sırılsıklam olmuştu, Clara ona kolonya serpmeye koyuldu. Başka öğrenciler de Juan'ı taklit ettiler, gazeteci de kızıl saçlı kıza bluzunu çıkarırsa daha rahat edeceğini söyleyerek aksi halde "kendiliğinden yanma"nın başlama risklerinden söz açtı. Derken, tinsel kırmalardan söz ederek ansızın ilgisini uyandırmayı başardı. Kimse profesörün dekanlıktan çıktığını görmemişti ama birdenbire, bir dolu kıvrılmış karton ruloları taşıyan daha çelimsiz olan hizmetlinin eşliğinde hizmetlilerin masasının yanı başında bitiverdi. Adam kartonlar düşüp dağılmasın diye onları telden örülmüş bir seleye koymuştu.

"Bir demet gelin çiçeğini andırıyor," dedi Andrés, Clara'ya. "Bak biçimlerin ne pırıl pırıl bir yalınlığı var. Dikkatini çekerim, bürokrasi nasıl da sanatı taklit etme gayretinde."

"Sonuna dek başarılmış üstelik, yüce bir ezgisellik ve incelikli bir plastik edayla," dedi Clara, gözleri Andrés'te

evet, minnetle bakarak, ona bir sevgi iletmek iste-

miyle, ona yaklaşma isteğiyle ama olanca yorgunluğu içinde öylesine uzakta, gözleri yarı aralık ve bitkin,

"Bu tür sözcükler kullanma," dedi Juan. "Ancak eğer *Hizmetlinin Sesi* adına konuşuyorsan o zaman iş değişir; fakültenin dergisine bu adı vermeleri gerek. Hey, neler oluyor bakalım?" Fırlayıp bankın üstüne tüneyerek seslendi.

Hizmetliler Juan'ı (öfkeyle) izlediler, ama profesör alçak sesle yönergesini sürdürüyor, arada ürkek bakışlarını ışığın kesin olarak söndüğü geçide çeviriyordu. İkizlerden biri yere, gazetecinin ayaklarının dibine oturmuştu, öteki de Clara'dan kolonya şişesini rica ediyordu. "Bu bayılacak," diye düşündü gazeteci, "kusmaya başlamazsa eğer." Alçak sesle Andrés'le konuşmaya başladı; o da en yakındaki öğrencileri itmeye, uzaklaştırmaya başladı, onlar da dış çeperde kalanları

kuşkusuz, eğer masa yüzeyinin su birikintisini andıran bir çerçeve çizdiği noktadaki bir yığının dış çeperinden söz edilebilirse, genel yapılanmada pek de hoş görünmeyen bir aksaklık olarak

kendinden geçen kızcağız biraz daha hava alabilsin diye.

"Yok, yok kusmaz," dedi Andrés gazeteciye. "Çok mu dert ediyorsun?"

"Bak her şey bir yana, başkalarının kusmasına katlanamıyorum."

"Sanırım," dedi Andrés, "nedeni bunun bir tersyüz olmasındandır. Kusma şeytanın günahıyla ya da titanların işiyle ilişkilendirilir. Bakın, başkaldırının mitolojisi evrensel çapta bir kusmadır. Yediklerimizi kustuğumuzda, örtük ve karanlık bir biçimde insanlığın en gizli amacıyla örtüşen örgensel bir eylem gerçekleştiriyoruz; doğaya, al salatanı bifteğini cehennem ol demek gibi."

"Müthişsin," dedi gazeteci.

"Sana büyük bir sır vereyim mi?" dedi Andrés. "İlk günah Havva Anamızın elmayı yemesi değildi, onu kusmasıydı."

"İn o banktan aşağı!" diye haykırdı şişman olan hizmetli, Juan'a.

"Canım istemiyor," dedi Juan. "Hey, Andrés şu heriflere bak."

"Sokaktan gelen şu seslere bi kulak versene," dedi gazeteci olanca gücüyle haykırarak; çünkü öğrencilerin hepsi birden heyecanla kaynaşmakta, oradan oraya gitmekteydi ve incelmiş süngerimsi hava sözcükleri gizliyordu

gerçi gazetecinin değindiği ses bir cankurtaran (ya da itfaiye arabası) sireniydi, ardından da aşağıya limana doğru tiz düdükler

"Peh, kötüleşen koşullar budur işte," dedi Juan. "Barbarlar geliyor. Ve şaşacak bir şey yok. Işıklar gidiyor. *Blackout!*"

Herkes dondu kaldı, ama karanlıkta, sıcaklık daha yoğundu, ve havadaki sızıntının, kokusunun ağırlaşarak daha da belirginleştiğini herkes fark etti. İkizlerden yerde oturanı usul usul sızlanıyordu. Karanlıkta kalan başı, yanı başına çömelmiş, elindeki kolonyalı mendille onu tutan Clara'nın elinde gitgide ağırlaşıyordu. Söylentiler artıyordu, bağrışlar, yarı şaka ama her seferinde daha güçlü çıkıyordu. Bir şaplak, yakınma

ben senin ananın, itoğluit

Oğlum, ayağına bu bastı ben değildim bir kibrit

gazeteci elini bluzundan içeri atıp ensesine bir öpücük kondurunca kızıl saçlı kız gıdıklanma sesi taşan bir kahkaha kopardı, gazeteci kızı kendine çekince buram buram yükselen sıcacık kokuyu duyumsadı teninden

kibrit parıltıları

Emmaüs hacıları

Drakula! Ne halt ediyorsun, hanımların yanında!

Yerdeki ikiz ağlıyordu. Andrés kızın kargaşada çiğnenmesinden korkuyordu bu yüzden tam önünde dikilip kollarını açtı. Juan'ın kahkahası yukarıdan kulaklarına ulaştı ve biri bir kibrit çaktığında yükselerek merdivenlerin ortasına değin ulaşmış olduğu görüldü, saçları karman çorman olmuş yakası açılmıştı. Birden dekanlık aydınlandı, uzakta bir kapı çarpıldı, üç-dört kez. Sönük ışık en yakındaki öbeğe yansıdı, hizmetlilerin masası, çöp selesindeki rulo kartonlar seçilebiliyordu. Dekanlıkta telefon çaldı ve hizmetlilerden şişman olanı haykırışlar ve küfürler arasından geçerek gitti. Telefon susunca derin bir sessizlik oldu, ama eşzamanlı olarak yerde oturan ikizin ağladığı ve merdivenden Juan'ın kahkahası işitildi. Hizmetlinin sesi boğuk olarak da olsa işitiliyordu

Evet efendim
alo Evet efendim
hayır efendim
herhalde öyle olacak efendim
sanırım
alo
bir tahmin efendim
öyleyse
nasıl isterseniz efendim
evet efendim.

"*Hizmetlinin Sesi*!" diye bir kuş gibi şakıdı Juan. Portakal rengi bir ışık yukarıda göründü, büyüdü, durdu, kırpıştı,

ışık

"Daha iyiyim," dedi ikiz. "Kolonya iyi geldi, teşekkürler."

Işık

derhal efendim

sisin içindeki ışık duman değildi bedenlerden çıkan buhar ama yoğun

"Duman bu," dedi gazeteci, üstünü başını düzelterek gülen kızıl saçlı kıza bakarak. "Tavan dumanla dolmuş."

İskambil kâğıdı oynayanlar bir el daha dağıttılar, ardı ardına üç şaplak sesi geldi ve birinin kafa tutan sesi, şimdi kardeşine ve Clara'ya tutunarak ayağa kalkmakta olan yerdeki ikizden hoşnut kedi sesleri geliyordu. Kimse hizmetlinin böyle çabucak dönmesini beklemiyordu

bir yandan ışıklara bakıp öte yandan kafasını kaşımakta olan öteki hizmetli bile.

"İnsan denizi," diyordu Juan tırabzandan. "Andrés, tependeki saçlar seyrelmiş, kelin görünüyor. Gazeteci senin de saçın kepeklenmiş. Ama Clara, ne güzel görünüyorsun bilsen, sana tapınıyorum."

"Yeter," dedi Clara. "Gel ve sakin ol."

"Sana hephayranım," dedi Juan haykırarak. Seni öncelikliyorum, seni çiçekdünyalıyorum, seni yenidenalıyorum!"

"İnanmıyorum," dedi ikizlerden biri. "Saat dokuz buçuk olmuş. Coca, haydi git annemle konuş."

"Nereden konuşayım? Kapıdaki bekçiyle filan, sonra sokağın hali, ben..."

"Peki, ben giderim o zaman."

"Yok, birlikte gidelim."

"İyi."

"Bu tür diyaloglar yazarak hatırı sayılır kitaplar yazabiliyorlar," diye düşündü gazeteci aşağı inmiş olan Juan'a bakarak. İnerken merdivenin ortasında durmuş, gördüklerini görmüyormuşu oynayan biri gibi aşağıdaki görünüme bakmıştı. Hizmetli dönüyor, ötekinin kulağına heyecanla bir şeyler fısıldıyordu. Kocaman sincap gözleri olan incecik bir kız birden masanın orda düşüp

bayıldığında pek kimse aldırmadı; düşerken eli masaya takıldığından dizelgeleri de yerlere sürükledi. Oraya ulaşmak, yarım metrelik kan, ter ve öfke, yararsızdı; Clara banka, uykuya dalmış olan Andrés'in yanına oturdu.

"Hepimizin uykusu geldi", dedi Clara. "Bu..."

"Üstelik duman. Yere bak, masanın altındaki şu yere."

"Göremiyorum," dedi Clara. "Görmek olanaksız."

Stella, hoşnut gülümsedi. Rastlantı ona pantolonlarla etekler arasında bir açıklık bırakmıştı; masanın altındaki o bölümü çok iyi görüyordu. Gerçekten de çok açık seçik görüyordu.

"Bak, kızı dekanlığa götürüyorlar," diye bildirdi Juan. "Hiç uygun değil, burada baygınlıktan yürek teklemesine dek gidebilir. Peki Clarita, sanırım işimiz bitiyor. Çok iyi bak şuraya."

ve Andrés çıktığı bir baş dönmesi yolculuğundan dönüp gözlerini yeniden açana değin birçok kişinin gözleriyle izlediği bir masayı titreyen parmağıyla gösterdi. "Yakınlık," diye düşündü, "bunca istenen, beklenen." Clara'nın yüzüne yandan bakıyordu, incecik omzunu görüyordu. "Şimdi zorunlu olarak bir uzaklık yaratmak gerek, bu mide bulantısı bir iş..."

"Vay, inanmıyorum!"

"Dalga geçiyorlar!"

"Her şey sürüyor," diye düşündü Andrés, yarı şaşkın. "Bu el benim elimdeydi, ta ne zamandan beri yinelenip duran bir devinimle..."

"Deli bunlar, baksana, burayı neye döndürdüler!"

"Sana ne be adam? Sen de katıl, herkese yeter!"

"... saf su. Tuhaftır, sevdiğimiz güzellik utkuların tam tersindedir. Bu öylesine güzeldir ki. Böyle ölmek,

tamamlar işi. Hiçbir şeyin olmadığı için ölümü aramak çok garip doğrusu...Ölen adamın bir şeyleri vardı, en azından eylem içinde yıkıldı, kendisi istemeden..."

Gazeteci öyle gülüyordu ki Andrés ona baktı ve Juan da masayı göstermekten vazgeçip, dönüp onu gözlemlemeye başladı. "Bunun aklından zoru var," diye düşündü. "Sabahı yaşıyor." Ve gazeteci (gülüşü masada olup bitenlerden kaynaklanıyordu) ve kızıl saçlı kız ise kollarını uzatmış hizmetlilerin dağıttığı rulolardan birine ulaşabilmek için ellerini sallıyordu,

"Şakayı bırakın, bu olamaz!"

ve öğrenci Migueletti kendisininkini almıştı bile, şimdi de kızıl saçlı kız rulosunu ele geçirdi ve yukarı kaldırıp açmaya koyuldu,

"Burada olmak daha iyi," diye düşünüyordu Andrés. "Kim bilir geceyi nasıl bitireceğiz. Dönmek her zaman bildik deliklerimize kaçıp sığınmaktır. Orada dışarıda belki de bizi yeni uzamlar beklemekte..." Juan'dan kopan kahkahanın patlamasıyla durdu kaldı. Yeni uzamlar. İşte bu yeni bir uzamdı, başka bir zaman: dokuz buçuk.

(biri söylememiş miydi?

ama zavallıcıklar burada yoklar, diplomasız kalacaklardı)

"İyi bak, dikkatli bak." Merdivende duran Juan'ın kahkahadan gözlerinden yaşlar geliyordu. "Gazeteci, gazeteci, gazetende bunu anlatmalısın! İşte sonunda bu kusursuzluktur, yedinci gün bu!"

Ama gazeteci elinde kızıl saçlı kızın rulosunu tutuyordu ve Avcının Borusu'nda bir yemek için ona dil döküyordu.

Clara hizmetliye baktı

çünkü artık boşluklar oluşmaya başlamıştı, öğrenciler ayrılıyordu

ve hizmetli ona ruloyu uzattığında onu alıp geri döndü ve Juan'la burun buruna geldi, ona bakıyordu

tam da yere atladıktan sonra

ve Andrés, ona gülümsüyor, aklından geçiriyordu: "Zavallı çocuklar, bu işten hoşlanmıyorlar." Çünkü Clara'nın gözleri dolmuştu, şimdi artık gözleri fal taşı gibi açılmış Juan'a, Andrés'e, merdivenlere bakarak ağlıyordu, sırtını kendisine diploma veren hizmetliye dönmüştü

öğrencinin adının olduğu bölüm apak ve boş
ama altta öyle güzel öyle çini mürekkebi
ve yadsınamaz mühürler

ve senfoninin patlayarak biten son akoru, her iyi diplomanın sahip olduğu

BUENOS AIRES ÜNİVERSİTESİ

Mademki

ve burada güzel İngiliz biçemi elyazısı yazan hanım öğretmene on peso ödeyiniz

Mademki ("Ben de bir tane kapacağım," diye düşündü gazeteci, kahkahadan iki büklüm. "Yazıhaneye asacağım, gazeteye götürürüm...")

Juan, Clara'yı kendine çekti. Karısının omzunun üzerinden hizmetlilerin ışık yeniden söneceği için aceleyle işlerini bitirdiklerini görebiliyordu. Narin bir çıtırtı işitildi, kırılgan bir parça bir başkasından usul usul ayrılıyordu. Masanın alt kaplamalarından biri yapıştığı yerden kopuyor, sedir kaplama dayanıklıdır gerçi. Ama bu nem öngörülmemiştir o zaman... Çok incecik bir çıtırtı, uzamın bir noktasında birbirleriyle tartışan kuru ve çevik böceklerin söyleşisi. Juan pek seçemiyordu (ve iyi görememek onu rahatsız ediyordu; çocuk gibi elinin tersiyle gözlerini ovuşturdu) ama masanın parçalanmasındaki minimini tartışmayı açık seçik işitebiliyordu. Andrés'in, ikisinin arasına girerek (Clara ağlamayı sürdürüyordu) ve her

ikisinin kollarından yakalayarak götürürken, Stella arkalarında kalmış, neden sıralarını beklemediklerini soruyordu; gazeteci kızıl saçların taranışını överken ne kadar iç açıcı göründüğünü söylüyordu, günbatımının bu geç saatinde gerçek bir gül olduğunu. Dekanlığın kapısı açıktı, ışığı yanıyordu. İçerideki mobilya açık seçik görünüyordu; bir palto askısı, bir şemsiyelik, San Martín'in portresi ve girişteki bekçi şimdi artık çıkıştaki bekçi olmuştu.

Her şeyin göreceliği

ve onların çıkışına engel olmadı, hatta tersine; ama şaşkınlığa uğramış gibiydi, ellerine, ceplerine bakıyordu ve gerçekten de elleri boş çıkıp gitmelerine biraz şaşırmış görünüyordu.

VII

"Sana n'oluyo, seni çörek suratlı,
torba ağızlı, düğme burunlu seni!"

Yüzü çilli bir çocuk, tepesi atmış bağırıyordu. Öteki yumurcak az ötedeydi, Letras Kitapçısı'nın oralarda. O da anlaşılmayan bir şeyler haykırdı.

"Torba ağız, düğme burun!"

Merdivenlerin yarısında Andrés nehirden yana baktı. Çok tuhaftı ama evlerden nehir görünmüyordu; kafasında karışık bir imge belirdi; yamaçtaki kent yerleşimi hiçbir engel olmadan kıyıya iniyordu. Usul usul yoldan aşağı yürürlerken sisin Viamonte ile Reconquista sapağındaki sokak lambasını boğduğunu gördüler; ne oradan ayrılmaları için bir neden vardı ne de kalmaları için. Kentin merkezinden daha yoğun bir sis iniyordu, yanık bez kokusu vardı havada. Stella sokak lambasının altından geçerken bir çığlık attı, boynuna bir böcek düşmüş, sivri ayakları canını yakmıştı. Juan böceği çekip alarak inceledi, böcek anlamsızca çırpınıyor, havayı dövüyordu; sonra kolunu hafifçe silkerek böceği düşürdü. Kimse konuşmuyordu, ama Andrés'in (bakmak istememesine karşın) kulağına, Clara'nın kendini tutmaya çalıştığı halde işitilen usuldan ağlayışı çalınıyordu.

"Bak," dedi Juan, tramvay kablosundan aşağıya sarkan levhayı göstererek. Yazıyı okumak kolay değildi: Andrés elleriyle gözlerine gelen ışığı gölgeleyerek baktı.

İLERLEYİN VE YOKUŞU
YAVAŞ YAVAŞ İNİN

"İnsan bilemiyor," dedi Juan, "bu bir uyarı mı yoksa yüreklendirme mi?"

"Fena sayılmaz," dedi Andrés. "Ama ben acıktım."

"Ben de öyle acıktım ki," dedi Clara, küçük bir kız gibi burnunu çekerek, "gazeteciyi de yerim, Andrés'i de yerim..."

"Peygamberdevesi," dedi Juan. "Suizo dükkânındaki bara ne dersiniz?"

"Olmaz. Cesár Bruto'nun dediği gibi herkese bir peçete verdikleri o şık yerlerden birinde yeme peşindeyim." Köşede durmuş kendisine dayanmasına izin veren Andrés'in koluna yapıştı. "Aslına bakarsanız ben susadım. Orada, içeride... Aman anlıyorsunuz işte zaten..."

"Yok, anlamıyorum, yalnızca tanıklık ediyorum," dedi Andrés. "Zavallı çocuklar bunu hak etmiyordunuz."

"Kim bilir, ahbap," dedi Juan, onları itiştiriyordu, sanki onlara

İLERLEYİN VE YOKUŞU YAVAŞ YAVAŞ İNİN

der gibi.

"İşte budur," dedi gazeteci, içini çekerek. "Üstelik de bu sıcakta,

dinleyin şu güneyden gelen gök gürültüsünü gök gürültüsüyse tabii."

"Senin laboratuvarda bunu da inceler, analizini yaparlar," dedi Juan. "Gerçekte bunu hak edip etmediğimi bilemeyeceğim. Düğüne geç kaldık; pasta da bozulmuştu."

"Ben programı baştan sona biliyordum ama," dedi Clara, çocuksu bir sesle.

"Bununla ilgisi yok, kızım. Sen benden daha iyi anlarsın, sorun bilmek değil. Bakın, hep birlikte First and Last'e gidelim ve akşam çökene dek kafaları çekelim, bildiğim bir ozanın dediği gibi. Ama şuna bak Andrés,

köşedeki bardan çıkıyordu

her zamanki alışkanlığıyla yakasını kaldırmıştı (acaba neye karşı, sise olmasın?)

Ve patlamalar, uzaktan

boğucu varlığıyla, kirli ışıklar gibi hızla, arabalar Leandro Alem'de."

"Profesör," diye mırıldandı Andrés. "Ne halt etmeye bu kafede oturuyor siz orada...

En iyisi bizi hiç görmesin."

YOKUŞU

"Olanaksız," dedi Juan. "İyi akşamlar, doktor."

"İyi akşamlar, delikanlı," dedi doktor ve başını usulca eğerek selamını Clara'ya değin genişletti. Gülümsediğinde ağzının yarısı yukarı çıkıyor, öteki yarısı da kartonpiyer gibi olduğu yerde kalıyordu. Yüzünün tere bulandığını gördüler, ellerini pantolonuna sürerek kuruluyordu.

"Ne geceymiş," dedi dikkatle Andrés'e, sonra da gazeteciye bakarak. "Sanki havada bir şeyler var ve insan onları yutuyormuş gibi ve..."

"Toz yumakları," dedi gazeteci. "Bir de, uçan mantarlar, bizim gazetede incelediklerimiz."

"Mantar mı?" dedi doktor.

"Evet, *trimartinos eutrapelios* türü," dedi gazeteci.

"Ya. Hükümetin bültenlerinde..."

"Bakın," dedi Andrés, doğu yönünde bulutların arasından yansıtıcılar gibi kızıl şeritlerin titreştiği gökyüzünü gösterdi. "Bildiğim kadarıyla bunlar hükümet bültenlerinde yer almıyordu."

"Açıklayayım..." Bir şeyler daha ekleyecekti, ama kendini tuttu ve sanki iki büklüm oldu, ufalmıştı. "Hititler üzerine dersleri," onu nefretle süzerek aklından geçirdi Clara, "sekiz sayfalık kaynakçaları. Koca ödlek..." O sırada doktor, Juan'ın kolunu yakaladı, ona yaklaştı ve dikkatini çekmeye çalıştı.

"Tüm öğleden sonrayı burada geçirdim," eliyle Suizo Bar'ı gösterdi. "Beni yedide bekliyorlardı, dekan ve şey... ama benim oturduğum şu masadan, şuradan, görüyor musun?

fakültenin önü tam görüş alanımda, evet belki bedenimi biraz yana eğmem gerekiyor, yani diyeceğim

"Öldürüyor," diye düşündü Andrés

çünkü kılı kırk yararak

bakarsak kesinkes

dekanın arabası gün boyu görünmedi. Gece çöktüğünde, bir de bu sis

(elini bir spatula gibi havada sallayarak, sarı maddeyi karıştırarak)

işte o zaman öyle korktum ki Siz gençler anlamalısınız ki"

Juan onu usulca itti. Doktor konuşmayı sürdürmek istiyordu, onu dinlemeleri gerektiğini belirten işaretler yaptı ama Juan, Clara'nın kolunu yakaladı, yokuş aşağı yürüdüler. Andrés geride kaldı, gazeteciye Juan ile Clara'yı biraz baş başa bırakmasını, Stella'nın da onları izlemesini söyledi.

"Bırak birkaç dakika kendi başlarına kalsınlar. Öyle umarsızlar ki."

"Haklısın," dedi gazeteci. "Dostum, bu..."

Doktor kendi kendine mırıldanarak ve ellerini döndürüp çevirerek arkalarından geliyordu. Gazeteci dönüp ona baktı.

"Gidip bir doktora görünseniz," dedi ona incitmeden.

"Ben..." dedi doktor, derken durdu ve sis onu bir asit gibi yiyip yutuyordu.

Andrés ile gazeteci bir sigara yakmak hevesine kapıldılar, sigarayı yakmak için çimen ve ezilmiş yonca kokan küçücük bir bahçesi olan bir apartmanın önünde durdular. İnanılmaz bir şeydi bu, ıslanmış taşların üzerinden geçerek bahçeye girdiler. Gazeteci bir yaprak kopartarak ağzına attı. Bir yandan sigara içiyor, bir yandan yaprağı çiğniyordu.

"Hayalete benziyor," dedi gazeteci. "Bu sis biçimleri biçimsizleştiriyor. İlk kez..."

Andrés saçlarına konan kanatlı bir böceği kovalamak amacıyla gazeteciye bir şaplak attı. Reconquista Caddesi yönüne baktılar ama doktor çekip gitmişti.

"Herhalde Suizo'daki masasına dönmüştür," dedi gazeteci. "Oradan da fakültenin girişini göz hapsinde tutuyordur. Ve dekanın arabasını, baksana..."

"Lütfen yeter," dedi Andrés. "En azından şu bitkilere yaklaştık, duyumsadık, Juan'ın gölgesini gördük. Şu kusmuğa geri dönmeyelim."

"Juan bize sesleniyor."

"Haydi gidelim, yatışmış olmalılar. Şu piyanoyu işitiyor musun?"

"Üst katlardan," diye mırıldandı gazeteci, havayı içine çekerek. "Ne iyi, hâlâ birileri... bir tangocuk, bir de üstelik *La mariposa*, al sana!"

Stella'ya yetiştiler, suskun ve uykulu onları bekliyordu.

"*No es que yo esté arrepentido*
de haberte querido tanto,"[1] diye şarkıya eşlik ediyordu ga-

1. (İsp.) Pişman olduğumdan değil / seni böyle sevdiğim için. (Ç.N.)

zeteci. "Tango, Andrés, hükümet bültenleri değil. İçimde bin dokuz yüzlerden günümüze değin tarihi yalnızca tangolarla yazma isteği var."

"Eğlenceli olurdu," dedi Andrés, onu dinlemiyordu bile.

Si para tu bien te fuiste
para tu bien
te tengo que perdonar[1] "Soria" Eczanesi

"Topluca First and Last'e göçmemize karar verildi," dedi Juan, Clara'nın parfümlere, pudralara baktığı vitrine yaslanarak. Öyle soylu soplu yemek filan değil; biraz içeriz biraz da kurutulmuş jambon gibi mezeler atıştırırız."

"Ve sonra..."dedi Stella canlı bir sesle ("Sonra da evimize gideriz.")

"Sonrası yok," diye sözünü kesti Andrés. "Bu sözcüğü unut da bir süre, şu itfaiyecilere bak, adam gibi adamlar."

Sirenleri işittiler, gerisi yanar döner bir renk karmaşası oldu. Nehre yaklaştıkça sıcaklık daha da nemlendi ve usul usul yağmur çiselemeye başladı.

"Anlatabilir misiniz, nasıl oluyor da aynı zamanda hem sis iniyor hem de yağmur yağıyor?" dedi Juan. "Yağmur suyu sisin içinden mi geçiyor? Yoksa iki ayrı uzamda mı yer alıyor bu ikisi?"

"İlginç adamı oynuyor," dedi Clara, sokakta karşıya geçerek. "Ona açıklama filan yapmayın. İyisi mi..." Köşedeki kafenin kapısından içeri bakarken birden sesi kesildi. Ardından giden Andrés onları neredeyse aynı anda gördü. Daha genç olan fakültenin geçidinde onların yanında bir yerdeydi; ötekisi de iskambil oynayanlardan

1. (İsp.) Kendi iyiliğin için çekip gitsen / kendi iyiliğin için / bağışlayacağım seni çaresiz. (Ç.N.)

biriydi ve hizmetlilerle epeyce tartışmıştı. Kafenin ortasında bir masaya oturmuşlar diplomalarını önlerine açmışlardı

ve onlara bakıyorlardı

diplomalarının ortasında bir grappa şişesi ve kızarmış patatesler

(iyi bir vantilatör havayı döndürüyor,

saçlarını karıştırıyor hoşnutluk)

Juan kapıda durup ellerini megafon gibi birleştirdi.

"Bok soyu herifler!"

Andrés ile gazeteci onu kolundan yakalayarak uzaklaştırıp aşağıya sürüdüler

İlerleyin ve yavaş yavaş inin

Bu arada Stella, afallamış, gülüyordu; Clara ise soğuk ve suskun, aldırmaz bir tavırla önden gidiyordu. Öğrenciler kapıya seğirtmediler bile.

"İnanamıyorum, oğlum," diye yakınıyordu gazeteci. "Zaten başımıza gelenler yetmiyormuş gibi bir de üstelik böyle bir kafede bela çıkarmak n'oluyor? Canıma okusunlar diye mi geldim ben sanıyorsun?"

"*Va bene*," dedi Juan. "Oldu. Haklısın. Her şey yerli yerinde. Yumrukları görmek istiyorsan on beş kâğıdı bayılır, ringin kenarına sıralanır, başka heriflerin birbirine girişmesini izleyip keyfini bulursun."

"Hey, evlat," diyordu gazeteci yakınan bir sesle; Clara ve Andrés'in düşüncelerini bekliyordu ama dışarıya çıkıncaya dek kimse konuşmadı. Dışarı çıkar çıkmaz Córdoba Caddesi yönünden koşarak gelen iki tiple burun buruna geldiler. Düdük sesleri (Córdoba'dan ya da belki de daha yukarılardan) ve heriflerden biri, dükkânın dışından geçerek, kaldırımın kıyısından doğru Viamonte Caddesi'ni bir kırbaç şaklaması gibi geçti, Clara'nın yanından geçerken soluk soluğa, "Kaçın, canınızı kurtarın!", "Kaçın, ısırıyor!" gibi bir şeyler söyledi, bir an sen-

deledi, tek ayak üstünde dengelenerek çekip gitti, ardından sanki polis düdüklerinin güttüğü başka karaltılar da geliyordu. Gazeteci herkesi olan biteni daha iyi görene dek duvara yaslanmaları için uyardı, hepsi karanlık köşede toplaştı (sokağın bu noktasına ışık vurmuyordu, köşedeki kafe ile sigara satan büfe kapanmıştı) adamların canlarını kurtarmak için kaçışını izlediler.

"Belli ki bir gösteri," dedi gazeteci. "Dayaktan kaçıyorlar."

"Bana öyle gelmiyor," dedi Clara. "Bu uzaklıkta böylesi kaçmaları gerekmez. Korktukları ortada ama zorbalardan değil."

"Dükkândakilere bak, yaralı birini getiriyorlar," dedi Andrés.

"Hem de nasıl yaralı," dedi gazeteci. Yaralıyı suskun ve ağır ağır dükkânın kuytusuna sığınarak taşıyan adamların bacakları arasından sarkan kolları görmüştü; boylu boslu, gri bir ceket giymiş bere takmış bir adamın buyruklarına uyarak onların yanında durdular. "Hoş bir armağan," diye düşündü gazeteci; yaralıyı neredeyse onların ayaklarının dibine bırakmışlar, kuruntulu mırıltılar ve fısıltıyla sürdürdükleri hararetli tartışmalarla acaba

en iyisi Mayo Meydanı'na gidip oradan da dağılmamız

Öyle genç ki kes artık, yandığını bilmiyor muydun

Ma ne yanıyormuş, *paviolo, ulan sıska?*
ben söylüyorum ben sana

"Alın benim ceketimi başının altına yastık yapın," dedi sarışın delikanlı, titriyordu (belki de) heyecandan. "Bana öyle geliyor ki..." Andrés'e baktı, onu kuruntuyla süzerek sonra Clara'ya döndü. Yaralı ağzını kocaman açarak derin derin soluyordu ve nemli dudakları toza ve

tükrüğe bulanmıştı; sırtını duvara yaslamışlardı ve biri ensesinin altına katlanmış ceketi tıkıştırdı. Öteki adamlar yaralıdan çok birbirleriyle ilgiliydiler. Derken yaralı haykırdı, kuru ve kısa bir çığlık kopardı, neredeyse havlar gibi; bir elini kaldırarak bağrına bastırdı. Karanlıkta ne olup bittiği seçilemiyordu. Andrés adamın bacaklarının zaman zaman yere çöken sarı buharın içinde yitip gittiğini fark etti. Yalnızca kafası, kara kıvırcık saçları sisten sıyrılabiliyordu.

"Ne oldu?" dedi gazeteci yanı başındaki birine.

"Ne olsun isterdin?" dedi öteki. "Retiro Parkı'na gidiyorduk ve..."

"*Siamo fregati*,"[1] dedi öteki, berikini itiştirerek. "*Andiamo via súbito, Enzo.*"[2]

"*Ma si*, olur ama bekle biraz. Sonuçta, şimdi..."

Ama Andrés, nasıl birer birer sisin içinde yittiklerini, kaçamak geri çekilişlerini görmüştü bile. Gazeteci yanı başındaki adamı anlatmayı sürdürmesi için yüreklendiriyordu, ama birden adamı görmez oldu, pazaryerinin direklerinden biri yönünde dönmüştü ki karanlık onu yuttu. Geride bir tek yaralı adam ile ceketini çıkarmış olan sarışın genç kalmıştı. Ötekiler öbekler halinde geçiyor ya da Retiro'dan inen tek tük arabanın arasında caddenin ortasından koşarak geçiyorlar

ve gazeteci yokuş yukarı giden hiçbir aracın olmadığını ayrımsadı. "Solgun homurtu," sözcükler kendiliğinden dudaklarından çıktı. "Solgun homurtu. Solgun." Yineliyordu, solgun, solgun

böylece sözcüğün içindeki anlam boşalıyor, tüm eklentilerinden, süslerinden soyunuyor ve kendi sesini bu-

1. (İt.) Mahvolduk. (Ç.N.)
2. (İt.) Haydi çabuk gidelim, Enzo. (Ç.N.)

luyordu; kendi biçimini, solgun, sürekli sert hiçliğini, solgun, gerçekten renksiz ötekinin yerleştiği oyuğu, kızaranın tersine, kendi de sırası gelince

"Bu ölüyor."

Andrés'in sesi. Havlar gibi, yakınan, bere takmış adam pazaryerine girip gözden yitiyor. "Soria Eczanesi" Clara?

Kamyonlar

"Hey, Carlitos, Carlitos!" diyordu sarışın, çömelmiş yaralının donuk gri suratına bakarak. "Carlitos!"

Andrés ile Juan, Clara'yı kaldırımın kıyısına getirdiler, Stella olanları görmemek için gidip durduğu köşeden geri geldi ve Andrés'in kolunu yakaladı.

"Ya burada durun ya da yokuş aşağı gidin," dedi Andrés. "Ben de şu lokantaya girip cankurtarana telefon edeceğim."

"Ben de seninle geliyorum, su getireceğim," dedi gazeteci, solgun bir homurtuyla.

"Acele et," dedi Juan. "Yanındaki adam bırakıp gidiyor."

Sokakta karşıya geçtiklerinde sarışın genç Viamonte'ye doğru koşarak yokuş yukarı tırmandı, Clara eliyle yüzünü kapayarak kimsenin anlamadığı bir şeyler haykırdı ve Juan'ın onu engellemeye çalışmasına karşın yaralının yanına gitti. Stella da Clara'nın kolundan tutmuştu ve böylece Clara ve Juan ile karanlığa sürüklendi ve artık hepsi kendini sokağa sırtüstü serilmiş sessizce yatmakta olan adamın yanında buldular.

"Görmüyor musunuz ceketini geri aldı," diye haykırıyordu Clara. "Geri aldı!"

"Dur," dedi Juan onu tutarak. "Bana bırak."

Ama Clara inleyerek, duraksayarak eğildi, yaralının yüzüyle aynı düzleme gelinceye dek çömeldi. Bir çığlık

atarak ayağa fırladı, kendini geri attı. Stella ne olup bittiğini anlamadan kaçarak köşedeki aydınlık alana sığındı. Juan, Clara'nın sırtından kavrayarak omuzlarından sarstı ve bu kez kendisi karanlıkta çömeldi. Gazeteci elinde bir bardak su, koşturuyordu.

"Telefonlar çalışmıyor," dedi. "Al işte, ona verebilirsin..."

"Adam öldü," dedi Juan. "Bakmanı önermem. Suyu Clara'ya ver. Evet, oğlum, Clara'ya."

"Peki," dedi gazeteci. "Şunu iç bakalım Clara." Ve üzerine büyülü tozdan serpti. "Bu sana iyi gelecek," dedi.

Juan kadınların koluna girerek onlarla et lokantasının önünde kaldırımda duran Andrés'e yöneldi, hep birlikte Leandro Alem'i geçtiler, görünürde yalnızca iki araba ve orta refüjlerde tek tük insan vardı. Andrés lokantanın kapalı olduğunu ve gece birilerinin dükkânı soymaya kalktıklarını söyledi. Yakışıklı lokantacı, elinde Colt tabancası, *barbera* şarabı yudumluyor, domuz sucuğu atıştırıyor ve olacakları bekliyordu. Dehşet herifin tekiydi. Telefon çalışmıyordu.

"Peki ben şimdi bu bardağı ne yapacağım?" dedi gazeteci Clara bardağı kendisine uzatınca. İçinde kalan birkaç damlayı yavaşça kafaya dikerken bardağın dibinden gözüken alev rengine dönmüş ve yere yaklaşmış olan gökyüzünü gözledi. Postanenin olduğu yönde gökyüzünde ağır aksak hantalca uçan bir uçak gördü.

"Kim gider oraya," diye mırıldandı Juan. "Uçaklar düpedüz soygunculuk, her zaman böyle oluyor. İyice yaslan bana, hadi kızım, işte böyle..." Clara kendini bıraktı, uyurgezer gibiydi, Andrés öte yandan yaklaştı ve ona destek verdi, dönüp dönüp arkaya kaçamak bakışlar fırlatan ve korkudan ödü patlamış Stella'yla ilgilensin diye gazeteciye bakıyordu.

"Gerçekten hiç anlamıyorum," dedi Stella. Gazeteci

omuz silkti ve sol kolda kalan inşaat alanı çevresinde, kalaslardan oluşan daracık kaldırımda yürümeye başladıklarında eğilip bardağı özenle yere, kalasların üzerine bıraktı.

Onca viskiyle onca grappa onca *caña* ve First and Last, burnunu yele vermiş bir kulübecik, nehrin dürtüp mahmuzladığı, hiçliğin kirine bulanmış, yabancıların ağızlarından yuvarlanan içkilerden.

First and Last: olan biten her şey öteki sakinlere oluyor (ama burada onlara

müşteri deniyor)

öyle ki nedensiz kulübecik, nehir adamları için bir mekân, susuzluklarını bile bırakmazlar burada, kullanırlar

ve bakarlar ve çeker giderler

"Meyhanelerden aldığım ders," dedi Andrés bacaklarını gerip açarak. "Boşluğundadır bereketim ve tam tersi."

"Keşişleme gibi karanlık," dedi gazeteci. "Rulete, sinemaya ve daha birçok şeye yakıştırılabilecek bir tanım."

"Bize uyar," dedi Juan yüzünü kurulayarak. "Kendi yaşamını canlandırmak için başkalarınınkini emenler. Seninle mi konuşuyorum? Yok, seninle konuşmuyorum. Senden konuşma alıyorum ve kendime saklıyorum. Senden o gülümsemeyi, o bakışı alıyorum."

"Ceketi aldı," dedi Clara içini çekerek. "Hepiniz bağışlayın beni, çok yorgunum. İnsan..."

"Almaz," diye düşündü Andrés. Gözlerinin önünde yeniden El Ateneo belirdi, satıcının elinden sallanan gözlükler. "Evet yitirmek istediğinden daha azı. Bu kesin." Kendisiyle dalga geçerek gülümsedi. Duygusallık.

"Ceketi almak derken," diyordu gazeteci, kendinin-

kini asmak için bir sandalye getirmeye seğirtti. Andrés ile Juan da her türlü giysi değişikliğinin getirdiği yorgunluk gideren ferahlığın hevesiyle onun yaptığını yaptılar. Çünkü Juan'ın dediği gibi giysilerimiz tinimizin bir bölümünü oluşturmaktadır ve kendi adlarını duyumsadıklarından onları ne denli çabuk yerine asarsak o denli iyi gelir. Şişelerle bira getirdiler

çok soğuk değil çünkü...
(elektriğe ilişkin bir şey)

ve koca koca salamlı, kurutulmuş jambonlu sandviçler. Sağda duvara yaslanmış bir masaya yerleştiler, sanki alacakaranlık öteki müşterileri kaçırmış gibi bir başlarınaydılar. Çekik gözlü bir genç onları tezgâhtan izliyordu, zaman zaman duvarda, fiyat listesi ile (çalışmayan) bir havalandırma arasında asılı eski bir saate bakmak için başını çeviriyordu.

"Buraya," dedi gazeteci, "Roosevelt'in öldüğü akşam bir kızla gelmiştim. Durmadan ağlıyordu, ben de kederini Catamarca grappa'sında boğmasını sağladım. Bana bu yüzden epeyce gönül koyduğunu sanıyorum."

"Biz de buraya çok geldik," dedi Clara. "Merkezden uzak bize de iki adımlık yol; bunun için ayağımız alışmış, komşu kapısı yapmıştık. Andrés grev gecesini anımsıyor musun?"

"Zavallı Juan," dedi Andrés. "Ama ne yumruktu o yediği."

"Kendine bak sen! Sana da yeni bir takım elbiseye mal olmuştu. Durma Stella, iç lütfen. Artık çevremde herkes sıyrılsın bu kasvetten."

"Şuradaki beye bakıyorum," dedi Stella çekinerek ortadaki masada, tavandan sarkan (çalışmayan) kanatlı havalandırmalardan birinin altında oturmuş ter döken, tıpkı eski başkan Agustín P. Justo'yu andıran, ama bir gözü yangıdan kızarmış ve ağzına Toscano marka bir

yaprak sigara yerleştirmiş olan müşteriyi gösteriyordu. Dört tanesini de ceketinin (içinde mendil olmayan) mendil cebine parmaklık gibi dizmişti.

"Tam takım," dedi Juan. "Yüzüğüne bak, üç motorlu nakliye uçağı modeli. Gözlükler, kısa kesim saçlar, kara boyunbağı. Kusursuz. Az sonra ayağa kalkarak bize yaklaşacak ve kaşmirlerini satmaya kalkacak korkarım."

"Ne var ki, adam kahve içiyor," dedi gazeteci. "Bu düpedüz bir skandaldır! Çünkü ondan portakallı Hesperidina içmesi beklenirdi. Garson!"

"Buyurun," dedi garson genç; gözü üç adamın koşarak girdiği kapıdaydı. Adamlardan biri dönüp sokağı kolladı, öteki ikisi içeride gözleri kamaşmış gibi oraya buraya bakınarak sonunda köşede bir masayı seçtiler. Üçüncüsü de havada eliyle bir işaret yapıp onlara katıldı; yüzü gözü is içinde kalmıştı, saçları şakaklarına yapışmıştı ter briyantin

"Daha sandviç istiyoruz," dedi gazeteci. "Bir de şu havalandırmalar..."

"Onlar çalışmıyor," dedi garson. "Sandviç mi istemiştiniz? Bilmem jambonumuz kaldı mı bir bakayım. Vay başımıza gelen! Birileri daha."

İki çift içeri giriyordu.

"Başka ne istiyorsunuz?" dedi gazeteci. "Tabii eğer gitmeye niyetiniz yoksa. Bir şeyler içmelisiniz Clara, suratınız kireç gibi, palyaço Grock'un yüzünden daha beyaz."

"Ben ahmağın tekiyim. *Animula vagula blandula.*[1] Ama öyle..."

"Yok bir şey," dedi Juan gülümseyerek. "Olup biten her şey biraz mide bulandırıcı, ama sen durumu çok iyi

1. (Lat.) Başıboş dolaşan albenili tincik. (Ç.N.)

idare ettin doğrusu. Ara sıra biraz gevşemezsen olmaz. Baksana şu sarı gömlekli kıza, amma korkmuş. Hey, şu herif ona gözdağı veriyor."

"Besbelli," dedi Andrés. "İsteri, Yunanca kökenli bir sözcük. Clara'yı buradan uzaklaştırsan iyi olmaz mıydı? Buenos Aires'ten demek istiyorum."

"Pincho'nun çaresi," dedi acı bir sesle Juan. "Neden? Bu çok da uzun sürmez..." Eliyle çocuksu bir işaret yaptı ve gözleri Toscano tüttüren adama takıldı. "Yalnız başına iyi bir ağlayacaksın. Çarşafı başına çekerek kapanıp iyi bir ağlayacaksın. Bir duş alacaksın, bir..." Masadaki adamı yandaki ayrı, küçük bölümde, diziyle karşısındaki kadının dizini aranırken gördü. Kadın bir fare gibi gülüyordu. "Bu da korkuyor," diye aklından geçirdi Juan, araştıran bakışlarıyla Andrés'in gözlerine bakıp onu şaşırtan bir şey olduğunu gördü. Sonra aklına saçma bir biçimde karnabaharı geldi. Keşke yanında olsaydı. Bir süre konuşmadılar ama uzaktan gelen patlama seslerini dinlemek de daha kötüydü. Lambaların çevresindeki sis aylası, tavandan sarkan çalışmayan havalandırmalar, fiyat listesinin yanında asılı duran eski başkanın resmi, Old Smuggler, Ombu, Amaro Pagliotti marka içkiler.

"İnanılır gibi değil," dedi birden gazeteci. "Toscano tüttüren herifi görüyor musunuz? Hiç istifini bozmuyor. Bunu yazmalıyım."

"Yaz," dedi Juan. "Oyalanırsın. Rahatsızlık veren öğelerin yol açtığı huzursuzluk duygusuna karşılık

işte biçemin bu olmalı

aklı başında adamın profilini okurlarımıza tanıtmaktan zevk duyarız. First and Last'teki masasında..."

"Hadi be," dedi gazeteci. "Benim haberler böyle olsaydı çoktan şan şöhret sahibi olmuştum."

"Diren," dedi Juan. "Bernardo Palissy'yi anımsa."

Stella bu adı duyunca kıpırdandı ama sesini çıkarmadan

El Tesero de la Juventud [Gençlik Ansiklopedisi] Juan'ın sözünü sürdürmesini bekledi. Ama Juan kendini sandviçini yemeye vermiş olan Clara'ya bakıyordu, ona öykünerek yaptıklarını yapmaya başladı, başını onun başına dayayıp lokmasını onunla uyum içinde çiğnemeye başladı, onlara bakan Andrés'i gülümsetti.

"Kendiniz bilirsiniz," dedi Andrés, kayıtsızca, "ama siz ikinizin buradan gitmesi gerekir bence."

"Neden ille de biz?" diye sordu Clara. "Gitmekle ne elde edeceğiz? Şu senin güzelim varlıkbilimsel özsözünü söylesene Juan. Gitmek, kalmak..."

"Dinle," dedi Juan. "*Gitmek, kalmak*
varolmanın oyunu
sonrasıdır, evet
neredeyse, öncesi."

"Ben yerden söz ediyorum siz yârdan," diye mırıldandı Andrés. "Buradan çıkmak diyorum, beni ozan numaralarıyla çileden çıkarmayın."

"Ne yer ne yâr kaldı," diye yineledi Juan. "Artık yer mer kalmadı, canım."

"Yine de izlekleri biliyorduk..." Başını öne eğerek, parmaklarının arasından sarkan ekmek ve kurutulmuş jambon dilimlerine odaklanarak kafasında kurdu. Ceketini çekerek çıkardı, tıpkı boynun altına destek olarak konulacak gibi... lokmasını yutmaya çabaladı, bardağına uzanmak için bir hamle yaptı; belki de lokmayı birayla ıslatmak istedi... Ama ağzındaki tat berbattı, tuhaf ama önce sandviç ve sonra bira ve sonra sandviç olursa, dayanılır oluyordu. Ama (hani bir kaşık et soteyi ağzına atıp haşlanırsın ve bunu geçirmek için şarap içersin; ağzında bu karışım, mide kaldırıcı bir...)

Juan saçlarını geriye itti, alnına üfledi. Clara ona gülümsedi.

"Horoz mu gagalamış seni? Döverim onu!"

Clara sandviçi tabağa bıraktı ve yüzünü Juan'ın göğsüne gömdü, Juan onu bir koluyla sararak dışarıdakilerden ayırdı.

"Gel benimle, biraz hava alalım dışarıda," dedi Andrés, gazeteciye. "Sen burada kal Stella."

Dışarıda hava daha tam kararmamıştı; ışık yukarılardan vuruyor gibiydi. Liman siste yitmiş görünmüyor, limandan çıkan insanlar pazaryerinin sokağından geçiyorlar ya da köşesinde bir araya geliyorlardı (alçak sesle konuşan bir öbek insan vardı). Bouchard Caddesi'nden doğru meydana çıkan yandaki bir adam kıyıp bir sigara yaktı. Gazeteci bir süre dikkatini vermeden ona baktı. Ellerini, yüzlerini yapışkan bir nem katmanı kaplıyordu. Leş gibi kirli oldukları duygusuna kapılıyorlardı.

"Baksana," dedi Juan, "bir yolunu bulup onları buradan çıkarıp uzaklaştırmalıyız."

"Peki," dedi gazeteci, "söyle bakalım."

"Söyleyeyim, söyleyeyim... Baksana şu böceğe.

Bir pervane
barın
girişini aranıyordu."

"Gördüm."

"Zavallıcık kendini parçalıyor, oysa kapı burnunun dibinde. Bu pervaneler nasıl da pratik düşüncenin hizmetinde, inanılır gibi değil."

"Benim gönlüm tümüyle pervaneden yana," dedi gazeteci.

"İkisi de keçi gibi direniyor, "dedi Andrés. "Ben de neden onları ikna etmeye çalıştığımı bile bilmiyorum aslında."

"Haklısın."

"Her şey sona erince sen de ben de burada kalacağız. Stella da. Bize ne olacak?"

"Hiç. Burada hiçbir zaman bir şey olmaz."

"Ama onların durumu farklı. Bilemiyorum, bana öyle geliyor."

"Evet, farklı," dedi gazeteci, bir böceği yere yapıştırdı, ayakkabısıyla ezdi, böcek patlarken mutlu ve kuru bir ses çıktı. Sokağın öteki ucuna bakarak (orada, parmaklıklara dayayarak bardağı yerde bırakmıştı) kaldırım yerine geçen kalasların üzerinde belli belirsiz fosforlanmalar gördü (sis bunları yutuyordu, ama sarı yollar arasından mavimtırak ışıklar sızıyordu).

"Bak şu kötü ışığa," dedi. "Nem, çürük, sonuç her zaman eşsiz bir mavi."

"Gökyüzü ölü geçmişin bağırsakları," dedi Juan'ın sesi. Ağır ağır yürürlerken kulaklarına geldi. "Bu gece çok güzel şeyler söyleniyor..."

Andrés tam yanıtlayacaktı ki iki düdük sesi işittiler, kent merkezinin oradan boğuk bir haykırış yükseldi ve Viamonte boyunca uzaklarda sisi ve havayı boyayan bir kızıl parıltı gözlerinin erişeceği uzaklıklara dek giderek büyüdü.

"*Ça chauffe*,"[1] dedi gazeteci ve duyulur duyulmaz bir ıslık çaldı.

Köşedeki bir öbek insan sözlerini yarım bırakarak birden çözülüp dağıldı. Ancak birkaçı kaldı geride; Bouchard Caddesi'nin köşesinde dingin oturmuş sigarasını tellendiren adam ile başını havaya kaldırmış havlayıp duran kirli kara köpek.

"Bırak da ben şununla bir konuşayım," dedi Andrés, gazeteciye. "Gel benimle Juan bir-iki adım yürüyelim."

1. (Fr.) Amma sıcak. (Ç.N.)

"Olur," dedi Juan. Bara geri giden gazeteciye bakıyordu. "Bunun da kızlarla kalması iyi olacak. Az önce birtakım çığlıklar duydun, değil mi?"

"Şuraya bak," dedi Andrés. Köşeden alazlanan parlaklığın gitgide arttığı görülüyordu. "İşin tuhafı yangına benzemiyor bu."

"Sisten," dedi Juan. "Gerçekten de baş belası olmaya başladı. Nasıl da patlıyor şu..."

Adam dolu bir kamyon rıhtım bölgesine girdi, barın ötesindeki kumsalda bir kavis çizdi, yalpalayarak yolunu bulmaya çalıştı, ırmağa doğru saparak uzaklaştı. Farları sisi yırtarak ilerliyordu.

"İşte," dedi Andrés, "senin tam olarak yapman gereken budur şimdi."

"Yok artık yine mi..."

"Evet yine. Daha fazla düşünmeden onu al götür buradan."

"Pek de hoş koşullar koyuyorsun. Daha fazla düşünmeden. Doğru, doğru."

"Lütfen," dedi Andrés. "Eğer her şey lafta kalacaksa..."

"Anladım, kusura bakma. Niyetinden hiç kuşkum yok. Ama bu saçma. Benim onunla çekip gitmemden söz etmek kolay. Ama ilkin nedenini bile bilmiyorum ki..."

"Bilinecek bir şey varsa o da bu," dedi Andrés. "Bunu bir onur sorununa döndürme."

"Ama sen kalıyorsun," dedi Juan durarak.

"Ne bileyim ben? Stella'yı Caseros'a annesine götüreceğim. Kentin merkezinde bir yerlerde kalacağımı sanmıyorsun herhalde."

"Caseros," dedi Juan. "Bana kalırsa artık kimse Caseros'a ulaşamaz."

Andrés omuz silkti. Kendini, ne yapacağını düşün-

mek hiç aklına gelmemişti. Kararlarını askıda tutuyordu, canı istediğinde istediğini yapıyor, her şeyi karara bağlıyor ama kendi özgür oluyordu. Kendisine yanıt bekleyerek bakan Juan'ın dostça suçlamasından utanmış, öylesine bir yalan atmıştı.

"Olabilir," dedi Andrés. "Ama şimdi onunla gitmeni istiyorum. Yalvarıyorum."

"Neden?" dedi Juan, hasta çocukların hafif huysuzluğuyla.

"Nedenim yok korkarım. Clara... ne durumda olduğunu görüyorsun."

"Kuşkusuz, bu çalışma temposuyla şaşmam."

"Onu bir an önce götür buradan," dedi Andrés.

Stella acıktığından bir sandviç daha ısmarladılar.

"Lütfen, sandviçini hemen bitir de çekip gidelim," dedi Clara. "Size de cehennem gibi sıcak gelmiyor mu?"

"Çinko çatı yüzünden," dedi gazeteci. "Ama bu saatte artık bu sıcak dalgasının hafiflemiş olması gerek. Anlaşıldı burası biraz fazlaca kalabalıklaşmaya başladı. Şu suratlara bak, hey Tanrım. Hiç şaşmam

(ve tam o anda aklından dışarıda sigara yakan adamın sırtının gözlerinin önünden geçtiğini şaşarak fark etti)

sizin şu ünlü profesörünüz içeri girerse şimdi."

"Sanmam," dedi Clara. "Şimdi Suizo'daki masasında kan ter içinde oturuyordur."

"Dekanın arabasını bekliyordur," dedi Stella, gazeteci de onu sevinçle kutladı, bir yandan da Stella'yı yüzüne dadanmış koca bir pervaneden kurtarmaya çabalıyordu. İçeri girenlerden kiminin üstünde yalnızca gömlek vardı; çoğunluğu denizciydi. Biri çoktan kafayı bulmuştu ve bir masaya gitti

Sometimes I wonder why I spend
a lonely night
dreaming of a song...[1]

"Güzel ses," diyordu beşinci birasını devirmekte olan gazeteci. "Gerçekten de içtiğini şarkıya döküyor. Ne demiştin canım?"

Mavi pijama ceketi giymiş çelimsiz bir adam gazetecinin başında durup üzerine eğildi.

"Özür dilerim, bölüyorum," dedi hepsini süzerek. "Birkaç yüz pesonuzu alırım."

"Ya, öyle mi?" dedi gazeteci. "Çok ucuzmuş."

"Şimdi iş kolay; çünkü gece vakti," dedi adam. "Nehrin suyu azalmış. Olduğu gibi çekilmiş durumda."

"Ya?"

"Kanala vardınız mı iş biter. Ben yolu biliyorum, bakın,

("Şimdi diyecek ki: avucumun içi gibi," diye aklından geçirdi Clara)

avucumun içi gibi. Kanala vardınız mı iş biter."

"Yüz pesoya," dedi gazeteci, olan biteni anlamaya başlamıştı.

"Dört kişi için. Hemen şimdi."

"Hey Calimano," diye çağırdı arkalardan bir ses. "Az gel buraya."

"Geldim," dedi Calimano. "E, ne diyorsunuz?"

"Bir şey soracağım," dedi gazeteci. "Benim suratımda yasa kaçkını bir yan mı var?"

Calimano gülümsüyordu, arkadan onu yine çağırdıkları halde durup bekledi.

"Pekâlâ, ben buralarda takılıyorum," dedi sonunda. "Siz düşünün ve karar verirseniz bir ıslık çalmanız yeterli."

1. (İng.) Bazen durur düşünürüm neden / yapayalnız geçer gecem / bir şarkının düşüyle... (Ç.N.)

"Çalarım," dedi gazeteci, bir şişe daha açarak. "Bu bira ısınmış. İçin kızlar."

"Yok, istemem." Clara, Calimano'nun arkalardaki masasından onlara bakarak beklediğini görüyordu.

("Ama ben bu herifi tanıyorum," dedi kendi kendine gazeteci. "Sigarasını yaktığında... tamam işte budur...")

ve bir yandan bir-iki yudum çekerek, ara sıra arkasındaki iki kişiyle konuşmak için dönen

"olabilir, şişenin biçimine, bir de kadehlere bakarsan herhalde içtikleri... *sémillon* şarabı."

"Pekâlâ," dedi gazeteci, bardağına bira koyarak. "Bu da Siegfried'in borusundan daha sık yankılanmaya başladı. Hey Juan, dinle bak."

"İçkini iç ve beni rahat bırak," dedi Juan, Clara'nın yüzüne bakmadan yerine oturdu. Clara gözlerini kaldırarak Andrés'in yüzünü incelemeye koyuldu. Yüzündeki tik sağ kaşını kaldırmıştı. Göz kırpmanın tersi, ne tuhaf. Saçlarının üstünü, alnını ince bir is katmanı bürümüştü; Clara üfledi, is parçacığı öteki masaya uçarak bir tabağın yanına kondu. Kömür kelebek, gece dolu... Belleğinden Brückner'in *Dokuzuncu Senfonisi*'nden bir bölüm geçti. *Oselo* sözcüğü. Altın rengi... Juan'ın bir şiiri: altın rengi *oselo*.

"Bana 'Marcopolo'yu okusana Juan," diye yalvardı. "Yorgun olduğum zaman çok hoşuma gider 'Marcopolo'."

"Okumak istemiyorum. Bana bakın, gitsek iyi olacak."

"Nereye?" dedi Andrés. "Caddenin yukarısını görmedin mi?"

"Bana 'Marcopolo'yu oku," diyordu Clara, Stella da onu yankıladı: "'Marcopolo'yu oku."

"Beni köşeye kıstırdınız, şantaj bu," diye mırıldandı Juan öfkeyle Andrés'e bakarak. "Sen, bunlar, Marcopolo ve..."

"Ve yüz peso," dedi gazeteci. "Şu köşedeki beyefendinin adı Calimano ve yüz pesoya size bir tekne ayarlıyor."

"Ne diyorsun?" diye haykırdı Andrés.

"İşte tam da işittiklerini söylüyorum. İki haberin biri bu. Ötekisi ise hep yinelenen bir şey ve hiç de acelesi yok. Amma gerilim!"

Ama Andrés öte yana yürüdü (kalkarken gazetecinin kadehini devirdi, bereket kadeh boştu; gazeteci boş kadehi hemen doldurdu)

("'Marcopolo'yu dinlemek isterdim.")

Evet, Juan, lütfen oku

"Nereye gidiyor bu?"

"Calimano'ya," dedi gazeteci. "Aslına bakacak olursan, seninle Clara için biçilmiş kaftan."

"Buyurun," dedi Juan ve bir sigara yakmak üzere arandı.

"Ben..." dedi Clara, gözü arkalarda bir masaya eğilmiş konuşan Andrés'teydi, ince yapısıyla ahşap duvarın önünde yer alan bedeninde; yukarıdan düzmece bir gösteri perdesi iniyor (gerçekten düzmece miydi?) ve bir de tuvalet kapısı, tuvalete giden yolu gösteren el resmi, havada yoğunlaşan mavimsi bir duman ve çalışmayan havalandırıcının deliğinden içeri sızan sis. Dışarıdan içeri koşarak biri girdi ve kasadaki gence bir şeyler söyledi. Bir sandalyeye çarparak kendini paldır küldür yeniden dışarı atınca barmen arkasından haykırdı, "Bekle!" Adamın kapıdan çıktığını gördü ve bir sıçrayışta

("gerçekten de, altın rengi *oselo*")

Kasanın üstünden atlayarak ötekinin peşinden gitti, ayaklarının ucunda zıplayarak koşuyordu.

"Kim bana bira getirecek şimdi," diye yakındı gazeteci. "Aklına geleni yapma özerkliği olmamalı bu gencin, bana öyle geliyor ki arka kapıdan sıvıştı. Peki burayı böyle başıboş mu bırakacaklar? Olacağa bak, bu denizciler bir ayaklanırsa her şey birbirine girer."

Juan ona gülümsedi, daha dinginleşmişti. "Günü

sona erdirmenin gerçek yolu," diye geçirdi aklından. "Her gece insanların bardan ayrılışını izleriz, biz de birileriyle vedalaşır eve gideriz, giysilerimizi dolaplarımıza asarız... Hepsi hiç düşünmeden yapılır, bir ağırlığı olmadan, sonra her şey sil baştan başlar. Ama şimdi bu ikisi geri gelmeyecek. Bu bar yarın bizim için açılmayacak."

"'Marcopolo'yu istiyoruz," dedi Stella. "Çok güzel olmalı."

"'Marcopolo'yu sun bize," diye rica etti gazeteci. "Böylece şu tekdüze havayı kıracağız; elimizde kırılmak üzere kalan tek şey de bu."

"Anımsayamam bile," dedi Juan. "Saçma sapan bir şiir; başka bir zaman için yazılmış bir şiir."

"İşte tam da bu nedenle," dedi Clara yüzünün onun omzuna gömerek. "Tam da bu yüzden."

"Peki, peki anladık, söyleyeceğim," diye mırıldandı Juan. Bu şiir benim sözcükleri sevmekte olduğum bir zamanda yazılmıştı; şiirin havyarıdır. Sen de gel Andrés, dinleyicilere katıl. Hokkabaz Taillefer bir kez daha Hastings kırlarını geçiyor ve bir savaş yerine bize bir şafak türküsü armağan ediyor; ya da kayısı *madrigal*'i, bir aşk türküsü belki.

Gördünüz mü? Her şey başladığı yere dönüyor, sözcükler *dont je fus dupé*... beni aldatan sözcükler... Evet dostum, Marcopolo'yu hak ettik, ve işte karşınızda *Marco Polo anımsıyor:*

Senin küçücük ülken, konuk sevmez ve şiddet düşkünü!
Orada yükseltir cüce ağaçlar bıkkınlıklarını
bir yandan da kazar ha kazar köstebekler yollarını
ve içi yanan kır fareleri tırmanır göklere.

Eğer kaçamaklı topraklarının sınırlarına varırsam,
nice yeşil gümrük kapısı, nice sıvılaşmış mühür!
Çantalarım madalyonlarla nazarlıklarla dolu
nane yiyen, kafa ütüleyen gümrükçüleriniz için.

Diliniz –bulutları izleyen adamlarınki–
mavnalarda yükselirdi gecenin soluğunda,
ve tehlikenin hançeri ile altın rengi *oselo*
ve beklemek seni duraksamadan dorukların ötesinde.

Cam kayalardan obsidyen kapılar zamanla bel vermiş
ve sensin zamanın içinde obsidyenden de geride kalmış!
Benim adımla –o yeşile çalan aşırı incelikli gongla–
kapıların üstünden aşırttım açık parşömeni.

Kızıl arınmalı on üç gece –böcekler
ayakları camdan, körleşmiş ezgiler–,
Ah, göğün altındaki sıcaklık, göletlerle ay,
ve sen gecikmiş ve uzak, her zamankinden daha güzelsin!

Hizmetlilerin adımın yolunun şifresini çözerler,
gördüm yalnızca benim adımım için aralandığını kapıların.
Aylar var ve yollar yitirmiş benim izlerimi:
bronz halkalarla döndü geldi kervan.

Anımsarım anımsarım ayın şavkı vurmuş balkonu,
bana verdiğin ipeği ve gecelerinin tamburunu.
Bronz halkalarla dönüp geldi kervan –
Benim zümrütten yelkenleri olan bir kadırgam vardı!

"Dikkate değer doğrusu," dedi gazeteci. "Işıl ışıl parlayan teknikolor bir şiir."

"Sus lütfen," dedi Clara. "O benim, ben onu beğeniyorum ve üstelik bambaşka günlerden bir anı. Sanki bir küpe gibi, anmalık bir halka gibi benim için."

"Gerçekten de başka bir dünyadan gibi geliyor kulağa," dedi Juan. "Eee, Clara ancak birkaç yıl..."

Çiçekdürbünü yürek,

bir arpa boyu gidersin sonra bir de bakarsın değişmişsin!

"Haklıymışsın," dedi Andrés, gözlerini kadehine dikmiş duran gazeteciye doğru eğilerek. "Adam bana aynı teklifi yaptı."

"Evet ama bunlar gitmek istemiyor."

"İşte o kadar; istemiyoruz," dedi Juan, aklına tuhaf bir biçimde apartman dairesi düşmüştü, vazodaki karnabahar, evdeki yapayalnız karnabahar.

"Ama çok yanlış yoldasınız," dedi gazeteci. "Her şey bir yana peşinizdeki tip şu an dışarıda."

"Ne diyorsun?" dedi Juan, ayağa fırladı
Andrés'in elinin kavrayışı sandalyeye dönüş,
Clara ceketini yakalayıp çeken bir el Abel

"Sakin ol," dedi Andrés. "Koşarak dışarı çıkmakla pek bir şey elde edebileceğini sanmıyorum."

"Çok tuhaf, ama daha çok yeni, az önce fark ettim," diyordu gazeteci Stella'ya. "Sıcak bira

keçeden bir orangutanın işediği iğrençlik, boş umutlara kapılan bir kadın

yüzümün içinde dolanan bu bira."

"Anlaşıldı, sen olmuşsun," dedi Andrés. "Ama adamı gördün, değil mi?"

"Sigara," dedi gazeteci. "Bouchard."

"Bırak bir dakika çıkayım," dedi Juan, serinkanlı. "Bir çıkıp bakacağım. Bilemezsin Abel'le konuşmayı ne kadar isterim."

"Konuşman gereken kişi Calimano," dedi Andrés.

"Clara, lütfen bari sen anla..." Stella bir çığlık attı, o pervane (ya da başka bir pervane) yine saçlarına girmişti. Arkalarda bir yerde bir gemici çığlığı yineledi, bir başkası yansıladı. Az önce içeri giren kadınlardan biri aniden dönerek masaya baktı, sanki kendini çığlıktan korumak istermişçesine elini kaldırdı.

"Zavallı bir *lepidoptera*," diyordu gazeteci. "İşte burada, bak karnı ipek gibi."

"Korkunç," dedi Stella. "Sanki kanatlarında harfler varmış gibi."

"Tanıtım," dedi gazeteci. "İğrenç sloganlar. Bak Johnny oğlum, işler karışıyor. Buradan çıkalım bir an önce çünkü işler çatallaşıyor."

Dışarıda, biri bir taş atmış olmalı, çatının çinkosu üzerinde yankılanarak düştü. Arkalardan bir çığlık koptu, çıngır çıngır bir kahkaha, derken yarı esrik bir gemici

So I dream in vain

but in my heart it always will remain

elleri kolları tezgâhın gerisindeki vitrinden karmakarışık toparlanmış şişelerle dopdolu

my stardust melody whoopee

ve şişelerden biri (grappa) yere düşerek ak bir çiçek gibi patladı, hava tatlı bir kokuyla doldu tütün kokusuyla sisi bastırarak

the memory of love refrained[1]

"Daha ne duruyoruz," diye aklından geçirdi Andrés, ceketin ucunu bırakarak.

"Oyna bakalım oyunu, ahbap. Haydi bakalım bu saatte her horoz kendi çöplüğüne."

"Ceketimi rahat bıraktığına göre," dedi Juan, "çıkıp

1. (İng.) Demek boşunaymış düşlerim / ama onu hep yüreğimde saklarım / baş döndüren ezgimi heeeyytt / bastırılmış sevginin anısı. (Ç.N.)

Abelito'nun orada olup olmadığına bakmama da karşı gelmeyeceksindir umarım."

"Tavır var tavır var," dedi Andrés bıkkın. "Gerçek tavırlar ve ötekiler. Şimdi senin gerçek tavrının adı Calimano."

"Ama biz gitmek istemiyoruz," dedi Clara, ona tatlı tatlı bakarak.

"Kalmak demek Abel demek," dedi Andrés. "Ah çocuklar, kalmanın ne anlamı var sanki. Çatıya atılan taş ne ona, ne Stella'ya ne de bana atıldı. Size atıldı."

İçeride öyle bir keşmekeş vardı ki sesini yükseltmek zorunda kaldı: "Bu sıcak. Bak ellerine Clara. Yüzüne bir dokun. Tenini kurutmak için başka bir havaya gerek duyacaksın."

"Kalmak istediğimden değil," dedi Clara. "Yalnızca neden gitmek zorunda kaldığımızı anlamıyorum."

"Haydi üçümüz çıkalım," diye mırıldandı Andrés. "Belki onu görürsünüz."

"Abelito'yu mu?" dedi Juan ayağa kalkarak.

"Olabilir," dedi Andrés. "Stella, sen gazeteciyle kal, adama bak, uyuyakaldı."

"Söyle," dedi gazeteci, başı önüne düşüyordu. "*I am Ozymandias, king of kings.*[1] Çevirdim işte... Peki, bir sütuna, puntosu da..."

"Birçok sütuna," dedi Juan. "Ozymandias için çok sütun gerekir. Uyumana bak gazeteci, sen çakırkeyif kestirirken iyi Stella başında bekler."

"Ben," dedi gazeteci. "Uyumuyorum."

Andrés geri çekilerek Juan ile Clara'ya yol verdi. Para çantasını Stella'ya uzattı ama sonra geri alarak içinden biraz para çıkarmaya davrandı.

1. (İng.) "Ozymandias'ım ben, bilin ki, krallar kralı; / Kendini büyük sanan bir kez de bana baksın!" Percy Byshhe Shelley, çev: Şavkar Altınel. (Ç.N.)

"Belki de ben..."

Stella ona bakıyordu, çantayı elinde sıktı ve el çantasına koydu.

"Hadi kaygılanma, git," dedi. "Ben başımın çaresine bakarım."

"Belki biraz gecikirim," dedi Andrés. "Tek başıma yapsam daha iyi olacak. Eğer burası seni sıkarsa ya da bu adamlar seni rahatsız edecek olursa bırak gazeteci uyusun ve..."

"Hadi kaygılanmadan git," dedi Stella.

"Yoksa, beni biraz bekle." elinin tersini kızın yanağına sürdü, kapıya yöneldi ve oraya varınca dönüp Calimano'ya seslenmek için iki parmağını ağzına yerleştirerek bir ıslık çaldı. Arkalardan devrilen sandalye gürültüleri, kırık şişe ve ezgisiz *malambo* dansı topuk takırtıları geldi. Calimano o güruhtan kendini sıyırarak yavaşça kararlı adımlarla yaklaştı.

"Burada bekle," dedi Andrés ve eline kâğıt para tutuşturdu. "Ben yine ıslık çalınca, dışarı çıkıp bize katıl."

"Nasıl isterseniz," dedi Calimano. "Bu arada ben de bir *pineral* yuvarlayayım, terlemek istemiyorsan birebir."

Juan, Bouchard Caddesi'nin köşesine baktı, sisle gitgide büyüyen ateş parıltısı arasından insanlar da binalar da güçlükle seçiliyordu. Ansızın içerideki havanın sokaktakinden daha temiz olduğunu ayrımsadılar; içeride dışarıdaki hava titreşimi yoktu, yankı, yanık lastik ve nemli yanık kokusu yoktu

bu mekânda böyle olduğu anbean duyumsanıyordu

Öbekler halinde gelip geçen suskun insanlar vardı, derin derin soluyorlardı. Tek başına dolaşan hemen hiç kimse yoktu, ya çiftler ya da beş-altı kişilik öbekler Viamonte'den aşağı rıhtıma doğru iniyordu. Kimileri birden

yön değiştirip First and Last'e giriyordu. Abel'in izi bile yoktu ortalıkta.

"Paul Gilson'ın dediği gibi," diye mırıldandı Juan,

Abel et Caïn
tout le monde a bel et bien
disparu[1]

"Bak," diye mırıldandı Clara, ona tutunarak. "Şuraya bak."

Sise karşın alevler mi? (Ya da yalnızca atmosferde bir yansıma mı, neydi ama açıklamalar aramak) ve sanki yol yapımında kullanılan kalaslar pusun içinde masmavi kesmiş, fosforlu gibi parlayarak deviniyorlardı...

"Güzel," dedi Juan. "Bak şimdi koşarak geliyorlar."

"Birazdan artık gelen olmayacak," dedi Andrés. "Şuradakiler Leandro Alem'deki göçüklerden söz ediyor, şunlara bak."

Kırmızılar giyinmiş bir kadına destek veren genç bir şeyler söyleniyordu

neredeyse yutuyordu onu (ve sırtı kırmızı giyinmiş kadının sanki sırtından bayrağa sarınmış biri gibi) patlak su boruları gaz boruları da

"Ve kentimiz öyle görünüyor ki, uykuda," diye şiirsel bir tonla okudu Juan

"gecenin ortasında bir otlak, çiçeklerle bezenmiş,
milyonlarca apak öküzgüzü papatya ile.

On dört yaşında yeşil kapaklı bir deftere yazılmış. Ne diyorsun buna Clarita?"

Clara gökyüzüne, yere değecek gibi duran yakın katmanlara, orada olanlara bakıyordu. "En azından bir kuş, bir martı," diye düşündü. "Ve bu gece ay da yok..."

1. (Fr.) Habil ile Kabil / herkes gerçekten / çekip gitmiş. (Ç.N.)

Andrés'in sanki onları yalnız bırakacakmışçasına uzaklaştığını gördü. Bouchard Caddesi'nin köşesinde bir sigara çıkardı, tutuşan kibrit, birleştirdiği avuçları üzerine hevesle eğilen profilini aydınlattı.

"*Tout le monde a bel*," dedi Juan. "*A bel et bien disparu*." Marcopolo ne de uzakta kaldı, ahbap.

"Ve sınav," dedi Clara incecik bir sesle. "Şuraya bak, gittikçe büyüyor."

"Evet, hem de Córdoba Caddesi'nin oradan, baksana."

"Kendi akışını arayan bir ezgi gibi. İşte budur."

"Her bir parmakla elini bulan bir eldiven gibi. Al işte."

Sımsıkı, sarmaş dolaş sarıldılar, gece gibi neredeyse,

"Terliyorum," dedi Juan. "Ben bu yüzden benim. Ben şiir yazardım."

"Ben çalışır çalışırdım," dedi Clara. "Derken bir adam öldürdüm üst üste sigara içen."

"Andrés mi?" dedi Juan. "Yoksa Abel mi?"

"Abel yaşıyor. Abel buralarda dolaşıyor."

"Bilmem ki," dedi Juan. "Bence Abel kente benziyor, *a bel et bien disparu*. Öyleyse Andrés."

"Evet," dedi Clara. "Ben onu öldürdüm, ama bilmiyorduk bunu."

"Öldürmenin bilinecek bir yanı yok. Şuraya bak, meydandan yana."

"Evet," dedi Clara. "Tepeciğin üzerinde büyüyen ağaç, *ombú*."

"Göremezsin ki oradan."

"Ama ışık oradan vuruyordu. Küçük ve mutlu bir *ombú* idi oradaki. Ne istiyorsun?"

"Hiçbir şey," dedi neredeyse onlara çarpmak üzere bir adam. Yüz geri döndü, sokağa doğru birkaç amaçsız adım attı, First and Last'e yöneldi, sonunda onu da geçip gitti. Ceketinin yakasını kaldırmıştı, sanki

"Şimdi daha da yaklaştı," dedi Juan Leandro Alem Caddesi'ni göstererek.

"Evet," dedi Clara. "Bence pek bir şey kalmadı..."

"Ve orada, betonları kazdıkları yerde."

"Evet, orada da."

"Zavallı gazeteci," dedi Juan. "Nasıl da uyuyordu."

"Çok iyi adam bu gazeteci."

"Zavallı. Andrés de..."

"Zavallı Andrés," dedi Clara. "Zavallıcık."

Calimano ıslığı işitti, kadehini tezgâhın üstüne bıraktı ve hızla dışarı çıktı. Andrés kente doğru baktığı için Calimano kızıl parıltının onun yüzündeki şavkını gördü. Daha geride, köşeye yakın, birbirine sarılmış Clara ile Juan'ın gölgesi budanmış bir ağaç çotuğunu andırıyordu, çolak ve bungun.

"Tamamdır," dedi Andrés. "Hazırlan, gidiyoruz." Acele etmeden köşeye yürüdü, havadan yuttuğu bir is parçasından ağzında beliren bir tadı ayırmsıyordu. "Kül tadı," diye geçirdi aklından. "En güzel sözcükler, teknedeki güvercin. Yeryüzünün son sesi bir sözcük olacak. ... belki de bir kişi adılı."

"Gidelim," dedi ve bedeniyle yumuşak bir kucak oluşturarak, onlar karşı çıkamadan her ikisine de kollarıyla sarıldı.

"Gidelim," dedi Juan. "Ne fark eder ki?"

"Şu kabloya dikkat," dedi Andrés. "Öğretmenimiz elektriğin tehlikeli bir akışkan olduğunu öğretmişti."

"Nereye gidiyoruz?" diye sordu Clara, kolunu geriye bastırıyordu. "Önce bana nedenini açıkla..."

"Öylesine gidiyoruz işte," dedi Andrés. "Yeterli bu, vb. vb."

"Benim için yeterli değil. Barda keyfimiz yerindeydi ve..."

"Yürüsene dostum," dedi Juan. "Ivich'i oynamaya kalkma, o araba bizim pistlere göre değil çünkü."

"Yeri geldiğinde acımasız olmayı bilmek. Bunun yolunu yordamını öğrenemeden öte tarafa gideceğim ben." Calimano'ya bir ıslık çaldı, o da öne düşüp yürümeye başladı. Juan, Andrés'i bıraktı, geri dönüp Clara'nın öteki koluna girdi. Kent merkezine sırtlarını dönerek yürüdüler, göğüsledikleri sis karşılarında tıpkı film başlamadan önce beyazperde gibi iniyordu; ilk yazılar başlamadan perdeyi kaplayan tozlu görünüm, ansızın çakan ışık şavkları, boşluktaki çatırdamalar. Geniş bulvar boştu ve gümrük bölgesindeki nöbetçi kulübesi

Sağdaki boşluklar, uzanan çayırdan geçen tren yolu (ama Calimano iki yanına da bakmadan yürümeyi sürdürüyordu)

"Akrebi anımsıyorum," dedi Clara. "Gördüğünüz gibi, olay çıkarmak istemiyorum. Beni sürüklediğinizi görüyorum, bu olan biten bana çok aptalca geliyor,

ve sonuçta

bu da bana akrebi anımsatıyor."

"Konuş," dedi Juan, saçlarından öpmek üzere eğilerek. "Kimileyin konuşmak çok işe yarar. Akrebi anımsa."

"Akrebi," dedi Clara. "Biri akrepten söz etmişti, akrebin yazgısından. Akrep olma yazgısından ve akrebin akrep olma yazgısını nasıl yerine getirmesi gerektiğini. Yahuda'nın yazgısını açımlıyorsun ve şeytanınkini de," dedi Juan. "Bir adım gerileyip baksan göreceksin ta Tanrı... amma sıcak bastırdı."

"Ben akrepte kalayım," dedi Clara. "Ve düşünüyorum: Akrebin akrep olduğunu bilmesi gerçekten de gerekli mi acaba?"

"Evet," dedi Andrés. "Akrep olmanın bir anlamının olması için."

"Ama yalnızca kendisi için," dedi Juan.

"İyi, önemli olan da bu. Gerisi, durumsallık ya da salt rastlantı."

"Soruyorum," dedi Clara, "çünkü aklımda Abelito var ve yapmakta olduğunu gerçekten de yapmak zorunda mı bilmek isterdim."

"Abelito'yu dert etme," dedi Juan. "Abelito insanların kendisini düşünmesinden hoşlanıyor, her şeye bu açıdan bakarak cevap arıyor."

"Ben hiç cevap bulamadım," diye düşündü içinde ansızın yükselen başkaldırı duygusuyla, ansızın içini dolduran durmak, geri dönüp kent merkezine gitmek isteğiyle. Ne yapıp edip, arnavutkaldırımlarında ayakları kayarak ilk kumsalı geçtiler. Sise karşın her şey yeterince görülüyordu

sağdaki tuğla binalar
Mavi şapka
ama denilebilir ki
ve ilk doklar, kanal
gökyüzünden, şapka
Calimano durmuş ve onları beklerken
Buenos Aires mavisi

"Nehir," dedi Calimano, dibe vurmuş.

"Ya," dedi Juan, "öyleyse..."

"İyi işte, gidip bulacağız, tabii..."

"Yürüyelim öyleyse," diye kesti sözünü Andrés. "Hadisene önden git."

"Bak şu çikolata sattıkları küçük meydan vardı," dedi Juan. "Bildin mi?"

"Evet," dedi Clara. "Şu çirkin çikolata meydanı."

"Bana harcattığın şekerleme paraları."

"Meydanı güzelleştirmek için, seni korkunç cimri. Oranın nasıl nasıl çirkin olduğunu herkes biliyor."

"Sisin içinden yükselen bir ada havası var," dedi Andrés. "Aslına bakılırsa ben o meydanda hiç çikolata yemedim."

"Ah, güzel bir şeyi kaçırdın demek ki," dedi Clara.

"Belli bir şey, kuşkusuz kaçırdım," dedi Andrés, der demez de kendine bu aşırı duyarlıktan dolayı küfretti. "Tam da böyle sınırdayken kendimi katılaştırmayı yine beceremiyorum. Her şey Juan, her sözcük Juan,

sanki böyle olmaması gerekiyormuş gibi, sanki akrep..." Küçük meydanın kıyısından geçiyorlardı. "Üstünde gezinecekleri çayır, ellerinde oynayacakları zar..."

"Gemileri sayardık," diye mırıldandı Clara. "Ben hepsinin adını bilirdim."

"Şimdi sakın ağlayayım deme," dedi Juan terslenerek.

"Yok, yok. İşte şu banklardan biri..."

"İki banktan biri. Bir de o tuhaf yaşlı ağaçlar."

"Banka oturunca şu doktaki gemileri görürdük. Hepsi aklımda, Duquesa, Toba... Sen daha çoğunu bilirdin bense daha uzun zaman aklımda tutardım."

"Gemilere bakmak ne hoştur," dedi Juan. "Hepsine binerdik."

"Ucuz ama güzel," dedi Clara. "Sonuçta nasılsa olduğu yerde durduğu için Buenos Aires'ten nefret etmek de kolaydı."

"Bastığınız yere dikkat edin," diye bağırdı Calimano. "Kaldırım taşları."

"Hadi gelin, buranın etrafından dolaşacağız," dedi Andrés. "Şuraya neden bir kırmızı ışık koymazlar bilmem..."

"Kimse böyle bir şey yapmaz," dedi Juan, "çünkü görecek kimse yok. Meydanı görüyormuşuz gibi konuştuk ama durum böyle değil."

"Ben görüyorum," dedi Clara.

"Hayır şekerim. Anımsıyorsun."

(dokların önündeki, dönen asma köprüden vuran ışık –yoksa

nöbetçi kulübesinden miydi?–
mavimsi)

Sonra, hiç konuşmadan yavaşça kıyıdaki yürüyüş yoluna kavuşan ikinci bağlantıyı geçtiler. Calimano kaldırım taşlarını yoklayarak ilerliyordu, ilk oyukta şaşkınlığa uğradı, gözlerine inanamadı. "Bitsin artık bu," diye düşündü Andrés; ara ara ardına bakıyordu, seslerden, göğe vuran parlaklık ve onu iten bir cephe gibi vuran sıcaklıktan dolayı sis incelmiş gibi geliyordu. "Herhalde şimdi fakültenin merdivenlerinde olsam nehri görürdüm..." Clara ile Juan tökezleyerek, hiç konuşmadan ilerliyorlardı. Bir ya da iki kez Clara, "Honegger gibi geliyor kulağa," dedi ama ne demek istediğini açıklamadı. Juan ise ağzında kopuk kopuk dizeler yuvarlıyor, bir şeyler uyduruyor, kendi portatif cehenneminde kendini eğliyordu. Nehirden artık nem olmaktan çıkmış, alçak ve yapışkan bir koku geliyordu; çürümüş saman gibi, çamura karışmış amonyak kokulu bir soluk. "Dilini çıkar," diye düşündü Juan. Haydi bakalım nehir dilini çıkar

Ama ben dil isem
eğer bu
benim dilim ah ne de kirli nasıl
da sevilmeyesi
siz nehir hemen şimdi

(*Ya yarın?*)

Ama eğer yatakta yaşıyorsam eğer ben

"*Attenti al piatto*, aman dikkat," dedi Calimano. "Bana kalırsa kulüp buralarda yakında bir yerde."

"Bak," dedi Clara, Andrés'in elini aranarak. "Sonunda kulübe gidiyoruz."

"Yaşam bir kulüp zaten," dedi Juan, "ama ikinci sınıf. Ne güzel şeyler çıkarıyorum ama. Andrés..."

Ama Andrés, Clara'nın yaklaştığını duyumsayınca elini çekerek öte yana savruldu ve Calimano'yla konuş-

maya başladı. "Ne onunla ne ötekiyle," diye düşündü. "Az kaldı. Eğer çekip giderlerse..." Ötesini bilemiyordu.

"İşte nöbetçi kulübesi," diye haykırdı Calimano. "Tabii tekneyi yürütmedilerse eğer. Vay nehir dibe vurmuş."

"Aslına bakarsan," dedi Juan, "tam tersi. Ya da tam tersi olacak."

"Acele et," diye mırıldandı Clara. "Lütfen, hızlanalım. İşte..."

Ama görünürde hiçbir şey yoktu. Eliyle silahını yoklayarak kendini geriye atan Andrés, tekneler arasında meşaleler gibi yanan uzaktaki ışıklardan başka bir şey görmedi. O zaman, doklarda hiç tekne görmediklerini anımsadı. Sis... ama bu kadarla kalmıyordu; rıhtımda hiç tekne olmadığından emindi. "Ah benim zavallı küçüğüm, korkuya kapılıyor," diye geçirdi aklından. "İlk kez, acele et, diyor." Ve her ikisini böyle kararlı görmekten duyduğu sevinç bir ağaç gibi içinde yükseldi...Sözcükler.

"Çabuk geçin," diyordu Calimano. "İşte kulübe."

Juan, girişte yazılı sözcükleri çözdü: Arjantin Balıkçılar Birliği. Orkinos, yayınbalığı, pazarlar, yatlar... Her yer açıktı, bekçi yoktu, bina zifirî karanlıktı, aşağıda nehir yatağının balçığı, sanki nehrin karikatürüydü... Döndü, şimdi en sonda kalmıştı. Buenos Aires... Eğer hâlâ...

"Hadi gel," dedi Clara'nın sesi. "Gel Juan, acele et."

Juan, Clara'ya yanaştı, Andrés bakışlarıyla onu utandırmamak için yüzünü yere eğdi.

Rıhtım boyunca neredeyse koşmaya başladılar, Calimano bir kedi gibi hızlanarak onları koşmaya yönlendiriyor, önayak oluyordu. Sis nehirden yükseliyor açılıyordu, kanalda bir dubanın yanıp söndüğünü gördüler. "Yalnızız," diye düşündü Andrés, "bir tek bizim olmamız olanaksız..." Ama bunu inanılmaz diye düşünmedi, yalnızca bu düşünceye aklı yatmıyordu.

"Su şuradan başlıyor," dedi Calimano ve çikolata

renkli bir şeridi gösterdi. "İyi ki bunu sezdim de tekneyi en uca koydum. Bir sürüsü bu gece buraya bağlı kalacak, çıkamayacak." Tırabzana abanarak alçak sesle homurdanıyordu. Andrés de eğilip baktı, pişmanlık dolu bir korkuya kapılarak... Ama Juan ile Clara sanki yabancı gibi rıhtımın ortasında durmuş bakıyorlardı.

"Atsineği," dedi Juan tatlı tatlı.

Andrés yanlarına yaklaştı.

"Şu merdivenden iniliyor," dedi ve her iki elini de onlara uzattı. "Hoşça kalın dostlar. Calimano bekliyor."

"Ya sen?" dedi Clara, ses tonu sanki şöyle diyordu: "Ama olmaz, bu kadar çabuk gidilmez," (ama bunu Andrés böyle düşündü, eğer düşündüyse tabii) ve içtenlikli ama gereksizdi, kimi kez duymak istenilen değildi.

"Ben dönüp Stella'yı bulacağım," dedi Andrés. "Yolculuğun bedeli ödendi. Adama para filan vermeyin."

"Sağ ol," dedi Juan elini acıtıncaya dek sıkarak. "Sana ne diyeyim bilemiyorum..."

"Hiç, hiçbir şey. Haydi gidin."

"Senin kalmana inanamıyorum," diye mırıldandı Juan. "*Neden biz?*"

"Aslında ben de gidiyorum," dedi Andrés gülümseyerek. "Saatlerimiz biraz değişik. Kaygılanma, Clara'yı götür. Hadi işte merdivene geldik."

Juan bir işaret yaptı. Derken elini cebine atıp buruşturulmuş bir defter çıkardı.

"Son günlerde yazdığım bir şeyler," dedi. "Sen saklasan daha iyi olacak."

"Tabii," dedi Andrés. "Hadi şimdi acele et."

"Andrés," dedi Clara.

"Evet, Clara?"

"Sağ ol."

"Hiç bir şey değil," dedi Andrés bastırarak. "Sağ ol"muş, böylesi kolay ve bağışlayıcı. Kutsa karşındakini,

"sağ ol" de ve huzuru bul, erince er. Ayağını attığını, ilk basamakta sendelediğini görüp, bile bile acımasızca aklından Abel'in onu belki de başka bir "sağ ol"dan dolayı aradığını geçirdi. Ne haksız ne ahmakça. "Onun bendeki son imgesini de berbat etmeyi başardım," diye düşündü, artık rıhtımda bir başına kalmıştı. Aşağıdan konuşma ve küreklerin suda çıkardığı sesleri işitti. Juan'ın sesi ona bir şey haykırdı. Ama eğilip de tırabzanlardan aşağı bakmak yerine yüzgeri döndü ve uzaklarda kaynamaktaymış gibi görünen kızıl sis perdesine gözlerini dikerek geldiği yoldan geri yürümeye başladı.

Dönen köprüye varınca kara ve cılız bir köpek gördü. Okşamak üzere yaklaştı, ama hayvan dişlerini göstererek kendini bir yana attı. Çikolata renkli küçük alan oracıktaydı; mavimsi gri kaldırım taşlarının ortasında kara bir çember. Andrés meydana yöneldi, girmeden durup bir sigara yaktı ve köpeğin hâlâ orada olup olmadığına baktı. Küçük meydandaki derin sessizlik şaşırtıcıydı, kentin uzaklardan vuran uğultusu sessizliği daha da derinleştiriyordu. "Juan'ın hakkı vardı," diye düşündü bir eliyle tabancasını çıkarırken, "bu artık yok, yalnızca Clara'nın anılarında kalan izi var." Yavaş yavaş yürüyerek meydanın ortasına geldiğinde, bir ağacın gölgesine yapışmış silueti gördü, bunun da Clara'nın belleğinin bir parçasını oluşturduğunu düşündü.

"Merhaba," dedi Abel. "Seni bulma zamanı gelmiş geçiyordu."

"Ne yapacaksın," dedi Andrés. "İnsan birilerinin kendisini arayıp durduğunu bilemez."

"Aradığım sen değildin," dedi Abel. "Bunu iyi biliyorsun."

"Fark etmez."

"Ama onların kaçmasına yardım eden sensin."

"Sana öyle gibi geliyorsa," dedi Andrés sigarasını tüttürerek.

"Evet, sen, bin orospu artığı seni."

"Biri yeter," dedi Andrés, "abartma."

Abel'in devindiğini gördü, üzerine geldiğini duyumsadı. Tabancasının emniyetini indirdi ve yukarı doğrulttu. "Buradan teknelere bakıyordu," diye düşünmeyi başardı derken sonrası sessizlik oldu, öyle koskoca bir sessizlik ki ona bir patlama gibi çarptı.

VIII

Stella gazetecinin keyifle uyuduğundan emin olunca ve başını rahat edeceği biçimde yerleştirdikten sonra uzun süren bir uyuşukluğun ardından devinimin verdiği neşeyle bardan ayrıldı. Leandro Alem'de gazeteci çocuğun bağıra çağıra satmaya başladığı *El Mundo* gazetesinden aldı ve Viamonte'den aşağı inmekte olan 99 numarayı bekledi. Camın kenarına rahatça yerleşerek sokağa hiç bakmadan kent merkezinde dolandı çünkü gazeteyi okumak daha ilginç gelmişti; 99 numara Pueyrredón'u geçip takırdamaya başlar başlamaz bir uyku bastırdı ve yüzünü pencereye dayayarak biraz dinlendi. Tramvay neredeyse ağzına kadar doluydu ve içerideki mırıltı uyumasına yardımcı oluyordu.

Araçtan inince kalan yolu, iki sokak arasını canlı adımlarla geçti, aklında az sonra hazırlayacağı kahve vardı. Kahvesini yatakta içti, kendi kendine Andrés'in vakitli gelip birkaç saat uyuyup uyuyamayacağını soruyordu. Elindeki kahve fincanını gece lambasının komodinine koyacak zamanı anca bulabildi, üstüne çöken yorgunluk onu bir meltem gibi önüne kattı.

Uyandığında saat onu geçiyordu, yatağa güneş vurmuştu. Tüm daire dışarıdan vuran ışıkla çok güzelleşmişti. Sanki gerçek bir tablo, bir resim gibi olmuştu. Andrés

doğrudan öğle yemeğine gelecekti sonra da yine kâğıtları ve kitapları arasında yitip gidecekti.

İyi; demek bir haşlama yapsa fena olmazdı. Dışarıda konuşan komşuları işitti. Masanın üstünde üstü yazılı bir kâğıt kalmıştı, Andrés'in yazdığı o şeylerden; bunları yazı masasının çekmecesine koymak gerekiyordu.

Stella kanaryanın suyunu tazeledi ve ona çekirdek verdi. Radyoyu açmıştı, çok güzel bir bolero dinliyordu, tutkulu sözleri olan bir bolero, Andrés'in sevmediklerinden. Ama Andrés geldiğinde radyoyu kapamaya daha bol bol vakit vardı.

21 Eylül 1950

Sis anbean yoğunlaşıyor, sonra sanki kalkacakmışçasına ansızın yükseliyor, sokak ve geçen arabalar görülebiliyordu. Clara sokakta, sisin içinde yol alıyordu. Çevresindeki sözcükler gitgide daha uzaklaşıyor ve tizleşiyordu, tıpkı telefondaki sesler gibi. Korku duymadan, neredeyse hiçbir beklentisi olmadan bitirme sınavı aklına düştü.

Bitirme sınavlarına hazırlanmak yerine hava kararırken Buenos Aires'in puslu caddelerinde, sürprizlerle dolu meydanlarında, cazın ve taze fikirlerin beraber çınladığı bar ve kafelerinde gezinen Juan, Clara ve dostlarının macerasıdır *Sınav*.

Cortázar 1950 yılında *Sınav*'ı yazdıktan kısa bir süre sonra Buenos Aires'ten hayatının geri kalanını geçireceği Paris'e taşındı. Romanın okurla ilk buluşması ancak yazarın ölümünden sonra, 1986'da gerçekleşti. *Sınav*, Cortázar'ın *Seksek*'ten diğer birçok öyküsüne nice fikrinin tohumlarını attığı deneysel bir anlatı olmasının yanında dönemin Arjantin toplumuna dair eleştirel bir bakış da sunuyor.

ISBN: 978-975-07-3744-2

can

25,5 TL
KDV DAHİL

9 789750 737442

canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi